

Koninginnedag 2009 Apeldoorn

Een onderzoek door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid

Inhoud

Voorwoord	4
Samenvatting	5
1. Aanleiding en doelstelling van het onderzoek	5
2. Aanpak van het onderzoek	5
3. Onderzoeksresultaten	5
3.1 Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	6
3.2 Vorbereiding van het evenement Koninginnedag 2009	7
3.2.1 Feitelijke gang van zaken	7
3.2.2 Beschouwing	10
3.3 Uitvoering van het evenement Koninginnedag 2009	11
3.3.1 Feitelijke gang van zaken	11
3.3.2 Beschouwing	14
3.4 Het incident	15
3.5 Afhandeling van het incident	16
3.5.1 Feitelijke gang van zaken	16
3.5.2 Beschouwing	21
A. Het onderzoek	25
1. Introductie	25
2. Verzoek om onderzoek door de Inspectie OOV	25
3. Reikwijdte onderzoek Inspectie OOV	26
4. Samenloop met andere onderzoeken	29
5. Aanpak onderzoek	29
6. Onderzoeksresultaten	30
B. Betrokken instanties: taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	31
1. Inleiding	31
2. Bewaking en beveiliging en handhaving rechtsorde	31
2.1 Wettelijk kader en begrippen	31
2.2 De actoren	35
3. Incidentbestrijding	38
3.1 Wettelijk kader	38
3.2 De actoren	38
C. Vorbereiding	41
1. Inleiding	41
2. Algemeen	41
2.1 Structuur van de organisatie	42
2.2 Besluitvorming in de fase van de voorbereiding	49
2.2.1 Sturing, coördinatie en planning	49
2.2.2 Draaiboeken en scenario's	55
2.2.3 Procedure opschaling van coördinatie: GRIP	58
2.2.4 Samenvatting Algemeen Draaiboek SGBO-Jeans	63
3. Relevante processen	67
3.1 Vergunningverlening	67
3.2 Informatie	68
3.3 Bewaken en beveiligen	73

3.4	Ordehandhaving	86
3.5	Mobiliteit en verkeer	93
3.6	Verbindingen	99
3.7	Opsporing	103
3.8	Geneeskundige hulpverlening	107
3.9	Opvang en verzorging	110
3.10	Slachtofferidentificatie, -registratie en –informatie	111
3.11	Voorlichting en communicatie	112
D.	Uitvoering	114
1.	Inleiding	114
2.	Organisatie	114
3.	Relevante processen	118
3.1	Bewaken en beveiligen	118
3.2	Mobiliteit en verkeer	121
3.3	Ordehandhaving	124
E.	Het incident	128
F.	Afhandeling incident	130
1.	Inleiding	130
2.	Relevante processen	130
2.1	Leiding en coördinatie	130
2.2	Alarmering en opschaling	135
2.3	Verbindingen	144
2.4	Bewaken en beveiligen	148
2.5	Opsporing	153
2.6	Ordehandhaving	164
2.7	Mobiliteit en verkeer	167
2.8	Geneeskundige hulpverlening	171
2.9	Opvang en verzorging	178
2.10	Slachtofferidentificatie, -registratie en –informatie	181
2.11	Voorlichting en communicatie	192
G.	Bijlagen	200
I	Verzoek gemeente aan Inspectie OOV	201
II	Afkortingenlijst	206
III	Organogram structuur SGBO	210
IV	Hekkenplan	211
V	Overzicht geïnterviewde functionarissen	212
VI	Situatieschetsen	214
1.	Werkdocument hekken	215
2.	Verkeersposten Jachtlaan	216
3.	Definitieve plaatsing hekken na 11.30 uur	217
4.	Route van de dader	218

Voorwoord

Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek dat de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid heeft uitgevoerd naar de gebeurtenissen rond Koninginnedag 2009 in Apeldoorn waarbij een dramatisch incident een einde maakte aan een feestelijke dag. De Inspectie OOV heeft dit onderzoek uitgevoerd op verzoek van de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn.

De vele betrokken organisaties hebben het mogelijk gemaakt dat de Inspectie het onderzoek in een betrekkelijk korte tijd heeft kunnen uitvoeren. Zij is allen die een bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek erkentelijk voor hun medewerking.

Het hoofd van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid

H.J.I.M. de Rooij

Samenvatting

1. Aanleiding en doelstelling van het onderzoek

Een dramatisch incident maakte op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn rond 11.50 uur een eind aan de feestelijkheden toen een personenauto dwars door het publiek heenreed en tot stilstand kwam tegen het monument De Naald aan de Zwolseweg. Bij dit incident verloren acht mensen (inclusief de bestuurder van de auto) het leven en raakten achttien personen gewond.

De burgemeester en het college van burgemeester en wethouders verzochten de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) een feitenonderzoek te verrichten naar het aspect openbare orde en veiligheid, zowel in de voorbereiding als tijdens de uitvoering van Koninginnedag 2009.

De doelstelling van het onderzoek van de Inspectie OOV is om vanuit feiten en bevindingen tot een eenduidig beeld van de gebeurtenissen te komen. Daarnaast moet het rapport aangeven in hoeverre er verschillen zijn geconstateerd tussen beslissingen, plannen et cetera in de voorbereiding van het evenement en de daaropvolgende uitvoering en de afhandeling van het incident.

De centrale vragen voor het onderzoek zijn:

1. Op welke wijze hebben de betrokken actoren het evenement 'Koninginnedag in Apeldoorn' voorbereid en uitgevoerd en welke beslissingen zijn hierbij genomen?
2. Hoe heeft het incident feitelijk plaatsgevonden en welke inzet hebben de betrokken actoren naar aanleiding van het incident gepleegd?

2. Aanpak van het onderzoek

De Inspectie OOV heeft het onderzoek naar de gebeurtenissen rond Koninginnedag in Apeldoorn uitgevoerd in de maanden mei, juni en juli 2009. Voor de onderdelen van het onderzoek die betrekking hebben op de geneeskundige hulpverlening heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg ondersteuning verleend.

De Inspectie OOV heeft voor haar onderzoek documenten bestudeerd die de betrokken partijen haar ter beschikking hebben gesteld. Daarnaast heeft de Inspectie OOV onderzoeksgegevens uit de onderzoeken van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) en de Dienst Nationale Recherche (DNR) van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) benut voor haar onderzoek. Tot slot heeft de Inspectie in het kader van haar onderzoek interviews gehouden met 42 sleutelfunctionarissen die betrokken waren bij de voorbereiding en/of de uitvoering van het evenement, en/of de afhandeling van het incident¹.

3. Onderzoekresultaten

De Inspectie OOV heeft de voorbereiding van elf verschillende processen beschreven die, tegen de achtergrond van het incident, relevant zijn voor de viering van Koninginnedag 2009. Deze processen zijn als uitgangspunt genomen voor de focus van het onderzoek en voor de ordening van de onderzoeksbevindingen. De genoemde processen komen grotendeels voort uit de praktijk van het grootschalig politieoptreden en de rampenbestrijding.

In deze samenvatting beschrijft de Inspectie OOV allereerst kort de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de relevante actoren gericht op de processen Bewaken en Beveiligen en Ordehandhaving. Vervolgens beschrijft zij per fase op hoofdlijnen (voorbereiding evenement, uitvoering evenement, incident en afhandeling incident) de feitelijke gang van zaken. Deze feitelijke beschrijving wordt per fase afgesloten met de meest opvallende zaken die tijdens de uitvoering van

¹ Bijlage V bevat een overzicht van de geïnterviewde functionarissen.

het evenement en de bestrijding van het incident anders zijn verlopen dan in de voorbereiding was vastgesteld. Bovendien staat de Inspectie kort stil bij enkele aspecten die haar tijdens het onderzoek naar de gebeurtenissen op Koninginnedag 2009 zijn opgevallen.

3.1 Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

In het rapport beschrijft de Inspectie OOV de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de actoren die in het kader van de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten, en de handhaving van de rechtsorde betrokken zijn bij de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag 2009.

- Op grond van artikel 172 van de Gemeentewet is *de burgemeester* belast met de handhaving van de openbare orde, en is hij bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen.
- De taak van het Openbaar Ministerie (OM) is beschreven in artikel 124 van de Wet op de rechterlijke organisatie: *'Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken'*. Daarnaast vervult het OM een rol binnen de lokale en regionale driehoek. Het gaat hierbij onder andere over het openbare ordebeleid, het strafrechtelijk optreden en het tolerantiebeleid.
- Artikel 2 van de Politiewet 1993 bepaalt dat de *politie* tot taak heeft in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. Het handhaven van de openbare orde vindt plaats onder gezag van de burgemeester, de strafrechtelijke handhaving onder het gezag van de Officier van Justitie, en het bieden van hulp onder de verantwoordelijkheid van de burgemeester.
- De *Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb)* is onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties belast met de voorbereiding en uitvoering van het beleid betreffende terrorismebestrijding alsmede met taken op het gebied van bewaking en beveiliging ter voorkoming van onder meer terroristische aanslagen². In dit verband is de NCTb onder meer belast met *'het bijeenbrengen, combineren en veredelen van informatie van inlichtingensverschaffende diensten³ en bestuurlijke en wetenschappelijke bronnen ten behoeve van integrale analyses en dreigingsbeelden inzake terrorisme'*, alsmede *'het onderhouden, uitvoeren en vernieuwen van het nationaal stelsel van Bewaken en Beveiligen'*. Binnen de NCTb is de Coördinator Bewaken en Beveiligen (CBB) en de onder diens verantwoordelijkheid functionerende Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB) belast met de landelijke coördinatie van het stelsel Bewaken en Beveiligen
- De *Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB)* van het KLPD is belast met de uitvoering van de permanente opdracht tot persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijk huis.
- De *Koninklijke Marechaussee (KMar)* is belast met de beveiliging van de Koninklijke paleizen in Den Haag, Wassenaar, Lage Vuursche en Apeldoorn, de ambtswoning van de minister-president (het Catshuis) en het NAVO-hoofdkwartier in Brunssum. Naast het vervullen van de reguliere bewakings- en beveiligingstaken kan de KMar de politieregio's ondersteunen.

Daarnaast hebben deze organisaties taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de incidentbestrijding. Hierbij is ook de veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) een belangrijke speler.

² Regeling van de Ministers van Justitie en van BZK van 29 juni 2005, nr. DDS5357209, houdende instelling van de NCTb.

³ Zoals AIVD, MIVD, KLPD/IPOL en diverse informatieknooppunten binnen politie Nederland.

3.2 Voorbereiding van het evenement Koninginnedag 2009

3.2.1 Feitelijke gang van zaken

Bij de voorbereiding van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn hebben – voor zover relevant voor het onderzoek – de volgende samenwerkingsverbanden een centrale rol gespeeld: de projectorganisatie Koninginnedag 2009, de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0) van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (NOG), de DKDB van het KLPD en het lokale driehoeksoverleg als bevoegd gezag. Daarnaast heeft de NCTb een belangrijke rol gespeeld bij het opstellen van een dreigingsinschatting.

De gemeente Apeldoorn heeft een projectorganisatie ingericht die bestond uit een stuurgroep die afstemde met relevante partners en die de uiteindelijke beslissingen op hoofdlijnen nam, een aantal thematische werkgroepen (de werkgroep Veiligheid en Evenementen, de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen en de werkgroep PR & Communicatie) en een projectbureau.

De regiopolitie NOG heeft de voorbereiding van Koninginnedag 2009 laten uitvoeren door de SGB0. Hierbij is intensief afgestemd met de partners: de gemeente Apeldoorn, de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), de (regionale en lokale) brandweer, de KMar en de DKDB. In de SGB0 waren liaisons aanwezig van het KLPD (voor de Dienst Spoorwegpolitie en de Dienst Luchtvaartpolitie), de KMar en de DKDB. De DKDB verrichtte de taken in het kader van de persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijk Huis.

Ten aanzien van Koninginnedag 2009 heeft de EBB bij meerdere veiligheidsdiensten, waaronder de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, informatie opgevraagd om daarmee eventueel benodigde acties te ondernemen of maatregelen te treffen. De CBB gaf in een brief aan de DKDB aan dat er geen concrete dreigingsinformatie was voor wat betreft zowel het evenement Koninginnedag als ten aanzien van de leden van het Koninklijk Huis en de Koninklijke familie.

Tijdens de voorbereiding op Koninginnedag was de lokale driehoek anders dan in de reguliere situatie samengesteld. Vaste leden waren de burgemeester van Apeldoorn, de Hoofdofficier van Justitie (HOvJ) van het arrondissement Zutphen, de korpschef van de regiopolitie NOG en de Algemeen Commandant van de SGB0. Besluitvorming over de draaiboeken voor Koninginnedag 2009 vond plaats in dit driehoeksoverleg dat drie keer bij elkaar is geweest.

Uitgangspunt was dat alle maatregelen ertoe moesten leiden dat Koninginnedag 2009 op een veilige, ongehinderde, feestelijke en ordentelijke wijze zou verlopen. Tijdens de voorbereiding zijn diverse draaiboeken, vergunningen en plannen opgesteld. De lokale driehoek stelde op 20 april 2009 het *Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009* vast. De voorbereiding hiervoor vond plaats in het calamiteitenoverleg. Onderdeel van het Multidisciplinaire draaiboek was onder meer het *Hekkenplan*. In dit Multidisciplinaire draaiboek is een aantal scenario's opgenomen die in het *Actieplan Koninginnedag 2009 Scenario's* zijn uitgewerkt. Het actieplan is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de brandweer. De politiematregelen zijn door de regiopolitie NOG uitgewerkt in het *Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGB0-Jeans*. Dit algemeen draaiboek bevat ook verbindingsschema's voor de SGB0 op Koninginnedag. De lokale driehoek heeft dit draaiboek van de politie vastgesteld op 6 april 2009. Aanvullend op het algemeen draaiboek heeft de politie deeldraaiboeken opgesteld: het deeldraaiboek *Ordehandhaving*, het deeldraaiboek *Informatie & Intelligence*, het deeldraaiboek *Beveiligen en Bewaken*, het deeldraaiboek *Mobiliteit*, het deeldraaiboek *Opsporing* en het deeldraaiboek *Communicatie* (ook wel Zakboek 2009 genoemd). Verder is het *Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009* opgesteld. Dit draaiboek heeft de leidraad Maatrap van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als basis. Op basis van een risicoanalyse is de benodigde capaciteit van de GHOR vastgesteld. De DKDB heeft een eigen *Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009* opgesteld. Naast de in het Multidisciplinair draaiboek beschreven scenario's, zijn ook in het Algemeen Draaiboek SGB0-Jeans en het Draaiboek DKDB

(deels verschillende) scenario's beschreven. Daarnaast heeft het gemeentebestuur een integrale *evenementenvergunning* voor Koninginnedag verleend. Naast de evenementenvergunning voor de Stichting Koninklijk Apeldoorn en de Stichting Oranjefeesten Apeldoorn, verantwoordelijk voor de festiviteiten op Koninginnedag, zijn hierin meerdere vergunningen/ontheffingen opgenomen. De overige verleende vergunningen betreffen onder meer aanvragen van horecagelegenheden. In genoemde plannen en draaiboeken zijn beleidsuitgangspunten vastgelegd, is de benodigde inzet voor Koninginnedag 2009 bepaald en zijn acties en maatregelen voorbereid. Hieronder geeft de Inspectie OOV een overzicht van de meest relevante daarvan.

Beleidsuitgangspunten

Het algemene uitgangspunt was dat alle maatregelen ertoe moesten leiden dat Koninginnedag 2009 in Apeldoorn op een veilige, ongehinderde, feestelijke en ordentelijke wijze zou verlopen. De driehoek van de gemeente Apeldoorn heeft de regiopolitie NOG de opdracht gegeven om tijdens Koninginnedag 2009 zorg te dragen voor een veilig en ongestoord verloop van het bezoek van de Koningin en haar gezelschap aan Apeldoorn, het treffen van de benodigde beveiligings- en verkeersmaatregelen en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. In de algemene beleidsuitgangspunten werd van toezichthoudende functionarissen bijzondere alertheid gevraagd voor activiteiten van groepen of individuen die de veiligheid van het gezelschap in gevaar (kunnen) brengen of het ontspannen karakter van het bezoek dreigen te verstoren. De verkeersposten hadden als taakopdracht om bezoekers naar parkeerplaatsen te verwijzen. Bij afzettingen mochten alleen voertuigen toegelaten worden die daarvoor "legitieme redenen" hadden.

In te zetten eenheden

De betrokken organisaties hebben in de voorbereiding rekening gehouden met de inzet van veel verschillende eenheden. Voor het proces Ordehandhaving was een Aanhoudingseenheid (AE) ingepland, waren bikers en ruiters van de bereden politie beschikbaar gesteld, is voorbereid dat er politiemedewerkers binnen de hekken zouden staan en was met het oog op mogelijke escalaties een peloton Mobiele Eenheid voorbereid. Ook waren 126 politie- en KMar-studenten en twintig begeleiders gepland voor een ceremoniële afzetting langs de route van de Koninklijke stoet. De voorbereide inzet voor het proces Informatie bestond uit videotteams, voertuigen met Automatic Number Plate Recognition, een telehelikopter, rechercheurs die de opleiding Statische Observatie (OSO) hebben gevolgd en spotters. Voor Beveiligen en Bewaken waren motorrijders voor begeleiding van de Koninklijke bus, explosievenverkenners, hondengeleiders explosieven, Ruimingsploegen Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL), duikers en persoonsbeveiligers van de DKDB gepland. Bovendien is een aantal gepantserde voertuigen ingezet. Ook zijn binnen het proces mobiliteit verkeersregelaars en politiemedewerkers ingepland voor de bemensing van verkeersposten en zijn motorrijders beschikbaar gesteld voor een vlotte doorstroming van het verkeer en voor eventuele begeleiding van het EOCKL en de Koninklijke ambulance. Het OM had voor het proces Opsporing voor Koninginnedag een aparte zaakofficier ingepland die tijdens het evenement telefonisch beschikbaar en oproepbaar moest zijn en er zou een zaaksrechercheur beschikbaar zijn als er een Regionaal Operationeel Team (ROT) wordt opgeroepen. Voor dit proces waren bovendien rechercheurs, een hulpofficier van justitie, rechercheurs van de vreemdelingenpolitie, OSO-rechercheurs, een piket voor het Team Forensische Opsporing en een piket voor een teamchef Grootschalig Optreden op Koninginnedag geregeld. Als voorbereiding op de Geneeskundige Hulpverlening waren 73 hulpverleners ingepland en zeven EHBO-posten ingericht. Bovendien zijn naast de ambulancecapaciteit voor de reguliere spoedeisende inzet binnen de regio drie extra ambulances waaronder de zogenoemde "Koninklijke ambulance" vrijgemaakt speciaal voor het evenement Koninginnedag. Op 30 april waren er twee voorlichters en twee persberichtenschrijvers in dienst voor het proces Voorlichting en communicatie.

Acties en maatregelen

De Inspectie OOV heeft in haar onderzoek vastgesteld dat door de betrokken organisaties veel acties en maatregelen zijn voorbereid. Voor het proces Informatie zijn een zogenaamd pré-weegdocument⁴ en een informatie-inwinplan⁵ opgesteld, zijn alle deelnemers aan activiteiten binnen de hekken en van de deelnemers aan het defilé gescreend; heeft internetsurveillance door het Nationaal Informatieknoppunt (NIK) plaatsgevonden en is een aantal vaste camera's geplaatst. Ook is gewerkt met mobiele videoteams. De voorbereiding voor het proces Bewaken en Beveiligen heeft geleid tot een pasjesregeling voor de deelnemers aan de festiviteiten, het inrichten van safehouses langs de route, het uitvoeren van explosievenverkenningen, een landelijke bevraging van andere regiokorpsen over personen die mogelijk een dreiging voor Koninginnedag kunnen betekenen, het instellen van een 'no fly zone' boven de gemeente Apeldoorn, de aanwezigheid van een ambulance voor de Koninklijke familie en het vrijhouden van routes voor de DKDB en de hulpverleningsdiensten. Ook zou door het arrestatieteam met duikers bijstand worden verleend. Zij zouden de vijver in het Oranjepark controleren op explosieven. Daarnaast is in het kader van de ordehandhaving een noodbevel uitgewerkt, zijn hekkenplannen opgesteld en zijn dranghekken geplaatst langs de gehele route van de Koninklijke stoet en zijn politiemedewerkers gepositioneerd binnen de hekken. Op het gebied van Mobiliteit en Verkeer zijn op diverse plekken transferia ingericht en bemand door verkeersregelaars, is een aantal vaste verkeersposten ingericht, is een calamiteitenroute vastgesteld; zijn grote tv-schermen geplaatst in verband met crowdmanagement en zijn er wegafsluitingen, afzettingen en omleidingsroutes ingericht. Bovendien zijn drie ambulances geplaatst die bij calamiteiten snel inzetbaar zijn. Voor de communicatie tussen de hulpverleners zijn verbindingsschema's opgesteld en is een plan opgesteld voor alternatieve informatiestromen. De rechtbank in Zutphen heeft 13 mei en 8 juli gereserveerd voor snelrecht. Verder waren er drie plaatsen door de GHOR aangewezen als mogelijke landingsplaatsen voor de traumahelikopters. Bovendien zijn een week voor het evenement de Meldkamer Ambulancezorg (MKA), de ambulanceposten, de huisartsenposten in de omgeving, de regionale ziekenhuizen en het traumacentrum Nijmegen door middel van een memo op de hoogte gebracht van het plaatsvinden van het evenement op Koninginnedag 2009, van de geneeskundige inzet en van de afspraken die gemaakt zijn in geval van een calamiteit. Voor het proces Opvang en Verzorging zijn opvanglocaties benoemd waar slachtoffers van een incident kunnen worden ondergebracht. Het gemeentelijke proces Centraal Registratie- en Inlichtingen Bureau (CRIB) is op 24 april beoefend in een 'papieroefening' met de registratie van getroffen. Verder was er op 20 april een 'droogoefening' om ervaringen op te doen met het in het command- and controlsysteem voorbereide kaartmateriaal en heeft op 29 april een generale repetitie plaatsgevonden. Op 29 en 30 april zijn er briefings geweest waarin alle medewerkers op de hoogte zijn gesteld van de gang van zaken op Koninginnedag.

Naast de specifieke voorbereidingsactiviteiten voor Koninginnedag 2009 kennen de veiligheidsregio NOG, de regiopolitie NOG en de gemeente Apeldoorn standaard werkwijzen voor grootschalige of complexe incidenten en de bestrijding daarvan. Deze zijn de afgelopen jaren ontwikkeld en onder andere neergelegd in het rampenplan van de gemeente Apeldoorn en de opschalingsprocedures van de veiligheidsregio en de regiopolitie. In de voorbereiding van Koninginnedag is uitgegaan van deze reguliere opschalingsprocedure. Wel is besloten om afwijkend van de reguliere procedure voor dit specifieke evenement een volledige bezetting voor het Commando Plaats Incident (CoPI) aanwezig te laten zijn. Ook voor het ROT zou de kernbezetting aanwezig zijn.

⁴ In het pré-weegdocument wordt de situatie beschreven ten aanzien van de risicofactoren en veiligheidsaspecten van het evenement zodat op basis van het document kan worden besloten over de personele en materiële inzet.

⁵ In dit plan is vastgelegd welke informatie op welke wijze zal worden vergaard.

3.2.2 Beschouwing

Uit het onderzoek van de Inspectie OOV blijkt dat verschillende overheidsdiensten al in de loop van 2008 zijn begonnen met de voorbereiding van de viering van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn. Na de officiële bekendmaking door de Rijksvoorlichtingsdienst in december 2008 is de voorbereiding geïntensiveerd. Uitgangspunt bij de voorbereiding was dat de viering van Koninginnedag het gebruikelijke feestelijke en open karakter moet hebben. De betrokken partijen hebben zich tijdens de voorbereiding gerealiseerd dat dit op gespannen voet kan staan met veiligheidsaspecten. De Inspectie OOV constateert dat de betrokken partijen in de voorbereiding aan beide aspecten aandacht hebben besteed. Met betrekking tot veiligheid uit zich dit niet alleen in aandacht voor de persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijke gezelschap, maar ook in de explosievenverkenningen, het afzetten van de route van de stoet en de geplande inzet van ambulances et cetera. De Inspectie OOV merkt op dat de verschillende organisaties de voorbereiding gedegen hebben opgepakt en dat er veel maatregelen in de voorbereiding zijn genomen. De Inspectie OOV vraagt in het kader van de voorbereiding echter nog wel aandacht voor de draaiboeken en scenario's die in het kader van Koninginnedag 2009 zijn opgesteld.

In de voorbereidingsfase komt een aantal mono- en multidisciplinaire draaiboeken tot stand. Voor de afhandeling van het incident zijn vooral de volgende draaiboeken relevant:

1. het Multidisciplinaire Draaiboek Koninginnedag 2009⁶ met bijbehorend Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's⁷;
2. het 'Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO Jeans' van de regiopolitie NOG, aangevuld met deeldraaiboeken per SGBO-proces⁸;
3. het 'Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009';
4. het 'Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009'.

In het multidisciplinaire draaiboek en bijbehorend actieplan is de inzet van de gemeente, de brandweer, de regiopolitie NOG en de GHOR beschreven. Daarnaast hebben de regiopolitie NOG, de DKDB en de GHOR elk een eigen monodisciplinair draaiboek voor Koninginnedag. Elk afzonderlijk draaiboek beschrijft (deels) andere scenario's. Dit is opvallend omdat in de scenario's incidenten worden beschreven die bij uitstek een multidisciplinaire voorbereiding en aanpak vereisen. Het gebruik van verschillende scenario's naast elkaar kan leiden tot verwarring over de aard van de te nemen maatregelen en kan afstemmingsproblemen opleveren.

Vier scenario's komen terug in alle draaiboeken. Dit zijn de scenario's:

- aanslag op het Koninklijke gezelschap;
- panieksituatie in het publiek;
- extreme weersomstandigheden;
- bommelding.

De scenario's verschillen - ondanks de door de betrokkenen aangegeven afstemming - daarnaast soms in de manier waarop deze zijn uitgewerkt. In het scenario bommelding van het deeldraaiboek Ordehandhaving van SGBO Jeans is bijvoorbeeld vermeld dat dit leidt tot het opstarten van het Beleidsteam (BT), terwijl in hetzelfde scenario in het 'Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's' staat beschreven dat het BT niet opkomt. Het scenario 'Aanslag op het Koninklijk

⁶ Voorbereid in het calamiteitenoverleg en vastgesteld in de lokale driehoek op 20 april 2009.

⁷ Opgesteld onder verantwoordelijkheid van de regionale brandweer.

⁸ Opgesteld in SGBO-verband en vastgesteld in de lokale driehoek.

gezelschap' verschilt echter niet in de manier waarop deze in de verschillende draaiboeken is uitgewerkt.

De Inspectie OOV constateert dat de verschillende organisaties in hun draaiboeken verschillende scenario's hebben gehanteerd en deze deels op een andere manier hebben uitgewerkt. Dit kan leiden tot verwarring bij de aanpak van incidenten en kan afstemmingsproblemen veroorzaken. Tijdens de afhandeling van het incident op Koninginnedag 2009 heeft dit geen consequenties gehad omdat het toegepaste scenario 'Aanslag op het Koninklijke gezelschap' wel op uniforme wijze is uitgewerkt. Een multidisciplinaire aanpak vereist een betere afstemming bij de uitwerking van de scenario's.

3.3 Uitvoering van het evenement Koninginnedag 2009

3.3.1 Feitelijke gang van zaken

De Inspectie OOV heeft haar onderzoek naar de uitvoering van het evenement beperkt tot de processen die in directe relatie staan tot het incident. Dit zijn de processen Beveiligen en Bewaken, Mobiliteit en Verkeer en Ordehandhaving. Bij de aansturing van het evenement op 30 april 2009 op het gebied van deze processen speelden vooral de SGBO van de regiopolitie NOG en de Dienst Grootschalig en Bijzonder Optreden van de DKDB een belangrijke rol. Daarnaast waren een 'slapend' CoPI en een 'slapend' Gemeentelijk Actiecentrum (GAC) aanwezig, evenals een kernbezetting van het ROT. 'Slapend' betekent dat alle leden van het overleg aanwezig zijn, maar (nog) niet operationeel. Een kernbezetting houdt in dat een aantal leden aanwezig is, en dat de overige deelnemers voor een eventueel incident op afroep beschikbaar zijn.

Proces Bewaken en beveiligen

De uitvoering van de beveiliging vond vooral plaats in samenwerking tussen de regiopolitie en de DKDB. De DKDB was verantwoordelijk voor de persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijke gezelschap; zij concentreerde zich op de beveiliging in de directe nabijheid van de te beveiligen personen. De regiopolitie NOG was verantwoordelijk voor de bomverkenning en de screening van de deelnemers. De DKDB had hiervoor de randvoorwaarden geformuleerd. De route van de Koninklijke stoet was door de regiopolitie NOG verdeeld in twee gebieden met verschillende beveiligingsregimes. Het onderscheid is gemaakt op basis van de mate van toegankelijkheid voor het publiek.

Om 05.30 uur op 30 april 2009 startten de werkzaamheden van de explosievenverkenners en bewakers met een briefing. Om 06.00 uur begonnen zoekingen op de locaties Oranjepark en Paleis het Loo. De statische locaties werden onderzocht door explosievenverkenners bijgestaan door hondengeleiders. Tevens controleerden explosievenverkenners de route die de Koninklijke familie zou lopen. Verder werden aangewezen safehouses door explosievenverkenners onderzocht en door bewakingspersoneel bewaakt. De vijver op de locatie Oranjepark werd onderzocht door explosievenverkenners/duikers van de duikploeg van het Arrestatieteam (AT) Noord- en Oost-Nederland. Om 09.24 uur waren alle bomchecks uitgevoerd. De meldkamer van de DKDB startte om 07.00 uur de werkzaamheden op.

Om 10.06 uur arriveerde de Koninklijke bus bij het uitstappunt op de Regentesselaan in Apeldoorn. Hiermee startte het officiële programma Koninginnedag 2009. Medewerkers van de DKDB bevonden zich zowel binnen als buiten de dranghekken. Binnen de hekken opereerden persoonsbeveiligers. De taak van de medewerkers die zich buiten de hekken, tussen het publiek bevonden was om verdachte

personen langs de route van de Koninklijke stoet te observeren en eventuele onregelmatigheden te rapporteren. Deze medewerkers werkten samen met de AE van de regiopolitie NOG.

Om 11.30 uur, na de rondgang van het Koninklijke gezelschap door het Oranjepark, vertrok de Koninklijke familie met de cabriobus in de richting van de Loolaan en de Middenlaan.

Proces Mobiliteit en Verkeer

Het uitgangspunt van het evenement was dat het een feest zou moeten zijn. De gemeente en politie hebben de route van de historische optocht, de festiviteiten die direct verband houden met de komst van de Koninklijke familie en de tocht met de cabriobus door het Koninklijk gezelschap daarom vooral leidend laten zijn en zijn de verkeersmaatregelen en wegafsluitingen daar telkens op aangepast. Ten behoeve van bezoekers die per auto zouden komen, waren transferia ingericht. Op de aanrijroutes naar Apeldoorn werd naar deze parkeerplaatsen verwezen middels wegbewijzingsborden en lichtkranten. Vervoer vanaf en naar de transferia was geregeld door middel van pendelbussen die door de gemeente waren ingezet. De pendelbussen reden naar vier verschillende in- en uitstappunten, verspreid over de stad in de nabijheid van het evenemententerrein. De gemeente had ten behoeve van wegafzettingen in het kader van het verkeerscirculatieplan verkeershekken geplaatst. De wegafzettingen moesten ervoor zorgen dat het gebied rondom de dranghekken/ feestroutes verkeersluw was en dat doorgaand verkeer zich niet zou vastrijden op de routeafzettingen.

De politie-inzet in het kader van Mobiliteit en Verkeer rond Apeldoorn bestond uit motorrijders en verkeerregelaars. Tevens waren motorrijders van de KMar belast met het vrijhouden van calamiteitsroutes en het leveren van verkeersbegeleiding. Om de verkeersstromen in goede banen te leiden en om op een aantal plaatsen de toegang bij afzettingen te controleren, was een aantal statische posten ingericht. Bij afzettingen werden alleen voertuigen toegelaten die daarvoor een legitieme reden hadden. Aangezien het een feestdag was waarbij gastvrij naar bezoekers moest worden gehandeld, ging men 'soepel' om met de 'geslotenverklaringen'. Het uitgangspunt was immers dat het een gezellige en gastvrije dag moest worden.

Op 30 april om 07.00 uur hield de verkeerscoördinator van de regiopolitie een briefing voor al het personeel dat werd ingezet voor een verkeerstaak (75 man). Om 07.30 uur werden de verkeersposten ingenomen. Als criterium voor de bezetting van de posten was 'zwaarte van de locatie' gehanteerd: bij grote kruisingen met een verwachte grote verkeerstoestroom waren ervaren en ter plekke goed bekende politiefunctionarissen ingezet, al dan niet tezamen met verkeersregelaars. Bij de minder zware locaties en locaties meer richting het centrum zijn verkeersregelaars ingezet.

Proces Ordehandhaving

Een belangrijke maatregel in het kader van openbare orde en veiligheid betrof de plaatsing van dranghekken (of 'openbare ordehekken') langs de route van het Koninklijke gezelschap. Deze maatregel droeg zowel orde- als beveiligingselementen in zich. De DKDB heeft geadviseerd over de plaatsing van de hekken langs de route van de Koninklijke familie vanuit het beveiligingsperspectief.

Op 30 april 2009 controleerde een medewerker van de gemeente Apeldoorn tussen 05.00 en 06.00 uur de dranghekken langs de route. Hij constateerde dat de hekken rondom de kruising Jachtlaan/Loolaan door de aannemer zijn gezet conform de door de gemeente uitgereikte instructie. Ook waren er extra hekken in de berm neergezet, zodat deze geplaatst konden worden naar inzicht van de bevoegde functionarissen van de stichting en van de regiopolitie NOG. Dit was conform het mandaat van de driehoek aan de politie en de organisatie om de hekken ter plaatse zelfstandig in de definitieve opstelling neer te zetten.

Rond 07.30 uur trof de medewerker van de Stichting Koninklijk Apeldoorn op de plaats van de hekken op de kruising Loolaan/Jachtlaan/Zwolseweg/Amersfoortseweg, dezelfde situatie aan als de medewerker van de gemeente. De hekken stonden namelijk langs de beide zijden van de Jachtlaan maar nog niet dwars over de Jachtlaan, zodat de kruising nog open bleef voor het verkeer.

Om 07.30 uur hield de sectorcommandant van de sector Loolaan (politieregio NOG) een briefing. Op de briefing is afgesproken dat er wordt opgetreden vanuit het uitgangspunt dat dit een gezellige en gastvrije dag zal worden. De instructie was dat mensen onder begeleiding (gecontroleerd) de afgesloten weggedeelten mogen oversteken.

Omstreeks 09.00 uur kwamen bussen met de medewerkers van de politieregio NOG en van de KMar (studenten en begeleiders) onder leiding van een sectorcommandant bij de kruising Loolaan/Amersfoortseweg/Jachtlaan/Zwolseweg. De studenten vervulden uitsluitend een ceremoniële functie. De begeleiders waren vooral belast met toezicht op het ordelijke verloop van het evenement met de gedachte dat dit een gastvrije en gezellige dag moet zijn.

In de loop van de ochtend zijn de hekken onder leiding van de betreffende functionaris van de Stichting definitief geplaatst met het oog op de meest logische en praktische opstelling. In bijlage VI, situatieschets 3 is de definitieve opstelling van de hekken weergegeven. Er is voor de opstelling gekozen die aan alle betrokken belangen voldoet. Hierbij speelden de volgende aspecten een rol.

Vrijhouden van de route van de Koninklijke stoet. Aan de zijde van de Amersfoortseweg zijn langs de kruising hekken geplaatst. De U-corridor van de Jachtlaan is aan de zijkanten en de achterzijde ook afgezet door hekken. Aan de zijde van de kruising met de Loolaan stonden op de Jachtlaan geen hekken. De erehaag van de KMar- en politiefunctionarissen en de opstelling van verkeerregelaars en enkele andere politiemedewerkers boden daar een extra zekerheid dat er geen publiek op de route kon komen.

Publieksvriendelijkheid. De U-corridor aan de Amersfoortseweg is aan beide zijden geopend en de hekken zijn geplaatst op de kruising zodat meer mensen de Koninklijke stoet konden zien.

Historische optocht. De U-corridor van de Jachtlaan bleef gehandhaafd, zodat deze gebruikt kon worden voor de ontbinding van deelnemende wagens, een trailer en een vrachtauto van een dansgroep en een drumband.

In de loop van de ochtend is op initiatief van de politie aan beide zijden van de Jachtlaan, net voor de kruising met de Loolaan/Amersfoortseweg een aantal hekken aan de kant geschoven om hier een oversteek over de Jachtlaan mogelijk te maken. Hierdoor hoefde het publiek niet om de U-corridor te lopen. Voetgangers en fietsers konden gecontroleerd, onder toezicht van twee verkeerregelaars en met bijstand van twee politiebikers, de kruising oversteken.

Tussen 10.00 uur en 11.00 uur reden een trailer en een vrachtauto vanaf de kruising de U-corridor op de Jachtlaan in met deelnemers van de optocht. Beide voertuigen werden geparkeerd op de Jachtlaan binnen de hekken van de U-corridor. Bij nadering van de Koninklijke stoet verspreidden veel inzittenden van de trailer en de vrachtauto zich in de U-corridor op het weggedeelte van de Jachtlaan, net voor de kruising met de Loolaan.

Twee verkeersregelaars van de Stichting Koninklijk Apeldoorn kregen van de medewerker van de Stichting de opdracht om niemand meer de Jachtlaan over deze eerder gecreëerde oversteekplaats te laten oversteken. De hekken werden aan beide zijden weer gesloten.

Vlak voor 11.00 uur gingen de medewerkers van de politie en de KMar⁹ als ceremoniële afzetting in een kwartcirkel staan op de hoek Amersfoortseweg/Jachtlaan. Naast deze ceremoniële afzetting stonden hier eveneens verkeersregelaars en enkele andere politiefunctionarissen. Hiermee zorgden ze voor de afsluiting van de U-corridor van de Jachtlaan, zodat niemand toegang had tot de route van de Koninklijke stoet.

Tussen 11.00 uur en 11.45 uur verzamelde zich steeds meer publiek langs de hekken. Meerdere ouders zetten hun kinderen over de hekken. De voetgangers die vanaf de Middenlaan naar de Loolaan wilden lopen, moesten omlopen achter de U-vormige afzetting op de Jachtlaan. Om deze omweg niet te hoeven maken, tilde een persoon uit het publiek enkele hekken op en schoof deze opzij¹⁰. Dit gebeurde op de hoeken aan de beide zijden van de Jachtlaan. Via deze openingen staken mensen de kruising van de Jachtlaan over. Enkelen bleven daar echter staan. De betreffende verkeersregelaars van de Stichting hielden het publiek bij deze oversteekplaats tegen. Ze verzochten mensen om zich te verwijderen van de kruising of naar achteren te gaan¹¹. Aanvankelijk lukte dit zodat op de kruising alleen de inzittenden van de daar geparkeerde voertuigen (de drumband en de dansgroep) stonden. Dit werd gedoogd omdat deze mensen gebonden waren aan het evenement. Bovendien zorgde de erehaag ervoor dat deze mensen niet op de route van de Koninklijke stoet konden komen.

Naarmate de stoet naderde kwamen er meer mensen, zowel van de twee geparkeerde voertuigen als uit het publiek van buiten de hekken, op de kruising binnen de hekken te staan. Bij de nadering van de stoet gingen de verkeersregelaars tussen het publiek en de ceremoniële afzetting (bestaande uit medewerkers van de politie en de KMar) staan, om te zorgen dat het publiek zich niet verder in de richting van de kruising Jachtlaan met de Loolaan kon verplaatsen.

3.3.2 Beschouwing

Op basis van de voorbereide plannen en de verschillende draaiboeken hebben de betrokken organisaties op 30 april 2009 het evenement Koninginnedag uitgevoerd. Over het algemeen vindt de uitvoering van het evenement plaats volgens de beslissingen die in de voorbereidingsfase zijn genomen. De Inspectie OOV wil bij één uitvoeringsaspect in het bijzonder stilstaan, te weten de wijze waarop invulling is gegeven aan het zogenoemde 'hekkenplan'. Gaandeweg het onderzoek waren er namelijk veel vragen over de wijze waarop de hekken langs de route tijdens het incident feitelijk waren geplaatst.

De plaatsing van de hekken

Op 20 april 2009 heeft de lokale driehoek het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 vastgesteld. In dit draaiboek is een hekkenplan opgenomen. Volgens dat hekkenplan is het kruispunt bij De Naald nog niet afgesloten. Het plan geeft aan dat de organisatie en de politie vanaf 10.00 uur de hekken gereedzetten voor vertrek van de optocht. De driehoek heeft daarmee mandaat verleend aan de politie en organisatie (Stichting Koninklijk Apeldoorn) om de hekken ter plaatste zelfstandig in de definitieve opstelling neer te zetten. Hier is bewust voor gekozen omdat de organisatie ruimte moest hebben om in verband met de opstelling en de start van de historische optocht de beste oplossing te kiezen.

Naast het door de driehoek vastgestelde hekkenplan is er ook een operationeel werkdocument van de gemeente waarop de plaatsing van de hekken is aangegeven. Dit werkdocument wijzigt in de aanloop

⁹ Dit betreft de bovengenoemde studenten en de begeleider.

¹⁰ Volgens getuigenverklaringen, van mensen uit het publiek, die aan de DNR zijn afgelegd.

¹¹ Volgens getuigenverklaringen, van mensen uit het publiek, die aan de DNR zijn afgelegd.

naar 30 april een aantal malen. Een afbeelding van de laatste versie van dit werkdocument is opgenomen in bijlage VI, situatieschets 1.

Overeenkomstig het mandaat zijn de hekken zo geplaatst dat de opstelling naar het oordeel van de betrokkenen het meeste recht deed aan zowel het vrijhouden van de route van de Koninklijke stoet, aan de publieksvriendelijkheid, als aan de logistiek rondom de historische optocht. De feitelijke uitvoering van het hekkenplan is hierboven beschreven.

De Inspectie OOV constateert dat de wijze waarop de hekken op Koninginnedag 2009 ter hoogte van de kruising Jachtlaan en Loolaan zijn geplaatst, een logisch uitvloeisel is van de voorbereide activiteiten en genomen besluiten. Bij het plaatsen van de hekken is conform het verleende mandaat van de lokale driehoek gehandeld. De plaatsing van de hekken had als doel te voorkomen dat er zich publiek zou bevinden op de route van de Koninklijke stoet. Hoewel er zich in de ochtend mensen uit het publiek zelfstandig in de U-corridor bevonden, en zich dus niet achter een hek bevonden, bleef het publiek ter hoogte van de Jachtlaan door de vorming van een fysieke afscheiding door de ceremoniële afzetting en de verkeersregelaars buiten de route van de stoet.

3.4 Het incident

De beschrijving van het incident begint op het moment dat vier mannen op 30 april 2009 omstreeks 11.45 uur over de Bosweg in de gemeente Apeldoorn lopen. In hun verklaring aan rechercheurs van de DNR geven zij aan dat ze een zwarte Suzuki Swift geparkeerd zien staan langs de kant van de Bosweg, tussen de Jachtlaan en de Vonderlaan. Het valt hen op dat de auto er nogal oud uitziet. Ze zien dat een man in de zwarte Suzuki gaat zitten, daarin wat rommelt en korte tijd daarna wegrijdt in de richting van de Jachtlaan. De vier mannen geven in hun verklaring aan dat de bestuurder van de Suzuki nog voor de kruising met de Jachtlaan flink accelereert, snel schakelt en met hoge snelheid linksaf de Jachtlaan op rijdt. Hij passeert daarbij de daar op de as van de weg aanwezige vluchtheuvel links en rijdt dus feitelijk over de rijstrook voor het tegemoetkomende verkeer van de Jachtlaan in de richting van de kruising met de Loolaan.

Op de Jachtlaan, net voorbij de kruising met de Bosweg in de richting van de Loolaan staat op dat moment een verkeerspost die bestaat uit twee verkeersregelaars. De twee verkeersregelaars die op die verkeerspost staan, geven in hun verklaring aan de DNR aan dat de zwarte Suzuki met een hoge snelheid over de linker rijstrook van de Jachtlaan in hun richting rijdt. Een van de verkeersregelaars geeft aan dat hij de auto tot stoppen wil dwingen en dat hij dit doet met heftige handbewegingen en met schreeuwen. De bestuurder van de Suzuki negeert zijn signalen, rijdt langs de twee verkeersregelaars en gaat vervolgens over de rechter rijstrook van de Jachtlaan in de richting van de tweede verkeerspost op de kruising van de Jachtlaan met de Boszichtlaan. Een van de verkeersregelaars van de verkeerspost bij de Bosweg verklaart aan de DNR dat hij de verkeersregelaar bij de Boszichtlaan door middel van zijn portfoon wil waarschuwen maar dat de zwarte Suzuki op dat moment die verkeerspost al voorbij rijdt.

Op de Jachtlaan staat op de rechter rijstrook, direct voorbij de kruising met de Boszichtlaan een verkeerspost. Op deze post staat één verkeersregelaar. In de getuigenverklaring verklaart deze verkeersregelaar aan de DNR dat de zwarte Suzuki over de Jachtlaan over de linker rijstrook vanuit de richting van de Bosweg in zijn richting rijdt. De verkeersregelaar geeft de bestuurder een stopteken. De zwarte Suzuki rijdt met hoge snelheid over de linker rijstrook van de Jachtlaan langs de verkeerspost.

Op de rijbaan van de Jachtlaan, ongeveer 100 meter voor de kruising met de Loolaan, staat een verkeershek. Enkele meters daarachter (in de richting van de kruising) staan dwars over de weg dranghekken. De auto rijdt vervolgens met een snelheid van ongeveer 110-112 kilometer per uur¹² tegen het verkeershek aan en direct daarna tegen de dranghekken. Tussen de vluchtheuvel die is aangebracht op de Jachtlaan voor de kruising met de Loolaan, en de dranghekken aan de rechterkant van de Jachtlaan staan tientallen¹³ mensen te kijken naar de Koninklijke stoet. De zwarte Suzuki rijdt vervolgens met een snelheid van ongeveer 70 kilometer per uur tegen die mensen aan.

De zwarte Suzuki verliest een deel van de bumper en rijdt, ernstig beschadigd aan de voorzijde, met een snelheid van ongeveer 40 kilometer per uur door over de kruising met de Loolaan/Amersfoortseweg en komt links op de rijbaan van de Zwolseweg. Op dat moment bevindt de cabriobus met de Koninklijke gasten zich op de rechter rijstrook van de Zwolseweg. Vervolgens rijdt de Suzuki links van de bus tegen het monument De Naald aan, dat aan de andere zijde van de kruising langs de Zwolseweg staat, en komt daar tot stilstand¹⁴.

3.5 Afhandeling van het incident

3.5.1 Feitelijke gang van zaken

Na het incident zijn functionarissen van de verschillende hulpverleningsdiensten direct in actie gekomen. In eerste instantie richtten deze acties zich met name op medische hulpverlening aan slachtoffers, het in veiligheid brengen van de Koninklijke familie en het controleren of de locatie van het incident veilig was. Vervolgens werd nog een groot aantal activiteiten opgestart. De Inspectie OOV heeft twaalf processen beschreven die voor de afhandeling van het incident relevant zijn.

Leiding en coördinatie

Na het incident zijn de volgende onderdelen van de operationele hoofdstructuur van de rampenbestrijding actief geweest: het (tot dan toe slapende) CoPI, het ROT, het GAC en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Het GBT kende op 30 april twee vormen: het GBT-smal en het GBT-breed. Het GBT-smal bestond uit de (loco)burgemeester, de korpschef en de HOvJ. In dit overleg werd informatie die betrekking had op het justitiële traject besproken. Het GBT-breed kende dezelfde samenstelling, aangevuld met de 'standaard' bezetting van een GBT: de Regionaal Geneeskundig Functionaris, de regionaal commandant van de brandweer en de gemeentesecretaris. Naast deze onderdelen van de hoofdstructuur heeft ook de SGBO, die vanaf dat moment opereerde als actiecentrum politie, een nadrukkelijke rol gespeeld.

Alarmering en opschaling

Direct na het incident werd gestart met de alarmering van (onderdelen van) de rampenbestrijdingsorganisatie. Een groot deel hiervan was al aanwezig of op afroep beschikbaar. Daarnaast zijn traumahelikopters en ambulances gealarmeerd om de slachtoffers te verzorgen en af te voeren en zijn extra functionarissen voor de Gemeenschappelijke Meldkamer Apeldoorn en gemeentelijke functionarissen voor het proces Opvang en Verzorging opgeroepen. Ook was direct sprake van opschaling van de rampenbestrijdingsorganisatie volgens de GRIP-procedure. Op bepaalde momenten werden in de verschillende onderdelen op hetzelfde moment verschillende GRIP-fasen gehanteerd. Uiteindelijk is door het GBT-smal bevestigd dat het GRIP 3 was.

¹² De snelheden zijn vastgesteld door middel van een reconstructie, uitgevoerd in opdracht van de DNR.

¹³ Door de DNR opgenomen getuigenverklaringen.

¹⁴ Rapport Optreden DKDB d.d. 30 april 2009; televisiebeelden.

Tussen 13.00 uur en 13.30 uur werd naast het CoPI aan de Vosselmanstraat een tweede CoPI ingericht in de kazerne van de KMar. Deze was ingesteld door de Operationeel Leider (OL) van het Regionaal Operationeel Team die op dat moment niet op de hoogte was van het bestaan van een eerste CoPI. Bij de verschillende betrokkenen bestond onduidelijkheid over de functie van het tweede CoPI. Later op de middag rond 14.30 uur, nadat het tweede CoPI was ingesteld, bleek de Commandant Ordehandhaving van de regiopolitie NOG niet op de hoogte te zijn van het tweede CoPI. Zij kon door het instellen van het tweede CoPI niet meer beschikken over haar sectorcommandant ter plaatse. Rond 15.00 uur is het tweede CoPI opgeheven omdat het geen toegevoegde waarde bleek te hebben.

Vanaf 15.15 uur is gesproken over afschaling van de rampenbestrijdingsorganisatie, omdat het incident op dat moment geen multidisciplinaire aanpak meer vereiste. Met name de brandweer en de GHOR zagen geen noodzaak om nog langer in een dergelijk grootschalig multidisciplinair verband te opereren. De rampenbestrijdingsorganisatie is vervolgens gefaseerd afgebouwd.

Verbindingen

Direct na het incident bleek het telefoonverkeer in Apeldoorn zwaar belast, waardoor (sleutel)functionarissen zoals de (loco)burgemeester en de korpschef in de eerste momenten beperkt of niet bereikbaar waren. Ook de DKDB kende problemen met het netwerk. Een aantal (politie)functionarissen van de regiopolitie NOG beschikte over GSM's met zogenaamde 'priority call', waardoor zij beter bereikbaar waren. Dit gold niet voor de overige hulpverleningsdiensten. Direct na het incident was ook een korte periode sprake van congestie op het netwerk van C2000. Hierdoor kwamen spraakaanvragen in de wachtrij te staan en leek het voor de gebruikers alsof het netwerk niet operationeel was.

Bewaken en beveiligen

Nadat de zwarte Suzuki tegen De Naald tot stilstand kwam, stelden beveiligers van de DKDB zich op aan weerszijden van de Koninklijke bus. De chauffeur van de bus werd verzocht om snelheid te maken. Dit bleef aanvankelijk uit, maar gebeurde uiteindelijk toch. Doordat zich rondom de stoet pers bevond, één van de golfkarretjes van de NOS achter de cabriobus reed en ook politiebikers in de onmiddellijke nabijheid waren, was het pantservoertuig van de DKDB niet in staat zodanig te manoevreren dat daarmee de cabriobus conform de daarvoor bedoelde procedure kon worden afgeschermd. De bus waarin het Koninklijk gezelschap zich bevond is vervolgens begeleid naar Paleis het Loo. Deze locatie was beveiligd en was een zogenaamde 'safe house'.

Op de locatie waar het incident zich afspeelde, werd kort nadat het voertuig tegen De Naald tot stilstand kwam een bomcheck uitgevoerd. Hierbij werd niets aangetroffen. Ook werd de omgeving gecontroleerd in verband met een eventuele 'second blast'. Na diverse controles werden de auto en de omgeving veilig verklaard en vrijgegeven. De dader van de aanslag werd in het ziekenhuis in Deventer, waar hij was opgenomen, bewaakt.

Opsporing

Nadat het de op de Plaats Incident betrokken functionarissen duidelijk werd dat het incident waarschijnlijk een aanslag was, werd de kruising bij De Naald aangewezen als Plaats Delict (PD). Uiteindelijk zijn zeven PD's benoemd: het voertuig (de Suzuki Swift), de directe omgeving van De Naald, de aanrijroute van de verdachte vanaf de Bosweg, de woning van de verdachte, het ziekenhuis waar de verdachte lag, de ziekenhuizen waar de slachtoffers lagen en de mortuaria waar de lichamen van de overleden slachtoffers zich bevonden.

De dader, die eerste hulp kreeg verleend van medewerkers van de regiopolitie en de KMar, verklaarde dat de actie bewust was geweest, en dat het doel was om het Koninklijk huis te treffen. Hierop werd de verdachte, om 11.55 uur, aangehouden op verdenking van poging tot een aanslag op leden van het Koninklijk huis. Om 12.25 uur werd de dader voorgeleid aan de dienstdoende hulpofficier van Justitie. Met behulp van de brandweer was de dader uit het voertuig bevrijd, waarop hij naar het ziekenhuis werd vervoerd. Na aankomst in het ziekenhuis is de verdachte niet meer aanspreekbaar. Nadat de identiteit van de dader was geverifieerd, werd de woning van de dader in Huissen geobserveerd. Om 13.15 uur werd de woning binnengetroten. Rond 15.30 uur werd deze door medewerkers van de DNR doorzocht. De dader van de aanslag is op 1 mei 2009 om 02.58 uur in het ziekenhuis van Deventer overleden. De DNR heeft hierop zijn lichaam in beslag genomen.

Vanaf het moment dat het incident had plaatsgevonden heeft de regiopolitie NOG (en later de DNR) zich beziggehouden met bewijsverzameling. Hiervoor werden getuigen verhoord of werden hun gegevens genoteerd teneinde hen later te horen, werden luchtfoto's gemaakt en werden de stoffelijke overschotten van de overleden slachtoffers in beslag genomen. Ook heeft de recherche beeldmateriaal van televisie, internet en bewakingscamera's en telefoongegevens veilig gesteld. Overigens is bij de bewijsverzameling ook actief de hulp van het publiek ingeroepen.

Vrijwel direct na het incident stelde de Chef Opsporing (COPS) NOG diverse interne en externe instanties in kennis. Dit betrof onder meer het OM, de NCTb en het Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO). Al snel werd duidelijk dat de gebeurtenissen op Koninginnedag als een zaak van nationaal belang werden aangemerkt. Daarom werd besloten om de DNR het onderzoek te laten uitvoeren. Na het incident is op meerdere momenten contact geweest tussen de DNR, het arrondissementsparket Zutphen, het Landelijk Parket en de regiopolitie NOG over de overdracht van het onderzoek. Gedurende de dag bestond er bij sleutelfunctionarissen op verschillende momenten onduidelijkheid over de overdracht. De DNR stelde de regiopolitie NOG in een vroeg stadium (tussen 12.00 en 12.30 uur) telefonisch op de hoogte van het feit dat de DNR het onderzoek zou gaan uitvoeren. Hierbij gaf de DNR aanwijzingen aan de regiopolitie NOG met betrekking tot de handelwijze van de regiopolitie. De DNR verzocht geen acties te ondernemen zonder toestemming van de DNR en verzocht om de coördinatoren van de regiopolitie NOG naar Zwolle te laten komen om de zaak in persoon over te dragen. De politie NOG achtte het niet mogelijk om alle coördinatoren op dat moment van hun zaken af te halen. Bovendien vond de regiopolitie NOG dat er onduidelijkheid bestond over de manier waarop de overname zou moeten plaatsvinden. Anderzijds vond de DNR dat de regiopolitie NOG in onvoldoende mate gehoor gaf aan de opdracht 'geen acties te ondernemen zonder de toestemming'. Dit speelde onder andere rondom het onderzoek in de woning van de verdachte. Hiervoor was geen toestemming gegeven door DNR, terwijl de woning wel al werd binnengetroten door de Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid Noord-Oost Nederland. Dit gebeurde in opdracht van de COPS NOG, met toestemming van de zaakofficier van justitie van het parket Zutphen. Ook bestond er geen gedeelde opvatting tussen de twee diensten over het moment van de overdracht. Volgens de DNR was de overdracht van het onderzoek naar de DNR een feit rond 14.50 uur. Naar mening van de COPS NOG was de overdracht pas om 21.50 uur voltooid. Op dit tijdstip ging de zaak met bijbehorend overdrachtsproces-verbaal over naar de DNR. Een liaison van de DNR voor de regiopolitie NOG, die voor de verbinding tussen de twee organisaties betreffende de overdracht van opsporingsprocessen zou moeten zorgen, was pas na 15.00 uur benoemd. Rond 16.00 uur kreeg de DNR signalen vanuit de driehoek dat er onduidelijkheid was bij de COPS NOG over de overname door DNR.

Een laatste onderwerp dat de Inspectie OOV in het kader van het proces *Opsporing* heeft beschreven, gaat over de vermeende vermissing van een pantservoertuig van Defensie. De SGBO ontving hierover rond 14.00 uur de eerste berichten. Later volgden meer berichten, waarbij sprake was van

verschillende soorten voertuigen waarop soms wel, soms geen bewapening en munitie aanwezig waren. Gezien het incident, en omdat nog niet duidelijk was of de dader alleen handelde, kreeg de vermissing van het voertuig hoge prioriteit. Uiteindelijk bleek dat het vermiste militaire voertuig deel zou gaan nemen aan een defilé in Den Bosch, en dus geen gevaar te vormen.

Ordehandhaving

Na overleg met leden van de Koninklijke familie en met de commissaris van de Koningin deelde de burgemeester van Apeldoorn rond 12.30 uur mee dat de officiële festiviteiten waren afgelast. Vervolgens werd in overleggen van de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie regelmatig gesproken over het al dan niet afgelasten van de overige activiteiten in de stad. Uiteindelijk heeft de gemeente Apeldoorn de horecagelegenheden en kermisexploitanten verzocht de eigen activiteiten af te bouwen. Hier is gehoor aan gegeven. Gedurende de dag heeft het publiek de stad zonder noemenswaardige problemen verlaten.

Mobiliteit en verkeer

De route van de historische optocht is kort na het incident omgeleid, zodat de PD werd gemedend. Daarnaast is in het kader van het proces *Mobiliteit en verkeer* veelvuldig sprake geweest van begidsing door motorrijders. Hierbij zijn niet alleen ambulances begeleid, maar ook bijvoorbeeld de minister-president en pendelbussen. Deze pendelbussen werden kort na het incident ingezet om het publiek af te kunnen voeren naar de transferia.

Een belangrijk onderwerp in het GBT was het afzetten van de kruising bij De Naald. Deze was afgezet in het belang van het opsporingsonderzoek. Het GBT besloot dat deze afzetting niet meerdere dagen kon duren, vanwege het belang van het kruispunt voor de mobiliteit maar ook omdat mensen zich naar het kruispunt begaven in verband met de verwerking van de gebeurtenissen. Nadat extra capaciteit werd ingezet op het kruispunt, kon de kruising op 1 mei om 01.00 uur worden vrijgegeven.

Geneeskundige hulpverlening

Omstanders, medewerkers van de regiopolitie NOG en medewerkers van het Nederlands Rode Kruis verrichtten direct na het incident de eerste medische hulp. Drie minuten na het incident arriveerde de eerste ambulance. Vervolgens zijn meerdere ambulances, maar ook traumahelikopters opgekomen. Hierdoor kon de geneeskundige hulpverlening snel starten.

De Landelijke Meldkamer Ambulancezorg heeft bijstand verleend bij de alarmering van ambulances. Daarnaast zijn twee ambulances spontaan opgekomen. In totaal zijn zestien ambulances ingezet voor zeventien ritten. Negen lichtgewonden zijn met een busje van de KMar naar het ziekenhuis vervoerd. Circa een uur na het incident zijn hiermee alle slachtoffers naar zes verschillende ziekenhuizen overgebracht. Deze ziekenhuizen hebben een voorwaarschuwing ontvangen.

Opvang en verzorging

Om 12.40 uur werd in het ROT besloten om de schouwburg Orpheus in te richten als opvanglocatie. Het GBT besloot in een overleg, dat om 14.15 uur plaatsvond, het proces 'Opvang en verzorging' te starten. Ook hier werd Orpheus aangewezen als opvanglocatie. Vervolgens werd de opvanglocatie daadwerkelijk ingericht. Om 16.38 uur is de openstelling van de opvanglocatie bekendgemaakt door middel van een bericht op de website van de gemeente Apeldoorn. Omdat de opkomst in deze locatie zeer beperkt was, werd deze rond 17.30 uur weer afgebouwd. Daarnaast zijn gehandicapte kinderen en volwassenen, die lid waren van een drumband, opgevangen in een school aan de Loseweg.

Slachtofferidentificatie, -registratie en -informatie

Vanaf het moment dat het incident had plaatsgevonden, is er aandacht geweest voor de registratie van slachtoffers. Op initiatief van de bemanning van de eerste ambulance werden met behulp van

enkele medewerkers van de regiopolitie de namen van de slachtoffers en de plek waarheen zij werden vervoerd, geïnventariseerd.

De eerste uren van de afhandeling van het incident bleef er onduidelijkheid bestaan over het aantal (overleden) slachtoffers. Dit is onder andere veroorzaakt doordat slachtoffers onderweg naar het ziekenhuis overleden en dit niet werd doorgegeven aan het Actiecentrum GHOR (AC GHOR). Daarnaast bemoeilijkte de spreiding van slachtoffers over verschillende ziekenhuizen een juist beeld van het juiste aantal overleden slachtoffers. Verder verliep het verkrijgen van informatie over de slachtoffers en het samenstellen van een slachtofferlijst van niet overleden slachtoffers moeizaam. Er werden vier traumatische reanimaties uitgevoerd waardoor slachtofferregistratie niet altijd mogelijk was. Ook ontving het GBT informatie van de GHOR over de aard en het aantal slachtoffers die niet steeds congruent was. Dit betekende dat er extra verificatieslagen moesten worden uitgevoerd die tot vertraging in de informatieverstrekking naar bestuur en familieleden leidden.

De ambulancebemanningen werkten op Koninginnedag 2009 niet met de nationale gewondenkaart die geldt als de professionele norm binnen de geneeskundige hulpverleningswereld, maar met het standaard ambulanceritformulier. Een kopie van het formulier wordt bij de presentatie van de patiënt in het ziekenhuis overgedragen aan de volgende behandelaar. Anders dan bij de gewondenkaart blijft er geen informatie bij de GHOR achter. Het AC GHOR dat was belast met de taak om een slachtofferlijst samen te stellen van de niet overleden slachtoffers van het incident had moeite om de benodigde informatie van de ziekenhuizen over de slachtoffers te verkrijgen. Niet alle ziekenhuizen waren even behulpzaam bij het vervaardigen van een volledige slachtofferlijst in verband met het beroepsgeheim van de arts en de zorgplicht van het ziekenhuis. Uiteindelijk werd – soms na herhaald aandringen door de medewerkers van AC GHOR – door alle ziekenhuizen medewerking verleend. Bij de ziekenhuizen in de eigen veiligheidsregio verliep dit op basis van gemaakte afspraken in convenanten. Bij ziekenhuizen buiten de veiligheidsregio ging dit minder soepel, zij waren terughoudender met het verstrekken van gegevens. Overigens gold ook voor de ziekenhuizen waarmee een convenant was afgesloten, dat van invloed was wie men van het ziekenhuis aan de telefoon kreeg bij het verkrijgen van de gegevens.

Ook de identificatie van de overleden slachtoffers door de politie nam de nodige tijd in beslag. Door de aard van de verwondingen verliep de identificatie moeizaam. Om 20.15 uur werd in het GBT-smal gemeld dat nog steeds twee slachtoffers niet waren geïdentificeerd. De DNR wilde, in het belang van het opsporingsonderzoek, namen pas vrijgeven nadat de identiteit van de overleden slachtoffers definitief was vastgesteld.

De slachtoffers kwamen niet alleen uit de gemeente Apeldoorn maar uit het hele land. In het GBT werd besloten om de regiopolitie van de betreffende regio's de familie van de slachtoffers te laten informeren. De gemeente Apeldoorn informeerde de burgemeesters van de betreffende gemeenten, met het verzoek de nazorg op zich te nemen.

Voorlichting en communicatie

In het kader van het proces *Voorlichting en communicatie* zijn eveneens een aantal activiteiten ontplooid. Zo heeft de gemeente een informatienummer opengesteld. Ook heeft zij berichten op de website van de gemeente Apeldoorn geplaatst en zijn twee persconferenties voorbereid en gehouden. Aandachtspunten in dit proces waren de constatering dat de media soms over meer informatie bleken te beschikken dan de rampenbestrijdingsorganisatie en de druk op het opstellen van een slachtofferlijst.

3.5.2 Beschouwing

De Inspectie OOV heeft waardering voor de inzet van de hulpverleningsdiensten na het incident. Veel is volgens plan verlopen. Toch week de afhandeling van het incident op een beperkt aantal onderdelen af van de in de voorbereidingsfase genomen beslissingen, de plannen en de draaiboeken. Dit heeft betrekking op:

1. de wijze waarop de GRIP-afkondiging verloopt;
2. het inrichten van een tweede CoPI;
3. het functioneren van de verbindingen;
4. de wijze waarop de overdracht van het onderzoek van de regiopolitie NOG naar de DNR verloopt;
5. de slachtofferidentificatie en -registratie.

Deze aandachtspunten hebben geen directe gevolgen gehad voor de afhandeling van het incident. Zij behoeven in de ogen van de Inspectie OOV wel aandacht als lessen voor de toekomst. Ze komen hieronder aan de orde.

Informatie-uitwisseling en afstemming: GRIP-afkondiging en tweede CoPI

De wijze waarop de onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie elkaar hebben geïnformeerd en met elkaar hebben afgestemd is een aspect dat in de onderzoeken van de Inspectie OOV regelmatig als knelpunt wordt benoemd. Tijdens de afhandeling van het incident op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn speelde de informatie-uitwisseling en afstemming op twee punten: de wijze waarop de GRIP-afkondiging verliep en het inrichten van een tweede CoPI.

• *De wijze waarop de GRIP-afkondiging is verlopen*

In het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO Jeans van de regiopolitie NOG is vastgelegd dat in geval van een calamiteit in overeenstemming met de bestaande GRIP-procedures zal worden opgeschaald. Volgens deze procedures mag iedere Officier van Dienst of een hogere leidinggevende functionaris opschalen. Volgens dit SGBO-draaiboek moet de beslissing om op te schalen op 30 april 2009 altijd worden kortgesloten met de Algemeen Commandant van de SGBO. Het multidisciplinaire draaiboek vermeldt hier verder niets over. Voor het scenario 'Aanslag op het Koninklijke gezelschap' is zowel in het SGBO-draaiboek als in het multidisciplinaire draaiboek vastgesteld dat er naar GRIP 4 moet worden opgeschaald.

Tijdens de afhandeling van het incident bleek er verwarring te zijn ontstaan over de af te kondigen GRIP-fase. Uiteindelijk is in het GBT-smal bevestigd dat de GRIP 3-fase gold en niet de in het scenario 'Aanslag op het Koninklijk gezelschap' beschreven GRIP 4. De fasen GRIP 3 en GRIP 4 verschillen in de manier waarop de bestuurlijke aansturing plaatsvindt. Tijdens GRIP 3 vindt deze aansturing op gemeentelijk niveau plaats, tijdens GRIP 4 bovengemeentelijk. Voor de operationele aanpak van het incident zijn er geen verschillen. Er is voor de aanpak van het incident bewust gekozen voor GRIP 3 omdat er ondanks de nationale component, alleen lokale effecten van de aanslag waren die, naar het oordeel van het GBT-smal, beter lokaal aangestuurd konden worden.

Daarnaast blijkt dat er tegelijkertijd binnen de diverse gremia van de rampenbestrijdingsorganisatie verschillende GRIP-fasen bestonden. Deze waren zonder onderlinge afstemming afgekondigd.

De Inspectie OOV stelt vast dat bij de afhandeling van het incident de fase van GRIP 3 was afgekondigd. Deze keuze wijkt af van het in de voorbereiding beschreven scenario 'Aanslag op het Koninklijk gezelschap' dat uit gaat van GRIP 4. De reden hiervoor was dat er geen andere gemeenten bij het incident waren betrokken. Verder constateert de Inspectie dat de verschillende gremia van de rampenbestrijdingsorganisatie gedurende langere tijd tegelijkertijd verschillende GRIP-fasen hanteerden en dat deze zonder onderlinge afstemming waren afgekondigd. De afwijking van de in het scenario aangegeven GRIP-fase en het gebrek aan onderlinge afstemming hebben geen aantoonbare problemen veroorzaakt, maar hebben wel geleid tot 'ruis'. Dit draagt niet bij aan een efficiënt verloop van de hulpverlening.

- **Het tweede CoPI**

Tijdens de voorbereiding van Koninginnedag besloot het Regionaal Operationeel Voorbereidend Team om op Koninginnedag 2009 van 08.00 uur tot 20.00 uur een volledige CoPI-bezetting (een slapend CoPI) aanwezig te laten zijn op het politiebureau aan de Vosselmanstraat. De CoPI-deelnemers waren in dit geval niet constant aanwezig, maar konden wel snel aanwezig zijn doordat zij zich in de directe nabijheid van het evenemententerrein bevonden.

Bij de afhandeling van het incident is een tweede CoPI ingericht. Zoals hierboven beschreven ontstond er verwarring over het bestaan en de functie van dit CoPI.

De Inspectie OOV stelt vast dat binnen de in werking gestelde hulpverleningsstructuur onduidelijkheid bestond over het CoPI. Niet bij alle betrokkenen was bekend dat in de voorbereiding is besloten om tijdens het evenement een 'slapend' CoPI aanwezig te laten zijn. Nadat het incident had plaatsgevonden is een (tweede) CoPI ingericht dat niet bij iedereen bekend was, waarvan de functie niet voor alle betrokkenen duidelijk was en dat vrij snel weer werd opgeheven. Het onnodig bijeen laten komen van het CoPI kostte mankracht. Bovendien droeg de verwarring over het al dan niet bestaan en de functie van het tweede CoPI niet bij aan een efficiënte hulpverlening.

Verbindingen

Over de inzet van verbindingsmiddelen en de toepassing van de verbindingen, merkt de Inspectie OOV het volgende op. In de voorbereiding hebben de SGBO, DKDB en de GHOR verbindingsschema's opgesteld. Het deeldraaiboek Ordehandhaving van de regiopolitie NOG geeft bovendien enkele aanwijzingen over het gebruik van de verbindingen:

- alleen noodzakelijke berichten worden via de verbindingen verspreid;
- overbelasting en of onbereikbaarheid van het netwerk dient te worden voorkomen;
- strikte etherdiscipline wordt betracht (kort en zakelijk);
- berichtgeving dient zodanig te geschieden dat derden niet mee kunnen luisteren.

Communicatie van de hulpverleningsorganisaties tijdens het evenement en tijdens en na het incident vond telefonisch en via C2000 plaats.

Tijdens de afhandeling van het incident hebben sommige functionarissen problemen ervaren met de verbindingen. Met name medewerkers van de DKDB en van de GHOR ervoeren problemen met zowel C-2000 als het GSM-netwerk. Ook andere functionarissen spraken van problemen met de GSM- en C2000-verbindingen. Uit gegevens van de unit meldkamer systemen (UMS) van de voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN) blijkt dat het C2000-netwerk de gehele dag operationeel is geweest. Wel was er kort na het incident sprake van congestie waardoor spraakaanvragen in de wachtrij kwamen en het voor de gebruiker leek alsof C2000 niet operationeel was.

Er waren ook problemen met het GSM-netwerk. De medewerkers van de regiopolitie NOG die gebruik konden maken van een telefoon met priority-status hebben echter geen problemen ervaren met het

telefoonverkeer binnen het netwerk van hun provider. Dit gold niet voor het bellen naar een ander netwerk. Andere hulpverleningsdiensten hadden geen telefoon met priority-status.

De functionarissen die problemen hebben ervaren met de verbindingen, gaven aan geen hinder te hebben ondervonden in hun taakuitoefening als gevolg van die problemen. De Inspectie constateert dat daardoor echter wel een aantal betrokkenen bij de afhandeling van het incident zelfstandig besluiten heeft moeten nemen die eigenlijk vooraf afgestemd hadden moeten worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor het al dan niet inrichten van een GBT-ruimte, voor de afstemming tussen het hoofd Actiecentrum Voorlichting met zijn collega's van de afdeling Communicatie en voor het afgelasten van de officiële festiviteiten.

De Inspectie OOV is bekend met het feit dat de unit meldkamer systemen van de vtsPN inmiddels een afzonderlijk onderzoek verricht naar het functioneren van C2000 rond de gebeurtenissen in Apeldoorn.

De Inspectie OOV constateert dat tijdens de afhandeling van het incident er problemen met de verbindingen waren. Dit gold zowel voor C2000 als voor de mobiele telefonie. Het C2000 netwerk was de gehele dag operationeel maar vertoonde kort na het incident congestie in de spraakaanvragen. Niet alle hulpverleningsdiensten konden gebruik maken van telefoons met een priority-status. De Inspectie merkt op dat verbindingen een aandachtspunt blijven zoals ook is geconstateerd in haar rapport over de Poldercrash¹⁵.

De overdracht van het opsporingsonderzoek van het regiokorps NOG naar de Dienst Nationale Recherche (DNR)

Volgens het Opsporingsprotocol Contra-Terrorisme¹⁶ gaat het gezag na overleg tussen het arrondissementsparket en het Landelijk Parket over naar het Landelijk Parket indien er sprake is van een dreiging tegen kapitale (overheids)instituties. Het opsporingsonderzoek wordt dan verricht door en onder leiding van het diensthoofd DNR. Over de samenwerking tussen de DNR en de regiokorpsen wordt in het protocol vermeld dat deze elkaar wederzijdse ondersteuning dienen te verlenen met betrekking tot de opsporing zowel in materiële als in personele zin. Bovendien dienen ze zorg te dragen voor de informatie-uitwisseling. In het protocol zijn echter geen procedures beschreven voor de overdracht van de opsporingszaak van het regiokorps naar de DNR.

Eerder werd beschreven dat er bij de afhandeling van het incident onduidelijkheid bestond over zowel de wijze van de overdracht als het moment van de overdracht.

De Inspectie OOV constateert dat bij de overdracht van het strafrechtelijk onderzoek van de regiopolitie NOG naar de DNR meermalen onduidelijkheid ontstond over zowel de wijze van de overdracht als over het moment van de overdracht. Het Opsporingsprotocol Contra-Terrorisme biedt onvoldoende houvast voor de concrete invulling van de overdracht van een opsporingszaak van de regiopolitie naar de DNR. Onduidelijkheid ten aanzien van moment en wijze van overdracht kan ten koste gaan van een effectieve opsporing. Het draagt niet bij aan een professionele uitvoering van het politiewerk.

¹⁵ Rapport 'Poldercrash 25 februari 2009; een onderzoek door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, in samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg', van 17 juni 2009.

¹⁶ Opsporingsprotocol Contra-Terrorisme, Organisatorische afspraken over de opsporing van terrorisme door de Nederlandse politie voor de periode 1 juni 2008 – 1 juni 2011, Raad van Hoofddcommissarissen, vastgesteld op 30 september 2008.

De slachtofferidentificatie, -registratie en -informatie

In de voorbereiding van het evenement Koninginnedag 2009 hebben geen specifieke voorbereidingen plaatsgevonden voor het reguliere politieproces Slachtofferidentificatie.

Het Multidisciplinaire Draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 vermeldt over het deelproces 'registreren van slachtoffers' dat de gemeente zorg draagt voor het instellen van een Centraal Registratie- en Inlichtingen Bureau (CRIB). Dit bureau verwerkt gegevens van veiliggesteld, gewonden, overledenen en vermisten. Bovendien verstrekt het onder strikte voorwaarden van de burgemeester inlichtingen aan derden.

In de voorbereiding is besloten tot het inrichten van een slapend GAC. Twee medewerkers van het proces CRIB zouden deelnemen aan het slapende GAC.

Bij de afhandeling van het incident verliep zowel de totstandkoming van de lijst met overleden slachtoffers als de lijst met niet overleden slachtoffers moeizaam. Dit had te maken met de identificatie van de slachtoffers, het niet gebruiken van de (nationale) gewondenkaart die geldt als de landelijke professionele norm bij de GHOR en het gegeven dat ziekenhuizen niet direct gegevens wilden doorgeven aan de autoriteiten in verband met het beroepsgeheim van de arts en de zorgplicht van de ziekenhuizen.

De Inspectie OOV constateert dat een zorgvuldige identificatie van overleden slachtoffers mede door de aard van de verwondingen de nodige tijd heeft gekost. Daarnaast verliep de totstandkoming van een slachtofferlijst van niet overleden slachtoffers stroef. Dit kwam onder meer omdat er niet werd gewerkt met de (nationale) gewondenkaart die geldt als de landelijke professionele norm bij de GHOR en omdat ziekenhuizen niet direct gegevens wilden doorgeven aan de autoriteiten in verband met het medische beroepsgeheim van de arts en de zorgplicht van de ziekenhuizen. Het eerder uitgevoerde onderzoek door de Inspectie OOV naar de Poldercrash¹⁷ wijst uit dat de totstandkoming van een slachtofferlijst vaker een probleem is. Ook bij de afhandeling van dit incident is de gewondenkaart niet gebruikt. Voor de snelle informatievoorziening aan de familie over de verblijfplaats van de getroffen is het noodzakelijk dat het Actiecentrum CRIB tijdig over de juiste informatie beschikt. De Inspectie vindt het noodzakelijk deze zo belangrijke informatie-uitwisseling gedegen te borgen.

¹⁷ Eerder genoemd rapport van de Inspectie OOV van 17 juni 2009: 'Poldercrash 25 februari 2009; een onderzoek door de Inspectie OOV, in samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg'.

A. Het onderzoek

1. Introductie

Het is een traditie dat de Koninklijke familie elk jaar op 30 april Koninginnedag viert in een of meerdere gemeenten van telkens een andere provincie. Op 11 december 2008 maakt de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) bekend dat de koningin en leden van de Koninklijke familie op uitnodiging van de burgemeester van de gemeente Apeldoorn Koninginnedag in 2009 in Apeldoorn zullen vieren.

Koninginnedag 2009 begint in een feestelijke en ongedwongen sfeer. Een dramatisch incident maakt een eind aan de feestelijkheden als rond 11.50 uur een personenauto dwars door het publiek heenrijdt en tot stilstand komt tegen het monument De Naald aan de Zwolseweg. Bij dit incident verliezen acht mensen, onder wie de bestuurder van de auto, het leven en raken achttien personen gewond.

2. Verzoek om onderzoek door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid

Kort na het incident benadert de burgemeester van de gemeente Apeldoorn de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) met de vraag of de Inspectie OOV een rol kan spelen bij het onderzoek naar de gebeurtenissen. In vervolg hierop richten de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders (B&W) van de gemeente Apeldoorn zich bij brief van 4 juni 2009 tot de Inspectie OOV met het verzoek een feitenonderzoek te verrichten naar het aspect openbare orde en veiligheid, inclusief de multidisciplinaire hulpverlening, zowel in de voorbereiding als tijdens de uitvoering van Koninginnedag 2009. De burgemeester en het college formuleren in hun brief aan de Inspectie OOV de volgende kernvraag¹⁸:

'Wat zijn de feiten voor wat betreft de beslissingen die door de betrokken organisaties zijn genomen en de context waarbinnen ze zijn genomen, in de voorbereiding op Koninginnedag 2009 en wat zijn de feiten voor wat betreft de uitvoering van deze beslissingen, voor zover relevant in het licht van het incident dat heeft plaatsgevonden?'

Over het doel van het onderzoek geven de burgemeester en het college van B&W in hun brief aan de Inspectie OOV het volgende aan:

'Doel van het onderzoek is om vanuit een beschrijving van feiten en bevindingen een beeld te geven ten aanzien van de bescherming van de openbare orde en veiligheid, teneinde eventuele vragen te kunnen formuleren voor een vervolgonderzoek.'

Hierbij worden:

- *de taken, de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van betrokken organisaties in kaart gebracht, alsmede;*
- *de wijze waarop deze in de voorbereiding zijn vertaald naar besluiten, plannen en andere voor het incident relevante processen;*
- *zowel de wijze waarop deze besluiten c.a. zijn uitgevoerd als eventueel geconstateerde verschillen tussen beslissingen, plannen en andere voor het incident relevante processen enerzijds en daadwerkelijke uitvoering anderzijds beschreven, inclusief de beschrijving van gegeven verklaringen voor deze verschillen. Dit is het naast elkaar leggen van feiten en bevindingen.'*

¹⁸ De brief van de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders is opgenomen als bijlage I.

Het onderzoek van de Inspectie OOV dient louter een feitenonderzoek te zijn waarin geen interpretatie of oordeelsvorming plaatsvindt. Het oogmerk van de burgemeester en het college van B&W is om tot één breed gedragen en degelijke basis voor eventuele vervolgonderzoeken te komen waarbij de feiten als zodanig niet meer ter discussie staan. Het onderzoek zal betrekking hebben op de periode vanaf de bekendmaking dat de koningin Koninginnedag 2009 in Apeldoorn zal vieren tot 09.00 uur op de dag na het incident.

De brief aan de Inspectie OOV bevat een aantal onderzoeksvragen. De Inspectie OOV heeft deze opgenomen in het plan van aanpak voor haar onderzoek.

3. Reikwijdte onderzoek Inspectie Openbare Orde en Veiligheid

Gezien het verzoek van de gemeente Apeldoorn aan de Inspectie OOV een feitenonderzoek te verrichten dat als basis dient voor eventuele vervolgonderzoeken waarbij de feiten als zodanig niet meer ter discussie staan, is het onderzoek van de Inspectie OOV gericht op het verzamelen van feitenmateriaal dat betrekking heeft op de voorbereiding en de uitvoering van het evenement, op het incident zelf en op de afhandeling en hulpverlening direct na het incident.

De doelstelling van het onderzoek van de Inspectie OOV is om vanuit feiten en bevindingen tot een eenduidig beeld van de gebeurtenissen te komen waarbij deze niet meer ter discussie staan. De functie van het rapport is dan ook dat het door de betrokken organisaties kan worden gebruikt als naslagwerk ten aanzien van de beschreven fasen. Daarnaast geeft het aan in hoeverre er verschillen zijn geconstateerd tussen beslissingen, plannen et cetera in de voorbereiding van het evenement en de uitvoering en de afhandeling. De Inspectie zal conform het verzoek van de gemeente geen oordeel geven over eventuele verschillen en tekortkomingen. Dat is aan de betrokken organisaties zelf.

De Inspectie OOV heeft de volgende centrale en deelvragen voor haar onderzoek geformuleerd.

Centrale vraagstelling:

1. Op welke wijze hebben de betrokken actoren het evenement 'Koninginnedag in Apeldoorn' voorbereid en uitgevoerd en welke beslissingen zijn hierbij genomen?
2. Hoe heeft het incident feitelijk plaatsgevonden en welke inzet hebben de betrokken actoren naar aanleiding van het incident gepleegd?

Deelvragen:

- 1) Wat zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken actoren bij:
 - a) de organisatie van het evenement Koninginnedag waarbij leden van het Koninklijk Huis aanwezig zijn;
 - b) een incident waarbij leden van het Koninklijk Huis zijn betrokken?
- 2) Op welke wijze is het evenement voorbereid?
 - a) Welke relevante beslissingen zijn er genomen door de betrokken actoren bij de voorbereiding van het evenement (wie heeft wat, wanneer, waarover, waarom besloten)?
 - b) Hoe zijn deze beslissingen vertaald naar plannen, procedures en draaiboeken voor dit evenement?
 - c) Welke relevante activiteiten hebben de betrokken actoren uitgevoerd in de voorbereidende fase van het evenement?
- 3) Op welke wijze is het evenement tot het tijdstip van het incident uitgevoerd?
 - a) Welke relevante beslissingen zijn er genomen door de betrokken actoren bij de uitvoering van het evenement tot het tijdstip van het incident (wie heeft wat, wanneer, waarover, waarom besloten)?

- b) Welke relevante activiteiten hebben de verschillende actoren uitgevoerd tijdens het evenement tot het tijdstip van het incident?
 - c) In welke mate heeft de uitvoering plaatsgevonden conform de in de voorbereidingsfase genomen beslissingen, plannen, procedures en draaiboeken?
- 4) Welke feiten hebben zich in chronologische volgorde voorgedaan vanaf het eerste contact van de bestuurder van de auto tot aan de botsing tegen het monument De Naald?
 - 5) Welke besluiten en acties hebben de betrokken hulpverleningsorganisaties genomen en uitgevoerd naar aanleiding van het incident tot aan 1 mei 9 uur 's ochtends?

De Inspectie heeft de kernvraag van de gemeente op een ruime manier uitgelegd: bij haar onderzoek heeft zij alle relevante feitelijke beslissingen van de organisaties en het overleg dat daar aan vooraf ging betrokken. Op deze wijze ontstaat een goed beeld van de wijze waarop de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken organisaties in de voorbereiding zijn vertaald naar plannen et cetera. Ook verschaft dit een goed inzicht in de genomen beslissingen en kunnen de organisaties op basis van die beschreven feiten een goed vervolgonderzoek uitvoeren naar het eigen functioneren.

Tevens is conform de kernvraag aandacht besteed aan de context waarbinnen die beslissingen zijn genomen. Dit wordt voor elke beschreven fase afzonderlijk ingevuld. Zo duidt de Inspectie bij de voorbereiding van het evenement telkens de overleggremia waarin beslissingen zijn genomen.

De gemeente Apeldoorn heeft de Inspectie OOV gevraagd bij het bepalen van de onderzoeksaanpak rekening te houden met de juiste inkadering. De beantwoording van de onderzoeksvragen dient zich volgens de gemeente te richten op die aspecten die relevant zijn in het licht van het incident. Daarbij dient die inkadering zodanig plaats te vinden dat geen relevante feiten over het hoofd worden gezien. De Inspectie heeft haar onderzoek afgebakend ten aanzien van de volgende aspecten:

- actoren
- processen
- locatie
- tijd

Actoren

Bij het evenement Koninginnedag 2009 in Apeldoorn en de afhandeling van het incident zijn veel partijen betrokken. Organisaties en instanties die zich hebben beziggehouden met de voorbereiding en uitvoering van de festiviteiten rondom Koninginnedag zijn door de Inspectie OOV niet in het onderzoek betrokken. Tegen de achtergrond van de onderzoeksvraag heeft de Inspectie voor haar onderzoek een selectie gemaakt van organisaties. Zij heeft de volgende organisaties (actoren) in haar onderzoek betrokken:

- gemeente Apeldoorn;
- regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (regiopolitie NOG);
- gemeentelijke brandweer Apeldoorn;
- Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG):
 - Regionale Brandweer;
 - Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR);
- Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) van het Korps landelijke politiediensten (KLPD);
- Dienst Nationale Recherche (DNR) van het KLPD;
- Coördinator Bewaken en Beveiligen (CBB) van de Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding (NCTb);
- Koninklijke Marechaussee (KMar);
- Openbaar Ministerie (OM) in het arrondissement Zutphen.

De organisaties hanteren bij de benaming van functies en onderdelen soms verschillende begrippen met daarbij behorende afkortingen. Zo wordt bijvoorbeeld door sommige politie-instanties gesproken over een aanhoudingseenheid (AE) en door andere over een arrestatieteam (AT) en aanhoudings- en ondersteuningseenheid (AOE). Ook worden soms andere afkortingen gebruikt voor dezelfde functie. Zo bestaan de afkortingen CHOP en COPS beide voor de chef Opsporing bij de politie. De Inspectie heeft bij het weergeven van die benamingen en afkortingen¹⁹ steeds de door de betreffende organisatie zelf toegepaste begrippen gebruikt.

Processen

De Inspectie OOV heeft de voorbereiding van elf verschillende processen beschreven die, tegen de achtergrond van het incident, relevant zijn voor de viering van Koninginnedag 2009. Daarom zijn deze processen als uitgangspunt genomen voor de focus van haar onderzoek en voor de ordening van haar onderzoeksbevindingen. De genoemde processen komen grotendeels voort uit de SGBO-aanpak en de processen die in het kader van de rampenbestrijding worden gehanteerd. In deel C, hoofdstuk 3 wordt elk proces nader toegelicht.

Het betreft de volgende processen:

- Vergunningverlening
- Informatie
- Alarmering en opschaling
- Leiding en coördinatie
- Verbindingen
- Bewaken en beveiligen
- Ordehandhaving
- Mobiliteit en verkeer
- Opsporen
- Geneeskundige hulpverlening
- Slachtofferidentificatie, -registratie en -informatie
- Opvang en verzorging
- Voorlichting en communicatie

Locatie

De festiviteiten op Koninginnedag waarbij de Koninklijke familie aanwezig was, vonden plaats op meerdere locaties. De Inspectie OOV heeft in het licht van de onderzoeksvraag de focus gericht op die locaties die een directe relatie hebben met het incident. Dat betekent dat relevante feiten die betrekking hebben op het gebied van de Bosweg, Jachtlaan, de kruising met de Loolaan, Amersfoortseweg, Zwolseweg en het begin van de Middenlaan, inclusief het monument De Naald, in het onderzoek zijn betrokken. Feiten die betrekking hebben op andere locaties zijn buiten beschouwing gebleven.

Tijd

De periode waarop het onderzoek van de Inspectie OOV zich moet richten, is vanaf het moment waarop bij de gemeente Apeldoorn bekend werd dat de koningin in Apeldoorn Koninginnedag 2009 zou vieren, 11 december 2008, tot 1 mei 2009, 09.00 uur.

Binnen deze tijdperiode is een onderverdeling gemaakt naar de voorbereiding van het evenement, de uitvoering daarvan, het eigenlijke incident en de afhandeling (waaronder begrepen de hulpverlening) van het incident.

¹⁹ Bijlage II bevat een overzicht van de gebruikte afkortingen.

De voorbereiding van het evenement begint op 11 december 2008²⁰ en loopt tot donderdag, 30 april 2009, in de vroege ochtend. De uitvoering start op diezelfde dag als de eerste functionarissen van de bij het onderzoek betrokken organisaties met hun dienst beginnen en eindigt op het moment dat het incident plaatsvindt. Het incident begint op het moment dat de bestuurder met zijn auto op de Bosweg wegrijdt in de richting van de Jachtlaan en eindigt wanneer hij met zijn auto tegen De Naald tot stilstand komt. De afhandeling van het incident begint direct daarna. Zoals hiervoor is aangegeven, beschrijft de Inspectie OOV de gebeurtenissen tot aan 1 mei 2009, 09.00 uur. De nazorg is op verzoek van de gemeente Apeldoorn niet in het onderzoek betrokken omdat de uitvoering van dat proces tijdens het onderzoek van de Inspectie nog niet is afgerond.

4. Samenloop met andere onderzoeken

Naast de Inspectie OOV verrichten twee andere instanties onderzoek naar de gebeurtenissen op Koninginnedag 2009. De DNR verricht onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Parket van het OM een strafrechtelijk onderzoek naar de daad en dader.

De NCTb voert op verzoek van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een onderzoek uit naar het functioneren van het stelsel Bewaken en Beveiligen met betrekking tot Koninginnedag 2009. Dit onderzoek bestrijkt zowel de aanloop naar als de uitvoering van maatregelen tijdens Koninginnedag.

De ministers van Justitie en van BZK geven in hun brief over het onderzoek naar het functioneren van het stelsel Bewaken en Beveiligen in het kader van Koninginnedag 2009 aan de Tweede Kamer aan dat zij zullen zorgdragen voor de afstemming met de verantwoordelijken voor de drie onderzoeken²¹.

De drie onderzoeken sluiten elkaar niet volledig uit. Het onderzoek van de NCTb gaat specifiek over het stelsel Bewaken en Beveiligen; het onderzoek van de Inspectie OOV gaat ook in op het proces Bewaken en beveiligen. Het onderzoek van de DNR is weliswaar strafrechtelijk van aard maar heeft aspecten in zich die ook door de Inspectie OOV worden bekeken.

5. Aanpak onderzoek

De Inspectie OOV heeft het onderzoek naar de gebeurtenissen rond Koninginnedag in Apeldoorn uitgevoerd in de maanden mei, juni en juli 2009. Voor de onderdelen van het onderzoek die betrekking hebben op de geneeskundige hulpverlening heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) ondersteuning verleend.

De Inspectie OOV heeft voor haar onderzoek documenten bestudeerd die de betrokken partijen haar ter beschikking hebben gesteld. Dit betreft gespreksverslagen van allerlei gremia, draaiboeken, journaals, plotlijsten et cetera. Ook heeft de Inspectie meerdere overzichtskaarten en -foto's betrokken bij haar onderzoek en gebruik gemaakt van foto- en videomateriaal dat door diverse media op internet is geplaatst. In totaal heeft de Inspectie OOV ruim 250 documenten bestudeerd.

Daarnaast heeft de Inspectie onderzoeksgegevens uit de onderzoeken van de NCTb en de DNR benut voor haar onderzoek. Voor wat betreft de opbrengsten van het onderzoek dat de NCTb naar het stelsel Bewaken en Beveiligen heeft uitgevoerd, gebruikt de Inspectie het door de regiopolitie NOG en de DKDB aan de NCTb aangereikte materiaal. Daarnaast benut de Inspectie informatie die de NCTb over zijn eigen rol in zijn rapport heeft opgenomen.

Gegevens van het strafrechtelijke onderzoek van de DNR heeft de Inspectie gebruikt voor het beschrijven van het verloop van het feitelijke incident en van de situatie rond de hekken op de kruising

²⁰ Zie deel C, hoofdstuk 2.

²¹ 'Onderzoek naar het functioneren van het stelsel Bewaken en Beveiligen in het kader van Koninginnedag 2009', kenmerk 5601251/09, d.d. 18 mei 2009.

bij de Jachtlaan. Hierbij zijn onder meer getuigenverklaringen die door de DNR zijn vastgelegd, betrokken bij het inspectieonderzoek.

De Inspectie heeft tevens gebruik gemaakt van interne rapporten die de DKDB en de KMar naar aanleiding van de gebeurtenissen hebben opgesteld.

Daarnaast heeft de Inspectie in het kader van haar onderzoek interviews gehouden met 42 sleutelfunctionarissen die betrokken waren bij de voorbereiding en/of de uitvoering van het evenement, en/of de afhandeling van het incident²².

Op 9 juli 2009 heeft de Inspectie OOV vertegenwoordigers van alle bij het onderzoek betrokken organisaties in een klankbordgroepbijeenkomst geïnformeerd over het verloop van het onderzoek tot dan toe en het vervolgtraject van het onderzoek met hen afgestemd. Ook is de procedure van de verificatie van de bevindingen toegelicht.

De Inspectie OOV heeft het rapport in conceptvorm van 28 juli tot en met 7 augustus 2009 aan de betrokken organisaties ter inzage gelegd en hun de mogelijkheid geboden daarop schriftelijk te reageren. Alle organisaties hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt. De Inspectie ontving van de DKDB, de NCTb, de KMar en de DNR elk een reactie. Daarnaast heeft de burgemeester van Apeldoorn, mede namens de regiopolitie NOG, het OM te Zutphen, de GHOR en de (regionale) brandweer gereageerd op het conceptrapport. De Inspectie heeft de opmerkingen waar relevant in het definitieve rapport verwerkt.

6. Onderzoeksresultaten

In de delen B tot en met F staan de resultaten van het onderzoek. Deel B heeft betrekking op de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de betrokken organisaties. In deel C beschrijft de Inspectie de voorbereiding van het evenement. Hierin wordt aan de hand van de relevante processen aangegeven hoe de betrokken actoren het evenement hebben voorbereid. Deel D gaat over de uitvoering van de Koninginnedagviering.

Vervolgens beschrijft de Inspectie in deel E het incident. Deel F gaat over de afhandeling van het incident en over de hulpverlening direct na het incident. De onderzoeksresultaten die betrekking hebben op besluiten uit vergaderverslagen en op teksten uit plannen, draaiboeken, et cetera zijn door de Inspectie over het algemeen letterlijk geciteerd. Bevindingen die betrekking hebben op aantallen ingezette eenheden of functionarissen heeft de Inspectie op verzoek van betrokken organisaties, daar waar relevant, niet vermeld.

Tot slot is in deel G een aantal bijlagen opgenomen.

²² Bijlage V bevat een overzicht van de geïnterviewde functionarissen.

B. Betrokken instanties: taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

1. Inleiding

Bij de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn zijn veel organisaties en instellingen betrokken. Een aantal van deze instanties heeft een specifieke rol omdat leden van het Koninklijk Huis bij de feestelijkheden in Apeldoorn aanwezig zullen zijn. In dit deel besteedt de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) aandacht aan die actoren die in het kader van de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten, en de handhaving van de rechtsorde betrokken zijn bij de voorbereiding en uitvoering van het evenement. Op verzoek van de gemeente Apeldoorn gaat de Inspectie OOV hierbij nader in op de afbakening in taken en verantwoordelijkheden tussen het centrale (rijks)niveau en decentrale (lokale) niveau²³. De betrokken actoren zijn:

- de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb)
- de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB)
- de gemeente Apeldoorn
- de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (regiopolitie NOG)
- de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)
- de Dienst Nationale Recherche (DNR)
- de Koninklijke Marechaussee (KMar)
- het Openbaar Ministerie (OM)

Allereerst besteedt de Inspectie OOV kort aandacht aan het wettelijke kader voor de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten. Naast een algemene opsomming van relevante wet- en regelgeving beschrijft de Inspectie het door de NCTb ontwikkelde 'stelsel Bewaken en Beveiligen'. In dit stelsel, dat is gericht op het voorkomen van (terroristische) aanslagen op personen, objecten en diensten, zijn nadere regels opgenomen omtrent de bewaking en beveiliging daarvan. Hierbij gaat de Inspectie in op enkele relevante begrippen uit het stelsel en wordt aandacht besteed aan de vraag welke organisaties en diensten in voorbereidende en uitvoerende zin, op welk domein (centraal-decentraal) actief zijn. Daaropvolgend geeft de Inspectie OOV een beknopte beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de actoren die op het terrein van de bewaking en beveiliging en de ordehandhaving actief zijn. Tot slot zijn in paragraaf 3 de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij incidentbestrijding beschreven.

2. Bewaking en beveiliging en handhaving rechtsorde

2.1 Wettelijk kader en begrippen

Wettelijk kader

De taak om te bewaken en te beveiligen maakt onderdeel uit van de algemene politietaak om zorg te dragen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde conform artikel 2 van de Politiewet 1993. Artikel 1, lid 2 van de Politiewet 1993 stelt: *'in deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde mede verstaan: het waken voor de veiligheid van personen'*²⁴. Het wettelijke kader voor de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis vloeit voort uit Het Wetboek van Strafrecht (boek 2, Titel I en II), de Politiewet 1993.

²³ Dit laat onverlet dat er bij de voorbereiding en uitvoering van het evenement nog andere actoren betrokken zijn die eveneens bepaalde taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden uitoefenen. Beschrijving van deze taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden valt buiten het bestek van dit hoofdstuk.

²⁴ Rapport Optreden DKDB 30 april 2009, voorlopige bevindingen d.d. 7 mei 2009, pag. 4.

Volgens artikel 38 van de Politiewet 1993 is het Korps landelijke politiediensten (KLPD) belast met het waken voor de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis en andere door de minister van Justitie aangewezen personen. Binnen het KLPD is de DKDB belast met de uitvoering van deze taken. Daarnaast is het nieuwe stelsel van Bewaken en Beveiligen relevant. Dit stelsel is beschreven in een circulaire van de NCTb²⁵. In deze circulaire wordt ondermeer het *wettelijke kader* genoemd voor de *bewaking en beveiliging* van personen, objecten en diensten²⁶.

Begrippen

Binnen het stelsel Bewaken en Beveiligen komt een aantal *begrippen* aan de orde dat in het kader van de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag 2009 bijzonder in het oog springen, te weten: 'decentraal domein', 'rijksdomein en limitatieve lijst', 'dreigingsmelding', 'dreigingsinschatting' en 'dreigingsanalyse'²⁷. Hieronder worden deze begrippen uitgelegd.

• Decentrale domein

Het decentrale deel van het stelsel Bewaken en Beveiligen betreft de normale situatie waarin het lokaal bevoegde gezag zelf besluiten neemt over extra veiligheidsmaatregelen om een dreiging in de richting van personen, objecten of diensten af te wenden. Het waken over de veiligheid is decentraal belegd (decentraal, tenzij...). *Dat betekent dat in beginsel de veiligheidszorg voor alle personen, objecten of diensten onder verantwoordelijkheid van het decentrale gezag plaatsvindt.* In het gehele overheidsdomein is het decentrale gezag – de burgemeester voor wat betreft de handhaving van de openbare orde en veiligheid dan wel de (Hoofd)officier van Justitie ((H)OvJ) voor wat betreft de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde – eerst verantwoordelijke voor bewaking en beveiliging. *Bij de organisatie van Koninginnedag 2009 betreft dit de burgemeester van de gemeente Apeldoorn en de Hoofdofficier van Justitie van het arrondissement Zutphen.* De Coördinator Bewaken en Beveiligen van de NCTb (CBB/NCTb) speelt een signalerende en adviserende rol ten aanzien van het decentrale domein. De CBB/NCTb kan zowel gevraagd als ongevraagd advies uitbrengen en het decentrale domein bij beveiligingsvraagstukken ondersteunen.

Verantwoordelijkheden burgemeester en OM in het decentrale domein

Het treffen van adequate veiligheidsmaatregelen om strafbare feiten of ordeverstoringen te voorkomen maakt deel uit van de verantwoordelijkheid van het lokale gezag. De inzet van extra veiligheidsmaatregelen is om deze reden onderwerp van gesprek in de lokale driehoek. In het decentrale domein is de (Hoofd)officier van Justitie verantwoordelijk – en daarmee beslissingsbevoegd – voor het treffen van beveiligingsmaatregelen wanneer wordt gevreesd voor het leven van personen, hun fysieke integriteit of voor andere ernstige delicten.

Afhankelijk van het doel van te treffen veiligheidsmaatregelen ligt de verantwoordelijkheid ten aanzien van een dreigingsmelding bij de burgemeester of de (Hoofd)officier van Justitie. Op advies van de portefeuillehouder Conflict- en Crisisbeheersing van het regionale politiekorps bepaalt de (Hoofd)officier van Justitie of en zo ja, welke (spoed)maatregelen moeten worden genomen. De (Hoofd)officier van Justitie draagt er zorg voor dat betrokkene over de dreigingsinschatting en de (spoed)maatregelen wordt geïnformeerd.

Ligt het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde dan zal het primaat liggen bij de burgemeester. In dat geval worden extra veiligheidsmaatregelen ingezet

²⁵ Circulaire van de NCTb/Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB), kenmerk 5556864/08/NCTb, d.d. 1 oktober 2008.

²⁶ Politiewet 1993, Gemeentewet, Wet op de rechterlijke organisatie, Besluit beheer regionale politiekorpsen, Ambtsinstructie voor de politie, KMar en de buitengewoon opsporingsambtenaar, Besluit politiegegevens, Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten 2002, Luchtvaartwet, Wetboek van Strafvordering, Wetboek van Strafrecht, Besluit getuigenbescherming, Aanwijzing van beveiliging van personen, objecten en diensten van het OM.

²⁷ Passages en schema's zijn ontleend aan de circulaire van de NCTb/EBB, kenmerk 5556864/08/NCTb, d.d. 1 oktober 2008.

onder verantwoordelijkheid van de burgemeester. In schema 1 is de verantwoordelijkheidsverdeling weergegeven.

Schema 1: overzicht verantwoordelijkheidsverdeling lokaal gezag

Voorbeeld van gebeurtenis	Doel van de maatregelen	Gezag	Uitvoering
Persoonsgerichte dreiging	Strafrechtelijke handhaving/ voorkomen van strafbare feiten	(Hoofd)officier van Justitie	Regionale politiekorpsen/KMar ²⁸ eventueel bijstand van de DKDB ²⁹
Demonstraties, rellen	Openbare orde handhaving	Burgemeester	Regionale politiekorpsen/KMar ³⁰

Bij de bewaking en beveiliging van objecten en diensten, zowel in het rijk domein als in het decentrale domein, is het lokale gezag verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen, te weten de burgemeester, voor zover het betreft de handhaving van de openbare orde en de (Hoofd)officier van Justitie, voor zover het betreft de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

• Rijksdomein en limitatieve lijst

In aansluiting op het decentrale stelsel heeft de rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid voor een beperkte groep personen, objecten en diensten vanwege het nationale belang dat met hun veiligheid en hun ongestoord functioneren is gemoeid. Voor dit rijksdomein is een limitatieve lijst opgesteld van personen, objecten en diensten waarvoor de rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft en beslist over (extra) veiligheidsmaatregelen. Deze limitatieve lijst is onderverdeeld in een categorie personen, objecten en diensten waarvoor de rijksoverheid als eerstverantwoordelijke standaard (extra) veiligheidsmaatregelen treft, dus ook in de gevallen waarin geen sprake is van dreiging en/of risico. Daarnaast is er een categorie personen, objecten en diensten waarvoor de rijksoverheid als eerstverantwoordelijke (extra) veiligheidsmaatregelen treft indien sprake is van specifieke dreiging en/of risico.

Uit het onderzoek van de NCTb blijkt dat evenementen niet specifiek worden genoemd in het stelsel. Bij een lokaal geconcentreerd evenement zoals Koninginnedag komen de verantwoordelijkheden van verschillende gezagsdragers bij elkaar. De beveiliging van objecten en personen op Koninginnedag behoort vrijwel geheel tot het decentrale domein, maar kent enkele rijksdomeinaspecten omdat er personen uit het rijksdomein bij aanwezig zijn. Deze samenloop van rijks- en decentrale verantwoordelijkheden is een kwestie die binnen het stelsel regelmatig in meer of mindere mate voorkomt. In het stelsel is dit opgelost door de CBB/NCTb de bevoegdheid toe te kennen om gevraagd en ongevraagd te adviseren aan het lokaal bevoegde gezag. In schema 2 is een samenvatting gegeven van de verantwoordelijkheden rijksdomein-decentraal domein krachtens de Politiewet 1993.

²⁸ Daar waar de KMar de politietaken uitvoert conform artikel 6 van de Politiewet 1993 of als bijstand op basis van artikel 58 van de Politiewet 1993.

²⁹ Bijstandsprocedure op basis van artikel 56 van de Politiewet 1993.

³⁰ Daar waar de KMar de politietaken uitvoert conform artikel 6 van de Politiewet 1993 of als bijstand op basis van artikel 58 van de Politiewet 1993.

Schema 2: samenvatting verantwoordelijkheden rijksdomein-decentraal domein krachtens de Politiewet 1993

	Persoon, object of dienst	Gezag	Uitvoering	Artikel Politiewet 1993
Persoonsbeveiliging	Leden van het Koninklijk Huis en personen die staan vermeld op de limitatieve lijst rijksdomein	Minister van Justitie	DKDB	Artikelen 38 en 38a
	Personen die niet staan vermeld op de limitatieve lijst decentraal domein	Officier van Justitie	Regionale politiekorpsen, bijstand door DKDB of BSB/KMar ³¹	Artikelen 1 en 2
Bewaking en beveiliging van objecten en diensten	Koninklijke paleizen en woonhuizen, de ambtswoning van de minister-president, de burgerluchtvaart en ten behoeve van De Nederlandsche Bank rijksdomein	Minister van Justitie	KMar	Artikel 6
	Objecten en diensten die vallen binnen het rijksdomein voor wat betreft openbare orde handhaving rijksdomein	Burgemeester	Regionale politiekorpsen/ KMar	Artikel 15a
	Objecten en diensten die vallen binnen het rijksdomein voor wat betreft strafrechtelijke handhaving rijksdomein	Officier van Justitie	Regionale politiekorpsen/ KMar	Artikel 15a
	Objecten en diensten die vallen binnenn het decentraal domein voor wat betreft openbare orde handhaving decentraal domein	Burgemeester	Regionale politiekorpsen/ KMar	Artikel 12
	Objecten en diensten die vallen binnen het decentraal domein voor wat betreft strafrechtelijke handhaving decentraal domein	Officier van Justitie	Regionale politiekorpsen/ KMar	Artikel 13

• **Dreigingsmelding, dreigingsinschatting en dreigingsanalyse**

Binnen het stelsel Bewaken en Beveiligen wordt onder een dreigingsmelding verstaan:

'De enkele melding van een (concrete) dreiging zonder enige waardering'. Het betreft concrete (voorspelbare) dreigingen die zich hebben voorgedaan of zich op korte termijn zouden kunnen voordoen tegen personen, objecten en diensten. Dreigingsmeldingen worden opgesteld voor zowel het decentrale als het rijksdomein en worden gevraagd en ongevraagd verstrekt door onder andere beveiligingsadviseurs en opsporings-, en inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

³¹ Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten van de KMar.

Het begrip dreigingsinschatting wordt in het stelsel als volgt omschreven:

‘De beoordeling of van een concrete (voorspelbare) en/of potentiële (voorstelbare) dreiging sprake is tegen personen, objecten of diensten, die zich heeft voorgedaan of zich zou kunnen voordoen op korte termijn’. De inschatting is gebaseerd op feiten of omstandigheden met betrekking tot een dreiging en de ernst en waarschijnlijkheid van het manifesteren van de dreiging.

Dreigingsinschattingen worden voor zowel het decentrale als het rijksof domein opgesteld en worden gevraagd en ongevraagd verstrekt door opsporings- en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De dreigingsinschatting komt tot stand op basis van de beschikbare informatie.

Onder het begrip dreigingsanalyse wordt in het stelsel verstaan: *‘Een analyse van concrete (voorspelbare) en potentiële (voorstelbare) dreiging tegen één of meer bepaalde personen, objecten of diensten’.* De analyse is gebaseerd op feiten en omstandigheden met betrekking tot de dreiging en de ernst en waarschijnlijkheid van het manifesteren van de dreiging. Dreigingsanalyses kunnen worden opgesteld voor zowel het decentrale als het rijksof domein. In de dreigingsanalyse wordt zowel naar de bedreiger als de bedreigde persoon, object of dienst gekeken. Voor het decentrale domein wordt op verzoek van de Hoofdofficier van Justitie (HOvJ) de dreigingsanalyse opgesteld door het Nationaal Informatie Knooppunt (NIK) van de Dienst IPOL van het KLPD. Dreigingsanalyses voor personen, objecten en diensten in het rijksof domein worden op gezamenlijk verzoek van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) opgesteld door de opsporings-, en inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

2.2 De actoren

In deze paragraaf beschrijft de Inspectie OOV globaal de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de actoren die in het kader van de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten en de handhaving van de rechtsorde betrokken zijn bij de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag Apeldoorn 2009. De actoren die in dit verband de revue passeren zijn de NCTb, de DKDB, de gemeente Apeldoorn, de regiopolitie NOG, KMar en het OM.

De Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding

De NCTb is onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ministers van Justitie en van BZK overeenkomstig hun onderscheiden ministeriële bevoegdheden belast met de voorbereiding en uitvoering van het beleid betreffende terrorisbestrijding alsmede met taken op het gebied van bewaking en beveiliging ter voorkoming van onder meer terroristische aanslagen³². In dit verband is de NCTb onder meer belast met *‘het bijeenbrengen, combineren en veredelen van informatie van inlichtingensverschaffende diensten³³ en bestuurlijke en wetenschappelijke bronnen ten behoeve van integrale analyses en dreigingsbeelden inzake terrorisbestrijding’*, alsmede *‘het onderhouden, uitvoeren en vernieuwen van het nationaal stelsel van Bewaken en Beveiligen’*. Binnen de NCTb is de CBB en de onder diens verantwoordelijkheid functionerende Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB) belast met de landelijke coördinatie van het stelsel Bewaken en Beveiligen. Zij hebben een bijzondere verantwoordelijkheid voor de beveiliging van een gelimiteerd aantal personen, objecten en diensten. Kenmerkend is het nationale belang dat is gemoeid met hun veiligheid en ongestoord functioneren (centrale domein). Daarnaast adviseert de CBB/EBB gevraagd en ongevraagd de lokale autoriteiten en regionale politiekorpsen over de bewaking en beveiliging van overige personen, objecten en diensten (decentrale domein).

³² Regeling van de Ministers van Justitie en van BZK van 29 juni 2005, nr. DDS5357209, houdende instelling van de NCTb.

³³ Zoals AIVD, MIVD, KLPD/IPOL en diverse informatieknooppunten binnen politie Nederland.

De Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging

De DKDB is belast met de uitvoering van de permanente opdracht tot persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijk Huis.

Ingevolge het nieuwe stelsel Bewaken en Beveiligen worden voor leden van het Koninklijk Huis³⁴ standaard extra veiligheidsmaatregelen (veelal betrekking hebbend op persoonsbeveiliging) getroffen. Voor de leden die deel uit maken van de Koninklijke familie en die op 30 april tot het gezelschap van de koningin behoren worden (extra) veiligheidsmaatregelen getroffen op basis van risico/dreiging (dit is dus niet standaard). Ten grondslag hieraan dient dus een dreigingsinschatting te liggen³⁵. Deze dreigingsinschatting ontvangt de DKDB van de CBB/hoofd EBB van de NCTb. Op basis van vergaarde informatie stelt de EBB namens de CBB/NCTb periodiek een dreigingsinschatting samen voor concrete (voorspelbare) en potentiële (voorstelbare) dreiging tegen één of meer personen van onder meer het Koninklijk Huis³⁶.

De gemeente Apeldoorn

De taak van de gemeente op het terrein van de ordehandhaving is geregeld in de Gemeentewet. Op grond van artikel 172 van deze wet is de burgemeester belast met de handhaving van de openbare orde, en is hij bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie. De burgemeester is voorts bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven voor de handhaving van de openbare orde. Een belangrijk artikel met betrekking tot de publieksveiligheid is artikel 174 van de Gemeentewet. Dit artikel stelt dat 'de burgemeester belast is met het toezicht op de openbare samenkomsten en vermakelijkheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven'. Met betrekking tot de publieksveiligheid heeft de burgemeester dus een controlerende taak. Daarnaast ontleent de burgemeester bevoegdheden voor de handhaving van de openbare orde onder meer aan autonome gemeentelijke verordeningen, doorgaans de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)³⁷. Het gaat hier om een groot scala van regelingen, zoals een vergunningstelsel voor evenementen en/of voor voetbalwedstrijden en regels met betrekking tot samenscholing, hinderlijk gedrag op de openbare weg, hinderlijk drankgebruik, verplichte vervoersvoorziening, verwijderen uit de gemeente en/of het ontzeggen van de toegang tot de gemeente, verbod op het meevoeren van voorwerpen, omgevingsverbod, et cetera.³⁸

Bij de uitoefening van bovenomschreven taken en verantwoordelijkheden heeft de burgemeester van Apeldoorn zich bij de voorbereiding op Koninginnedag 2009 onder andere laten bijstaan door het gemeentelijk ambtelijk apparaat³⁹ en door de onder zijn gezag staande regiopolitie NOG.

De lokale driehoek is bij de organisatie van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn samengesteld uit de burgemeester, de Hoofdofficier van Justitie en de korpschef. De Algemeen Commandant van de SGBO sluit hier als adviseur bij aan. Op de agenda staan ter besluitvorming onder andere draaiboeken en scenario's, tolerantiegrenzen, preventief fouilleren en alcoholverkoop.

³⁴ De leden van het Koninklijk Huis zijn: het staatshoofd, het afgetreden staatshoofd, leden van de Koninklijke familie die voor troonopvolging in aanmerking komen en de echtgenoten van de genoemde leden.

³⁵ Brief DKDB aan NCTb inzake het 'Feitenonderzoek Koninginnedag 2009', d.d. 19 mei 2009.

³⁶ Rapport 'Optreden DKDB' d.d. 30 april 2009, versie 3.1 d.d. 7 mei 2009, pag. 4.

³⁷ Artikel 149 Gemeentewet.

³⁸ 'Bevoegdheden handhaving openbare orde', ministerie BZK, directie Politie, Den Haag, d.d. 12 juli 2001, pag. 4.

³⁹ Zo zijn in de projectorganisatie Koninginnedag Apeldoorn 2009, verschillende gemeentelijke werkgroepen actief zoals de werkgroep Veiligheid en Evenementen en de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen (zie ook deel C paragraaf 2.1, Structuur van de organisatie).

De regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland

Artikel 2 van de Politiewet 1993 bepaalt dat de politie tot taak heeft in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. In artikel 12 is geregeld dat indien de politie in een gemeente optreedt ter handhaving van de openbare orde en ter uitvoering van de hulpverleningstaak, zij onder het gezag staat van de burgemeester. Hierbij kan de burgemeester betrokken politieambtenaren aanwijzingen geven voor de vervulling van deze taken. Artikel 13 stelt dat indien de politie optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel taken verricht ten dienste van de justitie, zij – tenzij in enige wet anders is bepaald – onder gezag staat van de Officier van Justitie (OvJ). De OvJ kan de betrokken ambtenaren van politie de nodige aanwijzingen geven voor de vervulling van deze taken.

Het handhaven van de openbare orde vindt dus plaats onder gezag van de burgemeester, de strafrechtelijke handhaving onder het gezag van de OvJ, en het bieden van hulp onder de verantwoordelijkheid van de burgemeester.

Bij de organisatie van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn heeft de korpsleiding van regiopolitie NOG, gelet op het grootschalige karakter van het evenement, besloten tot het inrichten van een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO)⁴⁰. Kenmerkend voor deze structuur is dat voor belangrijke politieprocessen als bijvoorbeeld 'ordehandhaving', 'opsporing', 'informatieverzameling', en 'mobiliteit', aparte functionarissen zijn benoemd, respectievelijk: Chef Ordehandhaving (COHA), Chef Opsporing (COPS), Chef Informatie (CHIN) en Chef Mobiliteit (CMOB). Deze functionarissen zijn verantwoordelijk voor de desbetreffende processen en zijn belast met de aansturing van de operationele politiemedewerkers op de diverse evenementlocaties. Besluitvormend orgaan voor de SGBO is de lokale driehoek van de gemeente Apeldoorn.

De Koninklijke Marechaussee

In het kader van de bewaking en beveiliging van objecten en diensten is de KMar, een onderdeel van het ministerie van Defensie, actief op drie terreinen:

- Beveiliging Koninklijk Huis
De KMar is belast met de beveiliging van de Koninklijke paleizen in Den Haag, Wassenaar, Lage Vuursche en Apeldoorn, de ambtswoning van de minister-president (het Catshuis) en het NAVO-hoofdkwartier in Brunssum.
- Beveiliging waardetransporten Nederlandsche Bank
De KMar is verantwoordelijk voor de beveiligingstaken ten behoeve van De Nederlandsche Bank. Personeel van de marechaussee is gehuisvest in de bank, ook om de bedrijfsbewaking in geval van overvallen en bij andere calamiteiten snel te kunnen assisteren.
- Bewaking burgerluchtvaart
Op alle Nederlandse burgerluchthavens worden vertrekkende passagiersvluchten onder toezicht van de KMar beveiligd tegen terroristische aanslagen. Daarbij houdt de KMar toezicht op een particulier beveiligingsbedrijf en voert zij op de luchthavens beveiligingssurveillance uit.
- Bewaken en beveiligen als politietaak
De KMar beschikt over de mogelijkheid om kwalitatieve en kwantitatieve bijstand te verlenen aan de politie.

Naast het vervullen van de reguliere bewakings- en beveiligingstaken in Apeldoorn heeft de KMar de regiopolitie NOG in personele en materiële zin ondersteund en gefaciliteerd bij de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag 2009.

⁴⁰ Zie deel C paragraaf 2.1, Structuur van de organisatie, 'De politie en NCTb', en het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009, Apeldoorn SGBO-Jeans, d.d. 22 april 2009, pag. 5 en 6.

Het Openbaar Ministerie

De taak van het OM is beschreven in artikel 124 van de Wet op de rechterlijke organisatie: *‘Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken’*. De eindverantwoordelijkheid voor de opsporing ligt bij het OM en uit dien hoofde hebben de Officieren van Justitie het gezag over de strafrechtelijke onderzoeken, die de politie in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde verricht. Daarnaast vervult het OM een rol binnen de lokale en regionale driehoek. Grondslag hiervoor is te vinden in artikel 14 van de Politiewet: De burgemeester en de Officier van Justitie overleggen regelmatig tezamen met het hoofd van het territoriale onderdeel van het regionale politiekorps, binnen welks grondgebied de gemeente geheel of ten dele valt, en zonodig, met de korpschef, over de taakuitvoering van de politie. Het gaat hierbij onder andere over het openbare ordebeleid, het strafrechtelijk optreden en het tolerantiebeleid.

3. Incidentbestrijding

3.1 Wettelijk kader

Burgemeester en wethouders zijn verantwoordelijk voor de voorbereidingen van de bestrijding van een ramp of zwaar ongeval. Zij stellen het rampenplan op en zijn bevoegd het rampenplan aan gewijzigde omstandigheden aan te passen. Op grond van artikel 3 van de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) is de burgemeester verplicht maatregelen te treffen ter voorkoming of bestrijding van een ramp of zwaar ongeval, waarvan de aard, omvang en gevolgen bekend zijn (het rampenbestrijdingsplan).

In geval van een ramp of (grootschalig) incident regelt artikel 14 van de WRZO dat burgemeesters, commissaris(sen) van de Koningin en de minister van BZK elkaar de nodige inlichtingen verstrekken zodat zij zich een beeld kunnen vormen van de situatie en hun eigen betrokkenheid daarbij kunnen beoordelen. Als het ongeval of de ramp van meer dan plaatselijke betekenis blijkt te zijn, is coördinatie noodzakelijk.

3.2 De actoren

Bij de bestrijding van calamiteiten zijn verschillende partijen betrokken. In deze paragraaf beschrijft de Inspectie OOV globaal de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de actoren die betrokken zijn bij (de voorbereiding op) rampen en grootschalige incidenten. De actoren die in dit verband worden beschreven hebben een rol gehad tijdens het incident Koninginnedag Apeldoorn 2009. Dit zijn onder meer:

- Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland;
 - o Regionale brandweer;
 - o Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR);
- Gemeente Apeldoorn;
- Regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland;
- OM in het arrondissement Zutphen.

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Bij de bestrijding van calamiteiten zijn verschillende partijen betrokken. Dat zijn behalve de gemeente ook de (regionale) brandweer, de politie, de Geneeskundige Hulpverlening bij Rampen en Ongevallen (GHOR) en enkele hulpverleningsinstellingen zoals het Nederlandse Rode Kruis. In de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland werken brandweer, geneeskundige diensten en politie samen aan de hulpverlening aan de burger. Ook het optreden van gemeentelijke en andere diensten in samenwerking met de hulpverleningsdiensten in geval van een ramp of crisis is in de Veiligheidsregio geregeld.

Gemeente Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn beschrijft in haar rampenplan⁴¹ onder meer de volgende rollen: (coördinerend) burgemeester, (regionale) rampenstaf en gemeentelijke diensten (actiecentra).

(Coördinerend) Burgemeester

Zodra een ramp of zwaar ongeval dreigt of zich voordoet, kan de burgemeester een aantal diensten en organisaties inschakelen bij de bestrijding van de situatie. Degenen die door de burgemeester worden ingeschakeld, vallen onder zijn bevel, behalve justitie⁴².

Bij een ramp of zwaar ongeval in meer dan één gemeente of van meer dan plaatselijke betekenis dient de bestrijding van rampen en zware ongevallen bestuurlijk gecoördineerd te worden. Binnen de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is een convenant gesloten waarin is bepaald wie als coördinerend burgemeester optreedt.

(Regionale) Rampenstaf

De burgemeester laat zich bijstaan door een door hem samengestelde rampenstaf⁴³. Deze bestaat uit een beleidsteam en een managementteam. Het beleidsteam bestaat in ieder geval uit de hoofden van de parate diensten, de gemeentesecretaris en de woordvoerder/voorlichter en eventueel de ambtenaar openbare veiligheid (AOV). Zij adviseren de burgemeester over de wijze van bestrijden van rampen en zware ongevallen. De burgemeester kan zich ook laten bijstaan door andere gezagsdragers, zoals het driehoeksoverleg of andere liaisons.

De coördinerend burgemeester wordt ondersteund door een regionale rampenstaf (het regionale beleidsteam en het regionale operationele team). De regionaal geneeskundig functionaris, regionaal korpschef politie en regionaal commandant brandweer maken deel uit van de regionale rampenstaf.

Gemeentelijke diensten

De gemeente Apeldoorn kent een aantal diensten waar op voorhand processen aan worden toegewezen, dit zijn de processen CRIB⁴⁴, CRAS⁴⁵, Opvang en verzorging en communicatie/voorlichting. De betreffende dienstdirecteur is eindverantwoordelijk voor deze processen. Processen als redden, brandbestrijding, evacueren en dergelijke zijn een verantwoordelijkheid van de hulpverleningsdiensten.

Hulpverleningsdiensten

Binnen de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland zijn onder andere de volgende hulpverleningsdiensten actief: Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), brandweer en politie. De (regionale) brandweer is onder andere verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van personeel en materieel en het voorbereiden van de coördinatie bij de bestrijding van rampen en zware ongevallen⁴⁶. De politie zorgt voor ordehandhaving op het rampterrein, zodat andere hulpdiensten als de brandweer en de ambulancediensten hun taak kunnen uitvoeren. Zie ook paragraaf 2.2 in dit hoofdstuk over de Regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland.

Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR)

In de rampenbestrijding en crisisbeheersing spelen diverse geneeskundige instanties een rol zoals ziekenhuizen, de GGD, ambulancediensten en het Nederlandse Rode Kruis. Het is essentieel dat deze geneeskundige diensten als één organisatie in ketenverband (GHOR) functioneren op het

⁴¹ Rampenplan Gemeente Apeldoorn, Deel I: Organisatie voor de bestrijding van rampen en zware ongevallen, versie mei 2009.

⁴² Gemeentewet, Artikel 173.

⁴³ Rampenplan Gemeente Apeldoorn, Deel I: Organisatie voor de bestrijding van rampen en zware ongevallen, versie mei 2009.

⁴⁴ Registreren van getroffen en.

⁴⁵ Schaderegistratie.

⁴⁶ Brandweerwet 1985, artikel 4.

moment dat er sprake is van een zwaar ongeval of een ramp⁴⁷. Een van de taken van de Veiligheidsregio is het organiseren van de geneeskundige hulpverlening bij een grootschalige ramp of ongeval. Uitgangspunt voor de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen is het principe van de opgeschaalde reguliere zorg.

Regiopolitie NOG en OM Zutphen

Voor de beschrijving van de inzet van de regiopolitie NOG en het OM in het arrondissement Zutphen rond de aanpak van het incident wordt volstaan met de beschrijving in hoofdstuk 2. van dit deel van het rapport.

⁴⁷ Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, artikel 1.

C. Voorbereiding

1. Inleiding

In dit deel beschrijft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) de wijze waarop de betrokken actoren de viering van het evenement Koninginnedag 2009 in Apeldoorn hebben voorbereid. Eerst geeft de Inspectie OOV een overzicht van de organisatiestructuur die door de verschillende actoren is opgezet om de voorbereiding uit te voeren. Hierbij schetst de Inspectie een beeld van de betrokken werkgroepen en andere organisatie- en overlegstructuren zodat een goed begrip van de werking van die organisatie van de voorbereiding kan worden verkregen (paragraaf 2.1). Vervolgens geeft de Inspectie een beschrijving over de belangrijkste besluiten en acties die in het kader van de voorbereiding zijn genomen (paragraaf 2.2). Naast de besluitvorming over de sturing, coördinatie en planning die in diverse gremia ten behoeve van de voorbereidende fase van het evenement heeft plaatsgevonden (subparagraaf 2.2.1), komen de draaiboeken en scenario's (subparagraaf 2.2.2) alsmede de voorbereide procedure van de opschaling (de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP)) aan de orde (subparagraaf 2.2.3). Aan het slot van dit deel is een beknopte samenvatting opgenomen van het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0) Jeans⁴⁸ van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (regiopolitie NOG).

2. Algemeen

Op 11 december 2008 maakt de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) bekend dat de koningin en leden van de Koninklijke familie Koninginnedag 2009 meevieren in Apeldoorn. De Inspectie beschrijft de voorbereiding van het evenement vanaf dit moment.

Afbeelding 1: aankondiging Rijksvoorlichtingsdienst

⁴⁸ In de fase van de voorbereiding besluit de lokale driehoek om dit draaiboek als vertrekpunt te nemen.

2.1 Structuur van de organisatie

Inleiding

Bij de voorbereiding van het evenement Koninginnedag 2009 is een groot aantal organisaties en instellingen betrokken zoals de gemeente, de regiopolitie, de gemeentelijke brandweer Apeldoorn, de regionale brandweer, de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB), de Koninklijke Marechaussee (KMar) en het Openbaar Ministerie (OM) te Zutphen. Al deze organisaties verrichten al dan niet in onderlinge samenhang activiteiten die ertoe moeten leiden dat Koninginnedag op een veilige, ongehinderde, feestelijke en ordentelijke wijze verloopt. Hieronder is weergegeven hoe de voorbereiding is georganiseerd. Aan de orde komen de projectorganisatie Koninginnedag 2009 Apeldoorn, de SGBO van de regiopolitie NOG⁴⁹, een beschrijving van de gezagsrelaties tussen het bestuur, het OM en de politie (het driehoeksoverleg), en de organisatie van de GHOR.

De gemeente Apeldoorn

Ter voorbereiding op het Koninklijk bezoek heeft de gemeente Apeldoorn een projectorganisatie ingericht. Voor afstemming met het Koninklijk Huis, de provincie Gelderland, andere gemeenten en andere relevante partners (zoals Oranjeverenigingen), is een stuurgroep, onder voorzitterschap van de burgemeester van Apeldoorn gevormd die de uiteindelijke beslissingen neemt.

In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de projectorganisatie van de gemeente Apeldoorn, de directeur van Nationaal Museum Paleis het Loo en van de Stichting Koninklijk Apeldoorn en de Stichting Oranjeveesten Apeldoorn. Deze stichtingen zijn verantwoordelijk voor het formuleren van voorstellen ter invulling van het programma. De gemeente Apeldoorn richt zich vervolgens op de facilitering van het programma. Deze facilitering heeft betrekking op de financiën, maar ook op infrastructuur en veiligheid. De projectorganisatie voorziet verder in een aantal thematische werkgroepen en een projectbureau. De stuurgroep vergadert, onder voorzitterschap van de burgemeester, eens in de veertien dagen. In de tussentijd zijn de verschillende werkgroepen actief. Zij zijn primair belast met voorbereiding van de besluiten van de stuurgroep en leggen deze aan de stuurgroep voor⁵⁰. Het projectbureau vergadert twee keer per week, op dinsdag en op donderdag. De stuurgroep heeft eens per twee weken overleg. Het projectbureau en de werkgroepen vergaderen eveneens eens per twee weken gezamenlijk. Bij dit gezamenlijke overleg zijn twee afgevaardigden per werkgroep aanwezig. Ook zijn vertegenwoordigers van de stichtingen aanwezig⁵¹. Onderstaand volgt een beschrijving van de stuurgroep en de daarvan deel uitmakende overleggremia en overige instanties.

Stuurgroep Koninginnedag 2009

De stuurgroep is eindverantwoordelijk voor de totale organisatie. Taak van de stuurgroep is het – onder voorzitterschap van de burgemeester – nemen van beslissingen over de voorbereiding en uitvoering van het evenement Koninginnedag 2009 Apeldoorn. Hierbij vindt door de stuurgroep afstemming plaats met de Dienst Koninklijk Huis, de provincie, overige gemeenten en andere relevante partners zoals de Stichting Koninklijk Apeldoorn, de Stichting Oranjeveesten Apeldoorn en het Nationaal Museum Paleis het Loo.

Werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen

Deze werkgroep is verantwoordelijk voor verkeer, vervoer, herstel van wegen en groenaankleding. Het doel van de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen is het opstellen van een verkeersplan en een

⁴⁹ Bij de beschouwing over de SGBO-organisatie binnen de politie is tevens aandacht voor de EBB van de NCTb (EBB/NCTb), en voor de DKDB.

⁵⁰ Interview burgemeester, d.d. 11 juni 2009.

⁵¹ Interview Projectleider interne organisatie Koninginnedag 2009, d.d. 8 juni 2009.

vervoersplan. Het *verkeersplan* heeft betrekking op de verkeersmaatregelen, zoals (van ‘buiten naar binnen’): het treffen van maatregelen rondom de transferia, het opstellen van een omleidingsplan voor het gebied binnen de gemeente Apeldoorn en het plaatsen van afsluitingen en dranghekken. Het *vervoersplan* heeft betrekking op bijvoorbeeld de routes van de pendelbussen, verwijzingen op snelwegen door middel van matrixborden, de transferia, opstapplaatsen voor bussen en fietsenstallingen⁵². Bij het opstellen van het vervoersplan is er aandacht voor crowd-management⁵³. Vanuit de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen is regelmatig overleg met verkeerscoördinatoren van de regiopolitie NOG en het openbaar vervoerbedrijf Veolia. Daarnaast vindt er overleg plaats met Rijkswaterstaat. De voorzitter van de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen participeert in de stuurgroep.

Werkgroep Veiligheid en Evenementen

Deze werkgroep is verantwoordelijk voor de veiligheid tijdens het evenement. Het doel van de werkgroep Veiligheid en Evenementen is het komen tot een evenementenvergunning. Dit is een reguliere werkgroep die zich bezighoudt met grote evenementen. Ten behoeve van de voorbereiding van het evenement Koninginnedag 2009 worden de werkzaamheden verricht in twee overlevormen.

1. De eerste is het reguliere *veiligheidsoverleg*. Hierin zijn vertegenwoordigd de afdeling Juridische Zaken en Veiligheid (JZV) van de gemeente Apeldoorn, de afdeling Risicobeheersing van de brandweer, regiopolitie NOG, een beleidsmedewerker van de GHOR, en namens de gemeente voorts de afdeling Wijkzaken, de afdeling Mobiliteit, de afdeling Wegen en Riolering en de VVV-evenementencoördinator. Agendaleden zijn de Stichting Oranjefeesten Apeldoorn en de Stichting Koninklijk Apeldoorn.
2. Daarnaast is er het *calamiteitenoverleg*. Het doel van dit overleg is het komen tot een multidisciplinair draaiboek met inbegrip van maatregelen op het terrein van crowd-management. Aan het calamiteitenoverleg nemen de volgende partijen deel: brandweer Apeldoorn (hoofd afdeling Risicobeheersing), politiedistrict Apeldoorn (chef Ordehandhaving en Commandant Beveiligen en bewaken), Korps landelijke politiediensten (KLPD, inspecteur DKDB), GHOR (beleidsmedewerker), gemeente Apeldoorn (de afdeling JZV, projectleider Koninginnedag, afdeling Mobiliteit, en de VVV-evenementencoördinator). Agendaleden zijn de NS en Veolia.

De voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen participeert in de stuurgroep.

Werkgroep PR & Communicatie

Deze werkgroep is verantwoordelijk voor de public relations en communicatie rondom Koninginnedag 2009. In deze werkgroep zitten namens de gemeente: de bestuursadviseur, de bestuurlijk communicatieadviseur, het afdelingshoofd Strategie, Communicatie en Kabinet, de teamleider communicatieadvies, de contentmanager website Apeldoorn en twee communicatieadviseurs. De voorzitter van de werkgroep PR & Communicatie participeert in de stuurgroep.

Gemeentelijk projectbureau

Het gemeentelijke projectbureau is het dagelijkse aanspreekpunt en ondersteunend aan de stuurgroep, werkgroepen en deelnemende organisaties. Daarnaast vervult dit bureau een adviserende rol ten aanzien van de programmering, budgetbewaking, bewaking protocol en kwaliteitsbewaking van het totale evenement. Het projectbureau is hiertoe ondermeer belast met de coördinatie van de activiteiten van de werkgroepen en de stuurgroep. Vanuit het projectbureau worden periodiek ‘werkdocumenten’ voorgelegd aan de stuurgroep. Hierin staan onder andere notulen van het overleg van het projectbureau en werkgroepen, actiepuntenlijsten en besluitenlijsten. Werkdocumenten

⁵² Interviews leden werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen d.d. 9 juni 2009 en 10 juni 2009.

⁵³ Crowdmanagement is het gecontroleerd aan- en afvoeren van grote aantallen bezoekers, maar ook het op een verantwoorde wijze beheersbaar houden van een grote groep of groepen bezoekers/personen op een specifieke plaats.

worden tevens onder de werkgroepen verspreid. In het gemeentelijk projectbureau nemen de volgende functionarissen deel: de projectleider externe organisaties en projectbureau, de projectleider interne organisaties, de projectsecretaris, de evenementencoördinator, de controller, een stagiaire en namens VVV Apeldoorn de evenementencoördinator.

Stichting Koninklijk Apeldoorn

Deze stichting is verantwoordelijk voor de organisatie van de Historische Optocht en het Oranjepark Festival.

Stichting Oranjefeesten Apeldoorn

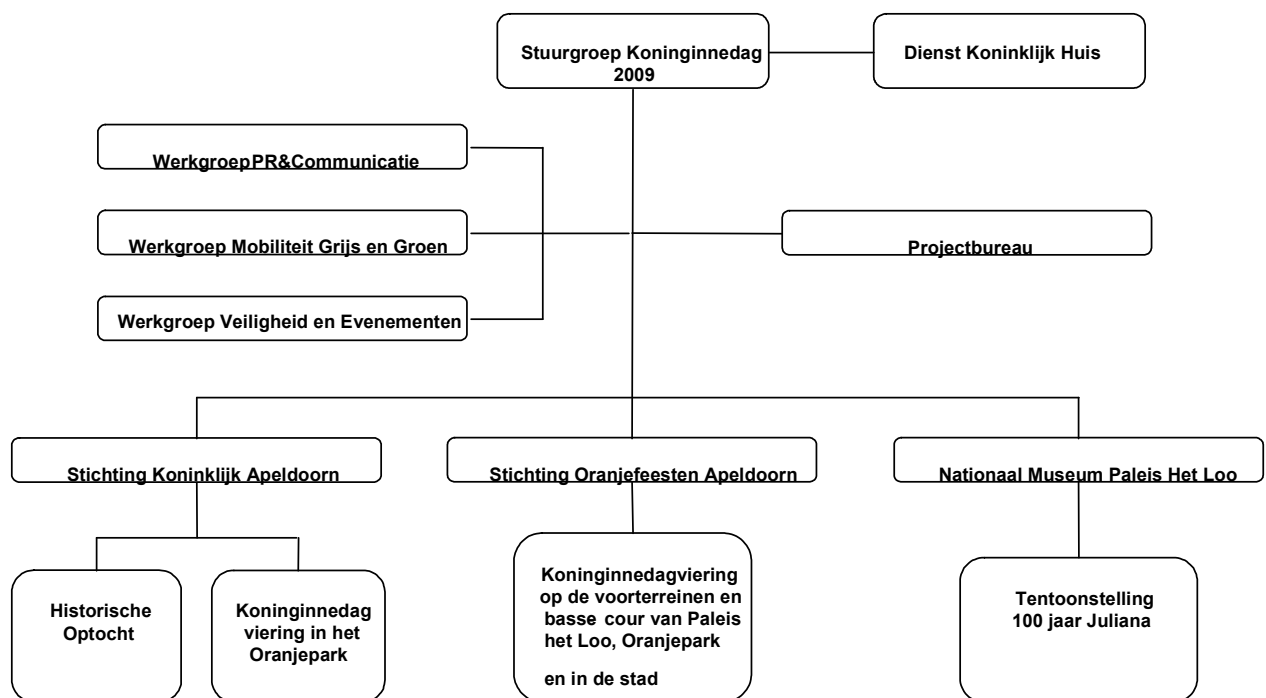
Deze stichting is verantwoordelijk voor de organisatie van de Koninginnedagviering op de voorterreinen en basse-cour van Paleis het Loo, deelactiviteiten van het Oranjepark Festival en de activiteiten in de stad.

Nationaal Museum Paleis het Loo

Deze instelling is verantwoordelijk voor de organisatie van de tentoonstelling ‘100 jaar Juliana’.

De projectorganisatie ten behoeve van het evenement Koninginnedag in Apeldoorn is in onderstaand organogram weergegeven.

Figuur 1: organogram projectorganisatie

De regiopolitie NOG en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb)

In de aanloop naar Koninginnedag is – gelet op het grootschalige karakter van het evenement – door de korpsleiding van regiopolitie NOG besloten tot de voorbereiding met behulp van de SGBO.

Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO)⁵⁴

Kenmerkend voor de SGBO-structuur is dat de SGBO het coördinatieniveau van de politie-inzet op tactisch niveau verzorgt. De SGBO maakt de vertaalslag van beleid op strategisch niveau naar operationeel niveau. Daarnaast adviseert de SGBO het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) en eventueel het Regionaal Operationeel Team (ROT) in geval van multidisciplinaire opschaling. Als bevoegd gezag geldt de lokale driehoek van de gemeente Apeldoorn voor zover het gaat om lokale aangelegenheden. Aangezien de operationele uitvoering van de maatregelen in hoofdzaak bij de politie ligt, is ervoor gekozen om de voorbereiding en uitvoering van het evenement aan te sturen vanuit een monodisciplinaire insteek. Hierbij is afgestemd met de partners: de gemeente Apeldoorn, de GHOR, de lokale en de regionale brandweer en de KMar⁵⁵. De taken in het kader van de persoonsbeveiliging worden verricht door de DKDB. Intern is deze dienst opgeschaald naar maximale bezetting. Ook andere onderdelen van het KLPD zoals de Dienst Spoorwegpolitie en de Dienst Luchtvaartpolitie (DLVP) zijn betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van Koninginnedag.

Primaire opdracht voor de politie is om zorg te dragen voor:

- een veilig en ongestoord verloop van het bezoek van het Koninklijk gezelschap aan Apeldoorn;
- het treffen van de benodigde beveiligings- en verkeersmaatregelen;
- de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

Daarnaast is de opdracht om voorafgaand aan Koninginnedag én de nacht daaropvolgend zorg te dragen voor een veilig en ordentelijk verloop van de daaraan gelieerde feestelijkheden.

De SGBO bestaat uit:

- Algemeen Commandant (AC)
- Chef Informatie (CHIN)
- Chef Ordehandhaving (COHA)
- Chef Ondersteuning (CHON)
- Chef Opsporing (COPS)
- Chef Interventie (CINT)
- Chef Mobiliteit (CMOB)
- Commandant Beveiligen en Bewaken (CBB)
- Liaison KLPD
- Liaison KMar
- Coördinator Communicatie
- Adviseur Conflict- en crisisbeheersing (CCB)

In de aanloop naar en tijdens Koninginnedag worden de belangrijkste partners zoals de gemeente Apeldoorn, de GHOR en de lokale en de regionale brandweer door de AC van de regiopolitie NOG voortdurend geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen voor Koninginnedag. Bijlage III bevat een organogram met de opzet van de SGBO-structuur. Een nadere taakomschrijving van de belangrijkste SGBO-functionarissen is opgenomen in het Algemeen Draaiboek SGBO-Jeans, waarvan in paragraaf 2.2.4 van dit hoofdstuk een samenvatting is opgenomen.

⁵⁴ Draaiboek SGBO-Jeans, Beleidsversie, 13 maart 2009, pag. 3 en verder.

⁵⁵ Referentiekader CCB en Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS)-catalogus.

NCTb/Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB) en de DKDB

In het licht van de organisatie van Koninginnedag 2009 en de te treffen bewakings- en veiligheidsmaatregelen volgt een korte beschrijving van de specifieke rol van de NCTb/EBB en de DKDB.

Zoals in deel B is aangegeven is de NCTb belast met de voorbereiding en uitvoering van het beleid betreffende terrorismebestrijding alsmede met taken op het gebied van bewaking en beveiliging ter voorkoming van onder meer terroristische aanslagen. Binnen de NCTb is de Coördinator Bewaken en Beveiligen (CBB) en de onder diens verantwoordelijkheid functionerende EBB belast met de landelijke coördinatie van het stelsel Bewaken en Beveiligen.

Aan de hand van informatie van inlichtingen- en veiligheidsdiensten, in de vorm van dreigingsmeldingen, -inschattingen en -analyses, bepaalt de EBB het niveau van dreiging gericht tegen een persoon, object of dienst. Op basis hiervan worden besluiten genomen en adviezen uitgebracht over de te treffen maatregelen. Het daadwerkelijk uitvoeren van de maatregelen gebeurt door gespecialiseerde politieorganisaties, zoals de DKDB en speciale afdelingen binnen de politiekorpsen. Deze uitvoeringsorganisaties kunnen een aantal maatregelen nemen die kunnen worden ingezet, afhankelijk van het dreigingsniveau⁵⁶.

De DKDB is belast met de zorg voor de veiligheid van de leden van het Koninklijk Huis, gasten van de leden van het Koninklijk Huis en andere daartoe aangewezen (diplomatieke) personen. Voor het evenement Koninginnedag 2009 is de doelstelling van het optreden van de DKDB gericht op het, in samenwerking met andere (politie-)instanties, zorg dragen voor een veilig, ongehinderd en ongestoord verloop van de feestelijkheden. Inzet van de DKDB geschiedt op basis van risicoanalyse. Hierbij bedient de DKDB zich onder meer van door de CBB/EBB verstrekte dreigingsinformatie.

Al vanaf het begin van de voorbereiding van het evenement is sprake van een nauwe samenwerking tussen de regiopolitie en de DKDB. Een en ander is geborgd via deelname van een vaste kern van DKDB-liaisons aan de relevante gremia (waaronder de SGBO en het overleg met de Dienst Koninklijk Huis).

Bestuur, OM en politie: het driehoeksoverleg

De burgemeester van Apeldoorn is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Met betrekking tot die verantwoordelijkheid is de burgemeester tevens gezagsdrager over de politie. Samen met de (Hoofd)Officier van Justitie vormt de burgemeester het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag vormt tezamen met de districtschef het lokale driehoeksoverleg. Binnen de SGBO-structuur geldt de lokale driehoek van de gemeente Apeldoorn als bevoegd gezag, voor zover het gaat om lokale aangelegenheden.

De lokale driehoek bestaat in de reguliere situatie uit de volgende personen:

- burgemeester
- (Hoofd)officier van Justitie
- districtschef politie

In de fase van de voorbereiding op het evenement te Apeldoorn is de lokale driehoek op een enigszins andere wijze samengesteld. Als vaste leden zijn aanwezig: de burgemeester van Apeldoorn, de Hoofdofficier van Justitie van het arrondissement Zutphen en de korpschef regiopolitie NOG. De AC van de SGBO-Jeans sluit hier als adviseur bij aan⁵⁷.

Doel van de lokale driehoek is de behandeling en vaststelling van de draaiboeken.

⁵⁶ www.nctb.nl.

⁵⁷ Ten behoeve van de bespreking van de draaiboeken hebben voorts verschillende vertegenwoordigers van politie, brandweer, GHOR, gemeente en OM de vergaderingen bijgewoond.

De stuurgroepvergaderingen gaan over het programma en de veiligheid in grote lijnen. Besluitvorming over de draaiboeken met inbegrip van alle veiligheidsdetails, dreigingsbeeld, beschreven scenario's en risico's, vindt plaats in het lokale driehoeksoverleg.

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Het Regionaal Veiligheidsbureau (RVB) van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) heeft onder andere als taak zorg te dragen voor multidisciplinaire afstemming bij (grootschalige) evenementen. Hiervoor kent de VNOG het Regionaal Operationeel Voorbereidend Team (ROVT). Dit team komt qua samenstelling in grote lijnen overeen met de bezetting van een ROT: deelnemers zijn functionarissen van onder andere de GHOR, de brandweer, de politie en de gemeente. In de voorbereiding op Koninginnedag 2009 hebben functionarissen van het RVB van de VNOG, de GHOR en de regionale brandweer aansluiting gezocht bij de overlegstructuren van de projectorganisatie van de gemeente Apeldoorn, zoals het veiligheidsoverleg.

De organisatie van de GHOR

GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen. Bij grootschalige incidenten of rampen wordt de hulpverlening opgeschaald. De GHOR-organisatie is in die situatie verantwoordelijk voor een optimale samenwerking tussen reguliere zorgaanbieders, zoals ambulancediensten, ziekenhuizen en instellingen voor geestelijke gezondheidszorg. De geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen is gebaseerd op het principe van opschaling vanuit de dagelijkse zorg. Dit betekent dat de organisaties die bij de dagelijkse ongevallen zijn belast met de hulpverlening, ook belast zijn met de bestrijding van grootschalige ongevallen en rampen. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met de zorgaanbieders en het Nederlandse Rode Kruis, en in voorkomend geval kunnen extra functionarissen en aanvullende middelen worden ingezet.

De GHOR kent de volgende drie processen:

- Spoedeisende Medische Hulpverlening (SMH)
- Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PSHOR)
- Preventieve Openbare Gezondheidszorg (POG)

Voor de viering van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn zijn de processen SMH en PSHOR relevant.

Bij grootschalige ongevallen en rampen moet de geneeskundige hulpverlening grootschalig ingezet kunnen worden. Middelen hiertoe zijn:

- inzet ambulances zonodig met bijstand;
- inzet sleutelfunctionarissen op plaats incident en in staven;
- inzet geneeskundige combinatie;
- inzet geneeskundige hulpverlening psychosociaal.

De inzet van ambulances

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) heeft een ambulanceorganisatie die zowel regulier vervoer als vervoer van slachtoffers van grote incidenten en rampen als taak heeft. De ambulancezorg wordt aangestuurd door de Meldkamer Ambulancezorg (MKA) die is ondergebracht in de Gemeenschappelijke Meldkamer Apeldoorn (GMA). Indien de vraag naar ambulancezorg de regionaal beschikbare capaciteit overschrijdt kan vanuit andere regio's grootschalige bijstand worden gevraagd (extra ambulancecapaciteit). Hiertoe is een geautomatiseerd systeem beschikbaar onder de naam Octopus. De Landelijke Meldkamer Ambulancezorg (LMAZ)⁵⁸, een door het ministerie van

⁵⁸ Voor organisatie en taken LMAZ, zie www.lmaz.nl.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport gefinancierde dienst, deze dienst is gevestigd in het gebouw van het KLPD te Driebergen, kan ondersteuning bieden aan een regionale MKA.

Inzet sleutelfunctionarissen op plaats incident en in staven

In verband met de vereiste snelheid van handelen zijn de operationele GHOR-functionarissen zeven dagen per week oproepbaar. In de VNOG draaien zij bij toerbeurt piketdiensten. De functionarissen worden in de regio NOG geleverd vanuit verschillende organisaties, zoals ambulancediensten, de meldkamer en het GHOR-bureau Noord- en Oost-Gelderland.

Officier van Dienst Geneeskundig (OvD-G)

Als er sprake is van een incident of calamiteit wordt de dienstdoende OvD-G gealarmeerd. Deze functionaris dient snel ter plaatse te zijn (binnen 30 minuten) en voert de eerste bespreking, het zogenaamde 'motorkapoverleg'. Op de plaats van het incident zorgt de OvD-G voor afstemming met de politie en brandweer, hij coördineert de benodigde ambulancezorg, de Geneeskundige Combinatie en het Mobiel Medisch Team (MMT) en rapporteert aan de MKA en/of de Commandant van Dienst Geneeskundig (CvD-G). Indien nodig zorgt de OvD-G voor verdere opschaling via de MKA.

Commandant van Dienst Geneeskundig (CvD-G)

De CvD-G heeft de leiding over de geneeskundige eenheden op de plaats van het incident. Er wordt een multidisciplinair overleg gevormd: het Commando Plaats Incident (CoPI). Dit overleg vindt meestal plaats in de zogenoemde commandohaakarmbak van de brandweer.

De CvD-G vormt de schakel met politie, brandweer en naar de gemeente.

De CvD-G organiseert en coördineert de inzet van de préklinische spoedeisende medische hulpverlening en adviseert over preventieve maatregelen als de volksgezondheid in het geding is (bijvoorbeeld evacuatie omgeving).

Hoofd Sectie GHOR (HS-GHOR)

Het HS-GHOR neemt plaats in de kernbezetting van het ROT en geeft van daaruit leiding aan alle geneeskundige eenheden. Zwaartepunt van deze taak is onder andere het vooruitkijken naar en anticiperen op middellange en langere termijneffecten (zoals de behoefte aan psychosociale nazorg) van een incident.

Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF)

De dienstdoende RGF treedt op als adviseur van de burgemeester of veiligheidsbesturen in het GBT of RBT (Regionaal Beleidsteam). De RGF adviseert over de te nemen maatregelen op de korte, middellange en langere termijn en is eindverantwoordelijk voor het totale geneeskundige proces. Het zwaartepunt bij diens optreden ligt op het vlak van advisering van beleidsbeslissingen om het incident adequaat te bestrijden. Dit geldt in het bijzonder als er sprake is van verdeling van schaarste van geneeskundige eenheden.

Geneeskundige Combinatie (GNK-C)

Een GNK-C is een samenwerkingsverband van een MMT uit een traumacentrum, twee ambulanceteams, een Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie (SIGMA) geleverd door het Nederlandse Rode Kruis, een leidinggevende en een haakarmbak voor extra geneeskundig materiaal. Een MMT kan daarnaast bestaan uit de bemanning van een traumahelikopter.

Mobiel Medisch Team

Een MMT bestaat uit een traumatoloog uit een van de elf traumacentra en een ambulanceverpleegkundige. Vervoer vanuit een traumacentrum naar de plaats incident vindt plaats met een helikopter of een specifiek wegvoertuig. Er zijn landelijk vijf helikopters voor traumateams.

Psychosociale hulpverlening

Recente ervaringen wijzen steeds meer op de noodzaak om snel in te spelen op de begeleiding en nazorg van slachtoffers van een incident. Bovendien is er een toenemende aandacht voor de nazorg van betrokken professionele en vrijwillige hulpverleners. Binnen de VNOG zijn vier (psycho)sociale hulpverleningsorganisaties actief die personele capaciteit leveren voor invulling van de PSHOR-functie. Dit zijn organisaties binnen de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en het maatschappelijk werk en Bureau Slachtofferhulp. Deze organisaties leveren functionarissen die binnen de PSHOR de functies vervullen van Leider Kernteam, Lid Kernteam, Leider Opvangteam en Lid Opvangteam. In convenanten en procesplannen zijn de standaardprocedures, de taken en de belangrijkste adressen opgenomen. Buiten de inzet van leden van het Nederlandse Rode Kruis die zijn ingedeeld in een SIGMA, kan op verzoek van de gemeente ook gebruik worden gemaakt van medewerkers van het Nederlandse Rode Kruis met EHBO-taken en voor de uitvoering van het gemeentelijke proces Opvang en verzorging.

2.2 Besluitvorming in de fase van de voorbereiding

In deze paragraaf geeft de Inspectie OOV een chronologisch overzicht van de belangrijkste besluiten en acties die zijn genomen en/of uitgezet in het kader van de strategische sturing, coördinatie en planning (onder andere van personeel en middelen). Het gaat hierbij om besluiten en acties door de gemeente (waaronder de stuurgroep, werkgroep Evenementen en Veiligheid, werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen), de politie (de SGBO), en de lokale driehoek. Veel van deze activiteiten zijn gericht op de totstandkoming van (deel)draaiboeken en scenario's. Deze komen in paragraaf 2.2.2 aan de orde. In paragraaf 2.2.3 wijdt de Inspectie enkele passages aan de reguliere opschalingsprocedures (GRIP) en de wijze waarop de VNOG hieraan in de fase van de voorbereiding feitelijk invulling geeft.

2.2.1 Sturing, coördinatie en planning

Inleiding

Bij de voorbereiding van een grootschalig evenement als Koninginnedag (waarbij leden van de Koninklijke familie aanwezig zijn) is sturing en coördinatie op de voorbereiding van wezenlijk belang. Zeker in de beginfase – dat wil zeggen vanaf het moment van het bekend worden van het bezoek van de koningin aan Apeldoorn – is betrokkenheid van alle relevante partijen van belang. Drie actoren (met de daarbij behorende gremia) vervullen hierbij een centrale rol te weten: de projectorganisatie Koninginnedag 2009 van de gemeente Apeldoorn, de SGBO van de regiopolitie NOG, en het lokale driehoeksoverleg.

Algemeen

De aanloop naar de voorbereiding van Koninginnedag 2009 begint voor de gemeente Apeldoorn al in oktober 2008⁵⁹. In een bespreking op 1 oktober 2008 worden de eerste contouren geschetst van wat later de gemeentelijke projectorganisatie Koninginnedag 2009 zal worden⁶⁰. De organisatie wordt opgestart onder de paraplu van de tentoonstelling '100 jaar Juliana'. Een eerste opzet spreekt van een Regiegroep met daaronder ressorterende werkgroepen (facilitair, logistiek, hulpverlening en veiligheid, dorpen en wijken en PR & Communicatie). In afwachting van de definitieve berichtgeving van de Dienst Koninklijk Huis over het eventueel meevieren van de Koninklijke familie in Apeldoorn komt de stuurgroep nog driemaal bijeen (namelijk op 20 oktober 2008, 17 november 2008 en 8 december

⁵⁹ De Inspectie OOV hanteert als startmoment van de voorbereidingsfase de publicatiedatum van de officiële bekendmaking van de RVD te weten: 11 december 2008 (zie deel A). Uit de toegestuurde documenten blijkt echter dat de gemeente Apeldoorn al in een eerder stadium begint met voorbereidende activiteiten. Voor de volledigheid brengt de Inspectie deze activiteiten eveneens in beeld.

⁶⁰ Keynotes bespreking d.d. 1 oktober 2008 '100 jaar Juliana'.

2008). In deze vergaderingen vinden ondermeer gedachtewisselingen plaats over aard en inhoud van de festiviteiten, de mogelijke route(s), het organiseren van een parade met historische optocht, de mogelijke opening van de tentoonstelling '100 jaar Juliana' door de koningin en over diverse vervoersvormen voor het Koninklijk gezelschap. De uiteindelijke organisatiestructuur (met een stuurgroep, werkgroepen en een projectbureau) begint steeds meer vaste vorm te krijgen. Na de officiële bekendmaking door de RVD op 11 december 2008 komt de stuurgroep nog negen keer bijeen⁶¹. In het perspectief van de voorbereiding van het evenement zijn de navolgende – in chronologie opgenomen – besluiten en acties vermeldenswaard:

- structureel overleg (conform een vast vergaderschema) met de Dienst van het Koninklijk Huis, waarbij voor het onderdeel veiligheid/politie de COHA van de politie wordt verzocht deel te nemen aan dit overleg;
- bespreking infrastructuur/dranghekken (werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen);
- ontwikkelen diverse voorstellen voor onderdelen van het programma (route Koninklijke bus, locatie tribunes (werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen));
- bespreking calamiteitenplannen in driehoeksvergadering;
- regulering publieksstromen in relatie tot hekkenplannen.

Specifiek

Met betrekking tot de sturing, coördinatie en planning van de voorbereiding zijn in de periode van 5 januari 2009 tot en met 27 april 2009 de volgende besluiten/beslissingen genomen, in relatie tot het incident en in chronologische volgorde en acties uitgezet door de SGBO, gemeentelijke projectorganisatie/werkgroepen⁶² en de lokale driehoek (deze is driemaal specifiek voor Koninginnedag bijeen geweest).

Zoals eerder vermeld heeft de politie voor de voorbereiding van Koninginnedag gekozen voor de SGBO-structuur. Het besluit hiertoe is in december 2008 door de korpschef genomen⁶³. De SGBO komt in totaal elf keer bijeen.

Op 5 januari 2009 komt de SGBO voor de eerste keer bij elkaar. In deze bijeenkomst die het karakter heeft van startbijeenkomst worden de volgende besluiten en acties genomen:

- Het besluit om tot nader order geen verlof te nemen, of in ieder geval uiterst voorzichtig te zijn met het geven van verlof op deze dag(en). De voorzitter neemt dit mee naar het overleg met de korpsleiding.
- Voor de personele inzet in eerste instantie uitgaan van honderd platte petten; hiervoor kunnen ook vrijwilligers, studenten enzovoort worden ingeschakeld alsmede de recherche, motorrijders en bomverkenners. Later wordt er gekeken of inzet van Aanhoudingseenheden (AE) of de Mobiele Eenheid (ME) en dergelijke nodig is.
- De CHIN wil op Koninginnedag graag gebruik maken van plotters in het veld.
- Er worden informatie-inwinplannen gemaakt.
- Voor 10 januari 2009 geven de deelnemers door aan de CHON hoeveel personeel ze nodig hebben.
- De CBB/lid Team Explosieven Verkenning (TEV) heeft alvast een aanvraag gedaan voor explosievenhonden.
- Er wordt een pré-weegdocument⁶⁴ gemaakt.

⁶¹ Vergaderdata: 22 december 2008, 12 januari 2009, 19 januari 2009, 26 januari 2009, 16 februari 2009, 2 maart 2009, 16 maart 2009, 6 april 2009 en 20 april 2009.

⁶² De voorbereidende activiteiten van de gemeentelijke werkgroepen komen vooral aan de orde bij de beschrijving van andere relevante processen, zoals de processen 'Mobiliteit en verkeer' en 'Ordehandhaving'.

⁶³ Interview AC SGBO, d.d. 10 juni 2009.

⁶⁴ Met behulp van een pré-weegdocument waarin een kernachtige formulering van een probleem is opgenomen (concept komt uit de opsporing), kunnen besluiten worden genomen over personele en materiële inzet.

Op 7 januari 2009 wordt in het *Veiligheidsoverleg*⁶⁵ van de gemeente afgesproken dat de politie Apeldoorn zorgt voor extra inzet van politie, vrijwilligers en hulpverleners.

Op 19 januari is er weer een *SGBO-overleg* waarin de volgende beslissingen worden genomen en acties worden uitgevoerd:

- De CHON heeft een opzet gemaakt voor de personele inzet bij een nul-scenario.
- De personeelsplanning moet naast het draaiboek van het defilé van de Canadezen⁶⁶ worden gehouden.
- De ME en AE zijn die dag niet inzetbaar voor de reguliere dienst.
- Een aanvraag voor de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) en teleheli is neergelegd bij de CCB.
- Check uitvoeren bij het KLPD of de aanvraag voor de honden is goedgekeurd.
- Vinger aan de pols houden omtrent de techniek op de 4e verdieping gebouw Europaweg.

Op 20 januari 2009 dient de korpsbeheerder van de regiopolitie NOG een verzoek in om bijstand van buiten de regio bij de commissaris van de Koningin in Gelderland. Soort van gevraagde bijstand (personeel/materieel): één ploeg explosievenruimers van de EOD. Te verwachten taak: het stand-by zijn in verband met een preventieve explosievenverkenning.

Op 2 februari 2009 worden in het *SGBO-overleg* de volgende besluiten en acties genomen:

- Het maken van een projectplanning met diverse data van vergaderingen.
- Het arrangeren van een gesprek inzake de oplevering van de SGBO-ruimte en apparatuur.
- Het regelen van een briefingruimte ten behoeve van de DKDB.
- Het voeren van overleg over de mogelijke inzet van Duitse collega's die graag willen meewerken.
- Het SGBO-dienstverband is vastgesteld van 8.00 uur tot 20.00 uur. De tweede SGBO moet op de hoogte zijn van het feit dat de leden mogelijk kunnen worden opgeroepen.
- De DKDB heeft een eigen Dienst Grootschalig en Bijzonder Optreden (DGBO) en een liaison van de DKDB zal deelnemen in de SGBO.
- De DKDB wil een briefingruimte.
- Spotters werken samen met rechercheurs die de Opleiding Statische Observatie (OSO) hebben gevolgd. Bikers en AE zijn beschikbaar.

In februari 2009 wordt de KMar uitgenodigd om via een liaisonfunctionaris deel te nemen aan de SGBO. In het kader van de voorbereiding van Koninginnedag richt de liaison van de KMar zich hoofdzakelijk op het organiseren van de KMar-ondersteuning aan de regiopolitie NOG. De activiteiten richten zich onder andere op het afstemmen met de politie over inzet, taken en aantallen manschappen. Daarnaast vervult de liaison een coördinerende rol bij het invullen van de bewakingstaak van de KMar en bij de facilitaire ondersteuning van de KMar aan andere diensten (onder andere de huisvesting van de DKDB)⁶⁷.

De concrete bijdrage van de KMar bestaat uit⁶⁸:

- aanbieden van een aantal personen uit de politiedienst KMar;
- aanbieden van een aantal KMar-bikers afkomstig van Schiphol (één biker die net is overgegaan van District Schiphol naar de brigade Veluwe wordt als NOG-er ingezet);
- daarnaast is nog op verzoek van de COHA de inzet van de KMar vanuit het project Veilig in Apeldoorn (VIA) uitgebreid naar Prinsennacht en de Koninginnenacht;

⁶⁵ Deze overlegvorm maakt onderdeel uit van de werkgroep Veiligheid en Evenementen, zie ook paragraaf 2.1.

⁶⁶ In het kader van de viering van Bevrijdingsdag wordt in Apeldoorn om de vijf jaar (1990, 1995, 2000, en 2005) voor Paleis het Loo een defilé gehouden waaraan veel Canadese veteranen deelnemen.

⁶⁷ Interview liaison KMar SGBO-Jeans, d.d. 10 juni 2009.

⁶⁸ Interview liaison KMar SGBO-Jeans, d.d. 10 juni 2009.

- beschikbaar stellen van KMar-motorrijders.

In het vierde *SGBO-overleg* van 16 februari 2009 worden de volgende besluiten en acties genomen:

- Het overzicht 'personele behoefte' moet op 23 februari gereed zijn.
- De AC wijst de COHA op de grote hoeveelheid mensen die zij direct aanstuurt en adviseert om er iemand tussen te zetten.
- Als het Oranjepark en Paleis het Loo zijn gecheckt, wordt het sein veilig gegeven. Daarna gaat het commando over naar ordehandhaving.
- Bij een eventuele bommelding wordt het GBT ingelicht.
- Beveiliging en bewaken is een zelfstandige entiteit in de SGBO en valt rechtstreeks onder de AC.
- Er is een aparte zaakofficier die telefonisch beschikbaar en oproepbaar is. Als het ROT wordt gealarmeerd komt de rechercheofficier ook.
- De aanvraag voor ondersteuning door het bedrijf Traffic Support⁶⁹ wordt voorgelegd aan de gemeente.
- Met betrekking tot de opkomstlocatie voor personeel besluit nemen: één grote opkomst locatie of meerdere op verschillende plekken. Besluit: aanvragen Willem-III kazerne als opkomstlocatie.
- Aan CHON aangeven welke externe personeelsgroepen en hoeveel personen in de logistiek meegenomen worden.
- Overleggen met de Districtschef (DC) Apeldoorn over de openstelling van het bureau Vosselmanstraat en het districtbureau omdat het normaliter zondagsdienst is.
- Besluit over openstelling van het Politie Service Centrum (PSC)⁷⁰: zondagsdienst of normale dienst.
- Het indienen van een officiële aanvraag voor mensen en middelen bij de KMar via het bureau CBB.
- Het regelen van motorbegeleiding via KLPD.
- Een aantal rechercheurs heeft piket, een deel daarvan heeft daadwerkelijk dienst.
- Opleidingsscholen gebruiken voor inzet personeel.
- Er is contact gelegd met de hulpdiensten over de uitgangstellingen. Bij grote calamiteiten kan de GHOR extra ziekenhuizen regelen. Dit wordt opgenomen in het draaiboek.

Op 23 februari komt de *SGBO* voor de vijfde keer bijeen. In dit overleg besluit de *SGBO*:

- De CBB is gedurende het bezoek van de koningin een zelfstandige functie, die onder het commando van de COHA valt.
- Op 30 april is er een aparte Officier van Dienst (OvD).
- De ME en AE vallen onder het commando van de COHA.
- De motorrijders van het KLPD vallen onder het commando van de CMOB.
- De *SGBO* setting duurt van 8.00 tot 24.00 uur. Besloten wordt om ME in te zetten van 08.00 tot 13.00 uur op piket en van 13.00 tot 01.00 opkomen als 'platte pet'.
- De COPS is verantwoordelijk voor de inzet van OSO-rechercheurs.
- De opkomstlocatie van de duikers van het Arrestatieteam (AT) wordt afgesproken.
- Verkeersregelaars van een particulier bedrijf worden ingezet en moeten in de logistiek worden meegenomen. Deze hebben dienstverband tot 15.30 uur. Aanvang 07.30 uur.
- Er is een aantal motorrijders aanwezig tot 18.00 uur. Verder geen uitbreiding van motorrijders.
- Er zijn videotteams aangevraagd. Dit is opgenomen in het draaiboek. De opkomstlocatie is de Europaweg.
- Onderzoeken of uit de pool van motorrijders er niet een aantal kunnen worden ingezet voor de Automatic Number Plate Recognition (ANPR).

⁶⁹ Traffic Support is het matrixbordensysteem van Rijkswaterstaat. Voor de inzet van verkeersregelaars maakt de gemeente onder andere gebruik van deze particuliere organisatie.

⁷⁰ Het Politie Service Centrum is de centrale waar de niet spoedeisende meldingen binnenkomen.

- Er loopt een politiecommunicatieadviseur met de persvoorlichter mee.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van de inzet van Duitse politiestudenten.

In de zesde SGBO-vergadering op 2 maart 2009 worden de volgende besluiten en acties genomen:

- De gemeente coördineert de persvoorlichting.
- De AC DKDB zit bij de SGBO.
- Het opstellen van een analyse met betrekking tot planningsconsequenties voor de rest van de regio. Koninginnedag heeft dit jaar namelijk het etiket regionaal evenement.
- De korpschef acht het noodzakelijk dat de ME voorhanden is op het moment dat de koningin in de stad loopt. Het mag een sectie zijn. Gefaseerd opgebouwd met een 12-urig dienstverband. Een andere sectie kan dan halverwege de middag opkomen en een stukje nacht meelopen. De ochtendploeg komt op aan de Europaweg. COHA heeft de middagsectie ingezet als werkenden. Deze personen zijn inzetbaar indien nodig.
- De CHIN heeft een aantal personen beschikbaar voor observatie.
- De CHON maakt een analyse van de personele consequenties voor de rest van de regio waarbij kritisch wordt gekeken naar de medewerkers op de niveaus 2, 3 en 4 en naar de beschikbaarheid van vrijwilligers om op basis daarvan eventueel regionale bijstand aan te vragen.
- De DKDB heeft een aantal personen beschikbaar voor de logistiek.

Op 11 maart 2009 dient de korpsbeheerder van de regiopolitie NOG een verzoek in om bijstand van buiten de regio bij de commissaris van de Koningin (CdK) in de provincie Gelderland. Soort van gevraagde bijstand (personeel/materieel): ME, videoteams, motorrijders KMar. Te verwachten taak/opdracht: het handhaven van de openbare orde, het maken van videobeelden en het uitvoeren van verkeerstaken.

Op 13 maart 2009 beschrijft het *projectbureau* van de gemeentelijke projectorganisatie in een werkdocument (versie 3) de volgende 'feitelijke gebeurtenis':

- Het calamiteitenplan moet op 20 maart gereed zijn (actie: inspecteur gemeentelijke brandweer). Onderdelen van het plan zijn: hulpverleningsdiensten, rampenplan gemeente, communicatie, vergunningen en regie, inrichting ROT (Europaweg) en CoPI (Vosselmanstraat), commandopost tijdens Koninginnedag aan de Vosselmanstraat.
- Benoeming functionaris 'Leiding operationele hulp troepen'.
- Benoeming functionaris 'Leiding regie gemeenten'.

Op 16 maart 2009 komt de SGBO voor de zevende keer bijeen. De SGBO besluit:

- In het voorlopig algemeen draaiboek is een GBT opgenomen. In dit GBT zullen de locoburgemeester en de plaatsvervangend districtschef plaatsnemen. Officieel geen ROT op verzoek van de burgemeester. Als actiepunt wordt opgenomen: het verifiëren van het officiële standpunt wel of geen ROT. Wel rekening houden met op het laatste moment tóch ROT.
- Terugkoppeling van de driehoek: geen ROT, wel liaisons aanwezig. Gemeente heeft het Actiecentrum niet operationeel en dat geldt ook voor de GHOR.
- Er zijn opvolgingsvoertuigen voor ANPR toegezegd. Er is een officieel verzoek om bijstandsaanvraag bikers bij het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC).
- De opkomstlocaties zijn vastgesteld. Omvang inzet personeel is vastgesteld.
- De Chef Operatiën van de DKDB kan mensen inzetten die recent zijn getraind in gedragingen. Dit wordt bilateraal afgestemd met de CHIN.
- De ME is gekazerneerd in te zetten als 'platte pet' met dien verstande dat ze binnen een kwartier als ME-er kunnen worden ingezet.

Op 23 maart 2009 besluit de SGBO het volgende:

- Het CoPI komt in bureau Vosselmanstraat.
- Het personeelsoverzicht van de COPS klopt niet met overzichten in desbetreffende deeldraaiboek: moet worden afgestemd met de planner.

Op 23 maart 2009 neemt het *Overleg Koninginnedag (ROVT)* de volgende besluiten:

- Op Koninginnedag zal een volledige CoPI-bezetting aanwezig zijn, evenals de kernbezetting van het ROT. Het ROT zal niet als zodanig worden benoemd. Tevens is de kernbezetting van het GBT aanwezig. In verband met de beperkte bereikbaarheid van het stadhuis zal het Gemeentelijk Coördinatiecentrum (GCC) al zover mogelijk worden ingericht. Het CoPI neemt plaats aan de Vosselmanstraat.
- Het hoofd van het Regionaal Veiligheidsbureau (RVB) geeft aan dat het GBT waarschijnlijk op de negende verdieping aan de Europaweg kan plaatsnemen en het Gemeentelijk Actiecentrum (GAC) op de vierde verdieping.

In het negende *SGBO-overleg* van 6 april 2009 worden de volgende besluiten en acties genomen:

- De CINT en de COHA moeten afspraken maken over wie de ME aanstuurt.
- De CINT wil dat de aansturing van de ME bij hem komt. De ME gaat acteren op wat spotters zien. De CINT en de COHA bespreken dit bilateraal.
- Er is communicatiepersoneel extra nodig voor de persbegeleiding. De CHON neemt dit actiepunt op zich.
- Er komt een extra teamchef ter ondersteuning van de locatielcommandant.
- Na 20.00 uur is een extra verbindelaar⁷¹ nodig.
- Er komt een 2e SGBO op piket. Iedereen stelt zijn eigen vervanger op de hoogte. De CHON noteert de namen van alle buddy's.

Op 6 april neemt het *lokale driehoeksoverleg* de volgende besluiten:

- Bespreking beleidsdraaiboek politie:
 - Afgesproken wordt dat, indien er tijdens de festiviteiten iets mocht voorvallen wat de Koninklijke familie betreft, de DKDB de leidende rol heeft. In geval er sprake is van omgevingversturende factoren heeft de regionale politie de leidende rol.
 - Bij opschaling neemt de Hoofdofficier van Justitie plaats in het RBT (GRIP 4), in het ROT zal dan de rechercheofficier plaatsnemen.
- Het beleidsdraaiboek politie wordt vastgesteld.
- Het ROT en het GBT zijn paraat aan de Europaweg. Het CoPI is operationeel aan de Vosselmanstraat.

Op 20 april neemt het *lokale driehoeksoverleg* de volgende besluiten:

- Het aangepaste multidisciplinaire draaiboek wordt vastgesteld. In de definitieve versie wordt het stroomschema GRIP 1 aangepast.
- Het beleidsdraaiboek van politie is in het vorige overleg vastgesteld met de opmerking dat indien er sprake is van een GRIP 4 situatie de Hoofdofficier van Justitie plaatsneemt in het RBT. Het verzoek is of dit alsnog in het draaiboek kan worden opgenomen.
- De leden van de driehoek besluiten dat de gemeentelijke kernbezetting op 30 april verblijft aan de Europaweg. Het GCC in het stadhuis wordt vooraf ingericht en staat dus klaar voor gebruik indien nodig.

Op 20 april 2009 dient de korpsbeheerder van de regiopolitie NOG een verzoek om bijstand in van buiten de regio bij de CdK in de provincie Gelderland. Soort van gevraagde bijstand

⁷¹ Een verbindelaar is een verbindingsfunctionaris in de operationele commandostructuur.

(personeel/materieel): ANPR-voertuig inclusief bedienaar en chauffeur. Te verwachten taak/opdracht: informatievergaring ten behoeve van de CHIN tijdens de SGBO.

Op 27 april 2009 vindt de laatste SGBO-vergadering plaats voorafgaand aan Koninginnedag. In dit overleg worden de vergaderplekken voor 30 april bepaald.

De AC zegt voorts alle SGBO-leden dank voor de tijd en energie die iedereen heeft gestoken in de voorbereiding. Speciale aandacht gaat nog uit naar de voorbereiding van de algemene briefing van 29 april 2009. Verder worden de laatste puntjes op de i gezet voor de uitvoering van de verschillende SGBO-deelprocessen (ordehandhaving: logistieke vraag over tijdstip beschikbaar komen fietsen en helmen, mobiliteit: extra motorrijders van het KLPD voor de bus, verbindingen: waar spullen laten voor de verbindelaars).

Op 29 april vindt de algemene briefing voor de regiopolitie NOG, de KMar en het KLPD plaats. Ook is er een generale repetitie, waar in de aanwezigheid van onder andere de burgemeester van Apeldoorn de route van de koningin (van het Oranjepark tot Paleis het Loo) wordt gevolgd. Hierbij wordt het traject dat op 30 april per bus gereden zal worden, ook per bus afgelegd en zijn bijvoorbeeld de golfkarretjes van de pers aanwezig.

2.2.2 Draaiboeken en scenario's

In de voorgaande paragrafen is aandacht besteed aan de voorbereiding van het evenement in termen van besluitvorming over de sturing, coördinatie en planning van activiteiten. Veel van deze activiteiten zijn gericht op de totstandkoming van (deel)draaiboeken en scenario's⁷².

Onderstaand geeft de Inspectie OOV een korte weergave van de – voor het onderzoek relevante – draaiboeken⁷³ te weten het Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009, het Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's, het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO-Jeans, het Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009 en het Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de samenhang tussen die draaiboeken en de daarin beschreven scenario's. De scenario's zijn volgens een geïnterviewde functionaris 'gematched' met het 'draaiboek politie'. Dit heeft plaatsgevonden in het calamiteitenoverleg⁷⁴.

Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009

Zoals in paragraaf 2.1 is aangegeven ligt de voorbereiding van dit draaiboek bij het calamiteitenoverleg. Dit draaiboek is in de lokale driehoeksoverleggen besproken, op onderdelen aangepast en op 20 april 2009 vastgesteld. In dit draaiboek worden de draaiboeken van alle diensten gekoppeld. In dit draaiboek worden vooral de acties beschreven die de andere diensten moeten uitvoeren (gemeente, brandweer en GHOR). De scenario's die een multidisciplinaire aanpak vereisen zijn:

- Scenario 1: Instorting van een tribune (GRIP 2)
- Scenario 2: Neerstorten van een vliegtuig/helikopter (GRIP 2)
- Scenario 3: Aanslag op Koninklijk gezelschap (GRIP 4)
- Scenario 4: Bommelding (GRIP 2)
- Scenario 5: Paniek in het publiek/Overcrowding (GRIP 2)
- Scenario 6: Brand binnen evenement gebied⁷⁵

⁷² Zoals vastgesteld in twee vergaderingen van de lokale driehoek van respectievelijk d.d. 6 en 20 april 2009.

⁷³ Zo blijven de draaiboeken die betrekking hebben op onderdelen van de festiviteiten op Koninginnedag (bijvoorbeeld draaiboeken 'Binnenstad', 'Voorterrein Paleis het Loo' en 'Orpheus') buiten beschouwing. De deeldraaiboeken die onderdeel uitmaken van het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO-Jeans komen elders in dit deel aan de orde.

⁷⁴ Interview hoofd afdeling Risicobeheersing gemeentelijke brandweer Apeldoorn, d.d. 9 juni 2009.

⁷⁵ De Inspectie OOV constateert dat bij dit scenario geen GRIP-fase is vermeld.

- Scenario 7: Op hol slaan paard (GRIP 2)
- Scenario 8: Extreme weersomstandigheden (GRIP 2)
- Scenario 9: Treinincident (GRIP 2-3)
- Scenario 10: Bosbrand/grote brandweerinzet elders (GRIP 1-3)

Voor een nadere beschrijving van deze scenario's verwijst het Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 naar het Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's (opgesteld onder verantwoordelijkheid van de brandweer). Het draaiboek besteedt vervolgens aandacht aan de locaties voor opvang bij een eventueel incident, de inrichting en bemensing van de opschalings-organisatie (ROT, CoPI, GAC), (gemeentelijke) verkeerscoördinatie, de GHOR (personeel, materieel, bereikbaarheid), de organisatie rondom de gemeentelijke deelprocessen en maatregelen van de brandweer. Voor het onderdeel politie lopen de contacten via de SGB0-Jeans en wordt verwezen naar het Algemeen Draaiboek SGB0-Jeans en het deeldraaiboek Ordehandhaving. In het lokale driehoeksoverleg is de afspraak gemaakt dat het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGB0-Jeans van de politie leidend is ten opzichte van de andere draaiboeken⁷⁶.

Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's

Het Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 Scenario's is een integraal onderdeel van het Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009. De scenario's in dit actieplan zijn tot stand gekomen deels op basis van al bekende en eerder gebruikte scenario's uit eerder gemaakte draaiboeken en deels op basis van specifieke aandachtspunten op Koninginnedag (waaronder de scenario's 'op hol slaan paard', 'instorting van een tribune', en 'aanslag Koninklijk gezelschap')⁷⁷. In dit actieplan worden de in het multidraaiboek beschreven scenario's verder uitgewerkt naar verschillende aspecten zoals incidentomschrijving, effecten, inschatting getroffen, maatregelen waaronder het gewenste GRIP-opchalingsniveau, inzet en opdrachten van verschillende diensten en te treffen maatregelen op het gebied van opvang.

Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGB0-Jeans

Dit draaiboek gaat in op de uitvoering van de politiematregelen. In de SGB0 is ervoor gekozen om de voorbereiding en de uitvoering van het evenement aan te sturen vanuit een monodisciplinaire insteek, waarbij op lokaal niveau is afgestemd met de partners, de gemeente Apeldoorn, de brandweer, de GHOR en KMar⁷⁸. Ter voorbereiding op eventuele calamiteiten en zodra opschaling in het kader van de bestaande GRIP-procedures noodzakelijk is, zijn in de SGB0 multidisciplinaire liaisons van de regionale brandweer en de GHOR aanwezig⁷⁹. De doelstelling van het politieoptreden is het bewaren van de orde en veiligheid in de regio door het voorkomen dan wel beëindigen van met vorenstaande verband houdende calamiteiten.

In geval van een calamiteit als benoemd in de scenario's (zie onderstaande beschrijving) zal in overeenstemming met de bestaande GRIP-procedures worden opgeschaald. De beslissing daartoe zal altijd worden kortgesloten met de AC SGB0. Dat betekent dat vanaf GRIP 2 een ROT wordt geformeerd. De SGB0 zal naast haar taak ten aanzien van het Koninklijk bezoek tevens worden belast met de functie van Actiecentrum politie ten behoeve van het ROT. De AC neemt in dat geval plaats in het ROT en de COHA vervult binnen de SGB0 dan tevens de rol van plaatsvervangend AC. Zolang er geen sprake is van opschaling wordt de politie aangestuurd door de AC SGB0.

⁷⁶ Interview beleidsadviseur OOV gemeente Apeldoorn, d.d. 8 juni 2009 en interview AC-SGB0, d.d. 10 juni 2009.

⁷⁷ Interview hoofd Regionaal Veiligheidsbureau, d.d. 8 juni 2009.

⁷⁸ Referentiekader CCB en ICMS catalogus.

⁷⁹ In haar reactie op het conceptrapport van de Inspectie OOV geeft de VNOG aan dat geen liaisons van de GHOR of de regionale brandweer aanwezig zijn geweest in de SGB0. Wel heeft de AC voor of na ieder overleg van de SGB0 deze partijen bijgepraat over de relevante ontwikkelingen.

In dit draaiboek worden elf scenario's benoemd. Voor de meer gedetailleerde uitwerking daarvan wordt verwezen naar het deeldraaiboek 'Ordehandhaving'.

Scenario's:

1. Koninginnedag verloopt op een ordentelijke wijze, er zijn geen aanhoudingen. Hier zijn de maatregelen basisscenario van toepassing.
2. De koningin of een ander lid Koninklijke familie wordt onwel.
3. Er vinden kleine ordeverstoringen plaats (bijvoorbeeld demonstratie).
4. Extreme weersomstandigheden.
5. Paniek/drukke bij massaal bezoek.
6. Bommelding op/aan de route dan wel sector.
7. Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag.
8. Strafbare feiten gericht tegen het Koninklijke gezelschap (bijvoorbeeld belediging).
9. Geweldzaken en andere misdrijven.
10. Misdrijven tegen het Koninklijke gezelschap.
11. Noodscenario (busstaking).

De politie maatregelen voor het basisscenario betreffen:

- Dranghekken langs de gehele route.
- Aan de binnen- en buitenzijde van de hekken houden politiemedewerkers (ordehandhaving) toezicht, zodat tijdig kan worden ingegrepen indien men over de dranghekken de koningin of haar gezelschap wil benaderen.
- Politie medewerkers in burger gekleed houden toezicht aan de buitenzijde van de route.
- Vlak voor de komst van de Koninklijke familie zal een verkenning van de route plaatsvinden en een bomcheck.
- Ter beschikking hebben van enkele safehouses langs de route.
- Informatieonderzoek CHIN.
- Voertuigen DKDB in directe omgeving Koninklijk gezelschap.
- Instellen calamiteitenroute (zie deeldraaiboek CMOB).
- Aanwezigheid bijzondere eenheden (beredenen, heli, bikers, ME).

Voor de overige scenario's worden voor de politie zowel proactieve als repressieve maatregelen vermeld. Daarnaast worden afhankelijk van de beschreven scenario's maatregelen en acties geformuleerd voor onder andere de GHOR en de brandweer. Tevens wordt bij sommige scenario's aangegeven of er sprake is van instelling van een ROT en/of GBT en wordt waar relevant verwezen naar andere deeldraaiboeken (zoals het deeldraaiboek Opsporing en het deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken). Dit laatste speelt vooral indien sprake is van uitwerking van concrete specifieke maatregelen als bijvoorbeeld het aanhouden en vervoeren van verdachten.

Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009

Het GHOR-draaiboek⁸⁰ geeft aan dat de Leidraad Maatramp van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) als basis heeft gediend. Daarnaast is de evenementencoördinator van de GHOR betrokken bij de voorbereiding van het evenement en zijn de gemaakte afspraken, die in het draaiboek zijn opgenomen, multidisciplinair afgestemd. Met behulp van de Leidraad Maatramp heeft het GHOR-bureau een risicoanalyse uitgevoerd en op basis daarvan de noodzakelijke geneeskundige capaciteit vastgesteld⁸¹. Een en ander is in het draaiboek nader geconcretiseerd in:

- benodigde personele invulling geneeskundig potentieel;

⁸⁰ Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009, versie 2.0, d.d. 23 maart 2009.

⁸¹ Zie voor wat betreft de voorbereiding door de GHOR paragraaf 3.8 van deel C van het rapport.

- benodigde EHBO-capaciteit;
- benodigde aantal ambulances;
- bemensing GHOR-bureau;
- inrichting en locaties EHBO-posten;
- zorgdragen voor voldoende materieel;
- regels met betrekking tot coördinatie en deelname aan het CoPI en het ROVT;
- de zorg voor communicatie en verbindingen;
- ambulancetransport en calamiteitenroutes;
- regels met betrekking tot de reguliere en opgeschaalde werkwijze (bij opschaling gaat GHOR-NOG in al haar geledingen functioneren);
- registratie (van aantal en aard medische handelingen).

Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009⁸²

De DKDB maakt in zijn draaiboek onderscheid (naar aard) in de navolgende scenario's:

1. Medische risico's: onwel worden van de te beveiligen personen (TBP), vallen/struikelen.
2. Weersomstandigheden: heftige regen, hagel/storm.
3. Strafbare handeling/agressie:
 - a. belediging/bedreiging/verbaal;
 - b. gooien;
 - c. fysieke dreiging (vechtpartij publiek, agressief gedrag naar TBP);
 - d. aanslag (grof fysiek geweld, gebruik goederen als wapen, gebruik steek-/vuurwapen).
4. Explosieven:
 - a. aantreffen verdacht object langs route;
 - b. bommelding;
 - c. aantreffen explosief;
 - d. (bom)explosie.
5. Publiek:
 - a. panieksituatie (publiek/rellen/oproer);
 - b. demonstratie (tegen Koninklijk Huis/TBP);
 - c. blokkade (route/bus).

Voor al deze scenario's worden in het draaiboek DKDB de inzet en acties van de DKDB op het terrein van de persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijk Huis, alsmede de inzet van de regiopolitie beschreven.

2.2.3 Procedure opschaling van coördinatie: GRIP

Bij de bestrijding van grootschalige of complexe incidenten is coördinatie tussen verschillende hulpdiensten van wezenlijk belang. Een middel om daarin te voorzien is de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP). De GRIP-regeling beschrijft de bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen de verschillende GRIP-fasen. Voor de VNOG is de GRIP-regeling op hoofdlijnen beschreven in het document 'Samen werken aan veiligheid, Opschaling van de coördinatie bij calamiteiten in de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland' (gebruikersversie GRIP)⁸³. Volgens de gebruikersversie GRIP van de VNOG vindt opschaling van de coördinatie plaats als ten minste één van de hulpverleningsdiensten, dan wel (één van) de gemeente(n) daartoe de noodzaak

⁸² Vanwege het vertrouwelijke karakter van sommige informatie is de letterlijke originele tekst op sommige punten in aangepaste bewoordingen weergegeven, dan wel in het geheel niet vermeld.

⁸³ Deze gebruikersversie van april 2006 is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen brandweer, politie, GHOR en de gemeenten van de VNOG, en akkoord bevonden door de besturen van deze instanties.

ziet. Afschaling vindt plaats na multidisciplinaire overeenstemming in opdracht van of na overleg met de hoogstleidinggevende en/of (coördinerend) burgemeester.

Bij de rampenbestrijding wordt uitgegaan van vier procesverantwoordelijke instanties: politie, brandweer, GHOR en gemeente. Op de plaats van het incident opereren in hoofdzaak de drie parate hulpverlenende diensten politie, brandweer en GHOR. Deze diensten zijn erop toegerust om in de dagelijkse situatie vierentwintig uur per dag op te kunnen treden. De gemeentelijke diensten opereren voornamelijk op het gebied van beleidsadvisering en omgevingsmanagement. De burgemeester heeft hiertoe het GBT, het gemeentelijk managementteam (GMT) en diverse gemeentelijke actiecentra tot zijn beschikking.

Bevoegdheid tot opschalen

De bevoegdheid tot opschalen naar een hoger dan wel afschalen naar een lager niveau van coördinatie ligt bij de volgende functionarissen:

- Burgemeester
- Regionaal Commandant van Dienst
- Korpsleiding, korpspiket, AC politie
- RGF, HS-GHOR, CvD-G
- (Hoofd)officieren van Dienst van brandweer/GHOR/politie

Iedere kolom (politie, GHOR, brandweer en gemeente) is verantwoordelijk voor de opschaling binnen de eigen organisatie en voor de informatievoorziening naar de naasthogere leidinggevende en/of de hoogst leidinggevende.

Opschalingsstadia GRIP-procedure

In de GRIP-procedure wordt naast de normale dagelijkse werkwijzen van de operationele diensten⁸⁴ onderscheid gemaakt in vier verschillende opschalingsstadia die onderstaand beknopt worden beschreven⁸⁵:

- GRIP 1: Bronbestrijding. Het incident is puur lokaal van aard. Er is wel een duidelijke coördinatiebehoefte bij de diensten ter plaatse. Het CoPI wordt opgestart met als deelnemers de Officieren van Dienst (OvD-en) van politie en brandweer en de CvD-G van de GHOR. Diensten werken ter plaatse van het incident multidisciplinair onder leiding van de leider van het CoPI.
- GRIP 2: Bron- en effectbestrijding. Bij GRIP 2 heeft het incident een duidelijke uitstraling naar de omgeving. Deze fase wordt ingesteld als er sprake is van een effectgebied. Het ROT wordt actief. In het ROT wordt multidisciplinair samengewerkt onder leiding van de Operationeel Leider (OL). Het ROT en de benodigde actiecentra zijn actief (de nadruk ligt op afstemming van de operationele processen en de coördinatie van de multidisciplinaire hulpverlening). In het ROT komen de vier kolommen bijeen met minimaal één vertegenwoordiger per kolom. De gemeentevertegenwoordiger zorgt voor de bestuurlijke informatievoorziening. De burgemeester wordt geïnformeerd door de OL en laat zich eventueel bijstaan door een GBT.
- GRIP 3: In deze fase, waar sprake is van bron- en effectbestrijding en bevolkingsproblematiek is bestuurlijke coördinatie nodig. Het GBT wordt voltallig ingericht. Op operationeel niveau is het hoogste coördinatie-niveau al bereikt. Daarnaast is er zorg om de bevolking, wordt de regionale rampenzender in werking gesteld en vindt gemeentelijke voorlichting plaats.
- GRIP 4: In deze fase speelt bron- en effectbestrijding, bevolkingsproblematiek en overschrijden de effecten van het incident de gemeentegrens. Er is intergemeentelijke afstemming nodig. De coördinerend burgemeester verzorgt de bestuurlijke afstemming. Hij wordt hierbij ondersteund

⁸⁴ Dit betreft de routinematige werkwijze waarbij elke dienst monodisciplinair werkt volgens eigen regels en procedures, ook wel aangeduid als GRIP 0.

⁸⁵ 'Samen werken aan veiligheid, Opschaling van de coördinatie bij calamiteiten in de VNOG', pag. 8 tot en met 10.

door het RBT. Daarnaast worden het Nationaal Crisiscentrum (NCC) van het ministerie van BZK en het Provinciaal Coördinatiecentrum ingeschakeld.

De hierboven omschreven coördinatieniveaus geven de volledig opgeschaalde situatie weer in de desbetreffende fase. Hieronder beschrijft de Inspectie OOV haar bevindingen ten aanzien van de opschalingssituatie in de fase van de voorbereiding op het evenement Koninginnedag 2009 in Apeldoorn.

Vorbereiding

In het Overleg Koninginnedag van 23 maart 2009 (ROVT) is van gedachten gewisseld over het op voorhand inrichten van een CoPI. Het ROVT besluit om voor dit specifieke evenement – in afwijking van boven geschetste reguliere opschalingsprocedure – een volledige CoPI-bezetting aanwezig te laten zijn. Ook voor het ROT en het GBT is de kernbezetting aanwezig. Het CoPI is gehuisvest in het politiebureau aan de Vosselmanstraat. Het hoofd van het Regionaal Veiligheidsbureau geeft aan dat het GBT en het GAC waarschijnlijk aan de Europaweg kunnen plaatsnemen. Men wil naar buiten toe niet te zwaar opschalen in de voorbereiding maar wel de kernfunctionarissen in huis hebben om zo nodig snel te kunnen opschalen. De AC merkt hierover het volgende op⁸⁶:

‘Uitgangspunt van Koninginnedag was echter dat het een feest zou zijn (dus GRIP 0). Een CoPI zou pas actueel zijn bij een GRIP-situatie. Op voorstel van de COHA is toen besloten tot het instellen van een ‘slapend’ CoPI (waarbij alle kernfunctionarissen aanwezig waren). Door de COHA is toen de Ovd-Koninginnedag tevens benoemd tot Officier van Dienst Politie (Ovd-P) “slapend CoPI”. (...)’

Ook in de verschillende (deel)draaiboeken is de nodige aandacht voor het op proactieve wijze inrichten van de organisatie rondom de eventuele hulpverlening. Zo wordt in het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag 2009 onder andere aandacht besteed aan:

- de benodigde coördinatie tussen de bij de uitvoering betrokken diensten;
- de gewenste personele bezetting van het ROT, CoPI en GAC;
- het benodigd materieel en bereikbaarheid van het personeel voor de GHOR;
- de gewenste personele bezetting van de gemeentelijke actiecentra;
- de brandweer: alle posten blijven operationeel op 30 april 2009, geen posten uit dienst.

Ook in het Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 wordt gerefereerd aan het slapende CoPI:

‘Op de politiepost aan de Vosselmanstraat 201 zal een CoPI ingericht worden. Deze post bevindt zich op korte afstand van het evenementen terrein en binnenstad. Het CoPI is tevens vanaf de hoofdpост brandweer bereikbaar’.

Uit het Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 zijn in het kader van de voorbereiding de volgende passages in het bijzonder relevant⁸⁷, deze zijn hieronder letterlijk geciteerd.

Coördinatie

Achter de schermen van het evenement vinden veel activiteiten plaats om het evenement in goede banen te laten verlopen. In het overleg van het ROVT is besproken dat, met name de hulpverleningsdiensten, op de achtergrond aanwezig zullen zijn. Iedere dienst is gedurende het evenement bezig met het uitvoeren van zijn taken. Deze uitvoering moet echter wel worden gecoördineerd. De samenwerking van alle diensten is belangrijk. In dit hoofdstuk is uiteengezet welke

⁸⁶ Interview AC-SGBO d.d. 10 juni 2009.

⁸⁷ Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009, pag. 8 tot en met 11.

vormen van overleg er plaatsvinden, wie daarbij betrokken is, wat er wordt besproken en hoe er wordt gecommuniceerd.

ROT

Europaweg, diverse diensten aanwezig. ROT in afgeslankte vorm. Volledige ROT bezetting op afroep aanwezig⁸⁸.

Overzicht bezetting ROT

Dienst	Functie	Bijzonderheden
Politie	Leider ROT	
GHOR	Hoofd Sectie(HS)-GHOR	
Brandweer	HS-Brandweer	
Politie	HS-Politie	
Gemeente	Ambtenaar Openbare Veiligheid (AOV)	GAC/ROT
Gemeente	Hoofd afdeling JZV	
Gemeente	Communicatieadviseur	
Brandweer	Situatierapportage(sitrap)-schrijver	
Brandweer	Informatiemanager	
Brandweer	Plotter	
Brandweer	Logger	
Dienst Nucleair Biologisch Chemisch (NBC)		
VNOG	Adviseur Gevaarlijke Stoffen-Meetplan Leider (AGS – MPL)	Staat paraat aan de Europaweg Van 08:00 tot 12:00 uur
VNOG	AGS-NBC	
VNOG	OvD-NBC	
VNOG	NBC Team	

CoPI

In het CoPI zijn leidinggevenden van de hulpdiensten en gemeente actief. Zij moeten de informatie die binnen de verschillende diensten bekend is op een efficiënte manier met elkaar delen en te nemen acties afstemmen op te behalen operationele doelen. Daarnaast moeten zij het naast hogere echelon (ROT) adequaat informeren, adviseren en besluiten voorleggen.

Het CoPI wordt van 08:00 uur tot 20:00 uur ingericht in het politiebureau aan de Vosselmanstraat. Alle benodigde middelen zijn hier aanwezig. Verzorging van de CoPI-leden wordt geregeld door de politie. CoPI-deelnemers zijn niet constant aanwezig maar wel snel oproepbaar (bevinden zich op het evenemententerrein). Ieder uur is er een briefing waarbij alle CoPI-leden aanwezig zijn. Wanneer er sprake is van een incident is het CoPI binnen een kwartier volledig bezet.

⁸⁸ Het ROT is het team van vertegenwoordigers van de betrokken diensten/organisaties dat onder leiding van de OL een gecoördineerde uitvoering van de rampenbestrijding bevordert (bron: 'Samen werken aan veiligheid, Opschaling van de coördinatie bij calamiteiten in de VNOG', gebruikersversie april 2006, pag.15).

Overzicht bezetting CoPI

Dienst	Functie	Bijzonderheden
Brandweer	Leider CoPI	Hoofdofficier van Dienst Brandweer (HOvD-B)
Brandweer	Officier van Dienst Brandweer OvD-B (feest)	
Brandweer	OvD-B (overig)	
Brandweer	Logger	
Brandweer	Plotter	
Brandweer	Informatiemanager	
GHOR	CvD-G	
GHOR	OvD-G	
Politie	OvD-P	
Politie	Persvoorlichter	
Gemeente	Hoofdregisseur Oranjefeest	
Gemeente	Coördinator pers	
Gemeente	Hoofdregisseur	
Gemeente	Teamleider OOV	JZV
Gemeente	Beleidsmedewerker Veiligheid	JZV
Gemeente	Coördinator pers	Middelen
Gemeente	Mobiliteit	Dienst Milieu, Mobiliteit en Openbare ruimte (MMO)
Gemeente	Mobiliteit	MMO
Gemeente	Team Toezicht Handhaving Openbare Ruimte (THOR)	Publieksdienst

Gemeentelijk Actiecentrum (GAC)⁸⁹

Dienst	Functie	Bijzonderheden
Publieksdienst	Piketambtenaar JZV	
Publieksdienst	Beleidsadviseur Veiligheid	GAC/ROT
Publieksdienst	Beleidsmedewerker Veiligheid	
Samenleving	Hoofd Opvang & Verzorging	
Publieksdienst	Directeur*	
Middelen	Directeur*	
MMO	Directeur*	
Samenleving	Directeur*	GAC
RO	Directeur*	GAC
Groenbedrijf GNL	Directeur* ⁹⁰	GAC
MMO	Hoofd afdeling Groen	GAC
MMO		GAC
Burgerzaken	Hoofd Burgerzaken	GAC

⁸⁹ Het GAC is een actiecentrum van één of meerdere gemeentelijke diensten, eventueel uit verschillende gemeenten, dat gericht is op de uitvoering van één of meer processen uit het rampenplan (bron: 'Samen werken aan veiligheid, Opschaling van de coördinatie bij calamiteiten in de VNOG', gebruikersversie april 2006, pag.13).

⁹⁰ De directeurs van de verschillende diensten zullen wisselend per twee aanwezig zijn in het GAC. Uit de reactie van de gemeente Apeldoorn op het conceptrapport blijkt dat de overige directeurs op afroep beschikbaar waren.

Verkeerscoördinatie

Verkeer en bezoekersstromen brengen veel risico's met zich mee. Om deze in goede banen te leiden zijn er twee verkeerscoördinatoren van de MMO.

* De directeuren van de verschillende diensten zullen wisselend per twee aanwezig zijn in het GAC. De overige directeuren zijn uren op afroep beschikbaar.

Tot zover de letterlijk geciteerde passages uit het Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009.

2.2.4 Samenvatting Algemeen Draaiboek SGBO-Jeans

Zoals eerder aangegeven is in de lokale driehoek afgesproken dat het Algemeen Draaiboek SGBO-Jeans als vertrekpunt fungeert voor de voorbereiding en uitvoering van het evenement. Andere draaiboeken worden – via de daartoe geëigende overlegcommissie – op dit richtinggevende draaiboek afgestemd. Onderstaand geeft de Inspectie een samenvatting van de maatregelen uit het Algemeen Draaiboek SGBO-Jeans⁹¹.

Samenvatting Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn, SGBO-Jeans

- Vanuit de verantwoordelijkheid op het gebied van openbare orde en veiligheid en opsporing heeft de gezagsdriehoek van de gemeente Apeldoorn de politie primair de opdracht gegeven om tijdens Koninginnedag 2009 zorg te dragen voor:
 - een veilig en ongestoord verloop van het bezoek van de koningin en haar gezelschap aan Apeldoorn;
 - het treffen van de benodigde beveiliging- en verkeersmaatregelen;
 - de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.
- De operationele uitvoering van de maatregelen ligt bij de politie. Er is gekozen voor een monodisciplinaire insteek, waarbij op lokaal niveau is afgestemd met de partners, de gemeente Apeldoorn, de GHOR, Defensie en de brandweer.
- Ter voorbereiding op eventuele calamiteiten en zodra opschaling in het kader van de bestaande GRIP-procedures noodzakelijk is, zijn in de SGBO multidisciplinaire liaisons vanuit de regionale brandweer en de GHOR aanwezig⁹².
- In geval van een calamiteit (bijvoorbeeld de scenario's) zal in overeenstemming met de bestaande GRIP-procedures worden opgeschaald. De beslissing daartoe zal altijd worden kortgesloten met de AC SGBO. Dat betekent dat vanaf GRIP 2 een ROT wordt geformeerd. De SGBO zal naast de taken rond het Koninklijk bezoek tevens worden belast met de functie van Actiecentrum politie ten behoeve van het ROT. De AC SGBO neemt in dat geval plaats in het ROT en de COHA vervult in dat geval in de SGBO de rol van plaatsvervangend AC.
- Het beleidsteam is als volgt samengesteld: loco-burgemeester, de HOvJ en de korpschef. Zij worden eventueel bijgestaan door andere medewerkers.
- De lijst met deelnemende functionarissen en namenlijst van de SGBO wordt genoemd.
- In de aanloop naar en tijdens Koninginnedag worden de belangrijkste partners zoals de gemeente Apeldoorn, de GHOR en de brandweer door de AC voortdurend geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen met betrekking tot de viering van de Koninginnedag.

⁹¹ Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009, Apeldoorn SGBO-Jeans, versie definitief, d.d. 2 april 2009.

⁹² In haar reactie op het conceptrapport van de Inspectie OOV geeft de VNOG aan dat geen liaisons van de GHOR of de regionale brandweer aanwezig zijn geweest in de SGBO. Wel heeft de AC voor of na ieder overleg van de SGBO deze partijen bijgepraat over de relevante ontwikkelingen.

- In het draaiboek worden elf mogelijke scenario's benoemd, waaronder het scenario: aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag.
- In de algemene beleidsuitgangspunten wordt van toezichthoudende functionarissen bijzondere alertheid gevraagd voor activiteiten van groepen of individuen die de veiligheid van het gezelschap in gevaar (kunnen) brengen of het ontspannen karakter van het bezoek dreigen te verstoren.
- Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen die erop duiden dat groepen of individuen uit zijn op het verstoren van de feestelijkheden.
- Bij iedere gebeurtenis tijdens deze Koninginnedag dient onder alle omstandigheden de mate van inbreuk op de rechtsorde zorgvuldig te worden afgewogen tegen de consequenties van het optreden tegen die inbreuk. De politie kiest voor, afhankelijk van de aard en omvang van dat incident, een zo adequaat mogelijke reactie, waarbij nadrukkelijk de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit een rol spelen in de afweging wat als adequaat politieoptreden moet worden beschouwd. Daarnaast dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de bijzondere omstandigheden tijdens deze dag, immers 'de wereld kijkt mee'.
- De politie treedt in principe direct doeltreffend op ter aanhouding van de verdachte in de voorkomende gevallen: onder andere in geval van het niet voldoen aan bevel of vordering en dergelijke.
- De taak van de AC: heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de operationele uitvoering van het politieoptreden en geeft daarvoor rechtstreeks leiding aan de SGBO. Tevens informeert de AC het OM over relevante gebeurtenissen. De AC wordt ondersteund door een secretariael medewerker.
- Taken COHA: verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het operationele plan politie maatregelen op het gebied van de openbare orde voor en tijdens Koninginnedag. Zij voert de opdrachten uit van de AC en bedient zich daarbij van de respectievelijke sectorcommandanten. Zij informeert de AC over relevante ontwikkelingen. Zij geeft bij calamiteiten de benodigde opdrachten.
- Opdracht sectorcommandanten: onder andere het zorgen voor aan- en bijsturing van de operatie in de eigen sector; staat in contact met en geeft informatie door aan de OvD-Koninginnedag, en deze aan de COHA; verantwoordelijk voor het tijdig positioneren van de ter beschikking gestelde manschappen; zien erop toe dat wordt opgetreden conform het bejegeningprofiel; zien erop toe dat iedereen tijdig op zijn/haar uitgangspositie staat.
- De locatielcommandanten worden aangestuurd door de OvD-Koninginnedag. Deze zal alle eventuele noodzakelijke inzetten communiceren met de COHA/CBB.
- Alle commandanten zijn verantwoordelijk voor incidenten die zich voordoen in hun sector. Zij nemen de eerste noodzakelijke maatregelen. De incidenten zullen verder in de SGBO-structuur worden behandeld.
- Specifieke taak commandant sector 2 (Loolaan): de commandant Loolaan zorgt ervoor dat het aanwezige publiek achter de hekken blijft. Hij zorgt voor een vrije vervoersbeweging van het Koninklijk gezelschap en historische optocht. Hij is verantwoordelijk voor het gebied vanaf het Churchillplein tot aan het Paleisterrein.
- Tussen 08.00 uur en 20.00 uur zal een AE werkzaam zijn. Tussen 07.00 uur en 20.00 uur zal ME als zogenaamde platte petten inzetbaar zijn. Zij moeten indien nodig direct als ME kunnen worden ingezet.
- Er zijn bikers en beredenen beschikbaar. Zij worden als flexeenheden ingezet in verschillende dienstverbanden. De OvD-Koninginnedag is verantwoordelijk voor de aansturing tot 20.00 uur. In geval van incidenten of calamiteiten nemen de bikers en beredenen contact op met hun commandant. Deze commandant neemt vervolgens contact op met de OvD-Koninginnedag die beslist op welke wijze er zal worden opgetreden, zo nodig in overleg met de COHA.

- Op Koninginnedag zal door de DLVP luchtsteun worden geboden. Hiertoe zal een helikopter met waarnemer worden ingezet. Door de helikopter worden beelden opgenomen die live kunnen worden uitgekeken.
- In het kader van eventuele opschaling van escalaties is een peloton ME in dienst. In de dagsituatie tot 20.00 uur zal ME als zogenaamde platte pet worden ingezet. Indien nodig kunnen zij direct omhangen/omkleden en in ME-tenue optreden. Bij ernstige verstoringen van de openbare orde zal de COHA in overleg met de AC besluiten tot inzet van de ME. Indien er bij een calamiteit door de ME in ME-verband wordt opgetreden en het optreden buiten het normale scenario van de SGBO valt, zal er naar de normale ME-structuur worden overgestapt en vindt directe aansturing plaats door de pelotonscommandant.
- Er is AE beschikbaar. Zij treden op onder leiding van de eigen groepscommandant en vallen rechtstreeks onder commando van de COHA. De aangehouden verdachten vallen onder verantwoordelijkheid van de CHOP. In geval van incidenten of calamiteiten neemt de groepscommandant AE contact op met de COHA. De COHA beslist op welke wijze er wordt opgetreden.
- Aanhouden van verdachten is primair voorbehouden aan de AE. Uitsluitend als uitstel van aanhouding niet te dulden is, kunnen individuele eenheden tot aanhouding overgaan. Bij aanhoudingen wordt de zorg voor het vervoer en de correcte afhandeling overgedragen aan de COPS.
- Op 29 april 2009 zal de korpschef om 13.00 uur de commandanten en andere genodigden ontvangen. Hierna zal de AC SGBO een ieder toespreken. Aansluitend wordt door de COHA een briefing gegeven. De voltallige bezetting van de SGBO zal hierbij aanwezig zijn. Hierna is de gelegenheid voor generale repetitie en gebiedsverkenning.
- Op 29 april 2009 zal om 19.30 uur een briefing worden gehouden door de DKDB in het bijzijn van de COHA, chef bewaking, CHIN, CINT, COPS en de AC.
- De sectorcommandanten houden ieder voor hun personeel een briefing op de opkomstlocatie Kerklaan/Vosselmanstraat/kazerne KMar op 30 april 2009 op verschillende tijdstippen.
- De CBB valt qua commandostructuur onder de COHA en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het operationele plan politiematregelen op het gebied van beveiligen en bewaken. Hij voert opdrachten van de AC uit en bedient zich van commandanten explosievenverkenning en locatiecommandanten Beveiligen en Bewaken. Hij geeft bij calamiteiten de benodigde opdrachten. De commandant draagt er tevens zorg voor dat teamleider en explosievenverkenners zich in de buurt van de Koninklijke familie ophouden om daar waar nodig te kunnen optreden in ad hoc situaties.
- De CINT heeft de verantwoordelijkheid voor het optreden van de operationele en operationeel ondersteunende interventie-eenheden en geeft rechtstreeks leiding aan het interventiecommando.
- De CHIN stuurt en coördineert de informatievoorziening voorafgaand aan Koninginnedag, op Koninginnedag en tijdens het bezoek van de Koninklijke familie. Hij is verantwoordelijk voor de vastlegging van relevante informatie in het journaalsysteem en de verspreiding hiervan onder de leden van de SGBO. Hij stelt situatierapporten (sitrap) op. Hij stemt hierover af met in- en externe partners. De CHIN geeft leiding aan de onder hem ressorterende eenheden zoals de Regionale Inlichtingen Dienst (RID), Centrale Inlichtingen Eenheid (CIE) en de infodesk SGBO-Jeans.
- De COPS heeft de verantwoordelijkheid voor het optreden van de operationele en operationeel ondersteunende recherche-eenheden en geeft daarvoor rechtstreeks leiding aan het justitieel commando.
- De CMOB is verantwoordelijk voor de inzet en de coördinatie van het politiepersoneel, belast met de begeleiding van de verkeersverplaatsingen en de verkeershandhaving. Bij calamiteiten zorgt hij voor een snelle en adequate hulpverlening (vrijhouden aan- en afvoerroute, verkeersgeleidingen, omleidingen).

- De adviseur CCB heeft een algemeen adviserende taak die zowel een beleidsmatig als een operationeel karakter draagt. Hij maakt daarbij gebruik van zijn netwerk binnen de eigen kolom. Vanuit zijn reguliere taak kan hij tevens de verbinding in multidisciplinaire zin vormen met de andere hulpverleningsorganisaties en de gemeente.
- In paragraaf 3.2.3 van het draaiboek (Inzet justitie) wordt ingegaan op de inzet van justitie bij de verschillende scenario's.
- In paragraaf 4.1 (Personeel) worden bij de sectorcommandant Loolaan twee functionarissen genoemd (één van de regiopolitie en één van de KMar).
- In paragraaf 4.1 (Personeel) staat opgesomd over welk personeel de COHA op 30 april beschikt. Dit gaat onder andere over de gehele CoPI.
- De CMOB beschikt onder andere over de coördinator verkeersposten en de verkeersregelaars.
- Het justitieel commando beschikt onder andere over de COPS en de commandant voorgeleiding en verhoor.
- Wanneer een personeelslid gewond raakt of ziek wordt, wordt dit gemeld aan de AC. Eventuele gewonden zullen worden verzorgd in het Gelreziekenhuis te Apeldoorn. De Meldkamer Ambulancezorg (MKA) en de betreffende ambulancediensten zijn door de GHOR op de hoogte gesteld. Er is een waarschuwing gegeven aan het Team Bedrijfsopvang (TBO).
- Tijdens een inzet worden voor het gebruik van wapens de regels, zoals vermeld in de Politiewet 1993, de Bewapeningsregeling politie en de Ambtsinstructie, in acht genomen.

3. Relevante processen

In de volgende paragrafen beschrijft de Inspectie OOV de voorbereiding van elf verschillende processen die, tegen de achtergrond van het incident, relevant zijn voor de viering van Koninginnedag 2009. Deze processen komen grotendeels voort uit de SGBO-aanpak en de processen die in het kader van de rampenbestrijding worden gehanteerd.

3.1 Vergunningverlening

Het proces vergunningverlening is geen apart te onderscheiden proces bij de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Er is ook geen specifieke definitie voor. Het proces speelt bij de voorbereiding op Koninginnedag 2009 door de gemeente Apeldoorn wel een belangrijke rol. De voorbereiding van de vergunningverlening in het kader van Koninginnedag 2009 is uitgevoerd door de werkgroep Veiligheid en Evenementen. Dit is een reguliere werkgroep van de gemeente Apeldoorn die standaard de vergunningverlening voor grote evenementen in Apeldoorn behandelt. Dit is ook het geval voor de activiteiten op Koninginnedag 2009. De werkgroep kent een subwerkgroep met de naam 'Calamiteitenoverleg'. Aan deze laatste werkgroep nemen de verschillende hulpdiensten deel, in dit geval aangevuld met de DKDB en een lid van de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen. Een van de taken van het calamiteitenoverleg is het komen tot een multidisciplinair draaiboek voor Koninginnedag 2009. Dit draaiboek wordt vastgesteld op 20 april 2009. Met betrekking tot het proces vergunningverlening bevat het draaiboek geen specifieke aanwijzingen.

De Stichting Koninklijk Apeldoorn en de Stichting Oranjefeesten Apeldoorn organiseren feitelijk de viering van Koninginnedag in de gemeente Apeldoorn. In verband daarmee dienen beide stichtingen een aanvraag voor een evenementenvergunning in. Vanwege de verwevenheid van de diverse activiteiten die de stichtingen organiseren bereidt de gemeente één vergunning voor voor het hele evenement. Andere activiteiten die binnen het gebied plaatsvinden maar buiten de verantwoordelijkheid van beide stichtingen vallen, worden met elkaar afgestemd. De activiteiten worden ook besproken in de diverse werkgroepen van de gemeente, de politie, de brandweer en de GHOR. Vanwege de bijzondere viering van Koninginnedag wordt de evenementenvergunning niet in mandaat maar door de bevoegde bestuursorganen zelf verleend. De evenementenvergunning betreft een integrale vergunning. Naast de evenementenvergunning zijn daarin meerdere vergunningen/ontheffingen opgenomen. De overige vergunningen betreffen onder meer aanvragen van horecagelegenheden. Daarbij kan worden gedacht aan vergunningen voor terrassen, podia, standplaatsen en biertaps.

Alle verleende vergunningen kennen een bijlage met voorschriften. Deze voorschriften variëren per vergunning maar gaan onder andere over voorschriften voor bakken en braden, het schenken van alcoholische dranken, geluidsniveau en EHBO.

Ten behoeve van het onderzoek is de voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen geïnterviewd⁹³. Deze geeft aan dat in de werkgroep Veiligheid en Evenementen in informatieve zin bijzonderheden uit de verschillende draaiboeken van de andere (operationele) diensten zijn besproken. Verder geeft de voorzitter aan dat op Koninginnedag alle evenementen in de gemeente Apeldoorn goed, dat wil zeggen conform de vergunning, zijn verlopen.

⁹³ Interview voorzitter werkgroep Veiligheid en Evenementen d.d. 10 juni 2009.

3.2 Informatie

Het proces Informatie omvat alle activiteiten die zijn gericht op het tijdig verwerven, veredelen, verwerken en verstrekken van informatie in de vereiste kwaliteit/kwantiteit, ten behoeve van het richten, inrichten, verrichten en herinrichten van de SGBO.

Algemeen

De Infodesk van de regiopolitie NOG is al actief met het verzamelen van informatie voordat er sprake is van een SGBO. De SGBO is actief vanaf 5 januari 2009. De CHIN vervult zijn rol bij de voorbereiding vanaf januari 2009. De CHIN werkt samen met zijn counterpart bij de DKDB. Er is één keer per twee weken overleg, waarbij de informatie één op één wordt gedeeld⁹⁴.

De AC vraagt de CHIN een dreigingsinschatting te maken op decentraal niveau. Omdat er geen relevante informatie is op basis waarvan een reële dreigingsinschatting kan worden gemaakt, gebeurt dit niet⁹⁵. Bij het proces Bewaken en beveiligen wordt uitgebreider op de dreigingsinschatting ingegaan⁹⁶.

Specifiek

In het overleg op 5 januari 2009 besluit de SGBO om:

- een pré-weegdocument⁹⁷ te maken; deze actie wordt uitgezet bij de CHIN;
- inwinplannen⁹⁸ op te stellen.

Bovendien geeft de CHIN aan op Koninginnedag 2009 gebruik te willen maken van plotters in het veld.

Tijdens het overleg van 19 januari 2009 geeft de CHIN aan dat:

- er aan het pré-weegdocument wordt gewerkt;
- hij zal deelnemen aan de gesprekken met de DKDB.

Op 2 februari 2009 besluit de SGBO dat de CHIN zal uitzoeken of er georganiseerde busreizen worden aangeboden. Dit is een doorlopende actie tot aan Koninginnedag 2009. Verder geeft de CHIN tijdens dit overleg een toelichting op de alternatieve informatiestromen die op Koninginnedag 2009 zullen worden ingezet. Het is de bedoeling om op deze dag helikopters, ANPR, mobiele videot teams, bikers met camera's en spotters in te zetten. Ook de DKDB en een medewerker van het Nationaal Informatie Knooppunt (NIK) zullen aanwezig zijn. Tot slot geeft de CHIN aan dat:

- het pré-weegdocument en de analyses worden gemaakt;
- in het Regionaal Opsporingsoverleg (ROO) van 25 februari de inzet van wijkagenten met betrekking tot informatie van de hotels wordt besproken.

Tijdens het overleg van 16 februari 2009 besluit de SGBO dat:

- de CHIN contact zal zoeken met de NS over het aantal mensen dat men op Koninginnedag 2009 per trein verwacht in Apeldoorn;
- de CHIN zal informeren bij de regiopolitie Fryslân en Brabant-Noord naar hun ervaringen met de te verwachten hoeveelheid 'extern' publiek;

⁹⁴ Interview met de CHIN d.d. 9 juni 2009.

⁹⁵ Interview met de CHIN d.d. 9 juni 2009.

⁹⁶ Zie paragraaf 3.3 van dit hoofdstuk.

⁹⁷ In het pré-weegdocument wordt de situatie beschreven ten aanzien van de risicofactoren en veiligheidsaspecten van het evenement zodat op basis van het document kan worden besloten over de personele en materiële inzet. De CHIN heeft hierover aangegeven dat het pré-weegdocument meer is gebruikt als pilot om te bezien hoe dit concept kan worden toegepast op het terrein van de handhaving en openbare orde. Uiteindelijk zijn er op basis van dit document geen besluiten genomen.

⁹⁸ Dit zijn de plannen waarin is vastgelegd welke informatie op welke wijze zal worden vergaard.

- de afdeling Interventie de afdeling Informatie zal ondersteunen zolang alles goed loopt. Bij calamiteiten moet de afdeling Informatie zelf voldoende ingericht zijn;
- er een deelproject komt voor de inzet van ANPR; de CHIN is actiehouder.

Bovendien meldt de CHIN tijdens dit overleg dat er informatie wordt ingewonnen volgens het inwinplan.

In het SGBO-overleg van 23 februari 2009 geeft de CHIN aan dat:

- het concept draaiboek Informatie & Intelligence (inclusief het draaiboek ANPR) gereed is;
- de alternatieve informatiestromen in de draaiboeken zijn verwerkt;
- er door de korpschef videoteams zijn aangevraagd bij de CdK in de provincie Gelderland en dat dit ook is opgenomen in het draaiboek Informatie & Intelligence;
- de opkomstlocatie van de videoteams de Europaweg is;
- als er wordt gekozen om ANPR in te zetten, er dan ook extra motorrijders moeten worden ingezet. De SGBO besluit dat de CMOB zal nagaan of er uit de pool van motorrijders een aantal kan worden ingezet voor ANPR.

Op 2 maart 2009 koppelt de CMOB terug dat het niet mogelijk is het aantal benodigde motorrijders uit de pool van motorrijders in te zetten voor ANPR. De SGBO besluit dat er ANPR-voertuigen worden ingezet en dat deze worden opgevolgd door motorvoertuigen voor het opvolgen van treffers. De wettelijke basis voor het inzetten van ANPR moet worden bepaald. De CHIN en de CMOB stellen hierover een advies op dat voor 6 maart 2009 naar de AC wordt verstuurd in verband met het driehoeksoverleg op 9 maart 2009. Tijdens het SGBO-overleg van 2 maart 2009 wordt verder besloten dat er iemand van het Districtelijk Informatieknooppunt (DIK) Apeldoorn wordt geplaatst bij het cameratoezicht zodat er geen informatie rechtstreeks naar het veld gaat, maar via de afdeling Informatie & Intelligence. Ook bij Paleis het Loo komen camera's. De regiopolitie NOG bepaalt de locatie van de camera's.

De CHIN meldt verder dat hij een aantal personen beschikbaar heeft voor observatie. Hij geeft de gegevens bilateraal door aan de CHON.

In het overleg van 16 maart 2009 besluit de SGBO dat:

- de namenlijst van de deelnemers aan het defilé door de CHIN aan de DKDB wordt afgegeven; hiervoor levert de COHA de lijst aan bij de CHIN;
- de CHIN aan de CHON doorgeeft welke mensen zullen aansluiten bij de briefing van de DKDB op 29 april 2009;
- de CHIN met de Coördinator Communicatie het zakboekje Communicatie afstemt op het informatieboekje van de CHIN en het boekje van de DKDB;
- de CHIN en de CMOB voor de helikopter een vluchtplan opstellen dat is afgestemd op het ordehandhavings/verkeersplan.

Tijdens dit overleg bespreekt de SGBO bovendien het deeldraaiboek Informatie & Intelligence (versie concept 2-09):

- de Infodesk draait vanaf 16 maart 2009 tot en met 1 mei 2009 in de ochtend. De telefoonnummers zijn nog niet bekend; deze worden nog uitgereikt door de CHIN;
- de SGBO bepaalt de vaste opstelling van de camera's; het beeldmateriaal wordt opgeslagen en beelden kunnen live worden bekeken;
- de lopende videoteams zijn toegezegd;
- de liaison van de DKDB stemt bilateraal af met de CHIN over de inzet van mensen die recent zijn getraind in gedragingen en die de DKDB kan inzetten;
- op 2 april worden de helikopter en de verbindingen van de vaste camera's getest;

- de helikopter wordt hoofdzakelijk ingezet voor de toegangswegen en het station; als de koningin aanwezig is, is de helikopter tijdelijk uit de lucht, maar wel beschikbaar indien nodig.

Op 23 maart 2009 toont de CHIN in het SGB0-overleg de digitale kaart, tot stand gekomen door multidisciplinaire samenwerking. Hij meldt dat er een verhoogd arrangementenaanbod aan campings is, in samenwerking met busondernemingen.

In het SGB0-overleg van 6 april 2009 deelt de AC mee dat er op 20 april een oefening wordt gehouden waarbij alle processen worden geoefend.

Verder geeft de CHIN aan dat:

- er geen actuele operationele informatie is; toch houdt hij er rekening mee dat een bekende ordeverstoorder zich zal laten gelden; de SGB0 besluit om in het informatieboekje voor de 'beperkte groep' de nadruk op deze persoon te leggen. De nadruk ligt dan vooral op de periode dat de koningin in Apeldoorn is;
- het inwinnen van de informatie goed loopt.

In het overleg komt ook aan de orde dat de videoteams (in burger) zich vrij willen bewegen, met de restrictie van de binnenring Oranjepark en het defilé-terrein. De CHON krijgt de opdracht om de videoteams in de verbindingen op te nemen.

Bij het nalopen van de actiepuntenlijst constateert de SGB0 tenslotte dat:

- het vliegplan voor de helikopter gereed is;
- het definitieve plan voor de alternatieve informatiestromen is opgenomen in het standaard draaiboek;
- het opstellen van de screeningslijst een continu proces is.

Op 20 april 2009 licht de CHIN in het SGB0-overleg toe dat er drie soorten informatieboekjes zijn voor verschillende doelgroepen. Bovendien meldt hij:

- de laatste stand van zaken omtrent de bekende ordeverstoorder;
- dat alle vergunningen die door de gemeente zijn afgegeven, in kaart zijn gebracht;
- dat de infodesk op Koninginnedag 2009 via de eigen mobilfoon bereikbaar is.

Bij het nalopen van de actiepuntenlijst merkt de SGB0 op dat:

- de OSO-rechercheurs⁹⁹ onbewapend zullen zijn en dat de bewapening van de OSO-rechercheurs van de actiepuntenlijst kan worden gehaald;
- het actiepunt met betrekking tot een bepaald persoon van de actiepuntenlijst kan worden gehaald;
- het actiepunt met betrekking tot de videoteams van de actiepuntenlijst kan worden gehaald.

De voorbereiding van het proces Informatie resulteert in het deeldraaiboek Informatie & Intelligence. Onderstaand wordt dit draaiboek samengevat.

Samenvatting Deeldraaiboek Informatie & Intelligence

- In de informatiestructuur wordt gewerkt conform het handboek Regionale Informatie Coördinatie. De infodesk sluit in dit bijzondere kader dan ook zoveel mogelijk aan bij de bestaande informatieorganisatie (Divisie Informatie & Intelligence).
- Het inwinnen van informatie vindt plaats in alle geledingen van het korps en wordt op gestructureerde wijze geleid naar de CHIN die met betrekking tot verzameling, veredeling, analyse en verstrekking de centrale rol vervult.
- Binnen de SGB0 Infodesk wordt alle informatie verzameld aangaande groeperingen, personen en

⁹⁹ Dit zijn rechercheurs die de Opleiding Statische Observatie (OSO) hebben gevolgd.

objecten die een risico vormen voor de openbare orde bij het bezoek van de Koninklijke familie aan Apeldoorn. Hier wordt nauw samengewerkt met het NIK en de DKDB. Het betreft niet alleen lokale informatie maar ook informatie elders uit het land.

- De CHIN stuurt en coördineert de informatievoorziening voorafgaand aan Koninginnedag, op Koninginnedag en tijdens het bezoek van de Koninklijke familie aan Apeldoorn. Hij is verantwoordelijk voor de vastlegging van de relevante informatie in het journaalsysteem en de verspreiding hiervan onder de leden van de SGBO. Hij stelt een situatierapport op ten behoeve van de briefing, in de voorbereiding, na afloop van het bezoek en tussentijds in opdracht van de AC.
- Tijdens de SGBO zijn de CHIN en de commandant Infodesk SGBO telefonisch bereikbaar. De CHIN geeft zijn opdrachten aan de commandant Infodesk SGBO en coördinatiefuncties die in de lijn van de CHIN opereren.
- Er dient rekening te worden gehouden met verwarde personen en er moet worden gekeken naar linkse en rechtse groeperingen. Tevens wordt aandacht gevraagd voor plaatselijke en/of regionale actievoerders. Hierbij zal nauw worden samengewerkt met de Specialist Information Processor van de DKDB.
- Bij de gemeente Apeldoorn is geen aanwijzing dat actievoerders actief zullen zijn op Koninginnedag¹⁰⁰. Vanuit het inwinplan zullen wijkagenten actie ondernemen met betrekking tot campings en plaatselijk bekende personen in Apeldoorn. De Vreemdelingendienst zal controle uitvoeren op de hotelregisters in Apeldoorn en omgeving. De wijkagenten van het District Apeldoorn zullen controle uitvoeren op campings, pensions enzovoort. Daarnaast zal er aandacht zijn voor de overige festiviteiten in Apeldoorn en de directe omgeving.
- Overzicht producten:
 - lijst bewoners looproute Apeldoorn;
 - fotobijlage aandachtvestingen personen Apeldoorn inclusief de aandachtvestigingen van de DKDB;
 - een bestand van safehouses (onder embargo);
 - kadastrale kaarten met bijzonderheden;
 - lijst bewoners campings en hotelregisters.
- Daarnaast zal een medewerker van het NIK zich met internetsurveillance bezig houden.
- Het NIK is verantwoordelijk voor het openhouden van de nationale communicatielijns met betrekking tot het vergaren van relevante informatie.
- Er worden ANPR-voertuigen ingezet op de A1 en de A50¹⁰¹. Bij deze voertuigen zullen motorrijders zijn voor eventuele opvolging van treffers. In de voorfase wordt ANPR ingezet ten behoeve van een quickscan van de campings.
- Ten behoeve van het totaaloverzicht van de diverse activiteiten zal er gebruik worden gemaakt van een telehelikopter. De opgenomen beelden gaan live naar de staf van de SGBO. De telehelikopter kan worden ingezet voor onder andere de toestroom van publiek, de controle van invalswegen van Apeldoorn, festiviteiten en toestroom publiek vanaf het station, Caterplein, centrum enzovoort.
- Gezien de vaste drukte bij het station, Loolaan en Paleis het Loo zal er ten behoeve van de CHIN op de volgende plaatsen een vaste camera-opstelling komen: het NS-station, Oranjepark, de Grote Kerk, Hotel het Loo en op Paleis het Loo. Deze beelden zijn live uit te kijken en kunnen als input dienst doen bij beslissingen van de AC bij een te grote toestroom van publiek of andere ongeregelde toestroom. Ook de vaste camera-opstelling van het Caterplein te Apeldoorn zal live

¹⁰⁰ De CHIN geeft in het interview (d.d. 9 juni 2009) aan dat dit ook geldt voor andere mogelijke verdachten/verdachte groepen. Op alle relevante personen is actie ondernomen.

¹⁰¹ De CHIN geeft in het interview (d.d. 9 juni 2009) aan dat deze locaties vooraf waren onderzocht en het meest voor de hand bleken te liggen op basis van de inschatting van de verkeerstoeestroom, de hoge verkeersdichtheid en de informatie over personen die zouden kunnen komen.

uitgekeken worden aan het politiebureau van de Vosselmanstraat.

- Ten behoeve van de CHIN zijn er videotteams beschikbaar. Deze videotteams zijn mobiel en kunnen op elk gewenst moment op verschillende plaatsen worden ingezet. Deze beelden zijn niet live uit te kijken, maar de beelden worden opgenomen en later ter beschikking gesteld aan de CHIN.
- De commandant Infodesk, spotters en RID blijven te allen tijde onder aansturing van de CHIN. Spotters en RID zorgen bij escalatie voor een schil om de plaatsen waar wordt opgetreden. De commandant Infodesk voert de instructies uit van de CHIN. Hij is daarom bevoegd de genoemde eenheden aan te sturen.

3.3 Bewaken en beveiligen

Het proces Bewaken en beveiligen behelst de politie maatregelen, gericht op het bewaken en beveiligen van objecten en/of diensten: van subjecten, van observeren, signaleren en daaraan verbonden maatregelen tot (vanaf dit punt is sprake van interventie) het afslaan van de (dreigende) aantasting van de integriteit van die objecten en/of diensten.

Inleiding

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. De Inspectie OOV beschrijft eerst in algemene zin de taken en rollen van de relevante actoren binnen het proces van Bewaken en beveiligen. Daarna volgt onder het kopje 'Specifiek' een beknopte beschrijving van relevante onderdelen van het door de NCTb ontwikkelde stelsel van Bewaken en Beveiligen waarbij vooral aandacht wordt besteed aan het begrip dreigingsinschatting en het proces van totstandkoming daarvan in de fase van de voorbereiding op Koninginnedag 2009. De beschrijving geldt zowel voor het rijksdomein als voor het decentrale domein. De Inspectie OOV heeft hierbij in hoofdzaak gebruik gemaakt van bevindingen uit de concept-rapportage van het NCTb-onderzoek¹⁰². Vervolgens besteedt de Inspectie aandacht aan de functie en de rol van de regiopolitie, in het bijzonder de CBB en diens optreden in de SGBO ten tijde van de voorbereiding op Koninginnedag 2009. Het hoofdstuk sluit af met een korte samenvatting van twee relevante draaiboeken te weten het deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken (als onderdeel van het Algemeen Draaiboek Koninginnedag 2009, Apeldoorn SGBO-Jeans en het draaiboek DKDB Koninginnedag 2009).

Algemeen

De voorbereiding van het proces Bewaken en beveiligen vindt plaats in nauwe samenwerking tussen de SGBO en de DKDB in afstemming met het OM en het driehoeksoverleg. In de SGBO vervult de Commandant Beveiligen en Bewaken (CBB/SGBO) een specifieke rol. Deze functionaris is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het operationele plan van de politie maatregelen op het gebied van het bewaken en beveiligen voor en tijdens Koninginnedag. Hij informeert en adviseert de COHA over relevante ontwikkelingen en hij geeft bij calamiteiten de benodigde opdrachten. Hij draagt er zorg voor dat de locaties en routes waarlangs de Koninklijke familie zich beweegt, adequaat door verkenneren worden geschouwd op voorwerpen die mogelijk zijn voorzien van een explosieve, chemische of biologische lading of op voorwerpen die het bezoek op een andere wijze kunnen verstoren. De onderzochte locaties worden bewaakt en na zoeking overgedragen aan de COHA dan wel aan de commandant DKDB.

In de aanloop naar Koninginnedag 2009 is binnen de DKDB een DGBO geformeerd. Het DGBO van de DKDB bestaat uit: de algemeen commandant DKDB (AC), de Chef Operatiën (CHOP DKDB), de Operationeel Commandant (OC DKDB), de plv. Operationeel Commandant (plv. OC DKDB) en de Chef Inlichtingen (CHIN DKDB). De OC DKDB en de plv. OC DKDB maken tijdens de uitvoering deel uit van de 'DKDB-mensen op straat'. De overige leden van de DGBO zijn tijdens de uitvoering aanwezig bij de SGBO-bemensing op het hoofdbureau van de politie in Apeldoorn¹⁰³.

Specifiek

Voor Koninginnedag 2009 ontplooit de EBB van de NCTb in het kader van het stelsel Bewaken en Beveiligen een aantal activiteiten om relevante dreigingsinformatie te verzamelen teneinde daarmee

¹⁰² Rapportage NCTb-onderzoek 'Evaluatie Koninginnedag 2009'.

¹⁰³ Rapport Optreden DKDB 30 april 2009, versie 3.1 d.d. 7 mei 2009, pag. 13.

eventueel benodigde acties te ondernemen of maatregelen te treffen. Onderstaand volgt een chronologische opsomming van de besluiten en acties van de EBB en andere relevante actoren¹⁰⁴.

Bewaking en beveiliging rijksdomein

De inschatting voor het rijksdomein, in de vorm van een dreigingsinschatting of een dreigings- of risicoanalyse, wordt, afhankelijk van de aard, gevraagd en ongevraagd door de diensten vervaardigd, zoals de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en de het NIK/de IPOL.

- Op 18 maart 2009 zet de NCTb/EBB specifiek een verzoek uit tot een dreigingsinschatting voor Koninginnedag bij de AIVD en de IPOL. De aanvraag van de dreigingsinschatting betreft zowel de aanwezige personen uit het rijksdomein als het evenement waarvoor het lokaal bevoegd gezag verantwoordelijk is.
- De IPOL geeft op 24 maart 2009 mondeling aan dat er enkel een dreigingsinschatting ten aanzien van de Koninklijke familie (waaronder het Koninklijk Huis) kan worden gemaakt, niet ten aanzien van het decentrale element van Koninginnedag (de locaties). De informatie die beschikbaar is met betrekking tot dreigingen tegen de Koninklijke familie vormt volgens IPOL geen enkele aanleiding een schriftelijke dreigingsinschatting op te stellen.
- De NCTb/EBB ontvangt op 6 april 2009 een schriftelijke dreigingsinschatting van de AIVD. De AIVD gaf aan niet te beschikken over concrete dreigingsinformatie met betrekking tot Koninginnedag. Op basis van voorstelbaarheid geeft de AIVD een inschatting over de ernst en de waarschijnlijkheid.
- Op basis van de informatie van IPOL en de AIVD van respectievelijk 24 maart 2009 en 6 april 2009 verzendt de CBB/NCTb namens de ministers van Justitie en van BZK op 22 april 2009 een brief aan de DKDB. In deze brief geeft de CBB/NCTb aan dat er geen concrete dreigingsinformatie is voor wat betreft zowel het evenement Koninginnedag als ten aanzien van leden van het Koninklijk Huis en de Koninklijke familie¹⁰⁵. De DKDB brengt de informatie van de CBB/NCTb in overleg met de regiopolitie NOG. Desgevraagd geeft de regiopolitie NOG het volgende aan¹⁰⁶: *'In de begeleidende tekst staat aangegeven dat de informatie "wordt geleverd" aan het bureau CCB van de regiopolitie NOG. Het CCB heeft geen dreigingsinschatting ontvangen van de CBB. Ook de CHIN van de regiopolitie NOG heeft de informatie niet ontvangen'.*
- Verschillende door de Inspectie OOV geïnterviewde personen¹⁰⁷ geven eveneens aan de informatie over de dreigingsinschatting op het centrale domein (rijksniveau) niet ontvangen dan wel niet 'gezien' te hebben. Zij kennen de tekst niet maar op basis van de informatie uit gezamenlijk overleg met de DKDB is de dreigingsindicatie bekend. Zoals de korpschef¹⁰⁸ het verwoordde:
'Ik wist dat er geen dreigingsindicatie was met betrekking tot het evenement. Dat was mij mondeling al meegedeeld. Op enig moment is er in de driehoek dan ook de conclusie getrokken dat er geen reden was om met specifieke dreiging rekening te houden'.

¹⁰⁴ Deze passages zijn ontleend aan de Rapportage NCTb-onderzoek 'Evaluatie Koninginnedag 2009' en aangevuld met informatie uit de interviewronde van de Inspectie OOV.

¹⁰⁵ De ernst voor het evenement en voor de leden van het Koninklijk Huis en de Koninklijke familie wordt ingeschat, alsmede de waarschijnlijkheid. Gelet op het feit dat de inschatting van 22 april van de NCTb/EBB niet afweek van inschattingen van voorgaande jaren is binnen de DKDB op hoofdlijnen gekozen voor een zelfde opzet van de maatregelen zoals deze ook in 2008 voor Koninginnedag zijn getroffen.

¹⁰⁶ Reactie regiopolitie NOG op vragenlijst NCTb, 28 mei 2009, pag. 2.

¹⁰⁷ Interviews CBB d.d. 9 juni 2009, CHIN d.d. 9 juni 2009, COPS d.d. 15 juni 2009 en HOvJ d.d. 24 juni 2009.

¹⁰⁸ Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

Over de aard, de mate van bruikbaarheid en concreetheid van de door de NCTb opgestelde dreigingsinschatting merken enkele geïnterviewden van de DKDB¹⁰⁹ nog het volgende op. De DKDB vraagt in januari 2009 voor het evenement Koninginnedag een algemeen dreigingsbeeld op bij de NCTb. *‘Dit betreft een standaard inschatting die de DKDB al meerdere jaren van de NCTb ontvangt. (...) Het beeld is niet specifiek genoeg voor het evenement’.* De DKDB vraagt daarom altijd ook bij andere organisaties informatie op over personen die wel eens last hebben veroorzaakt in de richting van leden van de Koninklijke familie (dit is een standaard-werkwijze). Uit het interview blijkt voorts dat: *(..) de dreigingsinschatting voor de leden van het Koninklijk Huis al geruime tijd niet is gewijzigd (...). In de dreigingsinschatting stond geen informatie die de DKDB aanleiding gaf om extra maatregelen te nemen.’* Over de mate van concreetheid wordt nog opgemerkt dat de EBB gefilterde informatie aanreikt.

Bewaking en beveiliging decentrale domein

De dreigingsinschatting voor het decentrale domein wordt vervaardigd door het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK) van het betreffende regiokorps. Indien daar aanleiding toe bestaat, bijvoorbeeld wanneer andere regiokorpsen mogelijk over relevante informatie beschikken, kan het NIK van IPOL een dreigingsanalyse opstellen. Zowel de DKDB als de regiopolitie NOG verzamelen in de voorbereidingsfase van Koninginnedag informatie en maken afspraken over live-monitoring tijdens Koninginnedag zelf. Dit gebeurt door hen gezamenlijk, namelijk binnen de SGBO.

- De regiopolitie NOG start op 19 januari 2009 binnen de SGBO de voorbereiding voor haar activiteiten tijdens Koninginnedag. De DKDB sluit daar op 2 februari 2009 bij aan.
- Er wordt geen afzonderlijke lokale dreigingsinschatting opgesteld¹¹⁰. Wel dient de DKDB (Team Inlichtingen) – mede namens de regiopolitie NOG – op 2 maart 2009 bij het Korps Informatie Centrum (KIC) van het KLPD¹¹¹ een schriftelijk verzoek in om informatie te verstrekken over potentiële verstoorders van Koninginnedag 2009. Het gaat daarbij om personen die gekant zijn tegen het Koninkshuis, gestoord, verward of gefixeerd zijn in hun aandacht jegens de leden van de Koninklijke familie of personen van wie verwacht mag worden dat ze op de locatie Apeldoorn aandacht zullen vragen voor hun politieke of persoonlijke belang.
- Op 25 maart 2009 heeft de regiopolitie NOG een ‘Informatie Inwinplan SGBO-Jeans’¹¹² opgesteld. Dit plan richt zich op vergaring van informatie met het doel het inzichtelijk maken, kunnen voorspellen en inspelen op verstoringen van de openbare orde en de veiligheid van personen en de leden van het Koninklijk Huis tijdens het bezoek aan Apeldoorn. Dit plan wordt besproken met de CHIN van de DKDB en de liaison van het NIK¹¹³. In overleg met de liaison van het NIK wordt er geen landelijk inwinplan opgesteld. Wel wordt de informatiebehoefte opgenomen in de landelijke situatierapportage waarop enkele regio’s hebben gereageerd¹¹⁴.
- Verder vraagt de regiopolitie NOG vanaf 2 april 2009 wekelijks in de situatierapportage van het KLPD/IPOL alle korpsen om informatie over Koninginnedag 2009. Op het door het NIK/IPOL

¹⁰⁹ Interview CHOP-DKDB en OC-DKDB d.d. 15 juli 2009.

¹¹⁰ Uit het interview met de CHIN blijkt dat er wel was overwogen om een dreigingsinschatting voor het decentrale domein te maken. In een advies voor de AC-SGBO kwam echter naar voren dat er geen relevante informatie was op basis waarvan een reële dreigingsinschatting kon worden gemaakt.

¹¹¹ Alle informatievragen voor en van het KLPD, of het nu gaat om politie-informatie of recherche-informatie, komen centraal binnen bij het Korps Informatie Centrum (KIC). Alle informatievragen van binnen en buiten het korps worden door het KIC geïnterpreteerd. Vervolgens wordt een breed scala aan informatiesystemen vanuit de gehele organisatie bevroegd om de vragen te beantwoorden. Hiermee vervult het KIC de rol van vraagbaak en aanspreekpunt voor en van het korps op het gebied van operationele informatie en kennis.

¹¹² Vanuit het inwinplan zullen wijkagenten van het District Apeldoorn controle uitvoeren op campings, pensions en plaatselijk bekende personen in Apeldoorn. De Vreemdelingendienst zal controle uitvoeren op de hotelregisters in Apeldoorn en omgeving. Daarnaast zal er aandacht zijn voor de overige festiviteiten in Apeldoorn en directe omgeving.

¹¹³ Het NIK onderhoudt voortdurend contact met de RIK’n en andere opsporingsdiensten in tal van onderwerpen. De dienst levert daarnaast in het bijzonder een belangrijke bijdrage in het domein terreur, zowel in het stelsel Bewaken en Beveiligen als in een coördinerende rol.

¹¹⁴ Situatierapportage 496 en DKDB Informatieverzoek Koninginnedag 2009.

verspreide inwinplan komen geen reacties van andere korpsen, behoudens vijf politieregio's die aangeven geen informatie te hebben.

- De door het NIK gecoördineerde landelijke bevraging van subjecten die mogelijk een dreiging voor Koninginnedag kunnen betekenen levert beperkte informatie, namelijk enkel van de politie Haaglanden en de KMar. Deze informatie heeft geen betrekking op de dader.
- De *subjectinformatie* wordt vooral geleverd door de DKDB en de regiopolitie NOG zelf. De DKDB verstrekt een namenlijst en bijbehorende foto's van personen aan de regiopolitie NOG. Het gaat hierbij om personen die, op basis van de door de DKDB bepaalde criteria, mogelijk een bedreiging kunnen vormen voor Koninginnedag. De lijst is samengesteld in nauwe samenwerking tussen de DKDB en de regiopolitie NOG¹¹⁵.

In het interview met de AC¹¹⁶ wordt hierover het volgende opgemerkt: '*(...) Van wezenlijke dreigingsinschattingen was echter geen sprake. Uiteraard heeft de AC met de CHIN hierover gesproken. Tot aan de avond voor Koninginnedag (laatste briefing 29 april 2009) was er overleg en informatie-uitwisseling met de DKDB. Daar is nog de nodige informatie gedeeld (onder andere verwarde personen, stalkers, et cetera.). Ook de landelijke navraag c.q. monitoring op de lijst-I personen binnen het stelsel Bewaken en Beveiligen, leverde niets concreets op (zoals ook het geval was bij de voorgaande jaren). (...)*'.

De hierboven omschreven voorbereidende activiteiten, besluiten en acties hebben mede geleid tot de totstandkoming van het 'DKDB-draaiboek Koninginnedag 2009' waarin de plannen voor het optreden van de DKDB (mede in relatie tot de activiteiten van de andere partners zoals politie, gemeente, GHOR et cetera) op 30 april 2009 worden ontvouwd. Aan het slot van dit hoofdstuk wordt een korte samenvatting gepresenteerd van dit draaiboek¹¹⁷.

In de voorgaande passages ligt het accent op de voorbereidende activiteiten van DKDB-zijde, waarbij onder andere is ingezoomd op de persoonsbeveiliging en de daarmee samenhangende activiteiten en besluiten ten aanzien van de op te stellen dreigingsinschatting. In het vervolg van dit hoofdstuk komt de functie en rol van de CBB van de regiopolitie NOG en diens optreden in de SGBO-vergaderingen in de fase van de voorbereiding op Koninginnedag 2009 aan de orde.

Commandant Beveiligen en Bewaken in de SGBO

De CBB van de regiopolitie NOG (CBB/SGBO) vervult een verbindingfunctie van het decentrale naar het rijksofgebied (DKDB). Bij de voorbereiding van Koninginnedag zoekt de CBB/SGBO voortdurend afstemming met de OC DKDB en de COHA. Er is binnen die samenwerking een verdeling van de verantwoordelijkheden. In de overleggen van de SGBO wordt de verantwoordelijkheid van de regiopolitie en DKDB afgestemd. Duidelijk is dat de regio lokaal 'totaal' verantwoordelijk is en de DKDB verantwoordelijk voor TBP¹¹⁸. Voor de uitvoering van persoonsbeveiligingstaken en de wijze waarop deze taken worden uitgevoerd heeft de DKDB immers een eigenstandige verantwoordelijkheid. Daarnaast verstrekt de DKDB voor het evenement diverse adviezen en formuleert zij randvoorwaarden voor de regiopolitie NOG voor een goed verloop van het evenement. Dit zijn onder andere adviezen die liggen op het terrein van het hekkenplan, het zogenaamde 'crowd-management' en de vakindeling van de loop- en rijroute¹¹⁹. Met betrekking tot de lokale activiteiten en de afstemming van de werkzaamheden van de DKDB hierop, is de AC DKDB ondergeschikt aan de

¹¹⁵ Vervolgens heeft de DKDB boekjes laten drukken waarin deze personen zijn opgenomen. Op Koninginnedag zijn deze boekjes op persoon verstrekt (spotters, verkenners en videoteams). Deze foto's zijn daarnaast ook opgenomen in de briefing en in beperkte kring (spotters, verkenners en videoteams) getoond. De boekjes zijn na afloop vernietigd.

¹¹⁶ Interview AC d.d. 10 juni 2009.

¹¹⁷ Vanwege het vertrouwelijke karakter van sommige informatie is de letterlijke originele tekst op sommige punten in aangepaste bewoordingen weergegeven, dan wel in het geheel niet vermeld.

¹¹⁸ Interview CBB, d.d. 9 juni 2009.

¹¹⁹ Brief DKDB aan NCTb inzake het 'Feitenonderzoek Koninginnedag 2009', d.d. 19 mei 2009.

AC van de regiopolitie NOG, voor zover dit niet raakt aan de operationele uitvoering van de persoonsbeveiligingstaken¹²⁰. Ook de COHA werkt in de voorbereiding voortdurend samen met de CBB/SGBO en de DKDB. Gezamenlijk wonen zij alle afstemmingsoverleggen van gemeente, brandweer, GHOR (Veiligheidsregio) en RVD bij¹²¹.

De samenhang in de verantwoordelijkheden van de regiopolitie NOG en de DKDB bij de voorbereiding van Koninginnedag 2009 manifesteert zich als volgt. De DKDB concentreert zich op de nabijbeveiliging van de te beveiligen personen (TBP's). De regiopolitie richt zich vooral op openbare orde maatregelen, de verkeerstechnische aspecten en de afzetting van de routes.

Voor andere aandachtspunten dan de nabijbeveiliging formuleert de DKDB de randvoorwaarden; hierbij moet onder meer worden gedacht aan bomverkenning, omgang met de pers, het creëren van persvakken, de screening van deelnemers aan activiteiten binnen de afzetting en het signaleren van bijzondere gevaarzetting bij bepaalde programmapunten.

De randvoorwaarden die de DKDB formuleert met betrekking tot de beveiliging van de leden van het Koninklijk Huis vertalen zich met name in de volgende aandachtspunten:

- Het aanbrengen van hekken langs de route.
- Het verder uit elkaar plaatsen van hekken op de looproute in het Oranjepark waardoor er voor beveiligers meer handelingsruimte ontstond.
- Het laten ontwerpen van een pasjesregeling, in combinatie met een legitimatie, voor de deelnemers aan de festiviteiten (inclusief kleurcodering polsbandjes voor betrokkenen).
- Het inrichten van safehouses langs de route.
- Het uitvoeren van een bomcheck langs de route, in de safehouses en in de vijver Oranjepark.
- Het realiseren van een vakindeling van het publiek in verband met crowdmanagement.
- Het realiseren van speciale vakken voor de pers.
- Het screenen van alle deelnemers van activiteiten binnen de hekken.
- Het inzetten van een viertal politiebikers die de 'rondom afscherming' van de cabriobus voor hun rekening zouden nemen, zodat geen rennende beveiligers naast de cabriobus noodzakelijk waren.
- Het extra screenen van de deelnemers aan de scherm demonstratie binnen de hekken.
- Geen alcoholverkoop langs de route tot 11.30 uur op 30 april 2009¹²².

In de startbijeenkomst op 5 januari 2009 besluit de SGBO dat de CBB/SGBO contact opneemt met de coördinator van de DKDB voor meer informatie. De coördinator van de DKDB is op 13 januari 2009 weer aanwezig. Op dit moment is er nog niet veel informatie over Koninginnedag. De gemeente heeft in week 3 de eerste bespreking. Ook van de DKDB is nog geen informatie ontvangen. Met betrekking tot de bomverkenningen geeft de CBB/SGBO aan alvast een aanvraag te hebben gedaan voor explosievenhonden.

In de SGBO van 19 januari 2009 wordt afgesproken dat de CHIN gaat deelnemen aan de gesprekken met de DKDB. Voorlopig is er nog weinig nieuws en wordt gewerkt aan de totstandkoming van een pré-weegdocument. De Adviseur Conflict- en Crisisbeheersing zal checken of de aanvraag voor de explosievenhonden bij het KLPD is goedgekeurd. De CBB/SGBO wordt belast met de aanvraag voor de inzet van de EOD.

Op 2 februari 2009 besluit de SGBO dat de DKDB met een liaison zal deelnemen aan de vergaderingen.

¹²⁰ Brief DKDB aan NCTb inzake het 'Feitenonderzoek Koninginnedag 2009', d.d. 19 mei 2009.

¹²¹ Interview met de COHA, d.d. 8 juni 2009.

¹²² Rapport DKDB, p. 12,14.

Op 16 februari 2009 worden in de SGBO de volgende besluiten genomen en acties uitgezet dan wel uitgevoerd:

- In deze vergadering komen de draaiboeken aan de orde.
- Met betrekking tot het defilé voor 200 genodigden zoekt de CBB/SGBO uit wie dit organiseert en op welke wijze de screening van deze personen plaatsvindt. De CBB/SGBO neemt hierover contact op met de DKDB. De CHIN geeft aan dat hij de screening met de DKDB wil doen. De SGBO besluit dat het niveau van beveiliging wordt bepaald door de DKDB.
- Met betrekking tot het draaiboek Beveiligen en Bewaken zal de CBB/SGBO de aantallen eruit halen (komen al voor in draaiboek Ordehandhaving). Er hoeven geen extra mensen te worden gepland.
- De CBB/SGBO geeft aan dat sein veilig wordt gegeven als het Oranjepark en Paleis zijn gecheckt.
Daarna gaat het commando over naar ordehandhaving. Bij eventuele bommeldingen wordt het beleidsteam ingelicht.
- De CBB/SGBO geeft aan dat Beveiligen en Bewaken een zelfstandige entiteit is in de SGBO en rechtstreeks valt onder de AC.
- De AC en de COHA bespreken de problematiek over het fouilleren (civielrechterlijk of door politie, relatie met scenario's) nog verder intern SGBO-verband, met het ROT en met de gemeente.

In de SGBO-vergadering van 23 februari 2009 meldt de COHA dat de CBB/SGBO gedurende het bezoek van de koningin een zelfstandig onderdeel is dat onder het commando van de COHA valt. De CINT en de CBB/SGBO spreken bilateraal de opkomstlocatie van de duikploeg AT af.

Op 24 februari 2009 stuurt de burgemeester een brief aan de DLVP over het instellen van een 'no fly zone'. Het betreft een verzoek tot afsluiting van het luchtruim tussen 09.00 en 16.00 uur boven Paleis het Loo met een cirkel van 5 kilometer.

Op 10 maart 2009 is er een vergadering van de gemeentelijke werkgroepen met het projectbureau. In deze vergadering besluit men dat de evenementencoördinator van de gemeente Apeldoorn contact opneemt met de DKDB over precieze veiligheidseisen in verband met het bezoek van de Koninklijke familie.

In de SGBO van 16 maart 2009 wordt met betrekking tot bewaken en beveiligen onder meer het volgende opgemerkt:

- De COHA levert de screeningslijst ten behoeve van het defilé aan de CHIN. De DKDB doet er een eigen screening overheen.
- De bomverkenning kan eventueel nog wijzigingen opleveren. Met betrekking tot de safehouses moeten nog enkele acties worden afgestemd.
- De CBB/SGBO en de DKDB zullen de veiligheidsaspecten voor het defilé nader uitwerken.
- De DKDB-scenario's moeten worden geagendeerd ten behoeve van de benodigde afstemming.
- De DKDB (CHOP) kan mensen inzetten die recent getraind zijn in gedragingen. Dit wordt bilateraal afgestemd met de CHIN-SGBO.

De SGBO neemt pp 23 maart 2009 de volgende besluiten en acties:

- De SGBO besluit akkoord te gaan met het verzoek van de DKDB (Operationeel Commandant Staart) om bikers bij de half open bus in te zetten in plaats van lopende beveiligers.
- De AC Fryslân geeft een presentatie over Koninginnedag 2008 in Friesland. De SGBO neemt kennis van alle ervaringen. Het risico van een aanslag komt hierbij niet aan de orde¹²³. De SGBO

¹²³ Reactie regiopolitie NOG op conceptrapport Inspectie OOV.

geeft direct gehoord aan het advies om de scenario's van de DKDB en regiopolitie NOG nauwgezet door te nemen en af te stemmen (dit gebeurt op woensdag 25 maart in Den Haag in het bureau van de DKDB).

Op 26 maart 2009 vindt er bij de gemeente een Projectbureau Overleg plaats waarin een terugkoppeling plaatsvindt over het gevoerde overleg met de Dienst Koninklijk Huis. De leden van het Projectbureau gaan akkoord met het voorstel voor de bus.

Op 6 april 2009 komt de SGBO weer bijeen. De SGBO neemt ondermeer de volgende besluiten en acties:

- Tijdens het werkbezoek aan de DKDB in Den Haag zijn de scenario's uitgewisseld en mondeling besproken¹²⁴. Besloten is dat de SGBO DKDB op 30 april ook naar Apeldoorn komt. Er is, aldus het verslag, sprake van een goede en prettige samenwerking met de DKDB.
- Met betrekking tot de beveiliging van de bus: de bus van de koningin wordt begeleid door een DKDB-auto en bikers.
- De DKDB (CHOP) adviseert om ervoor te zorgen dat de hekken niet in elkaar gehaakt zijn (ter hoogte van de safehouses). De SGBO neemt dit advies over en verzoekt de CBB/SGBO hierop actie te nemen.

De SGBO neemt op 20 april 2009 de volgende besluiten en acties:

- Met betrekking tot de beveiliging van het busvervoer van het Koninklijk gezelschap wordt opgemerkt dat de Koninklijke bus later geen deel uit maakt van de stoet in de Loolaan. De tocht op de Loolaan gaat verder met de halfopen bus.
- De CHOP van de DKDB zal informeren naar de positie van de Koninklijke bus tijdens de tour.

Op 27 april 2009 komt de SGBO voor de laatste maal bijeen voorafgaand aan Koninginnedag. Over de begeleiding van de bus deelt de CMOB mee dat er nog motorrijders van het KLPD meerijden. Met betrekking tot de vraag waar de Koninklijke bus staat tijdens de tour met de open cabrio-bus, wordt gemeld dat de bus zich op de Regentesselaan bevindt (uit het zicht).

Een groot deel van de voorbereidende activiteiten resulteert in het deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken, waarvan onderstaand een samenvatting is weergegeven¹²⁵.

Samenvatting Deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken (SGBO-Jeans)

Activiteiten Commandant Beveiligen en Bewaken

- De CBB/SGBO draagt er zorg voor dat de locaties en routes waarlangs de Koninklijke familie zich beweegt, adequaat door verkenner worden geschouwd op voorwerpen die mogelijk zijn voorzien van een explosieve, chemische of biologische lading of op voorwerpen die het bezoek op een andere wijze kunnen verstoren.
- De CBB/SGBO draagt er tevens zorg voor dat teamleider en explosievenverkenner zich in de buurt van de Koninklijke familie ophouden om daar waar nodig te kunnen optreden in ad hoc situaties.
- De onderzochte locaties worden bewaakt en na doorzoeking overgedragen aan de COHA dan wel de commandant DKDB.

¹²⁴ Reactie regiopolitie NOG op conceptrapport Inspectie OOV.

¹²⁵ Vanwege het vertrouwelijke karakter van sommige informatie is de letterlijke originele tekst op sommige punten in aangepaste bewoordingen weergegeven, dan wel in het geheel niet vermeld.

- De CBB/SGBO vergezelt in burger het hoofd DKDB in het gevolg achter de koningin op de diverse locaties. Hij zorgt voor een direct contact met de COHA zodat er adequaat op situaties in de directe omgeving van de Koninklijke familie kan worden gereageerd.
- Achter de CBB/SGBO en het hoofd DKDB lopen collega's in uniform.
- Een aantal collega's begeleidt vanuit de verantwoordelijkheid van beveiligen en bewaken de pers. Zij stemmen hiertoe af met de RVD en de adviseur communicatie van de SGBO.

De briefing

- De teamleiders explosievenverkenning (TEV-ers) worden vooraf op 29 april door de CBB/SGBO gebriefd.
- Met betrekking tot 'explosievenverkenning en bewaking' zullen de briefing en de-briefing voor de ploegen plaatsvinden in perceel Kerklaan 17 te Apeldoorn. Voor het responseteam en de ploeg 'safehouses' geldt als locatie Oranjepark/Churchilplein.
- De brigade KMar aan de Loseweg geldt als locatie voor de ploeg werkzaam in Paleis het Loo en rijtoer Loolaan.
- Alle briefings starten om 05.30 uur (30 april).
- Het aanvullende bewakingspersoneel wordt gebriefd op de aangegeven locatie door, of namens de commandant openbare orde.
- Externen worden gebriefd op hun opkomstlocatie.

Inzet personeel

De CBB/SGBO beschikt op 30 april voor de explosievenverkenning en de beveiliging en bewaking over het volgende personeel:

Voor de explosievenverkenning;

- Teamleiders explosievenverkenning.
- Explosievenverkenners regiopolitie NOG.
- Hondengeleiders explosieven KLPD (bijstand).
- Ruimingsploegen Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL), bijstand landmacht.
- Duikploeg van het AT Noord- en Oost- Nederland.
- Het dienstverband is op 30 april 2009 van 05.30 tot 15.00 uur.
- Het in te zetten personeel in het kader van beveiligen en bewaken beëindigt de dienst pas in opdracht van de CBB/SGBO.

Voor de bewakingstaken wordt gebruik gemaakt van het personeel van de COHA op de locaties Oranjepark/Churchilplein en Paleis het Loo.

Voor het bewaken van de safehouses zijn personeelsleden (bewapend) nodig in een dienstverband van 05.30 tot 14.00 uur. Zij worden aangestuurd door de teamleider response team.

Inzet EOCKL

Door het EOCKL zal een ruimingsploeg op locatie stand-by gehouden worden, de ploeg zal tijdens het bezoek worden ondergebracht bij de brigade KMar. De CBB/SGBO is hun contactpersoon.

Inzet duikploeg Arrestatieteam

Door het AT zal met duikers bijstand worden verleend. Zij zullen de vijver in het Oranjepark controleren op explosieven. De duikers zijn selfsupporting. De CBB/SGBO is hun contactpersoon.

Risicoanalyse

Aan het bezoek is een aantal risico's verbonden. In het algemeen is de dreiging op het Koninklijk Huis in Nederland (zeer) laag. De bomverkenning voor dit bezoek zal als een bomschouw worden uitgevoerd. De bomschouw zal bestaan uit een scan van locaties en routes waar de Koninklijke familie langskomt. Mocht de informatie van de veiligheidsdiensten aangaande de dreiging aanleiding geven tot bijstelling van de maatregelen zal in plaats van een schouw een explosievenverkenning kunnen plaatsvinden. De locaties Oranjepark en Paleis het Loo worden in overleg met de veiligheidsdiensten volgens de normale procedure explosievenverkenning onderzocht.

Procedure bommelding

Het is niet uit te sluiten dat er op Koninginnedag bommeldingen worden gedaan. Om er voor te zorgen dat deze meldingen snel en adequaat kunnen worden afgehandeld zijn extra maatregelen genomen: het meldkamer- en receptiepersoneel dat op 30 april 2009 dienst doet zal nog eens extra worden gewezen op de geldende procedure bommeldingen. De gedane bommelding wordt ter analyse doorgegeven aan de CBB/SGBO. Indien er sprake is van bommeldingen buiten de uren dat er in SGBO verband wordt gewerkt is de regionale procedure bommeldingen van toepassing.

Maatregelen

In het kader van dit bezoek zullen door explosievenverkenners van de politie op beide locaties maatregelen worden genomen op het gebied van explosievenverkenning. De maatregelen zijn te onderscheiden in de verkenning van statische locaties en het verkennen van de routes. Daarnaast zal een verkenning plaatsvinden van de route tijdens de rijtoer. Daarnaast zullen explosievenverkenners, eventueel waar nodig met behulp van hondengeleiders, de route die de Koninklijke familie loopt controleren. Op de locatie Oranjepark wordt de hierin liggende vijver onderzocht door explosievenverkenners/duikers van de duikploeg van het AT NOG. De aangewezen safehouses worden door explosievenverkenners onderzocht en door bewakingspersoneel bewaakt. De directe omgeving van de locaties Oranjepark/Churchillplein, Loolaan en de aan te wijzen gedeelten op het terrein van Paleis het Loo dienen vrij te zijn van voertuigen. Door de teamleiders wordt na overleg met de CBB/SGBO zonodig de geldende wegsleepregeling toegepast.

Werkwijze Oranjepark

De locaties worden binnen de hekken onderzocht en binnenkomende personen en goederen worden onderzocht.

Inzet: teamleider explosievenverkenning, explosievenverkenners, hondengeleiders en duikers AT. Tijdstip van de zoekingen: vanaf 06.00 uur tot 09.30 uur.

Om 06.00 uur worden de posten bemand door het personeel bewaking Oranjepark. Vanaf 08.00 uur wordt dit personeel aangevuld met nog een aantal personen.

Vanaf 08.00 uur wordt de locatie Churchillplein bemand door het personeel bewaking Churchillplein. Opkomstlocatie/briefing; Kerklaan 17 te Apeldoorn.

Werkwijze Paleis het Loo

De locatie wordt op en rond de looproute van de Koninklijke familie onderzocht. Tevens wordt het gedeelte binnen het bewaakte gebied waar de Koninklijke familie zich beweegt onderzocht. Binnenkomende personen en goederen worden onderzocht.

De personen welke deelnemen aan het defilé worden op verdachte objecten gecontroleerd.

Inzet: teamleider explosievenverkenning, explosievenverkenners en hondengeleiders van het KLPD. Tijdstip van de zoekingen: vanaf 06.00 uur tot 13.00 uur. Om 06.00 uur worden de posten bemand door het bewakingspersoneel.

Opkomst/briefing/logistieke verzorging vanaf de brigade KMar aan de Loseweg.

Werkwijze rijtoer over Loolaan (inclusief Kerklaan)

In afstemming met het hoofd DKDB wordt voorafgaand aan de stoet met de Koninklijke familie, een onderzoek verricht naar verdachte personen en goederen. De teamleider explosievenverkenning rijdt met verkenner en hondengeleider ruim voor de Koninklijke stoet over de Loolaan naar de locatie het Loo. Er wordt opgetreden in opdracht van de CBB/SGBO. De teamleider en verkenner worden vervoerd met een opvallende dienstauto van het KLPD. Zij zorgen tevens voor noodzakelijke actie in het gebied vanaf het Oranjepark via de Kerklaan naar de Loolaan en de route vanaf Loolaan via Zwolseweg naar de Middenweg richting Paleis het Loo.

Inzet: teamleider explosievenverkenning rijtoer Loolaan, explosievenverkenner en hondengeleiders explosieven. Tijd inzet/zoeeking: vanaf 09.30 uur tot 12.30 uur.

Opkomstlocatie brigade KMar aan de Loseweg.

Werkwijze response team

Ten behoeve van een preventief onderzoek van aangewezen objecten (safehouses/voertuigen) door de DKDB wordt een mobiel verkenningsteam tussen 06.00 uur en 14.00 uur stand-by gehouden. Zij worden ingezet door de CBB/SGBO. Dit team wordt aangevuld met hondengeleiders en een explosievenhond KLPD.

Inzet: teamleider explosievenverkenning, explosievenverkenner en hondengeleiders KLPD.

Opkomstlocatie/briefing; Kerklaan 17 te Apeldoorn.

Opstellocaties bijzondere eenheden

Het voertuig van het EOCKL wordt met personeel ondergebracht op de brigade KMar aan de Loseweg. De voertuigen van de hondengeleiders KLPD worden meegenomen naar de zoeklocaties. De voertuigen van de duikers AT worden gedeeltelijk gestald op het bureau Vosselmanstraat. De materiaalwagens staan op locatie. Het opvallende voertuig van het KLPD staat om 08.00 uur op de brigade KMar aan de Loseweg.

Beveiligingsregimes¹²⁶

De regiopolitie NOG kent de begrippen veiligheidszones of ringen niet. De regiopolitie hanteert wel het begrip beveiligingsregime. Hieronder verstaat de regiopolitie NOG een locatiegebonden pakket aan beveiligingsmaatregelen. Er worden twee beveiligingsregimes onderscheiden:

1. Dit eerste regime betreft het Oranjepark en een gedeelte van Paleis het Loo en bestaat uit de volgende maatregelen:

- preventieve controle op mogelijk verdachte objecten;
- toegangscontrole door een toegangsbewijs (gekleurd bandje welke op naam is uitgereikt en het tonen/dragen van identiteitsbewijs);
- steekproefsgewijs screenen van personen die daar mochten komen (een complete bezoekerslijst van gescreende personen was voorhanden);
- screenen van bewoners van rondom het Oranjepark;
- videoteams te voet;
- vaste cameraopstelling op koepel Oranjepark.

¹²⁶ De hieronder beschreven beveiligingsregimes staan niet als zodanig apart vermeld in het deeldraaiboek Beveiligen en bewaken. Dit deeldraaiboek vermeldt wel (voorbereidende) maatregelen die betrekking hebben op bewaking en beveiliging van subjecten en objecten op de locaties en routes waarlangs de Koninklijke familie zich beweegt (bijvoorbeeld controle op mogelijk verdachte objecten en explosievenverkenning). Daarnaast staan in het deeldraaiboek Ordehandhaving en in het deeldraaiboek Informatie & Intelligence diverse voorbereidende maatregelen vermeld die mede betrekking hebben op beveiligingsaspecten (zoals screening van personen langs de route en binnen de kring van genodigden, maatregelen met betrekking tot videoteams en cameraopstelling).

2. Het tweede regime betreft de loop- en rijroute van het Koninklijk gezelschap (niet zijnde in het Oranjepark) en bestaat uit de volgende maatregelen:
- screenen (door CHIN) van personen die woonachtig zijn op de route;
 - videotteams te voet;
 - vaste cameraopstelling op meerdere punten;
 - beveiliging TBP's geschiedt door de DKDB;
 - aantal bikers van de regiopolitie NOG rondom de bus gericht op afstand houden enthousiast publiek en reguleren pers;
 - geen personen toelaten op de route, behoudens:
 - politiemedewerkers met toezicht op het publiek achter de hekken (van binnen naar buiten);
 - observatie door rechercheurs van de regiopolitie NOG en personeel van de DKDB aan de buitenkant van de hekken;
 - leden ere escorte politie en KMar;
 - media onder begeleiding van de RVD.

Naast deze beveiligingsregimes dienen er verkeersmaatregelen te worden genomen in het kader van mobiliteit (verkeersregime). Denk hierbij aan het inrichten van afzettingen met hekken en verkeersposten.

Samenvatting Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009

- Belangrijke beleidsuitgangspunten:
 1. Inzet op basis van risicoanalyse.
 2. Het politieoptreden bij strafrechtelijke incidenten en calamiteiten wordt uitgevoerd door de regiopolitie.
 3. De DKDB houdt zich, indien mogelijk, bij haar eigen taak.
 4. De algemeen commandant DKDB zit in de SGBO en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de inzet en het optreden van de DKDB. Hij bewaakt de voortgang van de processen en neemt de eventueel noodzakelijke beslissingen. In voorkomende gevallen overlegt hij met de AC van de regio, de lokale driehoek en andere externe partners. Voorstellen en scenario's ten behoeve van de te bepalen strategie, beleidskeuzen worden met hem besproken. Hij heeft de algemene leiding over de uitvoering en stuurt daartoe rechtstreeks de operationele commandant aan.
- De CHOP van de DKDB coördineert het DKDB-optreden. Hij doet dit in samenwerking met de CBB/SGBO van de regiopolitie NOG.
- De operationeel commandant geeft rechtstreeks leiding aan het optreden van de operationele eenheden en de operationeel ondersteunende eenheden in de staart van de stoet.
- De vervangend operationeel commandant geeft leiding aan het optreden van de operationele eenheden en de operationeel ondersteunende eenheden in de kop van de stoet.
- De Coördinator/beveiliging draagt zorg voor de persoonsbeveiliging en deelname collectieve beveiliging van aangewezen VIP's.
- Beveiliging/chauffeur heeft tot taak het – onder verantwoordelijkheid van de operationeel commandant – uitvoeren van de beveiligingsopdracht als bestuurder van het beveiligingsvoertuig.
- Ter voorkoming van calamiteiten wordt een team van DKDB-personeel gevormd. Deze groep zal nauw samenwerken met de AE van de regiopolitie.
- De DKDB valt tijdens het bezoek in Apeldoorn onder de commandostructuur van de SGBO van de regiopolitie NOG. De AC DKDB stuurt in en na overleg met de AC regiopolitie NOG de operationeel commandant van de DKDB aan.
- De wijze van beveiligen tijdens de verschillende verplaatsingen van het Koninklijk gezelschap te Apeldoorn zal op de briefing worden besproken.
- Dreigingsanalyse: er zijn op dit moment (24 april 2009) geen bijzonderheden.
- Met betrekking tot hot spots heeft de DKDB overleg met de regiopolitie NOG.
- Op 30 april staan in Apeldoorn ten tijde van het bezoek aan het Oranjepark een aantal gepantserde voertuigen opgesteld op de Kerklaan. Tevens zullen zich in de stoet, welke wordt gevormd van de Grote Kerk naar het Paleis het Loo twee gepantserde voertuigen bevinden.
- In Apeldoorn is een aantal safehouses aangewezen. De safehouses worden gebomchecked door het KLPD/DLHP (Dienst Levende Have Politie) en de regiopolitie, daarna is er toezicht door de regio in samenwerking met veiligheidsassistenten van de DKDB.
- Aan het personeel van het EOCL zijn de nodige instructies verstrekt. Bij een melding beslist de driehoek welke maatregelen worden genomen. Het EOCL is op afroep direct beschikbaar. Na controle van de diverse locaties zijn gedurende het programma een TEV-team en speurhonden mobiel beschikbaar. Na check vindt toezicht plaats door de regiopolitie.
- Het luchtruim boven Apeldoorn is tussen 09.30 en 15.00 uur gesloten. Uitzondering is de fly by van historische vliegtuigen van 09.30 tot 09.45 uur.
- Er vliegt een tv-heli rond. Het SGBO-team kijkt de heli-beelden en de beelden van de regio uit.
- Binnen de SGBO-structuur is een multidisciplinaire afstemming en borging op tactisch en operationeel niveau tussen politie, brandweer en GHOR.

- In een bijlage is de geplande indeling van de stoet (route: van Grote Kerk Loolaan naar Paleis het Loo) beschreven¹²⁷.
- Er is een ambulance aanwezig voor de Koninklijke familie. Deze rijdt parallel mee zodra de Koninklijke familie in de open bus is gestapt.
- In Apeldoorn worden de routes vrijgehouden voor de DKDB en de hulpverleningsdiensten. Een deel van het centrum van Apeldoorn wordt afgesloten voor verkeer rondom het evenement. Er blijft altijd de mogelijkheid om binnen de hekken op locatie te komen.
- Er is een regeling getroffen voor het afvoeren van aangenomen geschenken (met behulp van ROC-leerlingen en bodes).
- Geweldsgebruik: met uitzondering van noodweer vindt geweldstoepassing alleen plaats onder bevelvoering van de DKDB commandanten en in overeenstemming met de ambtsinstructie voor politie.
- Pers: de pers is herkenbaar aan diverse kleuren stickers. NOS heeft diverse (mobiele) camera's. Een camera wordt op een golfkar binnen de hekken verplaatst.
- Vervoer: de verplaatsing van de bus van het oude Loo naar de uitstapplaats aan de Regentesselaan zal worden gevolgd door een helikopter van het KLPD.
- Dagindeling routeverkenning, en briefing: op woensdag 29 april vangt de dienst aan om 14.00 uur. Iedereen die op 30 april wordt ingezet is aanwezig bij de KMar brigade aan de Loseweg (Dillenburg). Om 14.00 uur vertrek met DKDB-voertuigen naar politiebureau Vosselmanstraat. Om 15.00 uur vertrek met een bus van de regiopolitie naar de te bezoeken locaties. Retour politiebureau om 17.00 uur. Briefing om 19.30 uur in vergaderzaal van het politiebureau.
- Verbindingen: GSM wordt niet gebruikt. Alle communicatie gaat via mobilfoon/portofoon.

¹²⁷ Draaiboek DKDB Koninginnedag 2009, bijlage 7, pag. 26.

3.4 Ordehandhaving

Het proces Ordehandhaving heeft als doel er voor te zorgen dat de openbare orde en de rechtsorde daadwerkelijk worden gehandhaafd en dat hulp wordt verleend aan hen die dat behoeven. Het handhaven van de rechtsorde is onder te verdelen in twee met elkaar samenhangende onderdelen: het handhaven van de openbare orde en het strafrechtelijk handhaven van de rechtsorde.

Algemeen

In de voorbereiding op de viering van Koninginnedag in Apeldoorn is ordehandhaving een van de relevante processen. Eén instantie speelt daarbij een centrale rol, namelijk de SGB0 van de regiopolitie NOG. Binnen de gemeente is de voorbereiding toebedeeld aan de werkgroepen Mobiliteit, Grijs en Groen en Veiligheid en Evenementen. Deze werkgroepen, met name Mobiliteit, Grijs en Groen, richten zich, in afstemming met de SGB0, vooral op de verkeers- en vervoersplannen, het hekkenplan en crowdmanagement. Een aantal van deze plannen is ter illustratie in dit hoofdstuk opgenomen¹²⁸.

Specifiek

Het proces Ordehandhaving start medio februari 2009. Vanaf dat moment worden in relatie tot het incident en in chronologische volgorde de volgende besluiten genomen en acties uitgezet door de gemeentelijke werkgroepen en de SGB0.

Op 7 januari 2009 komt het proces Ordehandhaving voor de eerste maal aan de orde in de werkgroep Veiligheid en Evenementen. De werkgroep constateert dat de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen en een lid van de Stichting Koninklijk Apeldoorn de conceptroute tot op heden alleen verkeerstechnisch hebben bekeken en dat het nog niet met de hulpverleningsdiensten is besproken.

Op 2 februari 2009 komt het proces Ordehandhaving aan de orde in het SGB0-overleg. Het SGB0-overleg neemt met betrekking tot ordehandhaving de volgende besluiten/acties:

- de organisatie van Koninginnedag dient een aangepast programma klaar te hebben in geval van slecht weer. De beslissing om het aangepaste programma te hanteren zal twee dagen voor Koninginnedag worden genomen. De COHA zal aan de CMOB doorgeven wat de locatie van het alternatieve programma is;
- de locaties Oranjepark, Paleis het Loo en het uitwijkscenario zullen worden gecontroleerd op bommen;
- zorgpunten in verband met publieks- en verkeersstromen zijn ook de andere festiviteiten zoals kermis en horeca.

Op 4 februari 2009 neemt de werkgroep Veiligheid en Evenementen het besluit dat er op korte termijn nog een overleg zal plaatsvinden met de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen over het benodigde aantal kilometers dranghekken.

Op 16 februari 2009 komt in het SGB0-overleg ordehandhaving weer aan de orde. Daarbij neemt de SGB0 de volgende beslissingen/acties:

- de scenario's moeten worden bekeken vanuit ordehandhaving en openbare orde;
- het OM ziet vooralsnog geen reden tot snelrecht. Er zal normale afhandeling plaatsvinden;
- een aantal rechercheurs zal piket hebben. Een deel daarvan zal daadwerkelijk dienst hebben;

¹²⁸ Ten behoeve van dit deel van het onderzoek zijn interviews gehouden met een lid van de werkgroep GGM, de voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen, de COHA en de AC SGB0.

- het noodbevel zal nog worden uitgewerkt.

Op 23 februari 2009 besluit het SGBO-overleg dat er op 30 april een aparte OvD zal zijn. De ME en de AE zullen onder het commando van de COHA vallen.

Op 24 februari 2009 stuurt de burgemeester een brief aan de DLVP met daarin een verzoek tot afsluiting van het luchtruim tussen 09.00 en 16.00 uur boven Paleis het Loo met een cirkel van vijf kilometer.

Op 2 maart 2009 besluit het SGBO-overleg met betrekking tot ordehandhaving dat de algehele fouillering op basis van het noodbevel zal plaatsvinden. De tekst voor het noodbevel zal worden opgemaakt in samenspraak met onder meer Justitie.

Op 6 maart 2009 komt het proces Ordehandhaving aan de orde in de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen. De werkgroep neemt de volgende besluiten:

- de tribunes mogen niet op de parkeerplaatsen op de Loolaan worden geplaatst. De Loolaan moet helemaal vrij zijn. De dranghekken komen tegen de stoeprand te staan;
- de historische optocht komt volledig in dranghekken. Het is bekend waar de dranghekken in het Oranjepark en op Paleis het Loo komen te staan;
- vanaf 05.00 uur worden de straten in het gebied afgesloten (Oranjepark, Loolaan, Paleis het Loo).

Op 10 maart 2009 komt ordehandhaving weer aan de orde in de bijeenkomst van het projectbureau van de gemeentelijke projectorganisatie. Het projectbureau neemt met betrekking tot ordehandhaving de volgende besluiten/acties:

- de evenementencoördinator van de gemeente Apeldoorn zal contact opnemen met de DKDB voor de precieze veiligheidseisen;
- de betrokken stichtingen en werkgroepen leveren uiterlijk vrijdag 3 april de hekkenplannen aan bij de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen;
- er vindt op Koninginnedag controle plaats na 05.00 uur door de organisatie. Uitsluitend personen met een pasje en die op de lijst staan komen er in;
- de inzet van de politiebegeleiding valt onder de AC van de SGBO en niet onder de voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen.

Op 16 maart 2009 worden met betrekking tot ordehandhaving in het SGBO-overleg de volgende besluiten/acties genomen:

- er dient een vluchtplan te worden samengesteld voor de teleheli. Op 2 april worden de heli en de verbindingen met vaste camera's getest;
- bij het Oranjepark zullen videoschermen worden geplaatst om de beelden van de koningin te volgen ter voorkoming van meelopen publiek. Er komt een vakkenindeling bij diverse plekken. Er is een extra lus bijgekomen voor de historische optocht. Het wordt een erg grote optocht;
- er dienen tekeningen van het gebied te worden aangeleverd ten behoeve van preventief fouilleren.

Op 23 maart 2009 komt ordehandhaving weer aan de orde in het SGBO-overleg. Het SGBO-overleg neemt de volgende besluiten/acties:

- er dient rekening te worden gehouden met mogelijke acties van stakende buschauffeurs. De COHA zal een draaiboek opstellen;
- op 20 april is er een 'droogoefendag' met als doel het oefenen van alle processen;
- op 29 april is er een commandantenbriefing.

Op 1 april 2009 besluit het veiligheidsoverleg¹²⁹ dat het plan voor de verkeerscirculatie voor 90% is afgerond. De locatie van de dranghekken (in bochten en de afstand tot het pad van de route) moet nog worden bepaald. Een en ander zal worden voorgelegd aan de RVD.

Op 20 april houden het CoPI aan de Vosselmanstraat en de SGBO en het multidisciplinair actiecentrum aan de Europaweg een oefening. De volgende drie scenario's worden beoefend: 'streaker in Oranjepark', 'Paard op hol' en 'Instorten tribune Loolaan'. Naar aanleiding van de oefening, die bedoeld is om ervaringen te delen met het in CCS-M voorbereide kaartmateriaal, wordt besloten een plotter aan de SGBO toe te voegen voor de bediening van CCS-M ten behoeve van de COHA¹³⁰.

Op 20 april 2009 besluit het SGBO-overleg dat de COHA met de gemeente zal afspreken dat de SGBO zich houdt aan de gesloten vakkenindeling. De gemeente stelde namelijk voor om de hekken eerst open te houden¹³¹.

De gemeente Apeldoorn geeft aan dat op 20 april 2009 de lokale driehoek het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 vaststelt¹³². In dit draaiboek is een hekkenplan opgenomen. Dit hekkenplan (zie bijlage IV) gaat over het openen en sluiten van hekken. In dat hekkenplan is het kruispunt bij De Naald open. De organisatie en de politie zetten vanaf 10.00 uur de hekken gereed voor vertrek van de optocht. De driehoek verleent daarmee mandaat aan de politie en organisatie (Stichting Koninklijk Apeldoorn) ter plaatse om de hekken zelfstandig in een definitieve opstelling te plaatsen. Hier is bewust voor gekozen omdat de organisatie ter plaatse ruimte moet hebben om in verband met de opstelling en de start van de optocht de beste oplossing te kiezen.

In aansluiting op het door de driehoek vastgestelde hekkenplan is er ook een door de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de gemeente Apeldoorn opgesteld operationeel werkdocument. Dit werkdocument is een foto van de plattegrond van Apeldoorn, waarop de feitelijke plaatsing van de hekken is ingetekend. Het is bedoeld als leidraad voor het daadwerkelijk plaatsen van de hekken door de hiervoor ingehuurd organisatie. Het 'levend' werkdocument wijzigt in de aanloop naar 30 april een aantal malen. De weergave van de laatste versie van het werkdocument is als situatieschets opgenomen in bijlage VI, 1.

Ongeveer een week voor 30 april 2009 neemt een vertegenwoordiger van de Stichting Koninklijk Apeldoorn contact op met de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de gemeente Apeldoorn over de plaatsing van de hekken op de kruising bij De Naald¹³³. Deze vertegenwoordiger wilde met een 'U-vorm' of 'U-corrider' van hekken een soort sluis creëren op de Jachtlaan en op de Amersfoortseweg waardoor delen van de optocht de stoet kunnen verlaten. Via deze corridor kunnen deelnemers aan de historische optocht (onder andere muziekkorpsen) uitstappen om richting de bussen die op de Jachtlaan gereed stonden te lopen.

De 'U-vorm' moet er voor zorgen dat bij het ontbinden van de optocht dat deel van de kruising vrij kan worden gehouden, zodat delen van de historische optocht de route ongehinderd kunnen verlaten. De coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen heeft hier bij het bestellen van de hekken echter geen

¹²⁹ Hier wordt bedoeld het overleg van de werkgroep Veiligheid en Evenementen.

¹³⁰ Reactie VNOG op de conceptrapportage van de Inspectie OOV.

¹³¹ Uit het interview met de COHA volgt dat het hier de hekken in het Oranjepark betreft. De hekken op alle andere locaties waren in elkaar gehaakt, behalve bij door de politie bewaakte doorgangen naar de safehouses en de calamiteitenroutes. Uiteindelijk is door de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de gemeente besloten om de hekken in het Oranjepark ook in elkaar te haken. De overweging van de gemeente om de hekken open te houden was dat het publiek de vakken moest binnen kunnen gaan. Hekken zouden worden gesloten als een vak vol zou zijn met publiek conform inschatting vooraf en bij aankomst van het Koninklijk bezoek.

¹³² Reactie gemeente Apeldoorn naar aanleiding van hoor en wederhoor.

¹³³ Proces-verbaal d.d. 9 mei 2009 van de DNR met een vertegenwoordiger van de Stichting Koninklijk Apeldoorn.

rekening mee gehouden. Enkele dagen later blijkt dat de coördinator toch hekken heeft kunnen regelen en een twintigtal hekken plaatst in de berm op de hoek van Jachtlaan/Loolaan. Deze hekken zijn bedoeld om de beide corridors op de Jachtlaan en op de Amersfoortseweg ook aan de zijde van de kruising af te sluiten (zie hiervoor de situatieschets van het werkdocument in bijlage VI, 1) zodat het publiek beter zicht kan hebben op de historische optocht en de Koninklijke familie.

De COHA geeft aan dat in verband met de openbare orde-hekken afzonderlijk is overlegd met de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de gemeente Apeldoorn. Daarbij is ook de 'U-vorm' aan de orde gekomen¹³⁴.

In een intern memo van 28 april 2009 van de COPS aan de AC SGB0 wordt een aantal mogelijkheden voor preventief fouilleren op Koninginnedag beschreven. De COPS stelt voor om voor optie drie te kiezen. Optie drie gaat over preventief fouilleren op basis van de Gemeentewet. De keuze is gebaseerd op het feit dat er geen enkele dreiging is voor de activiteiten op Koninginnedag 2009 te Apeldoorn. De voorgenomen actie is daarom acceptatie van het voorstel preventief fouilleren op basis van de regelgeving van de Gemeentewet.

In de voorbereiding op de viering van Koninginnedag in Apeldoorn is er veel inzet van de KMar. In deze paragraaf wordt deze inzet, met betrekking tot de voorbereiding, beschreven.

Medio februari 2009 vraagt de Districts Commandant Noord-Oost (DC NO) van de KMar aan de Brigade Commandant (BC) Veluwe van de KMar contact te leggen met de regiopolitie NOG. Het Hoofd Operaties van de Brigade Veluwe neemt vervolgens contact op met de AC SGB0. Het Hoofd Operaties wordt door de AC SGB0 uitgenodigd om zitting te nemen in de SGB0 als KMar-liaison (LSO). De LSO neemt vervolgens deel aan het SGB0-overleg. Daarbij wordt de daadwerkelijke vorm en inhoud van de KMar-inzet, in relatie tot de politie-inzet, besproken. De lokale driehoek stemt in met de KMar-inzet zoals deze is besproken in de SGB0. De KMar is verder aanwezig bij briefings op 22, 27 en 29 april 2009.

De inzet van de KMar betreft onder meer inzet van medewerkers ten behoeve van de basispolitiezorg, bikers, motorrijders, bereden ere-escorte en het bieden van allerlei facilitaire ondersteuning. Dit laatste mede gelet op de aanwezigheid van een kazerne van de KMar in Apeldoorn.

Het bovenstaande leidt tot een Operatiebevel Koninginnedag 2009 van de KMar dat aan het personeel van de Brigade Veluwe wordt gestuurd. In het operatiebevel wordt onder meer kort ingegaan op de inzet, de uitvoering, kledingvoorschriften en verbindingen.

De bovenstaande overleggen en de daarin genomen beslissingen/acties met betrekking tot ordehandhaving leiden tot het deeldraaiboek Ordehandhaving voor Koninginnedag 2009. Dit deeldraaiboek is, als onderdeel van het Algemene Draaiboek Koninginnedag 2009 SGB0-Jeans, op 20 april 2009 vastgesteld door de lokale driehoek. De relevante punten daaruit zijn hieronder in samengevatte vorm weergegeven.

¹³⁴ Openbare orde-hekken dienen te worden onderscheiden van verkeershekken. De openbare orde-hekken of dranghekken waren geplaatst met het doel om het publiek op afstand te houden. De verkeershekken zijn losse hekken, veelal voorzien van een C1-bord ('gesloten in beide richtingen') interview COHA d.d. 8 juni 2009.

Samenvatting Deeldraaiboek Ordehandhaving

Het deeldraaiboek Ordehandhaving kent de volgende relevante punten:

- De COHA is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het operationele plan politiemaatregelen op het gebied van de openbare orde voor en tijdens Koninginnedag. Zij voert de opdrachten van de AC uit en bedient zich daarbij van de respectievelijke sectorcommandanten. Zij informeert de AC over relevante ontwikkelingen. Zij geeft bij calamiteiten de benodigde opdrachten. Zij zal haar commandokamer inrichten in de Calamiteitenruimte in de SGBORuimte te Apeldoorn. De COHA is te bereiken via het eigen gripnummer of mobiele telefoon.
- Sectoren: 1. Oranjepark-Kerklaan-Churchillplein. 2. Loolaan. 3. Paleisterrein. 4. Binnenstad-Station. De sectorcommandanten zijn, ieder voor wat betreft de eigen sector, verantwoordelijk voor de volgende taken. Zij zorgen voor de aan- en bijsturing van de operatie in de eigen sector. Zij houden de routes ten behoeve van het Koninklijk gezelschap vrij. Zij staan in contact met en geven informatie door aan de Ovd-Koninginnedag en deze aan de COHA over bijzonderheden en de voortgang van de stoet. Zij zijn verantwoordelijk voor het tijdig positioneren van de aan hem/haar ter beschikking gestelde manschappen. Zij zien erop toe dat de manschappen zich niet laten betrekken of verleiden tot deelname aan de festiviteiten/evenementen. Zij zien erop toe dat er wordt opgetreden conform het bejegeningprofiel. Zij zijn verantwoordelijk voor de netheid van het tenue van deze manschappen en zien erop toe dat deze gekleed gaat conform de kledingafspraken. Zij zorgen dat de manschappen tijdig en met een maximum van twee personen tegelijk koffie kunnen drinken en/of gebruik kunnen maken van het toilet. Zij zien erop toe dat iedereen tijdig op zijn/haar uitgangspositie staat.
- Het toezichtgebied is verdeeld in een aantal sectoren, die worden aangestuurd door commandanten welke onder direct toezicht staan van een Ovd-Koninginnedag. Deze zal alle eventuele noodzakelijke inzetten communiceren met de COHA-CBB/SGBOR. Alle commandanten zijn verantwoordelijk voor incidenten die zich voordoen in hun sector. Zij nemen de eerste noodzakelijke maatregelen. De incidenten zullen verder in de SGBORstructuur worden behandeld. Het vrijgeven van een sector voor publiek gebeurt pas nadat de betreffende sectorcommandant daar na overleg met de COHA en de CBB/SGBOR, toestemming voor heeft verleend.
- Specificatie taak commandant sector 1: de commandant houdt zich op in de directe omgeving van de aankomstplaats bij het Oranjepark. Het Koninklijk gezelschap zal een rondgang maken door het beveiligde gebied van het Oranjepark. De commandant is verantwoordelijk voor het vrijhouden van het gebied rondom het Oranjepark. Ter plaatse in de binnenring wordt alleen geaccrediteerd publiek toegelaten. Zie draaiboek Beveiligen en Bewaken. Het Koninklijk gezelschap zal vanuit het Oranjepark, via de Kerklaan verder lopen naar het Churchillplein. Hier wordt een aubade aangeboden, door meerdere koren. De commandant zorgt voor beveiliging van genoemde looproute door te zorgen dat het publiek achter de hekken blijft.
- Specificatie taak commandant sector 2: de commandant Loolaan zorgt ervoor dat het aanwezige publiek achter de hekken blijft. Hij zorgt voor een vrije vervoersbeweging van het Koninklijk gezelschap en de historische optocht. Hij is verantwoordelijk voor het gebied vanaf het Churchillplein tot aan het Paleisterrein.
- Specificatie taak commandant sector 3: de commandant Paleisterrein is verantwoordelijk voor een vrije doorgang over de Prins Hendriklaan (Lange Ganzenpoot) tot aan Paleis het Loo, voor de afzetting voor het Paleis, voor het algemene toezicht van de activiteiten rond het Paleis en de afzetting tijdens het defilé.

- Specificatie taak commandant sector 4: de commandanten van de Binnenstad/Station zijn verantwoordelijk voor regulerend optreden van publiekstroken. Tevens zijn zij verantwoordelijk voor het totale politieoptreden.
- De OvD-Koninginnedag is verantwoordelijk voor de aansturing tot 20.00 uur.
- In geval van incidenten of calamiteiten nemen de bikers en de beredenen contact op met hun commandant. Deze commandant neemt vervolgens contact op met de OvD-Koninginnedag. Deze beslist op welke wijze er zal worden opgetreden, zo nodig in overleg met de COHA.
- Op Koninginnedag zal door de DLVP luchtsteun worden geboden. Hiertoe zal een helikopter met waarnemer worden ingezet. Door de helikopter worden beelden opgenomen die live kunnen worden uitgekeken. Het luchtruim boven de route is tijdens het bezoek voor het overige vliegverkeer gesloten, met uitzondering van een demovlucht door twee Dakota's.
- Alle sectorcommandanten, manschappen, Papa's (politie te paard) en de bikers zijn uitgerust met een C2000 portofoon met oortje. In principe vindt er slechts spraakcontact plaats tussen de sectorcommandanten en hun manschappen, en tussen de sectorcommandanten en de OvD-Koninginnedag. Tussen enkele sectorcommandanten en de COHA en de OvD-Koninginnedag en de COHA. Daarnaast wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van de mobiele telefoons volgens de nummers zoals die per persoon in de telefoonlijsten van het Algemeen Draaiboek zijn opgenomen. Enkel noodzakelijke berichten worden via de verbindingen verspreid. Overbelasting van het netwerk en/of onbereikbaarheid dient te worden voorkomen. Strikte etherdiscipline wordt betracht (kort en zakelijk). Berichtgeving dient zodanig te geschieden dat derden niet kunnen meeluisteren.
- Op 29 april 2009, bureau Europaweg, zal de korpschef de commandanten en andere genodigden ontvangen. Hierna zal de AC een ieder toespreken. Aansluitend wordt een briefing gegeven door de COHA aan de aanwezigen. De voltallige bezetting van de SGBO zal hierbij aanwezig zijn. Hierna is de gelegenheid voor een generale repetitie en gebiedsverkenning welke vanaf de Vosselmanstraat zal worden gehouden.
- Op 29 april 19.30 uur zal een briefing worden gehouden door de DKBD in bijzijn van de COHA, CBB, CHIN, CINT, COPS en de AC. De sectorcommandanten houden ieder voor zijn/haar personeel een briefing op de opkomstlocaties Kerklaan, Vosselmanstraat en kazerne KMar op 30 april 2009 op verschillende en meerdere tijdstippen.
- Opkomstlocaties: Kerklaan, Oranje Sociëteit; Bureau Vosselmanstraat; locatie KMar, Loseweg; Willem III Kazerne.
- In het geval er door collega's van de recherche of de verkenner van de DKDB in de zogenaamde 'clean area' assistentie moet worden verleend, dan dienen zij het politielegitimatiebewijs te tonen.
- Openbare Orde en Justitiële scenario's: 1. Koninginnedag verloopt op een ordentelijke wijze en er zijn geen aanhoudingen. 2. De koningin of ander lid Koninklijke familie wordt onwel. 3. Er vinden kleine verstoringen plaats (demonstratie). 4. Extreme weersomstandigheden. 5. Paniek/drukke bij massaal bezoek. 6. Bommelding op/aan de route dan wel sector. 7. Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag. 8. Strafbare feiten gericht tegen het Koninklijk gezelschap (belediging). 9. Geweldzaken en andere misdrijven. 10. Misdrijven tegen het Koninklijk gezelschap.

- Maatregelen basisscenario. Politie: dranghekken langs de gehele route. Aan de binnen- en buitenzijde van de hekken houden politiemedewerkers (Ordehandhaving) toezicht, zodat tijdig kan worden ingegrepen indien men over de dranghekken de koningin of haar gezelschap wil benaderen. Politie-medewerkers in burger gekleed houden toezicht aan de buitenzijde van de route; AE: vlak voor de komst van de Koninklijke familie zal een verkenning van de route en een bomcheck plaatsvinden. Het ter beschikking hebben staan van enkele safehouses langs de route. Informatieonderzoek CHIN. Voertuigen DKDB in directe omgeving Koninklijk gezelschap. Instellen calamiteitenroute (zie deeldraaiboek CMOB); Aanwezigheid bijzondere eenheden (beredenen, heli, bikers, ME).
- Scenario 5: paniek/drukke bij massaal bezoek. Politie: proactie; vluchtwegen instellen; buffervakken creëren; crowdmanagement; doorlaatposten op strategische plaatsen; openstellen calamiteitenroutes voor hulpverleningsverkeer. Repressie: de AC informeert de burgemeester in overleg met de liaison brandweer/GHOR en de korpschef en Officier van Justitie; geeft opdracht aan de COHA tot het nemen van (repressieve) maatregelen; draagt zorg voor een multidisciplinaire analyse betreffende de consequenties voor het programma. Uitwerking van concrete maatregelen in overleg met ambtenaar openbare orde en veiligheid van de gemeente Apeldoorn.
- Scenario 7: Aanslag op Koninklijk gezelschap. ROT: ja. RBT: ja. Politie: zie maatregelen basisscenario. Actie AC: de AC informeert de burgemeester in overleg met de liaison van de brandweer/GHOR en de korpschef en de Officier van Justitie. De AC bepaalt in overleg de mate en wijze van opschaling. De AC kondigt GRIP 4 af en geeft opdracht aan de COHA tot het nemen van maatregelen. Hij draagt zorg voor een multidisciplinaire analyse betreffende de consequenties voor het programma. Uitwerking van concrete maatregelen: de koningin wordt vervoerd naar de 'beveiligde auto' door de DKDB. Indien dat door letsel niet mogelijk is dan met de gereserveerde ambulance. Indien zij gewond is met vervoer onder begeleiding naar het ziekenhuis. Indien zij niet gewond is, onderbrengen in een safehouse. Zie deeldraaiboek COPS.
- Scenario 8, 9 en 10 zijn nader uitgewerkt in het deeldraaiboek CHOP. Voor de politie: zie maatregelen basisscenario. Uitwerking van concrete maatregelen: zie deeldraaiboek COPS. Zie ook deeldraaiboek Beveiligen en bewaken.
- Commandostructuur: De COHA zal direct aansturing geven aan de Ovd-Koninginnedag, de ME commandant, de AE commandant, de CBB/SGBO en de Commandant Heli.
- Verslaglegging dient ten tijde van de actie in een doorlopend journaal door de COHA met administratieve ondersteuning te worden gemaakt.

3.5 Mobiliteit en verkeer

Het proces Mobiliteit en verkeer gaat over de veilige en efficiënte afwikkeling van verkeer over de weg, water, rail en lucht.

Algemeen

In de voorbereiding op de viering van Koninginnedag in Apeldoorn is mobiliteit en verkeer een van de relevante processen. Twee instanties spelen daarbij een centrale rol, namelijk de gemeente Apeldoorn en de regiopolitie NOG. Binnen de gemeente is de voorbereiding toebedeeld aan de werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen (MGG). Bij de politie is de SGBO met de voorbereiding belast. Beide instanties maken bij de voorbereiding en de uitvoering gebruik van andere partners en personen zoals de NS, openbaar vervoerbedrijf Veolia¹³⁵, verkeersregelaars et cetera. In de voorbereiding wordt door beide instanties ook overlegd met andere gemeentelijke werkgroepen en de operationele diensten¹³⁶.

Specifiek

Het proces Mobiliteit en verkeer start begin januari 2009. Vanaf dat moment worden in relatie tot het incident en in chronologische volgorde de volgende besluiten genomen en acties uitgezet door de gemeentelijke werkgroepen en de SGBO.

Op 2 februari 2009 komt in het SGBO-overleg mobiliteit en verkeer voor de eerste maal aan de orde. Daarbij neemt de SGBO de volgende beslissingen/acties:

- uitzoeken of er georganiseerde busreizen voor Koninginnedag zijn;
- uitgangstellingen van diverse hulpverleningsdiensten meenemen in het mobiliteitsplan;
- het bezoek van de koningin en de overige festiviteiten worden samengevoegd. De AC adviseert de beleidsmedewerker verkeer van regiopolitie NOG te betrekken bij het verkeersplan;
- door de CHON dient een vliegverbod boven Apeldoorn te worden aangevraagd.

Op 9 februari 2009 komt mobiliteit en verkeer aan de orde in de bijeenkomst van de werkgroep MGG¹³⁷. De werkgroep MGG neemt daarbij de beslissing dat het advies van de werkgroep is om de aan- en afvoerroute van de koningin niet bekend te maken.

Op 16 februari 2009 komt mobiliteit en verkeer opnieuw in het SGBO-overleg aan de orde. Daarbij neemt de SGBO de volgende beslissingen/acties:

- ondersteuning door Traffic Support nog voorleggen aan de gemeente;
- uitzoeken wat het verwachte aantal mensen is dat per trein naar Apeldoorn komt. Informeren bij de korpsen Fryslân en Den Bosch over te verwachten extern publiek;
- de calamiteitenroute van het verkeer opnemen in het draaiboek mobiliteit;
- de motorbegeleiding loopt via het KLPD;
- het gebied wordt helemaal met hekken afgezet;
- de verkeersregelaars worden door de gemeente geregeld. Transferia worden op diverse plekken ingericht en bemand door verkeersregelaars. Vanaf daar inzet van pendelbussen naar de stad.

¹³⁵ Veolia Transport Nederland.

¹³⁶ Ten behoeve van dit deel van het onderzoek zijn interviews gehouden met de voorzitter en twee leden van de werkgroep MGG, de CMOB, de voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen, de AC SGBO, de COHA en de verkeerscoördinator politie.

¹³⁷ De werkgroep MGG had volgens een lid van deze werkgroep en de voorzitter van de werkgroep Veiligheid en Evenementen onder meer tot taak het opstellen van een vervoersplan, een verkeersplan en een hekkenplan. Het vervoersplan en het verkeersplan zijn afgestemd met de DKDB en de politie en uiteindelijk in de stuurgroep vastgesteld. Het hekkenplan is volgens een lid van de werkgroep MGG vastgesteld in het calamiteitenoverleg, volgens de voorzitter van het calamiteitenoverleg is dat echter niet het geval geweest.

Op snelwegen via lichtkranten rijroute aangeven naar transferia. Op aanvoerroutes van pendelbussen motorrijders laten surveilleren. Op bepaalde routes wegsleepregeling en parkeerverboden.

Op 23 februari 2009 is er opnieuw een SGBO-overleg waarin mobiliteit en verkeer aan de orde komt. De SGBO neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- een aantal verkeersregelaars van een particulier bedrijf wordt ingezet en moet in de logistiek worden meegenomen. Deze zullen op Koninginnedag van 07.30 tot 15.30 uur in dienst zijn;
- de motorrijders van het KLPD vallen onder het commando van de CMOB.

Op 24 februari 2009 stuurt de burgemeester een brief aan de DLVP met daarin een verzoek tot afsluiting van het luchtruim tussen 09.00 en 16.00 uur boven Paleis het Loo met een cirkel van vijf kilometer.

Op 26 februari 2009 heeft de werkgroep MGG haar tweede overleg. De werkgroep neemt daarbij de beslissing dat er overleg moet plaatsvinden tussen de werkgroepen Mobiliteit, Grijs en Groen en Veiligheid en Evenementen om de route door te spreken.

Op 5 maart 2009 vindt het eerste calamiteitenoverleg¹³⁸ plaats. Het calamiteitenoverleg neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- de Loseweg wordt gebruikt als calamiteitenroute. Deze moet vrij blijven;
- bij de transferia krijgen bezoekers informatie over de routes en activiteiten. Ook zullen displays worden geplaatst met informatie;
- de locatie Oranjepark wordt verdeeld in vier blokken. Middels dranghekken zullen de vier blokken worden gerealiseerd;
- bij de locatie Paleis het Loo moeten naast de dranghekken op het terrein van het Loo ook hekken worden geplaatst langs de Loseweg;
- de evenementencoördinator van VVV Apeldoorn levert voor 1 april alle namen aan bij de COHA van de mensen die zich tijdens de rondgang van de koningin binnen de hekken op het Oranjepark bevinden;
- vanaf 06.00 uur moet de route van de koningin autovrij zijn.

Op 6 maart 2009 heeft de werkgroep MGG haar derde overleg. De werkgroep neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- op 12 maart 2009 wordt er door de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen en de persoon verantwoordelijk voor wegen en riolering, met de tribunebouwer over de Loolaan gelopen;
- tribunes mogen niet op de parkeerplaatsen op de Loolaan worden geplaatst. De Loolaan moet helemaal vrij zijn. Dranghekken komen tegen de stoeprand te staan;
- de historische optocht komt volledig in dranghekken. Het is bekend waar de dranghekken op Koninginnedag in het Oranjepark en op Paleis het Loo komen te staan;
- vanaf 05.00 uur worden de straten in het gebied afgesloten (Oranjepark, Loolaan, Paleis het Loo);
- de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen heeft eind maart het verkeersplan gereed¹³⁹;
- de route van de historische optocht wordt doorgenomen met de COHA en een lid van de Stichting Koninklijk Apeldoorn. Het streven is om op 16 maart 2009 hierover een besluit te nemen.

¹³⁸ Het calamiteitenoverleg is een subwerkgroep van de werkgroep Veiligheid en Evenementen. Het doel van de werkgroep Veiligheid en Evenementen is om te komen tot een evenementenvergunning, het doel van het calamiteitenoverleg is het opstellen van een multidisciplinair draaiboek. Het multidisciplinaire draaiboek is uiteindelijk in het driehoeksoverleg van 20 april 2009 vastgesteld. In het calamiteitenoverleg zijn tevens mogelijke scenario's besproken.

¹³⁹ Volgens de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de werkgroep MGG is het verkeersplan op 3 april 2009 definitief vastgesteld.

Op 16 maart 2009 is er opnieuw een SGBO-overleg waarin Mobiliteit en verkeer aan de orde komt. De SGBO neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- de transferialijst wordt doorgegeven aan de adviseur CCB;
- het totaaloverzicht van het hekkenplan wordt opgevraagd bij de gemeente;
- de calamiteitenroute is definitief en is opgenomen in het draaiboek.

Op 16 maart 2009 heeft ook de werkgroep MGG een overleg. De werkgroep neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen neemt de lijst met punten (veiligheid) mee naar het calamiteitenoverleg;
- in uiterste nood worden de afritten van de snelwegen afgesloten. Al het vervoer wordt dan naar de transferia verwezen. Dit in overleg met Veolia en de politie. Rijkswaterstaat plaatst webcams bij de hoofdknelpunten.

Op 18 maart 2009 vindt een calamiteitenoverleg plaats. Het calamiteitenoverleg neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- de locaties van de informatie/EHBO-tenten zijn bekend. Deze worden ingetekend op de overzichtskaart;
- er is een nieuwe aankomstroute voor de koningin. Deze wordt nog voorgelegd aan de DKDB. Daarna ontvangt de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen de route;
- in verband met crowdmanagement worden grote tv-schermen geplaatst;
- de specialist crowdmanagement van de politie wordt gevraagd naar de plannen te kijken;
- aan beide zijden van de Loolaan kunnen 25.000 bezoekers staan. Er wordt uitgegaan van zes tot acht rijen;
- op het terrein van het Paleis het Loo komen twee rijen hekken;
- het Oranjepark wordt opgedeeld in vijf vakken. In het park is plaats voor 23.000 bezoekers;
- Vigilat (een beveiligingsfirma) en het team Toezicht Handhaving Openbare Ruimte (THOR) van de gemeente Apeldoorn zorgen voor de vakcontrole.

Op 23 maart 2009 is het vierde overleg van de werkgroep MGG. De werkgroep neemt de volgende beslissingen/acties:

- op 24 maart is er overleg met de werkgroep Veiligheid en Evenementen betreffende crowdmanagement;
- de werkgroep wil graag weten wat de route van het Koninklijk Huis wordt naar de Regentesselaan. Dit in verband met het opzetten van dranghekken;
- tijdens het calamiteitenoverleg kwam naar voren dat er wegsleepauto's stand-by moeten staan;
- op 1 april is er een persgesprek betreffende mobiliteit. De voorzitter geeft aan dat de omwonenden ook die dag per brief worden geïnformeerd;
- de vraag hoeveel verkeersregelaars er nodig zijn voor het bemannen van de hekken wordt neergelegd bij het projectbureau (van de gemeentelijke procesorganisatie);
- de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen neemt contact op met de politie voor meer inzet van verkeersregelaars. Deze zullen flexibel worden ingezet. Het voorstel is om aan het originele plan vast te houden en bij calamiteiten een ring verder de stad uit af te sluiten;
- op 27 maart is er een gesprek met de NS om de vervoersplannen van de gemeente en de NS naast elkaar te leggen.

Op 26 maart 2009 is er een overleg van het projectbureau. Het projectbureau besluit dat het hekkenplan 1 april 2009 wordt vastgesteld in het veiligheidsoverleg¹⁴⁰. De projectleider interne organisatie schuift aan bij dit overleg op 1 april 2009.

Op 30 maart 2009 is het vijfde overleg van de werkgroep MGG. De werkgroep neemt de volgende beslissingen/acties:

- de aanrijroute van de Koninklijke familie is neergelegd bij de politie. Bij navraag is duidelijk geworden dat er van de werkgroep MGG geen actie nodig is. De aanrijroute wordt volledig door het Koninklijk Huis geregeld. De bus komt onder politiebegeleiding aan bij het Oranjepark;
- de voorzitter wil graag een bevestiging dat de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen en de vervoerscoördinator in het CoPI zullen plaatsnemen.

Op 1 april 2009 besluit het veiligheidsoverleg¹⁴¹ dat het plan met betrekking tot de verkeerscirculatie voor 90% is afgerond. De locatie van de dranghekken (in bochten en de afstand tot de pad van de route) moet nog worden bepaald. Een en ander zal nog worden voorgelegd aan de RVD.

Op 1 april 2009 neemt het calamiteitenoverleg de volgende beslissingen/acties:

- de aankomstroute van de koningin is rond;
- de bezoekers lopen zoveel mogelijk in één richting. Vanaf De Naald naar de Soerenseweg lopen ze aan de rechterkant van de Loolaan. Bij De Naald en de Soerenseweg is een oversteek. Ook is er een oversteek ter hoogte van de Bosweg;
- er worden mensen van team THOR ingezet om toezicht te houden. Tevens zal de politie assisteren met het dichtzetten van wegen;
- op 29 april vindt de briefing plaats in het Auditorium aan de Europaweg vanaf 13.00 uur;
- een schouw langs de route voor eventuele spandoeken, reclameteksten et cetera is op 29 april 2009. 's Avonds rijdt een motorrijder van de politie de route. Daarnaast zal ook 's nachts een ronde worden gemaakt door de politie.

Op 6 april 2009 heeft de werkgroep MGG weer een overleg. De werkgroep neemt daarbij de volgende beslissingen/acties:

- de projectleider interne organisatie zit namens het projectbureau in het CoPI (aan de Vosselmanstraat), de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen en de vervoerscoördinator zitten daar ook;
- de voorzitter van de werkgroep MGG is de achtervang van de burgemeester. Hij moet daarom ook een complete set van de draaiboeken ontvangen;
- bij de projectleider interne organisatie en/of veiligheid navragen hoe de invulling van het regieteam en beleidsteam is. De projectleider interne organisatie maakt samen met de leider CoPI het regieplan;
- op 9 april is er een persgesprek betreffende mobiliteit.

Op 16 april 2009 vindt wederom een calamiteitenoverleg plaats. Het calamiteitenoverleg neemt de volgende beslissingen/acties:

- de kaarten met de afzettingen zijn met alle betrokkenen doorgenomen en de opmerkingen zijn verwerkt;
- de looproute is genummerd (wie welk hek opent en sluit);
- het draaiboek crowdmanagement wordt door de brandweer toegevoegd aan het actieplan;

¹⁴⁰ Het hekkenplan is volgens de AC SGB0 uiteindelijk vastgesteld in het driehoeksoverleg d.d. 20 april 2009.

¹⁴¹ Hier wordt bedoeld het overleg van de werkgroep Veiligheid en Evenementen.

- vanaf 05.30 uur mogen zich geen mensen binnen de hekken van het Oranjepark bevinden die niet bevoegd zijn;
- de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de werkgroep MGG en de projectleider interne organisatie kijken samen naar de eventuele scenario's van de staking van bussen.

Op 20 april 2009 vindt een SGBO-overleg plaats waarin mobiliteit en verkeer weer aan de orde komt. De SGBO neemt daarbij de beslissing dat de Koninklijke bus later geen deel uit maakt van de stoet in de Loolaan. De tocht op de Loolaan gaat verder met de halfopen bus. Dit is nieuwe informatie en niet in de stuurgroep (van de gemeentelijke projectorganisatie) besproken.

Op 21 april 2009 heeft de verkeerscoördinator van het politiedistrict Apeldoorn een e-mail gestuurd naar personen die op 30 april dienst zullen doen als verkeerspost. Met deze e-mail wordt de verkeersposten uitgelegd wat hun taak is op 30 april, via welk kanaal wordt gecommuniceerd en welke personen verantwoordelijk zijn. Ook wordt verwezen naar de briefing op 30 april om 06.30 uur.

Op 27 april 2009 besluit het SGBO-overleg dat er nog een aantal motorrijders van het KLPD voor de bus zullen rijden.

Op 27 april 2009 heeft de werkgroep MGG haar zevende overleg. De werkgroep besluit dat de dranghekken op 29 april vanaf 17.00 uur worden geplaatst. Dat zal om 01.00 uur zijn afgerond. Op 30 april zal een aantal personen vanaf 14.00 uur de hekken opruimen.

De bovenstaande overleggen en de daarin genomen beslissingen met betrekking tot mobiliteit en verkeer leiden enerzijds tot het Deeldraaiboek Mobiliteit voor Koninginnedag 2009 van de regiopolitie NOG. Dit deeldraaiboek wordt, als onderdeel van het Algemene Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO Jeans, op 20 april 2009 vastgesteld door de lokale driehoek. De relevante punten daaruit zijn hieronder in samengevatte vorm weergegeven.

Anderzijds leiden zij tot een vervoersplan, een verkeersplan en een hekkenplan van de gemeente Apeldoorn. Het vervoers- en verkeersplan worden vastgesteld in de stuurgroep. Het hekkenplan wordt, als onderdeel van het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009, op 20 april 2009 vastgesteld in de lokale driehoek. Het hekkenplan is opgenomen in bijlage IV.

Samenvatting Deeldraaiboek Mobiliteit

Het deeldraaiboek Mobiliteit kent de volgende relevante punten:

- De begeleiding van de Koninklijke familie wordt verzorgd door motorrijders van het KLPD.
- Om te zorgen voor een vlotte doorstroming van het verkeer, wordt een beroep op motorrijders gedaan. Daarnaast zal een aantal vaste verkeersposten worden ingezet, bemand door politiemensen en verkeersregelaars. De laatsten worden ingehuurd door de gemeente Apeldoorn. Daarnaast realiseert de gemeente Apeldoorn in overleg met de politie in het kader van dit evenement de benodigde afsluitingen, afzettingen en omleidingroutes.
- De taken van de CMOB en de COHA hebben hier en daar raakvlakken in die zin dat de taak van sommige posten zowel een facet ordehandhaving als mobiliteit kent. Waar nodig is dit onderling afgestemd.
- De CBB/SGBO kan in een voorkomend geval een beroep doen op ondersteuning vanuit mobiliteit, bijvoorbeeld in de vorm van begeleiding van het EOCKL.
- De DKDB kan ook zonedig een beroep doen op ondersteuning vanuit mobiliteit, bijvoorbeeld in de vorm van het vrijhouden van routes en/of begeleiding van spoedvervoer.

- De CMOB is verantwoordelijk voor de uitvoering van de verkeersmaatregelen in en rond Apeldoorn. Hij bedient zich van de lokale verkeerscoördinator die het lokale proces aanstuurt. De lokale verkeerscoördinator vervult de oog- en oorfunctie op straat van de CMOB. Zij overleggen onderling over de actuele verkeersinformatie.
- Opdracht CMOB: de CMOB is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het operationeel plan politiematregelen op het gebied van mobiliteit. Hij voert de opdrachten uit van de AC en voorziet hem van relevante informatie. Hij is verantwoordelijk voor de inzet en coördinatie van politiepersoneel, belast met de begeleiding van de verkeersverplaatsingen en de verkeershandhaving. Hij informeert de AC over relevante ontwikkelingen. Bij calamiteiten zorgt hij voor een snelle en adequate hulpverlening (vrijhouden aan- en afvoerroutes, verkeersgeleidingen en omleidingen). De CMOB is tevens verantwoordelijk voor het verkeerscirculatieplan.
- De briefing van de verkeersposten, verkeersregelaars en motorrijders zal om 06.30 uur plaatsvinden in het hoofdbureau van de regiopolitie in Apeldoorn. De briefing zal worden uitgevoerd door de verkeerscoördinator van het district Apeldoorn. Indien hier aanleiding voor is zal een debriefing plaatsvinden in het politiebureau te Apeldoorn.
- Op de dag voor het evenement zal er met de verschillende coördinatoren van gemeente, Rijkswaterstaat, verkeersregelaarsorganisaties en politie een werkoverleg worden gehouden.
- De in te zetten verkeersregelaars hebben een landelijke aanstelling en hoeven niet nader te worden geïnstrueerd.
- Verkeersregelaars ten behoeve van afsluitingen worden geleverd door extern ingehuurde organisaties en door hen op locatie gezet. Hun coördinatoren worden in de week voorafgaand aan het evenement gebriefd door de verkeerscoördinator.
- De inzet verkeerstoezicht rond Apeldoorn zal bestaan uit een aantal motorrijders. Daarnaast zullen er een aantal (ervaren, ter plaatse bekende) politiemensen en verkeersregelaars worden ingezet. De verkeersposten dienen om 07.30 uur (30 april) te zijn ingenomen.
- In geval van calamiteiten zullen de motorrijders zorgdragen voor het vrijhouden van de aangewezen calamiteitenroutes.
- Taakopdracht verkeersposten: om de verkeersposten in goede banen te leiden en om op een aantal plaatsen de toegang bij afzettingen te controleren is een aantal statische posten ingericht. Politiepersoneel regelt hier in samenwerking met door de gemeente aangewezen verkeersregelaars het verkeer. Bezoekers worden naar parkeerplaatsen verwezen. Bij afzettingen worden alleen voertuigen toegelaten die legitieme redenen hebben.
- Voor wat betreft de inzet van de verkeersposten is een separaat inzetschema gemaakt, waarin tevens de taakopdracht is omschreven, dat deel uitmaakt van dit draaiboek.
- Voor eventuele begeleiding van het EOCL en de Koninklijke ambulance zijn motorrijders beschikbaar.
- Voor calamiteiten is het Gelreziekenhuis te Apeldoorn beschikbaar. Op de volgende locaties wordt tijdens het evenement een ambulance gestationeerd, die bij calamiteiten snel en adequaat inzetbaar is en bij spoed kan worden begeleid door motorrijders van de politie naar het ziekenhuis. Locatie 1: Jachtlaan nabij 't Loo. Calamiteitenroute: Jachtlaan - Laan van Spitzbergen - Laan van Westenenk - Albert Schweitzerlaan (ziekenhuis). Locatie 2: Oranjepark/Orpheus. Calamiteitenroute: Prof. Röntchenstraat/Loolaan - Vosselmanstraat - Badhuisweg - Sprengenweg - J.F. Kennedylaan - Jachtlaan - Laan van Spitzbergen - Laan van Westenenk - Albert Schweitzerlaan (ziekenhuis). Onder voorbehoud en na afstemming met de GHOR.
- Functionarissen (agenten) dragen standaardbewapening.
- Namen coördinatoren verkeer Apeldoorn.

3.6 Verbindingen

Het proces Verbindingen gaat over de organisatie en de inzet van methoden en middelen van communicatie. Dit proces ondersteunt het proces Informatiemanagement.

Algemeen

Bij de voorbereiding op Koninginnedag Apeldoorn 2009 stelt de SGBO van de regiopolitie NOG twee verbindingsschema's op (zie de figuren 2 en 3 aan het einde van deze paragraaf). Voor de gemeente Apeldoorn wordt geen (apart) verbindingsschema opgesteld.

Specifiek

Het proces Verbindingen start medio januari 2009. Vanaf dat moment worden in relatie tot het incident en in chronologische volgorde de volgende besluiten genomen en acties uitgezet door de gemeentelijke werkgroepen en de SGBO.

Op 19 januari komt het proces Verbindingen voor de eerste maal aan de orde in het SGBO-overleg. Het SGBO-overleg besluit dat de vinger aan de pols moet worden gehouden met betrekking tot de techniek in de SGBO-ruimte.

Op 2 februari 2009 komt het proces Verbindingen weer aan de orde in het SGBO-overleg. De SGBO neemt daarbij het besluit dat er een gesprek zal plaatsvinden tussen de AC SGBO en de portefeuillehouder Conflict en Crisisbeheersing (CCB) aangaande de oplevering van de SGBO-ruimte en apparatuur.

Op 16 februari 2009 besluit het SGBO-overleg dat de bereikbaarheid van de COHA in het SGBO-verbindingsschema komt te staan. Dit verbindingsschema wordt opgenomen in het overkoepelende draaiboek.

Op 16 maart 2009 komt het proces Verbindingen weer aan de orde in het SGBO-overleg. De SGBO neemt de volgende besluiten/acties:

- de COHA zal de namen van de commandanten doorgeven aan de CHON ten behoeve van het organogram van de verbindingen;
- het verbindingsschema is gemaakt. Er is nog wel het verzoek aan de chefs om ieders eigen onderdeel na te kijken. Op- of aanmerkingen dienen naar de adviseur CCB van de SGBO te worden gestuurd.

Op 18 maart 2009 komt het proces Verbindingen aan de orde in het overleg van de werkgroep Veiligheid en Evenementen. Daarbij volgt uit de terugkoppeling uit het calamiteitenoverleg dat de evenementencoördinator van VVV Apeldoorn een opzet heeft gemaakt van de communicatie/verbindingstructuur tussen hulp- en veiligheidsdiensten en uitvoerende diensten op de diverse locaties. Maandag 23 maart zal dit worden besproken¹⁴².

Op 1 april 2009 komt het proces Verbindingen aan de orde in het calamiteitenoverleg. Het calamiteitenoverleg besluit dat de verbindingsschema's in het draaiboek goed op elkaar moeten worden afgestemd.

Op 6 april 2009 neemt het SGBO-overleg de volgende besluiten/acties:

¹⁴² Hier wordt bedoeld het calamiteitenoverleg van 1 april 2009.

- het definitieve plan voor de inzet van alternatieve informatiestromen zit in het standaard draaiboek;
- het verbindingsschema is gemaakt en moet op 20 april worden vastgesteld. Het inventariseren van verbindingsmiddelen is nog niet gereed.

Op 20 april 2009 besluit het SGBO-overleg dat de Infodesk op 30 april bereikbaar is via de eigen mobiele telefoon. Over het C2000-infokanaal zal de COHA de sectorcommandanten brieven.

De bovenstaande overleggen en de daarin genomen beslissingen/acties met betrekking tot verbindingen leiden tot de organisatie- en verbindingsschema's van de SGBO voor Koninginnedag 2009. Deze worden, als bijlage bij het Algemene Draaiboek Koninginnedag 2009 SGBO-Jeans, op 20 april 2009 vastgesteld door de lokale driehoek. In de deeldraaiboeken van de SGBO wordt naar deze schema's verwezen. Verder wordt vermeld dat de verbindingen plaatsvinden via C2000 en telefonisch (GSM).

Voor de verbindingen van de GHOR is er een speciaal voor het evenement ontworpen verbindingsschema beschikbaar. Dit is als bijlage toegevoegd aan het op 23 maart 2009 door het bestuur van de VNOG vastgestelde Draaiboek GHOR.

Daarnaast zijn in het deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken van de SGBO de onderstaande passages met betrekking tot verbindingen opgenomen. Dit deeldraaiboek is, als onderdeel van het Algemene Draaiboek SGBO, op 20 april 2009 vastgesteld door de lokale driehoek.

'Alle contacten en inzetten van de teamleiders explosievenverkenning, hondengeleiders en/of de ruimingsploeg van het Explosieven Opruimingscommando van de Koninklijke Landmacht (EOCKL) lopen via de commandant Beveiligen en Bewaken.

Voor de te gebruiken verbindingsmiddelen en roepnummers wordt verwezen naar het verbindingsschema. Het in te zetten personeel zorgt zelf voor de verbindingsmiddelen (eigen portofoon voor verkenner en eigen portofoon en de eigen GSM voor de teamleiders).

Het EOCKL is via een eigen GSM te bereiken.

De duikleider van het Arrestatieteam is via een eigen GSM te bereiken.

De hondengeleiders van het KLPD zijn via een eigen GSM te bereiken.

De bewakers van de safe houses vallen onder de commandant quick response team.

De commandant Beveiligen en Bewaken voert op 30 april 2009 tussen 05.30 en aanvang van de SGBO het commando over de in te zetten eenheden genoemd in dit draaiboek.

Te gebruiken C2000 kanalen:

- *tussen commandant Beveiligen en Bewaken en SGBO: PBR B 80;*
- *tussen de commandant Beveiligen en Bewaken en de locatie commandanten en bijzondere eenheden: PBR B 81.*

Het verbindingsschema wordt bij de briefing bekend gemaakt'.

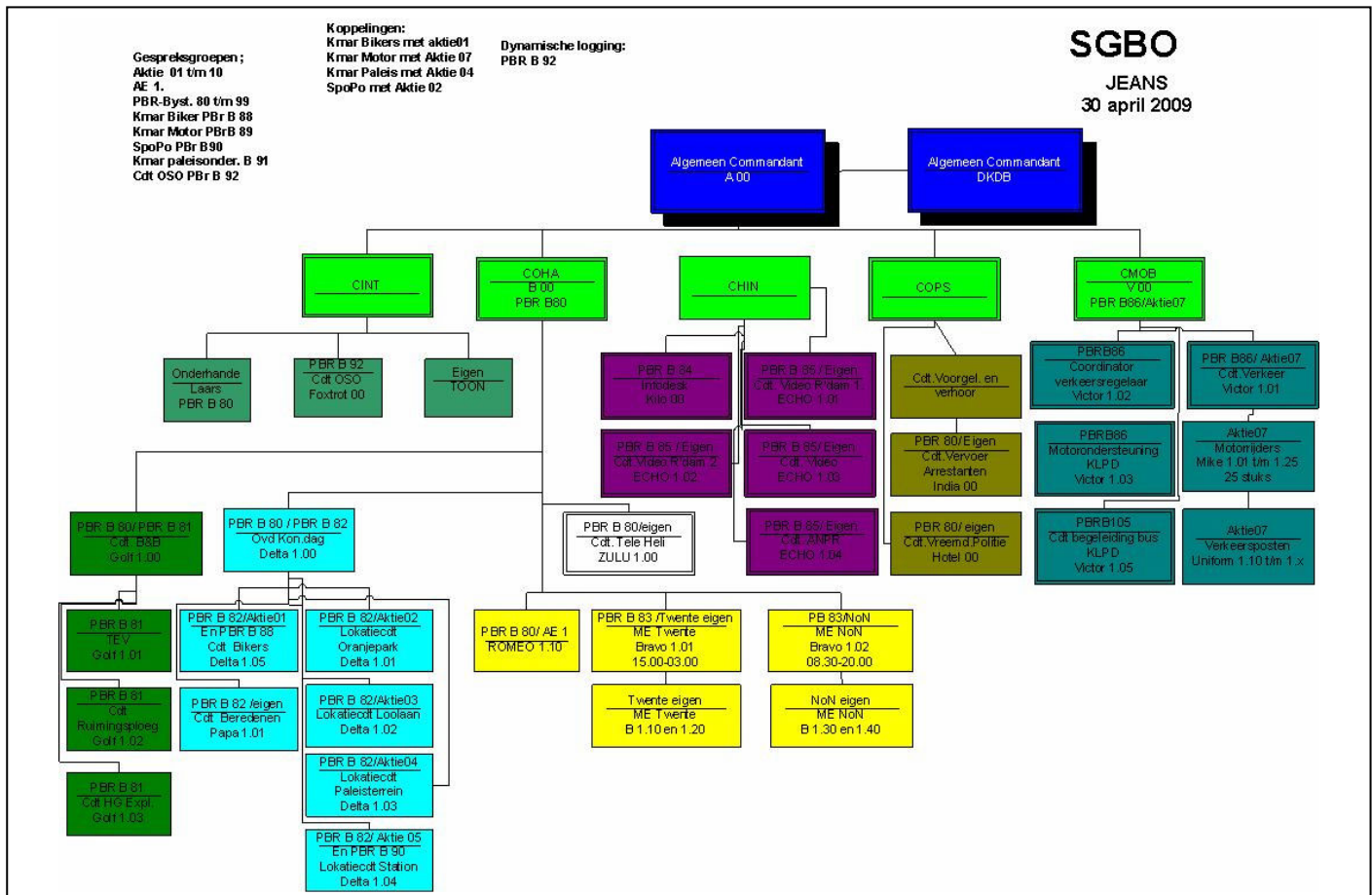
Daarnaast zijn in het deeldraaiboek Ordehandhaving van de SGBO de onderstaande passages met betrekking tot verbindingen opgenomen. Dit deeldraaiboek is, als onderdeel van het Algemene Draaiboek Koninginnedag 2009 SGBO-Jeans, op 20 april 2009 vastgesteld door de lokale driehoek.

'Alle sectorcommandanten, Manschappen, Papa's en de Bikers zijn uitgerust met een C2000 portofoon met oortje. In principe vindt er slechts spraakcontact plaats tussen de sectorcommandanten en hun manschappen en de sectorcommandanten met de OvD-Koninginnedag. Tussen enkele

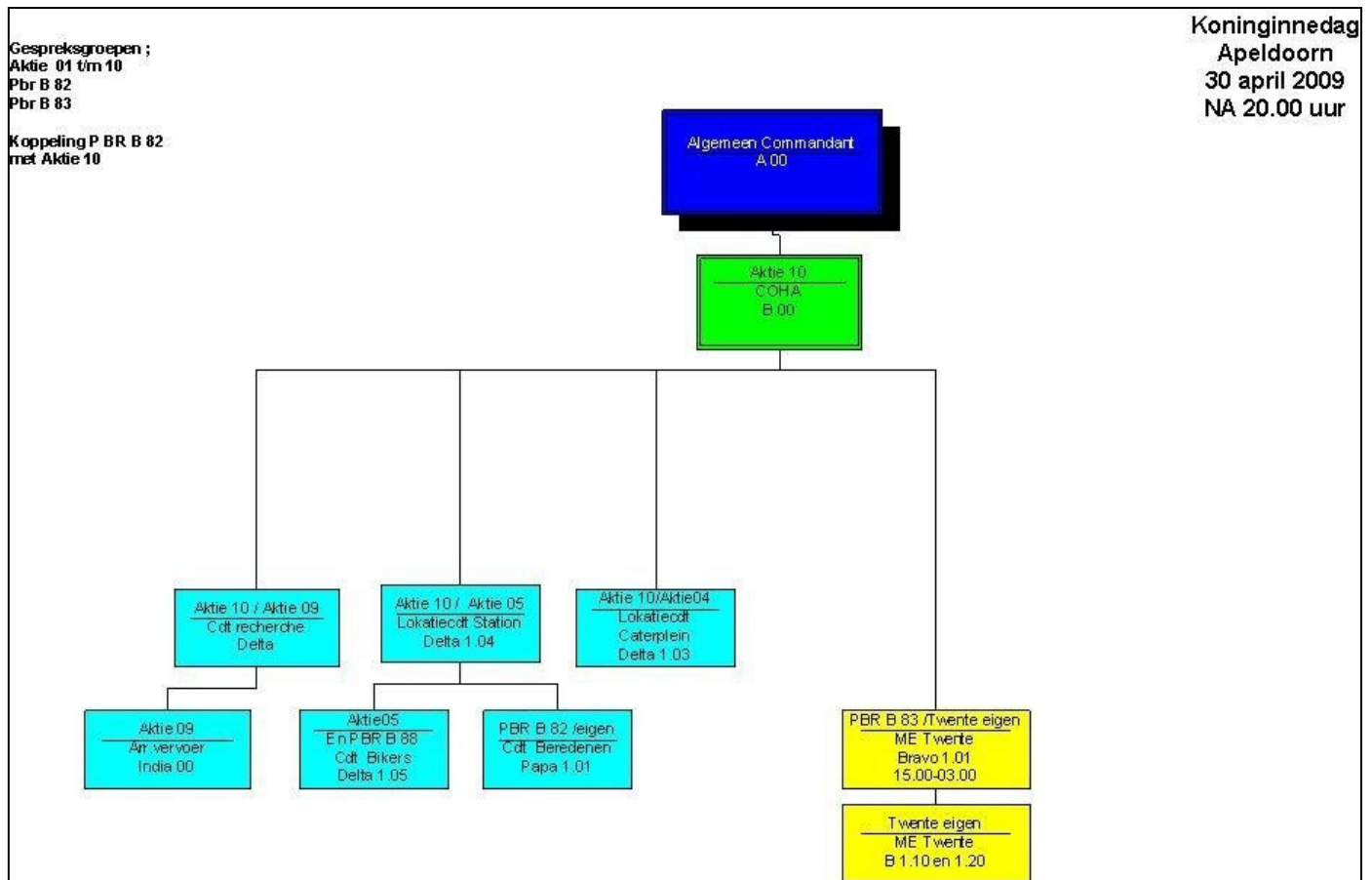
sectorcommandanten en de COHA en de OvD-Koninginnedag en de COHA. Daarnaast wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van de mobiele telefoons volgens de nummers zoals die per persoon in de telefoonlijsten van het Algemeen Draaiboek zijn opgenomen.

- ◆ Enkel noodzakelijke berichten worden via de verbindingen verspreid.
- ◆ Overbelasting netwerk en/of onbereikbaarheid dient te worden voorkomen.
- ◆ Strikte etherdiscipline wordt betracht (kort en zakelijk).
- ◆ Berichtgeving dient zodanig te geschieden dat derden niet mee kunnen luisteren'.

Figuur 2: verbindingsschema SGBO Koninginnedag 2009 tot 20.00 uur

Figuur 3: verbindingsschema SGBO Koninginnedag 2009 na 20.00 uur.

3.7 Opsporing

Bij het proces Opsporing gaat het om het onderzoek naar de opheldering van een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit of de beraming hiervan en het onderzoek ter voorbereiding van een eventueel op te leggen sanctie voor het strafbare feit of de beraming daarvan.

Inleiding

Onderstaande bevindingen zijn gebaseerd op de verslagen van de overleggen van de SGBO en van de driehoeksoverleggen¹⁴³, op het deeldraaiboek Opsporing en op de interviews met de COPS, met de HOvJ in het arrondissement Zutphen en met de CHOP Dienst Nationale Recherche (DNR).

Algemeen

De voorbereiding van het proces Opsporing vindt vooral plaats in de SGBO in afstemming met het OM en de driehoek. In de voorbereiding op Koninginnedag 2009 heeft de regiopolitie NOG over dit onderwerp geen contact met de DNR.

De verantwoordelijkheidsverdeling tussen de DNR en de regiokorpsen bij een aanslag op leden van het Koninklijk Huis kan worden afgeleid uit het protocol Contra-Terrorisme. Volgens het Opsporingsprotocol Contra-Terrorisme¹⁴⁴ gaat het gezag, na overleg tussen het arrondissementsparket en het Landelijk Parket, onder andere over naar het Landelijk Parket indien er sprake is van een dreiging tegen kapitale (overheids)instituties. Dit impliceert dat de DNR het opsporingsonderzoek in principe verder uitvoert. In het protocol ligt bovendien vast dat:

- indien er onduidelijkheid bestaat over de vraag of een onderzoek een onderzoek is van terroristische aanslagen met nationale uitstraling, vindt binnen twee uur na het bekend worden van de zaak overleg plaats binnen de OM-lijn en tussen de rechercheleiding van de regio en de dienstleiding DNR;
- het opsporingsonderzoek wordt verricht door en onder leiding van het diensthoofd DNR;
- de leden van het driehoeksoverleg elkaar informeren binnen één uur na het bekend worden van de zaak;
- de regio's en de DNR zorgdragen voor informatie-uitwisseling conform de gemaakte afspraken binnen de structuur van het NIK en RIK;
- regio's en het KLPD overgaan tot de inrichting van een Team Grootschalig Onderzoek (TGO)/SGBO;
- de DNR en de regiokorpsen elkaar wederzijdse ondersteuning verlenen met betrekking tot de opsporing zowel in materiële als personele zin.

De COPS NOG en de teamleider van de DNR geven aan dat in het geval van calamiteiten waarbij de DNR verantwoordelijk is voor het opsporingsonderzoek, de regio de eerste opsporingshandelingen voor haar rekening neemt. De DNR neemt de zaak zo spoedig mogelijk over. De regiopolitie NOG en de DNR hebben vooraf niet overlegd over de manier waarop dat zou moeten gebeuren. Er bestaan geen protocollen voor de overdracht van de regiopolitie aan de DNR¹⁴⁵.

Specifiek

In het SGBO-overleg van 5 januari 2009 komt het proces Opsporing voor het eerst aan de orde. De SGBO besluit contact te zoeken met het OM over de betrokkenheid van het OM bij de voorbereiding van Koninginnedag.

¹⁴³ Zie voor de samenstelling hiervan paragraaf 2.1 van deel C.

¹⁴⁴ Opsporingsprotocol Contra-Terrorisme, Organisatorische afspraken over de opsporing van terrorisme door de Nederlandse politie voor de periode 1 juni 2008 – 1 juni 2011, Raad van Hoofdcommissarissen, vastgesteld op 30 september 2008.

¹⁴⁵ Interview COPS d.d. 15 juni 2009 en interview teamleider DNR d.d. 7 juli 2009.

Tijdens het SGB0-overleg van 19 januari 2009 deelt de COPS mee wie namens het OM contactpersoon is. In het SGB0-overleg van 2 februari geeft de COPS aan dat er overleg is geweest met het OM.

Op 16 februari 2009 koppelt de COPS in het SGB0-overleg terug dat de scenario's uit het deeldraaiboek Opsporing¹⁴⁶ met het OM zijn besproken, maar nog wel moeten worden vastgesteld. In het overleg met het OM zijn waar mogelijk de juridische kaders en tolerantiegrenzen bepaald¹⁴⁷. Verder koppelt de COPS in het SGB0-overleg van 16 februari 2009 terug dat er voor Koninginnedag een aparte zaaksofficier is tijdens het evenement die telefonisch beschikbaar en oproepbaar is. Als er een ROT bij elkaar wordt geroepen, zal de rechercheofficier¹⁴⁸ ook aanwezig zijn. De SGB0 besluit in dit overleg bovendien om de voorbereiding van een noodbevel uit te werken.

Op 23 februari 2009 neemt de SGB0 de volgende besluiten:

- er zal een aantal rechercheurs worden ingezet die de OSO hebben gevolgd;
- de COPS zal samen met de Adviseur CCB van NOG en de DKDB bekijken of de justitiële scenario's kunnen worden afgestemd op de scenario's die betrekking hebben op de openbare orde.

De AC van de SGB0 geeft in het overleg van 2 maart 2009 aan dat algehele fouillering verloopt via het noodbevel. In samenspraak met Justitie werkt de COPS een tekst uit.

De AC geeft in het interview aan dat er in de driehoek voor is gekozen dat er geen noodverordening zou komen, maar dat er noodbevelen zullen worden uitgevaardigd als dit noodzakelijk mocht zijn. Deze noodbevelen waren voorbereid en één telefoontje zou genoeg zijn om de bevelen van kracht te laten worden.

In het overleg van 16 maart 2009 bespreekt de SGB0 het draaiboek Opsporing. Verder besluit de SGB0 dat de COPS bij de CHON aangeeft welke mensen zullen aansluiten bij de briefing van de DKDB op 29 april 2009.

Tijdens dit overleg koppelt de AC bovendien het volgende terug vanuit het driehoeksoverleg:

- het driehoeksoverleg heeft de scenario's uit het draaiboek nog niet vastgesteld;
- het standpunt ten aanzien van preventief fouilleren is dat dit ambtelijk wordt voorbereid voor het gebied waarlangs de koningin zich zal begeven en voor enkele omliggende straten. De HOvJ zal de toestemming al op voorhand tekenen, maar het bevel van Justitie wordt pas van kracht na persoonlijke toestemming van de burgemeester. De SGB0 besluit dat de COPS en COHA een tekening aanleveren van het gebied waarlangs de koningin zich zal begeven.

In het SGB0-overleg van 23 maart 2009 koppelt de AC terug dat het noodbevel gereed is.

In het SGB0-overleg van 6 april 2009 deelt de AC mee dat er op 20 april een droogoefening wordt gehouden waar alle processen worden geoefend. De AC besluit dat er een standpunt moet worden ingenomen over de bewapening van de OSO-rechercheurs. Deze actie wordt uitgezet bij de CINT van de regiopolitie NOG. Verder geeft de COPS in dit overleg de naam door van de zaaksofficier. Op dezelfde dag stelt het driehoeksoverleg de scenario's uit het beleidsdraaiboek van de politie vast.

¹⁴⁶ In het deeldraaiboek Opsporing worden justitiële scenario's/openbare orde scenario's beschreven variërend van het scenario 'Koninginnedag verloopt op een ordentelijke wijze en er zijn geen aanhoudingen' tot het scenario 'Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag'.

¹⁴⁷ Interview COPS d.d. 15 juni 2009 en interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

¹⁴⁸ De rechercheofficier is de verantwoordelijke voor (het toezicht op) de organisatie, het functioneren en de kwaliteit van de recherche in een arrondissement.

In het SGBO-overleg van 20 april deelt de COPS mee dat de rechtbank 13 mei en 8 juli reserveert voor snelrecht.

De COPS verstuurt op 28 april 2009 een intern memo aan de AC. In het memo benoemt de COPS drie mogelijkheden voor controle op wapens en munitie tijdens Koninginnedag: controle op basis van het Wetboek op strafvordering, de Wet wapen en munitie en de Opiumwet, controle op basis van door de organisator gestelde voorwaarden en controle door preventief fouilleren op basis van de Gemeentewet. De COPS adviseert de AC te kiezen voor de derde maatregel: preventief fouilleren op basis van de Gemeentewet, en dan alleen wanneer de politie oordeelt dat daartoe aanleiding is. De COPS adviseert deze maatregel, omdat er geen sprake is van dreiging voor de activiteiten op Koninginnedag 2009. In het memo staat het volgende over de maatregel:

‘De wetgever heeft nadrukkelijk bepaald dat de gemeenteraad bevoegd is te bepalen of de Burgemeester de bevoegdheid krijgt om een zogenaamd veiligheidsrisicogebied aan te wijzen. In de gemeente Apeldoorn heeft de gemeenteraad de burgemeester deze bevoegdheid reeds gegeven. In de Algemene Plaatselijke Verordening is een Veiligheidsrisicogebied opgenomen. De Burgemeester kan hierdoor een veiligheidsrisicogebied aanwijzen als uit feiten en omstandigheden blijkt dat er sprake is van verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan’.

De reden voor dit advies is het ontbreken van een bedreiging voor de activiteiten op Koninginnedag 2009.

De voorbereiding van het proces Opsporing resulteert in het deeldraaiboek opsporing (definitieve versie 7 april 2009). In onderstaand kader staat een samenvatting van dit draaiboek.

Samenvatting Deeldraaiboek Opsporing

- CHOP: heeft de verantwoordelijkheid voor het optreden van de operationele en operationeel ondersteunende recherche-eenheden en geeft daarvoor rechtstreeks leiding aan het Justitieel Commando.
- Scenario ‘Aanslag op het Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag’. Onder verantwoordelijkheid van het beleidsteam wordt een onderzoek ingesteld. Aanhoudingen worden in overleg met Justitie verder afgehandeld. Het Landelijk Parket wordt terstond kennis gegeven. Tevens de coördinator NCTb.
- Scenario ‘Strafbare feiten gericht tegen het Koninklijke gezelschap belediging/bedreiging’. Onderzoek wordt onder verantwoordelijkheid van de COPS verricht. Aanhoudingen worden in overleg met de Officier van Justitie voor het vervolproces verwerkt.
- Bij geweldszaken en andere misdrijven worden zoveel mogelijk aanhoudingen verricht. De afdoening geschiedt in overleg met de Officier van Justitie.
- Misdrijven tegen leden van de Koninklijke familie worden onder verantwoordelijkheid van de COPS onderzocht. De afdoening van de aangehoudenen geschiedt in overleg met de Officier van Justitie.
- Bij de scenario’s ‘Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag’, ‘Strafbare feiten gericht tegen het Koninklijke gezelschap belediging/bedreiging’, ‘Geweldszaken en andere misdrijven’ en ‘Misdrijven tegen leden Koninklijke familie’ vervoegt men zich bij de commandant Voorgeleiding en Verhoor aan het regionale politiebureau te Apeldoorn. Bij het scenario ‘Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag’ is de Officier van Justitie aanwezig bij de commandant Voorgeleiding en Verhoor.

Omdat de regiopolitie NOG altijd werkt volgens het protocol Plaats Delict Management, is dit onderwerp niet apart in het deeldraaiboek opgenomen. Het protocol houdt in dat alle medewerkers zijn opgeleid voor en kunnen optreden als beheerder Plaats Delict (PD). Bij zwaardere PD's is vastgelegd dat er een commandant PD unit (CPDU) van het Team Forensische Opsporing (TFO) van de regiopolitie NOG ter plaatse komt. Op basis van de gekozen scenario's 'Aanslag op Koninklijk gezelschap/terroristische aanslag', 'Strafbare feiten gericht tegen het Koninklijke gezelschap belediging/bedreiging', 'Geweldszaken en andere misdrijven' en 'Misdrijven tegen leden Koninklijke familie' is in de voorbereiding een piket voor het TFO op Koninginnedag geregeld¹⁴⁹.

¹⁴⁹ Interview COPS d.d. 15 juni 2009.

3.8 Geneeskundige hulpverlening

De geneeskundige hulpverlening omvat zowel de Spoedeisende Medische Hulpverlening (SMH) als de Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PSHOR).

Algemeen

De voorbereiding door de GHOR op Koninginnedag 2009 start eind 2008. De beleidsmedewerker van het GHOR-bureau met de functie accounthouder evenementen is intensief betrokken bij de voorbereiding. Deze medewerker neemt onder andere deel aan het periodieke regionale veiligheids- en calamiteitenoverleg met de andere hulpverleningsdiensten en aan ad hoc overleggen. Daarnaast heeft deze medewerker contact met functionarissen van de ambulancezorg, de politie, de brandweer, de gemeente, het KLPD en het projectbureau belast met de voorbereiding van Koninginnedag 2009.

Specifiek

Het GHOR-bureau adviseert de gemeente Apeldoorn over de geneeskundige aspecten die naar de mening van dit bureau de aandacht dienen te krijgen bij de vergunningverlening. De gemeente neemt deze adviezen over in haar (evenementen)vergunning¹⁵⁰. Het GHOR-bureau stelt een Geneeskundig draaiboek op¹⁵¹. De in dit draaiboek berekende geneeskundige capaciteit is door middel van een risicoanalyse met gebruikmaking van de Leidraad Maatrap (ministerie van BZK; 2003) tot stand gekomen. Tevens is gebruik gemaakt van ervaringsgegevens van de geneeskundige inzet bij eerdere bezoeken van de koningin aan andere plaatsen. In de onmiddellijke omgeving van het evenement zijn 72 hulpverleners nodig, vooral bestaande uit Rode Kruismensen voor de bezetting van de zeven EHBO-posten langs de route en operationeel leidinggevende/coördinerende functionarissen van de GHOR. Tevens zijn in de onmiddellijke nabijheid drie bemande ambulances stand-by. Bovendien is op basis van regionale afspraken en bijstandsafspraken voor de spoedeisende medische hulpverlening personeel met een hoog kwaliteitsniveau op afroep beschikbaar, afkomstig uit de ambulancezorg en medisch personeel van de traumahelikopters.

De geplande personele invulling ten behoeve van het evenement ziet er als volgt uit:

Functie	Aantal
Officier van Dienst Geneeskundig (OvD-G)	1
Commandant van Dienst Geneeskundig (CvD-G)	1
Hoofd Sectie GHOR (HS-GHOR)	1
Officier van Dienst Geneeskundig MKA (OvD-G-MKA)	1
Coördinator Gewondenvervoer (CGV)	1
Coördinator C2000-MKA	1
Ambulancepersoneel (voor drie stand-by ambulances)	6
Rode Kruis (exclusief SIGMA)	60

¹⁵⁰ Vergunning gemeente Apeldoorn, briefnr. 08/13860, d.d. 22 april 2009.

¹⁵¹ Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009 Noord- en Oost-Gelderland, Versie 2.0 d.d. 23 maart 2009.

Er zullen zeven EHBO-posten van het Rode Kruis worden ingericht, en wel op de volgende locaties:

1. Stationsplein
2. Marktpluin/Stationsstraat
3. Prins Hendrikplein
4. Orpheus
5. Piet Joubertstraat/Loolaan
6. Zwolseweg/Loolaan, tegenover De Naald
7. Paleis het Loo (zijde Loseweg)

Naast de ambulancecapaciteit voor de reguliere spoedeisende inzet binnen de regio (twaalf ambulances, waarvan drie regulier in Apeldoorn) zijn drie extra ambulances vrijgemaakt speciaal voor het evenement Koninginnedag, waarvan één geplaatst bij de ambulancepost Orpheus en één op het Prins Hendrikplein nabij het oranjepark. De derde ambulance (ook wel aangeduid als de VIP-, Koninklijke of Oranje ambulance) is er speciaal voor het Koninklijk gezelschap en zal achter de stoet volgen naar Paleis het Loo. Tevens zijn drie locaties aangewezen als mogelijke landingsplaatsen voor de traumahelikopters.

De accounthouder evenementen van het GHOR-bureau overlegt met de DKDB welke afspraken moeten worden gemaakt over de ambulance voor de Koninklijke familie. Dit gaat onder meer over screening van ambulance medewerkers en de route die deze ambulance moet rijden om het Koninklijk gezelschap te volgen¹⁵².

Over de bezetting van de staffuncties bij de aanvang van het evenement worden concrete afspraken gemaakt. De reguliere staffuncties OvD-G, CvD-G, HS-GHOR en RGF zullen stand-by zijn vanaf hun werklocaties en/of verblijfadres. De specifiek voor dit evenement aangewezen OvD-G zal ter plaatse in het veld zijn, en de CvD-G voor dit evenement ter plaatse in het CoPI aan de Vosselmanstraat. Het HS-GHOR zal ter plaatse zijn in het ROT aan de Europaweg. De CGV en de OvD-MKA zijn aanwezig op de GMA aan de Europaweg. De RGF is oproepbaar vanaf zijn huisadres te Loenen.

Naast het door het bureau GHOR ontworpen en door het GHOR-bestuur vastgestelde Handboek GHOR en het Landelijk Protocol Ambulancezorg van de Stichting Opleidingen Scholing Ambulancehulpverlening (SOSA) zijn de volgende documenten voor de GHOR specifiek gericht op Koninginnedag 2009 beschikbaar:

- Draaiboek GHOR Koninginnedag Apeldoorn 2009. Als basis voor dit uitsluitend voor Koninginnedag 2009 bestemde draaiboek dienen de Leidraad Maatrap van het ministerie van BZK en het door het algemeen bestuur van de VNOG vastgestelde GHOR evenementenbeleid (versie 2.0 van 23 maart 2009).
- Multidisciplinair draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009. Met dit draaiboek worden de draaiboeken van alle diensten gekoppeld (definitieve versie per 15 april 2009).
- Multidisciplinair Actieplan Koninginnedag Apeldoorn 2009 van de VNOG met daarin de beschrijving van tien scenario's (definitieve versie per 15 april 2009).

Een week voorafgaand aan het evenement worden de Meldkamer Ambulancezorg (MKA), de ambulanceposten, de huisartsenposten in de omgeving, de regionale ziekenhuizen en (in verband met het MMT) het traumacentrum Nijmegen middels een memo op de hoogte gebracht van het

¹⁵² Interview accounthouder evenementen van het GHOR-bureau d.d. 11 juni 2009.

plaatsvinden van het evenement Koninginnedag, de geneeskundige inzet en de afspraken die zijn gemaakt in het geval van een calamiteit.

Ten behoeve van de verbindingen voor de GHOR is er een speciaal voor het evenement ontworpen verbindingsschema beschikbaar. Dit schema is als bijlage toegevoegd aan het Draaiboek GHOR.

3.9 Opvang en verzorging

Het proces Opvang en verzorging heeft als doel om slachtoffers van een ramp die niet of die lichtgewond zijn geraakt, op te vangen en te verzorgen voor de periode dat zij niet naar huis kunnen terugkeren. Het proces is ook gericht op de opvang van nabestaanden/verwanten van slachtoffers van een ramp.

Bij de voorbereiding op Koninginnedag Apeldoorn 2009 wordt uitgegaan van het reguliere gemeentelijke deelproces Opvang en verzorging, zoals de gemeente dat hanteert in geval van opschaling vanwege incidenten, ongevallen en rampen.

In het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 staat bij het deelproces 'Opvang en Verzorging' vermeld dat de gemeente zorg draagt voor de materiële en geestelijke verzorging van personen, leiding opvangcentra en het inschakelen van de benodigde personen.

In het Multidisciplinaire draaiboek zijn de opvanglocaties benoemd waar slachtoffers van een incident kunnen worden ondergebracht. In het Multidisciplinaire actieplan worden de mogelijke scenario's concreet beschreven en worden bepaalde opvangcentra aan een bepaald scenario gekoppeld. Het gaat om de volgende opvanglocaties:

- Orpheus
- Belastingdienst Stationsplein
- Centraal Beheer Prins Willem Alexanderlaan
- ROC Laan van de Mensenrechten
- Omnisport
- Amerikahal

3.10 Slachtofferidentificatie, -registratie en -informatie

Het (politie)proces Slachtofferidentificatie heeft als doel het vaststellen van de identiteit van overleden slachtoffers van een ramp of incident. Het (gemeentelijke) proces Centraal Registratie- en Inlichtingen Bureau (CRIB) heeft als doel om gegevens over het lot en de verblijfplaats van personen die bij een ramp zijn betrokken te verzamelen, te registreren, te verifiëren en te ordenen. Daarnaast heeft het proces CRIB als taak om vrijgegeven informatie te verstrekken aan belanghebbenden.

Algemeen

Bij de voorbereiding op Koninginnedag Apeldoorn 2009 wordt uitgegaan van het reguliere gemeentelijke deelproces CRIB, zoals de gemeente dat hanteert in geval van opschaling vanwege incidenten, ongevallen en rampen.

Specifiek

In het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 staat bij het deelproces 'Registreren van slachtoffers' dat de gemeente zorg draagt voor het instellen van een CRIB. In dit bureau worden gegevens van veiliggestelden, gewonden, overledenen en vermisten verwerkt. Ook het verstrekken van inlichtingen (onder strikte voorwaarden die door de burgemeester worden bepaald) behoort tot de taken van dit bureau.

Naast het gemeentelijke proces CRIB kent de politie het proces Slachtofferregistratie en -identificatie. De GHOR kent registratie middels de nationale Gewondenkaart. Bij de voorbereiding op Koninginnedag 2009 is uitgegaan van dit (reguliere) proces en voor de viering van Koninginnedag in Apeldoorn zijn geen bijzondere plannen gemaakt die afwijken van het reguliere proces.

De procesverantwoordelijke voor het proces CRIB in het GAC geeft in een interview aan dat hij het hoofd van de afdeling JZV heeft geadviseerd om op 30 april het GAC in te richten¹⁵³. Het is de geïnterviewde onbekend wanneer hij dit advies precies heeft gegeven. Op 30 april nemen twee medewerkers van het proces CRIB in het 'slapende' GAC zitting. Met 'slappend' wordt bedoeld dat het proces CRIB niet actief is, maar startklaar is voor het geval er zich een incident zou voordoen. Verder geeft de geïnterviewde aan dat de afdeling Burgerzaken van de gemeente Apeldoorn op 24 april 2009 een 'papierene oefening' heeft gehouden met de registratie van getroffenen. Deze oefening is volgens hem goed verlopen.

¹⁵³ Interview hoofd CRIB d.d. 9 juni 2009.

3.11 Voorlichting en communicatie

Het proces Voorlichting en communicatie heeft als doel het gecoördineerd informatie verschaffen aan bevolking, pers, hulporganisaties en eventuele andere doelgroepen over de maatregelen die de overheid ten aanzien van een bepaalde gebeurtenis treft en heeft getroffen.

Vorbereiding door de politie

Op 5 januari 2009 komt in het overleg van de SGBO van de regiopolitie NOG het proces Voorlichting en communicatie voor de eerste keer aan de orde. Daarbij doet de CHON het verzoek om bij wijze van voorbeeld de draaiboeken van de laatste drie jaar naar de deelnemers op te sturen.

Op 2 februari 2009 neemt de SGBO met betrekking tot voorlichting en communicatie het besluit voor iedere deelnemer een klein draaiboekje ('zakboekje') te laten verzorgen.

Op 16 februari 2009 neemt de SGBO het besluit om de details van de inzet van SMS-alert te bekijken.

Op 23 februari 2009 neemt de SGBO het besluit dat er tijdens Koninginnedag een politiecommunicatieadviseur met de persvoorlichter van de regiopolitie NOG zal meelopen.

Op 2 maart 2009 komt het proces Voorlichting en communicatie weer aan de orde in het SGBO-overleg. De SGBO neemt daarbij de volgende besluiten/acties:

- een concept van het zakboekje is gereed;
- om paniek bij het publiek te voorkomen wordt er geen gebruik gemaakt van SMS-alert. Wel zal gebruik worden gemaakt van de horecalijn¹⁵⁴;
- communicatie heeft twee voorlichters en twee persberichtenschrijvers in dienst op 30 april;
- de gemeente coördineert de persvoorlichting;
- de Chef Communicatie adviseert om deze week een bericht op intranet te zetten.

Op 16 maart 2009 besluit de SGBO met betrekking tot voorlichting en communicatie dat er een Powerpoint-Presentatie voor de algemene briefing op 29 april zal worden samengesteld. Hierbij zullen alle locatielcommandanten, de DKDB, de SGBO-deelnemers en de korpschef aanwezig zijn. Daarvoor zal de video van de viering van Koninginnedag 2008 in Friesland worden opgevraagd.

Op 6 april 2009 besluit de SGBO met betrekking tot voorlichting en communicatie dat er op Koninginnedag vier man communicatiepersoneel extra nodig zijn voor persbegeleiding.

Op 20 april 2009 komt voorlichting en communicatie voor de laatste maal aan de orde in het SGBO-overleg. Daarbij geeft de CHIN aan dat er drie soorten informatieboekjes zijn voor de verschillende doelgroepen en dat de laatste hand wordt gelegd aan het drukwerk. De afdeling communicatie zal nog een aanvullend stukje op intranet plaatsen.

De bovenstaande overleggen en de daarin genomen beslissingen met betrekking tot Voorlichting en communicatie leiden tot een Zakboek Koninginnedag 2009. Dit zakboek is als deeldraaiboek communicatie in het Algemene Draaiboek Koninginnedag 2009 Apeldoorn SGBO Jeans opgenomen. Het bevat onder andere een korte uitleg van het evenement, algemene beleidsuitgangspunten, aanwijzingen voor kleding en voor de bejegening van het publiek, en een geweldsinstructie.

¹⁵⁴ Bij de zogenaamde horecalijn wordt alleen de horeca bereikt met een SMS-alert en niet het aanwezige publiek. Dit om eventuele paniek te voorkomen.

Vorbereiding door de gemeente

Bij de voorbereiding op Koninginnedag Apeldoorn 2009 wordt uitgegaan van het reguliere gemeentelijke deelproces Voorlichting en communicatie, zoals de gemeente dat hanteert in geval van opschaling vanwege incidenten, ongevallen en rampen.

Daarnaast kent de gemeentelijke projectorganisatie voor de voorbereiding op Koninginnedag een werkgroep PR en Communicatie. Deze werkgroep richt zich vooral op de uitgebreide voorlichting en communicatie rondom het evenement, zoals het bekendmaken van het programma via onder andere een persconferentie op 8 april 2009 waarbij landelijke, regionale en lokale media aanwezig zullen zijn, het openen van een website, het opstellen van persberichten, het informeren van omwonenden, het publiceren van een programmaboekje en een Cityguide en het inzetten van zogenaamde 'citypromoters'.

In het Multidisciplinaire draaiboek Koninginnedag Apeldoorn 2009 staat bij het deelproces 'Communicatie' vermeld dat de gemeente zorg draagt voor de voorlichting van de bevolking en de media in een crisissituatie. Die taak bestaat onder andere uit het leggen van contacten met media (met name de rampenzender), het opstellen van teksten voor de burgemeester, het in bedrijf stellen van een pers- en informatiecentrum, overleg met de burgemeester en leden van de gemeentelijke rampenstaf en het bekend maken van het publieksinformatienummer.

Ten behoeve van het onderzoek zijn een persvoorlichter van de regiopolitie NOG en een voorlichtingsfunctionaris van de VNOG geïnterviewd¹⁵⁵. De voorlichter van de VNOG geeft aan geen actieve rol te hebben gehad in de reguliere voorbereiding van Koninginnedag. Wel heeft hij deelgenomen aan twee of drie voorbereidende bijeenkomsten van het ROT, waarbij deeldraaiboeken en het Multidisciplinaire draaiboek werden bekeken.

De voorlichter van de politie geeft aan dat zij zelf niet actief bij de voorbereiding was betrokken maar dat een collega namens de afdeling communicatie heeft deelgenomen aan het SGBO-overleg. Zij geeft verder aan dat er standaardafspraken zijn met betrekking tot voorlichting en communicatie die zijn gekoppeld aan het GRIP-niveau. Zo geldt dat vanaf GRIP 2 de coördinatie van de voorlichting bij de gemeente ligt. Het is haar niet bekend of er afspraken zijn gemaakt op scenario-niveau. Een aantal scenario's is in de voorbereiding geoefend, maar volgens de voorlichter van de politie was de afdeling communicatie daar niet bij betrokken. Wel is de afdeling betrokken bij het bespreken van de diverse scenario's.

¹⁵⁵ Interview persvoorlichter regiopolitie NOG d.d. 8 juni 2009 en voorlichter ROT d.d. 9 juni 2009.

D. Uitvoering

1. Inleiding

In dit deel besteedt de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) aandacht aan de uitvoering van het evenement Koninginnedag 2009 in Apeldoorn voorafgaand aan het incident.

Gezien de context van dit onderzoek is de beschrijving in dit hoofdstuk beperkt tot de processen die voor wat betreft de uitvoering van het evenement, in directe relatie staan tot het incident. Dit betreft de volgende processen:

- Bewaken en beveiligen (paragraaf 3.1).
- Mobiliteit en verkeer (paragraaf 3.2).
- Ordehandhaving (paragraaf 3.3).

Bovendien worden binnen deze processen de meest prominente onderwerpen belicht. In de paragraaf Bewaken en beveiligen gaat het vooral om de persoonsbeveiliging en explosievenverkenning. Bij de beschrijving van Mobiliteit en verkeer wordt de meeste aandacht besteed aan de verkeersposten en de verkeersafzettingen. Bij de ordehandhaving wordt voornamelijk de situatie met betrekking tot de dranghekken beschreven.

Zoals in deel A, hoofdstuk 3 van dit rapport aangegeven, behandelt dit deel de feiten in het kader van de uitvoering van het evenement in de tijdsperiode vanaf de eerste relevante gebeurtenis (om 05.30 uur) op 30 april 2009 tot het moment van het incident (11.52 uur).

Voor wat betreft de ruimtelijke afbakening worden in dit deel vooral feiten beschreven die zich in de omgeving van de plaats van het incident hebben voorgedaan. Dit betreft met name de Loolaan en de kruising rondom het monument De Naald.

2. Organisatie

Zoals in het vorige deel is aangegeven, speelt de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO) van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (regiopolitie NOG) een centrale rol bij de voorbereiding van en bij de aansturing tijdens het Koninklijk bezoek op 30 april 2009. Als bevoegd gezag functioneert de lokale driehoek van de gemeente Apeldoorn voor zover het gaat om lokale aangelegenheden, terwijl de regionale driehoek is aangewezen om bovenlokaal die gezagsfunctie te vervullen.

De operationele uitvoering van de maatregelen ligt bij de politie. Er is gekozen om de uitvoering (evenals de voorbereiding) van het evenement aan te sturen vanuit een monodisciplinaire insteek, waarbij is afgestemd met de gemeente Apeldoorn, de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), de brandweer¹⁵⁶ en Koninklijke Marechaussee (KMar)¹⁵⁷.

De SGBO verzorgt het coördinatie-niveau van de politie-inzet op tactisch niveau.

Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO)

Op 30 april 2009, vóórdat het incident plaatsvindt, houdt de SGBO vergaderingen om 08.30 uur, om 09.45 uur en om 11.00 uur op het bureau aan de Europaweg. Tijdens deze vergaderingen worden de ontwikkelingen met betrekking tot het evenement gevolgd. De binnenkomende informatie geeft geen aanleiding tot het nemen van besluiten. Voor de samenstelling van de SGBO en de taken en

¹⁵⁶ Het betreft hier zowel de brandweer Apeldoorn als de regionale brandweer.

¹⁵⁷ Referentiekader CCB en ICMS catalogus.

verantwoordelijkheden van de leden van de SGBO verwijst de Inspectie OOV naar de delen B en C van dit rapport.

Met betrekking tot het functioneren van enkele leden van de SGBO in het kader van de uitvoering van het evenement op 30 april 2009 constateert de Inspectie OOV het volgende.

De Algemeen Commandant (AC)

Zolang er geen sprake is van een bijzondere gebeurtenis, blijft de rol van de AC voornamelijk beperkt tot het op hoofdlijnen volgen van het proces. Verder fungeert de AC als liaison naar het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) en naar het Regionaal Operationeel Team (ROT)¹⁵⁸.

De Chef Ordehandhaving (COHA)

De COHA is op 30 april verantwoordelijk voor de uitvoering van alle operationele openbare orde en veiligheid maatregelen. Binnen deze rol is zij verantwoordelijk voor alle politiemaatregelen behoudens informatie(CHIN), interventie (CINT) en opsporing (COPS).

Omdat de mobiliteitsmaatregelen deels onder de verantwoordelijkheden van de COHA vallen, zit de Chef Mobiliteit (CMOB) fysiek in dezelfde SGBO-ruimte als de COHA.

De COHA bedient zich van de volgende functionarissen en diensten:

- *Een aantal sectorcommandanten.*
- *Bikers.* Er zijn bikers van de politie en bikers van de KMar actief. Alle bikers van de KMar zijn gekoppeld aan de politiebikers. Hun taak is het handhaven van de openbare orde in alle sectoren. Ze worden aangestuurd door een commandant bikers.
- *Dienst Luchtvaartpolitie (DLVP).* Ten tijde van de aankomst van de Koninklijke gasten wordt gebruik gemaakt van de tele-heli van de DLVP van het Korps landelijke politiediensten (KLPD). Doel hiervan is om verkeers- en publiekstromen vanuit de lucht te monitoren en beelden hiervan door te zenden aan de regiopolitie NOG. Na aankomst van de Koninklijke gasten vertrekt de tele-heli naar het vliegveld Teuge en staat daar op de grond.
- *Mobiele Eenheid (ME).* In het kader van eventuele opschaling van escalaties is een aantal secties ME in dienst. Nog een sectie is beschikbaar in piket.
- *Aanhoudingseenheid (AE).* Er is een groep AE beschikbaar. Zij treden op onder leiding van de eigen groepscommandant en vallen rechtstreeks onder het commando van de COHA. Eventueel aangehouden verdachten vallen onder verantwoordelijkheid van de COPS.

De Commandant Beveiligen en Bewaken (CBB/SGBO) is die dag verantwoordelijk voor eventuele noodzakelijk te nemen maatregelen bij calamiteiten binnen de aangewezen gebieden met zware veiligheidsregimes (Oranjepark, Paleis het Loo, de loop- en verblijfsgebieden van het Koninklijk gezelschap en de safehouses)¹⁵⁹.

De CMOB is verantwoordelijk voor de uitvoering van de verkeersmaatregelen in en rond Apeldoorn.

De CHIN: de informatiestroom loopt via de CHIN, zodat hij kan coördineren, analyseren en toedelen. Het uitgeven van sitraps gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de CHIN.

¹⁵⁸ In het geval van een incident.

¹⁵⁹ Zie paragraaf D.3.1.

De COPS is op die dag verantwoordelijk voor de justitiële afhandeling van aangehouden verdachten, zowel voor overname, registratie en vervoer alsook voor de voorgeleiding en verhoor. De COPS had hiervoor het commando over onder meer de Dienst Vervoer en Ondersteuning, rekercheteams (in dienst en in piket) en het Team Grootchalig Onderzoek (TGO) (in piket).

Dienst Grootchalig en Bijzonder Optreden (DGBO) van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB)

De DGBO verricht tijdens Koninginnedag 2009 zijn werkzaamheden op het bureau aan de Europaweg in de volgende samenstelling:

- Algemeen Commandant DKDB (AC DKDB).
- Chef Operatiën DKDB (CHOP).
- Chef Informatie DKDB (CHIN).
- Medewerkers Front-Office Dienst Informatieknoppunt van de DKDB.

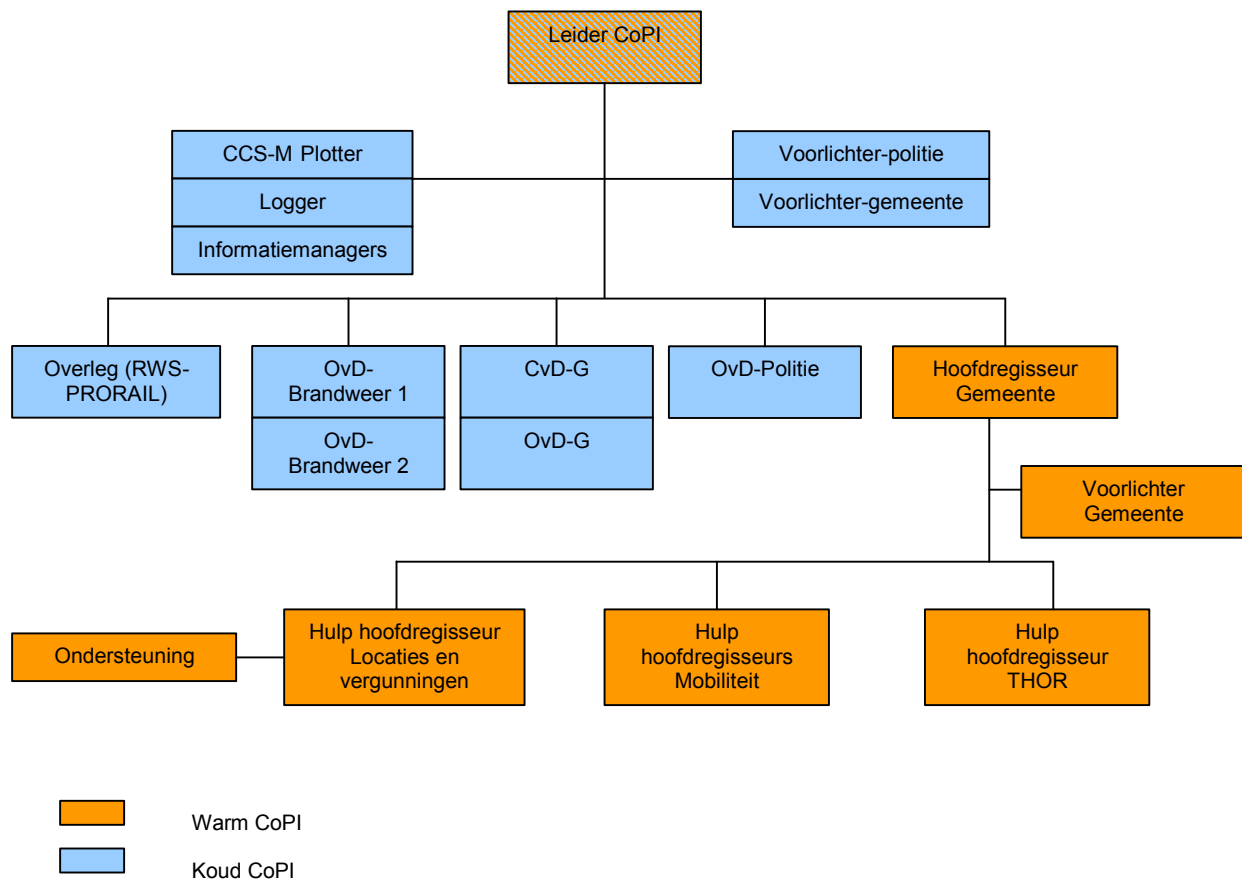
De AC DKDB en de CHOP nemen tevens deel aan de vergaderingen van de SGBO.

Commando Plaats Incident (CoPI)

Op 30 april 2009 worden de operationele activiteiten aangestuurd vanuit een CoPI, dat in het politiebureau aan de Vosselmanstraat in de gemeente Apeldoorn is ingericht. Tijdens de uitvoering van het incident wordt onderscheid gemaakt tussen een warm en een koud CoPI. Het warme CoPI, dat bestaat uit gemeentefunctionarissen die in verbinding staan met collega's in de stad, is tijdens de uitvoering van het evenement actief. Dit CoPI wordt ook het 'oranje' CoPI genoemd. Het koude CoPI is een zogenaamd 'slapend' CoPI. Dit CoPI bestaat uit medewerkers van de verschillende hulpverleningsdiensten en zal actief worden als zich een incident voordoet. De leden van het warme CoPI (met uitzondering van de hoofdregisseur) zullen dan het CoPI verlaten.

De organisatiestructuur van het CoPI is weergegeven in de volgende figuur 4. Het warme CoPI wordt ook het oranje CoPI genoemd. Uit gesprekken en documenten blijkt dat de termen 'slapend', 'warm', 'koud' en 'oranje' door elkaar worden gebruikt, zonder dat deze duidelijk en eenduidig worden gedefinieerd.

Figuur 4: organisatiestructuur COPI

Gemeentelijk Actiecentrum (GAC)

Op 30 april 2009 om 09.00 uur start het ‘slapend’ GAC aan de Europaweg op. ‘Slapend’ betekent dat de leden van het GAC in staat zijn om bij een eventueel incident direct te kunnen starten met werkzaamheden. Naast de voorzitter GAC zijn er vertegenwoordigers van alle gemeentelijke processen aanwezig.

Regionaal Operationeel Team

Op 30 april is een kernbezetting van het ROT aanwezig op het bureau aan de Europaweg. De overige leden zijn op afroep beschikbaar (door middel van een piketregeling) om in geval van een incident snel op te kunnen komen.

3. Relevante processen

3.1 Bewaken en beveiligen

Persoonsbeveiliging

Zoals boven is beschreven, is de viering van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn voorbereid in nauwe samenwerking tussen de Dienst Koninklijk Huis, de gemeente Apeldoorn, de regiopolitie NOG en de DKDB. De uitvoering van de beveiliging op 30 april 2009 vindt vooral plaats in samenwerking tussen de regiopolitie en de DKDB.

Aangezien de DKDB een permanente opdracht tot persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijk Huis heeft, is deze verantwoordelijk voor de persoonsbeveiliging van de leden van het Koninklijke gezelschap tijdens de viering van Koninginnedag op 30 april 2009. In dit kader concentreert de DKDB zich op de beveiliging in de directe nabijheid van de te beveiligen personen (TBP'en). Met betrekking tot andere aandachtspunten dan de nabijbeveiliging, zoals bomverkenning of screening van de deelnemers heeft de DKDB de randvoorwaarden geformuleerd¹⁶⁰. De uitvoering van deze voorwaarden behoort tot de verantwoordelijkheden van de regiopolitie NOG.

Op 30 april 2009 om 07.00 uur start de meldkamer van de DKDB (DIK-DKDB) de werkzaamheden op.

Omstreeks 09.00 uur wordt op verzoek van de Operationeel Commandant (OC) DKDB een controle uitgevoerd op portofoonverbindingen van alle medewerkers van de DKDB die op straat actief zijn. De medewerkers die hun portofoon niet aan hebben staan, worden gebeld.

Om 10.06 uur arriveert de Koninklijke bus bij het uitstappunt op de Regentesselaan in Apeldoorn. Hiermee start het officiële programma Koninginnedag 2009.

Medewerkers van de DKDB bevinden zich zowel binnen als buiten de dranghekken. Binnen de hekken opereren persoonsbeveiligers. De taak van de medewerkers die zich buiten de hekken, tussen het publiek bevinden is om verdachte personen langs de route van de Koninklijke stoet te observeren en eventuele onregelmatigheden te rapporteren aan de Chef Operatiën (CHOP) van de DKDB. Deze medewerkers werken samen met de AE van de regiopolitie¹⁶¹. De communicatie verloopt via de CHOP DKDB en de COHA van de regiopolitie, die in direct contact staat met de leden van de AE. Beide chefs bevinden zich fysiek in dezelfde ruimte van de SGB0 van de regiopolitie NOG aan de Europaweg.

De route van de Koninklijke stoet is door de regiopolitie NOG verdeeld in twee gebieden met verschillende beveiligingsregimes. Het onderscheid is gemaakt op basis van de mate van toegankelijkheid voor het publiek. Het eerste gebied betreft het Oranjepark en een gedeelte van Paleis het Loo. Hier bevindt het publiek¹⁶² (de deelnemers aan activiteiten, genodigden en vrijwilligers) zich tijdens de rondloop van het Koninklijk gezelschap binnen de hekken. De politieambtenaren voeren de toegangscntrole uit op basis van een toegangsbewijs (gekleurd bandje dat op naam is uitgereikt en het tonen/dragen van een identiteitsbewijs).

In het tweede gebied (de loop- en rijroute van het Koninklijk gezelschap (waaronder Loolaan)) geldt een ander beveiligingsregime, waarbij geen personen worden toelaten op de route, behoudens:

- politiemedewerkers met toezicht op het publiek achter de hekken;

¹⁶⁰ Zie deel C, paragraaf 3.3.

¹⁶¹ Met de regiopolitie werd afgesproken dat een verdachte in beginsel zou worden aangehouden door de AE.

¹⁶² Al deze personen waren voorafgaand aan het evenement gescreend (HKS); zie paragraaf C.3.3.

- observatiemedewerkers van de regiopolitie NOG en de DKDB;
- leden ere-escorte Politie en KMar;
- media onder begeleiding van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD).

Om 11.30 uur, na de rondgang van het Koninklijke gezelschap door het Oranjepark, vertrekt de Koninklijke familie met de cabriobus in de richting van de Middenlaan/Loolaan. Volgens de planning moest dit gebeuren om 11.10 uur. De vertraging is veroorzaakt doordat het programma in het Oranjepark is uitgelopen.

De stoet met de cabriobus waarin het Koninklijk gezelschap zich bevindt, heeft de volgende opstelling.

Vooran op enige afstand van de bus rijdt een onopvallende politieauto met medewerkers van het Team Explosieven Verkenning (TEV) van de regiopolitie NOG. Hierachter rijdt een DKDB-bus met beveiligers van de DKDB ter observatie en afscherming. Vervolgens rijden motorrijders van het KLPD voor de Koninklijke cabriobus om eventueel publiek op afstand te houden. Rondom de bus fietsen politie-bikers (van de regiopolitie NOG en van de KMar) mee. Deze zijn ingezet op verzoek van de DKDB in plaats van beveiligers om al te enthousiast publiek op afstand te houden en de positie van de meebewegende pers in eerste instantie te reguleren. Naast de Koninklijke bus rijden golfkarretjes met camera's van de NOS. Ook bevinden zich in de Koninklijke stoet twee gepantserde voertuigen van de DKDB. Een hiervan (met de OC-DKDB erin) rijdt direct achter de Koninklijke bus, de andere sluit de stoet af. Tussen deze voertuigen bevinden zich achtereenvolgens de DKDB-bus met beveiligers van de DKDB, een voertuig van de Dienst Koninklijk Huis met leden van het gevolg en een antieke bus met de pers.

In de cabriobus bevinden zich drie Verantwoordelijke Beveiligings Ambtenaren (VBA) van de DKDB. Voor in de bus bevindt zich de VBA van de koningin en achter in de bus de VBA's van de kroonprins en prinses Maxima. Verder zijn er voor de andere VBA's van de overige Koninklijke TBP's geen plaatsen beschikbaar. Deze VBA's bevinden zich op zeer korte afstand, rijdend in een bus achter de cabriobus van het Koninklijk gezelschap. De cabriobus wordt bestuurd door een burgerchauffeur. De VBA van de DKDB voor de koningin is het aanspreekpunt voor de chauffeur.

Explosievenverkenning

Voor de uitvoering van politiemaatregelen op het gebied van Bewaken en beveiligen ligt de verantwoordelijkheid bij de CBB/SGBO van de regiopolitie NOG. Deze maatregelen zijn vastgesteld in het deeldraaiboek Beveiligen en Bewaken¹⁶³ en liggen vooral op het gebied van explosievenverkenning.

Op 30 april 2009 geeft de CBB/SGBO operationele leiding aan de volgende eenheden:

- Teamleiders en explosievenverkenners (met honden) van vier TEV's op de locaties:
 - Oranjepark;
 - Paleis het Loo;
 - Safehouses;
 - Mobiel team (Quick Response Team). Deze rijdt in de politieauto voor de stoet uit.
- Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL). Deze heeft Paleis het Loo als uitganglocatie.
- Arrestatieteam (AT) duikers (inclusief explosievenverkenner) bij de vijver in het Oranjepark.

Op 30 april 2009 om 05.30 uur start de briefing voor de explosievenverkenners en bewakers.

¹⁶³ Zie deel C, paragraaf 3.3.

Om 06.00 uur beginnen zoekingen op de locaties Oranjepark en Paleis het Loo. De statische locaties worden onderzocht door explosievenverkenners, bijgestaan door hondengeleiders. Tevens controleren explosievenverkenners de route die de Koninklijke familie zal lopen. Verder worden aangewezen safehouses door explosievenverkenners onderzocht en door bewakingspersoneel bewaakt.

De vijver op de locatie Oranjepark wordt onderzocht door explosievenverkenners/duikers van de duikploeg van het AT Noord- en Oost-Nederland.

De directe omgeving van de locaties Oranjepark/Churchillplein, Loolaan en de aan te wijzen gedeelten op het terrein van Paleis het Loo zijn vrij van voertuigen. Door de teamleiders wordt na overleg met de CBB/SGBO de geldende wegsleepregeling toegepast.

Om 09.24 uur zijn alle bomchecks uitgevoerd.

Om 09.30 uur starten de zoekingen op de rijroute over de Loolaan naar de locatie Paleis het Loo. De teamleider TEV rijdt met verkenners en hondengeleiders ruim voor de Koninklijke stoet over de Loolaan naar de locatie Paleis het Loo.

De CBB/SGBO (zelf ook een teamleider TEV) controleert de uitvoering deels door een fysieke controle (Oranjepark en route tot aan De Naald), deels door controle middels portofoon of telefonisch contact. De CBB/SGBO geeft zijn bevindingen via de verbindingsmiddelen door aan de COHA.

Tijdens de uitvoering van het evenement vergezelt de CBB/SGBO de commandant DKDB in het gevolg achter de koningin op de diverse locaties. Hij staat in direct contact met de COHA zodat er adequaat op situaties in de directe omgeving van de Koninklijke familie kan worden gereageerd.

Tijdens activiteiten op de locaties Oranjepark en Paleis het Loo wordt een controle uitgevoerd op binnenkommende personen en goederen. Bij de controle van de verkoop op de rommelmarkt in de buurt wordt de explosievenhond ingezet. Voor meldingen buiten genoemde locaties is een Quick Response Team beschikbaar.

Volgens de CBB/SGBO zijn die dag alle proactieve beveiligings- en bewakingsmaatregelen uitgevoerd. Bij de uitvoering van de maatregelen is volgens hem pragmatisch gekeken naar het meest verantwoorde niveau van de maatregelen. Het uitgangspunt was immers een mooi feest¹⁶⁴.

¹⁶⁴ Interview CBB/SGBO, d.d. 9 juni 2009.

3.2 Mobiliteit en verkeer

Tijdens de viering van de Koninginnedag op 30 april 2009 is de CMOB verantwoordelijk voor de uitvoering van het operationele plan met betrekking tot politiemaatregelen op het gebied van mobiliteit. Tevens is hij verantwoordelijk voor de inzet en de coördinatie van het politiepersoneel dat is belast met de begeleiding van de verkeersverplaatsingen en de verkeershandhaving. De uitvoering van de politiemaatregelen op het gebied van verkeer en mobiliteit tijdens Koninginnedag 2009 houdt vooral de organisatie van de verkeersomleidingen, het parkeerbeleid en de wegsleepregeling in. De plaatsing van borden, wegbewijzing, omleidingroutes, verkeershekken, organisatie rondom transferia en de route van pendelbussen vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente Apeldoorn.

Aangezien het uitgangspunt van het evenement is dat het een feest moet zijn, zijn de route van de historische optocht, de festiviteiten die direct verband houden met de komst van de Koninklijke familie en de tocht met de cabriobus door het Koninklijk gezelschap vooral leidend en zijn de verkeersmaatregelen en wegafsluitingen daar telkens op aangepast.

Voor wat betreft de organisatie van parkeergelegenheid, transferia en de regeling van pendelbussen is er op 30 april 2009 sprake van de volgende situatie. Ten behoeve van bezoekers die per auto komen, zijn er parkeerplaatsen ingericht. Op de aanrijroutes naar Apeldoorn wordt naar deze parkeerplaatsen verwezen middels wegbewijzingborden en lichtkranten. Vervoer vanaf- en naar de parkeerplaatsen is geregeld middels pendelbussen, die door de gemeente zijn ingezet. De pendelbussen rijden naar vier verschillende in- en uitstappunten, verspreid over de stad, in de nabijheid van het evenemententerrein. Bij deze in- en uitstappunten staan mensen klaar om bezoekers wegwijs te maken en informatie te verstrekken. Zowel de parkeerplaatsen als het pendelvervoer worden gratis aangeboden. Het parkeren op de parkeerplaatsen wordt geregeld door verkeersregelaars, die zijn ingehuurd door de gemeente.

De gemeente heeft ten behoeve van wegafzettingen in het kader van het verkeerscirculatieplan verkeershekken geplaatst¹⁶⁵. De wegafzettingen zorgen ervoor dat het gebied rondom de dranghekken/feestroutes verkeersluw zijn en dat doorgaand verkeer zich niet vastrijdt op de routeafzettingen.

De politie-inzet in het kader van mobiliteit en verkeer rond Apeldoorn bestaat uit motorrijders en verkeerregelaars. Motorrijders van de regiopolitie zijn vooral ingezet om te zorgen voor een vlotte doorstroming van het verkeer. Tevens zijn motorrijders van de KMar belast met het vrijhouden van calamiteitsroutes en het leveren van verkeersbegeleiding. Om de verkeersstromen in goede banen te leiden en om op een aantal plaatsen de toegang bij afzettingen te controleren, is een aantal statische posten ingericht¹⁶⁶. Deze zijn bemand door politiemensen en verkeersregelaars. De laatste zijn ingehuurd door de gemeente Apeldoorn en behoren tot een erkend bedrijf met ervaring op dit gebied. Een en ander is in overleg en met instemming van de politie besloten. De bemensing van de verkeersposten is belast met de regeling van het verkeer en verwijzing van bezoekers naar parkeerplaatsen. Bij afzettingen worden alleen voertuigen toegelaten die daarvoor een legitieme reden hebben. Aangezien het een feestdag is waarbij gastvrij naar bezoekers moet worden gehandeld, gaat men 'soepel' om met de 'geslotenverklaringen' (verkeersbord C1)¹⁶⁷. Daar waar mensen zich melden

¹⁶⁵ Te onderscheiden van dranghekken of 'openbare ordehekken' uit paragraaf 3.3. De verkeershekken zijn losse hekken veelal voorzien van een "weg gesloten in beide richtingen"-bord. Bijlage 1 bij het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990.

¹⁶⁶ Voor wat betreft de inzet van de verkeersposten is een separaat inzetschema gemaakt, waarin tevens de taakopdracht is omschreven.

¹⁶⁷ Betreft het verkeersbord 'weg gesloten in beide richtingen'. Bijlage 1 bij het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990.

(zonder doorgangspas) en een redelijke verklaring kunnen geven voor hun dringende aanwezigheid in dit gebied, luidt de instructie deze mensen door te laten. Te denken valt daarbij aan verpleegkundig personeel, storingsdienstpersoneel, bezoekers van hotels enzovoort. Dit allemaal ter beoordeling van het politiepersoneel op de verkeersposten.

Op 30 april omstreeks 05.00 uur maakt de verkeerscoördinator van de regiopolitie op zijn motor een ronde over de route. Hierbij let hij vooral op de aanwezigheid van geparkeerde auto's in de autovrije zone.

De plaatsing van verkeershekken wordt niet gecontroleerd. Immers, op het moment dat de posten worden bezet dient de verkeerspost te melden of de hekken er op de juiste wijze staan. Van één post (Daendelsweg) komt de melding dat daar één hek ontbreekt. Dit wordt via de gemeente opgelost.

Op 30 april om 07.00 uur houdt de verkeerscoördinator van de regiopolitie een briefing voor al het personeel dat wordt ingezet voor een verkeerstaak (75 man)¹⁶⁸. Dit betreft politiemedewerkers ten behoeve van afsluitingen en motorrijders ten behoeve van verkeercirculatie en begeleiding. Voor coördinatoren van de ingehuurde verkeersregelaars (Traffic Support en Brink Verkeer) is 's ochtends op 29 april in het gemeentehuis in Apeldoorn een aparte briefing geweest (samen met Rijkswaterstaat, Veolia en de gemeente Apeldoorn).

Om 07.30 uur worden de verkeersposten ingenomen. Op het moment dat de medewerkers ter plekke zijn, wordt dit via de mobilfoon doorgegeven aan de verkeerscoördinator van de politie. Later maakt de politiemeldkamer een inventarisatie. Alle posten zijn dan bezet en blijven continu bezet.

Van de 25 door de gemeente ingehuurde verkeersregelaars staan er acht alleen. De verkeersregelaars beschikken niet over portofoons. Omdat zij niet via portofoon bereikbaar zijn, is hen verzocht in eerste instantie via hun coördinator telefonisch in contact te treden met de CMOB of anders via de periodiek langsrijdende politiemotorrijders. Ook is ervoor gezorgd dat er altijd een andere met politie bemande post in de buurt is. Op de overige posten staan koppels van twee politiefunctionarissen of een combinatie van een politiemedewerker en een gemeentelijke verkeersregelaar. Deze kunnen via de portofoon (C2000) communiceren met de CMOB. Als criterium voor de bezetting van de posten is 'zwaarte van de locatie' gehanteerd: bij grote kruisingen met een verwachte grote verkeerstoestroom zijn ervaren en ter plekke goed bekende politiefunctionarissen ingezet, al dan niet tezamen met verkeersregelaars. Bij de minder zware locaties en locaties meer richting het centrum zijn verkeersregelaars ingezet.

Op de kruising Bosweg-Jachtlaan is een dubbele verkeerspost ingericht waarbij een verkeershek op de rijbaan van de Bosweg staat. Het betreft het gedeelte van de Bosweg tussen de Jachtlaan en de Koning Lodewijklaan. Op de Jachtlaan staat bij deze verkeerspost geen hek. Deze post is bemand door twee plaatselijk goed bekende en ervaren leden van de vrijwillige politie van het district Apeldoorn. Daar is bewust voor gekozen omdat het bij eerdere evenementen een drukke post bleek te zijn, waarbij veel bestuurders ook nog eens informeerden hoe men naar zijn bestemming kon komen.

Ook op de kruising van de Jachtlaan met de Boszichtlaan – iets verderop – is een verkeerspost ingericht. De rechterrijstrook van de Jachtlaan is hier versperd door een verkeershek met het bord geslotenverklaring. De linkerrijstrook van de Jachtlaan is daar niet afgesloten. Deze verkeerspost heeft tot taak eventuele voertuigen tegen te houden die via de Middellaan en de Boszichtlaan alsnog op de Jachtlaan komen. Deze post is bemand door een verkeersregelaar van het particuliere bedrijf Brink

¹⁶⁸ Tevens hebben de politiemensen op 21 april een uitgebreide e-mail ontvangen met de indeling en de werkinstructies.

Verkeer. Bij eerdere evenementen was de ervaring dat het op deze locatie slechts om een zeer gering aantal voertuigen ging. Om die reden is deze post slechts enkel bemand. Het verkeer wordt immers over de Jachtlaan al eerder (bij de Bosweg) opgevangen (zie bijlage VI, situatieschets 2).

Op 30 april worden twee calamiteitenroutes vrijgehouden. Zij zijn bepaald aan de hand van de vaste opstelpunten van de ambulances. Op deze twee locaties is tijdens het evenement een ambulance gestationeerd die bij calamiteiten snel en adequaat inzetbaar is en bij spoed naar het ziekenhuis kan worden begeleid door motorrijders van de politie. Dit betreft de volgende locaties.

Locatie 1. Jachtlaan nabij 't Loo.

Calamiteitenroute: Jachtlaan – Laan van Spitsbergen – Laan van Westenenk – Albert Schweitzerlaan.

Locatie 2. Oranjepark/Orpheus

Calamiteitenroute: Prof. Röntgenstraat/Loolaan – Vosselmanstraat- Badhuisweg – Sprengenweg – J.F. Kennedylaan- Jachtlaan – Laan van Spitsbergen – Laan van Westenenk – Albert Schweitzerlaan.

Ook is er op verzoek van de DKDB een ambulance ten behoeve van de Koninklijke familie opgesteld naast het Oranjepark. Na het vertrek van de Koninklijke familie uit het Oranjepark wordt deze ambulance verplaatst naar een locatie op de Regentesselaan.

3.3 Ordehandhaving

Tijdens de viering van Koninginnedag 2009 is de COHA verantwoordelijk voor de uitvoering van alle operationele politiematregelen op het gebied van openbare orde en veiligheid. Een van deze maatregelen betreft de plaatsing van dranghekken¹⁶⁹ (of 'openbare ordehekken') langs de route van het Koninklijke gezelschap. De DKDB heeft vooral geadviseerd over de plaatsing van de dranghekken langs de route van de Koninklijke familie vanuit het beveiligingsperspectief. Dit was immers één van de aandachtspunten die de DKDB heeft genoemd in het kader van de uitvoering van de randvoorwaarden betreffende de beveiliging van de leden van het Koninklijk Huis¹⁷⁰. Vanuit het oogpunt van de regiopolitie NOG heeft de plaatsing van hekken langs de route tot doel om het koninklijk gezelschap en de historische optocht ongehinderd doorgang te verlenen en al te enthousiast publiek op afstand te houden. Deze plaatsing is in overeenstemming met adviezen van de DKDB uitgevoerd.

Voor wat betreft de route van de cabriobus zijn er hekken geplaatst langs de rijbaan van de Loolaan. Ter hoogte van de kruising Jachtlaan/Loolaan is een zogenaamd 'U'-corridor aangebracht op de Jachtlaan en de Amersfoortseweg (zie bijlage VI, situatieschets 1). Dit is gebeurd op verzoek van de Stichting Koninklijk Apeldoorn zodat deze corridors kunnen worden gebruikt als een uitstapplaats voor deelnemers van de historische optocht.

Op 30 april 2009 tussen 05.00 en 06.00 uur controleert de coördinator tijdelijke verkeersmaatregelen van de gemeente Apeldoorn de dranghekken langs de route. Hij constateert dat alle hekken langs de kant van de weg op de kruising Loolaan/Jachtlaan conform het hekkenplan staan. De hekken die dwars op de weg aan het einde van de 'U'-corridor op de Jachtlaan dienen te staan zijn nog niet geplaatst, zodat het bestemmingsverkeer door kan rijden. In de berm op de hoek Jachtlaan/Loolaan ligt een twintigtal hekken klaar om deze wegen later mee af te sluiten.

Een medewerker van de Stichting Koninklijk Apeldoorn heeft de leiding over de begeleiding van de historische optocht. In deze hoedanigheid zorgt hij voor de plaatsing en eventuele verplaatsing van de dranghekken op de kruising Loolaan/Jachtlaan/Zwolsseweg/Amersfoortseweg op 30 april. Bij deze kruising begint namelijk de route van de historische optocht.

Rond 07.30 uur treft deze medewerker met betrekking tot de plaats van de hekken op de kruising Loolaan/Jachtlaan/Zwolsseweg/Amersfoortseweg, dezelfde situatie aan als de medewerker van de gemeente. De hekken staan namelijk langs de beide zijden van de Jachtlaan maar nog niet dwars over de Jachtlaan, zodat de kruising nog open blijft voor het verkeer. Dit blijkt uit een door de DNR opgenomen getuigenverklaring.

Om 07.30 uur houdt de sectorcommandant van de sector Loolaan (regiopolitie NOG) een briefing in de Koning Willem-III kazerne. Alle medewerkers zijn aanwezig. Dit betreft 126 studenten en twintig begeleiders van de politie. Zestig van deze studenten zijn van de KMar. Op de briefing wordt afgesproken dat er wordt opgetreden vanuit het uitgangspunt dat dit een gezellige en gastvrije dag zou worden. De instructie is dat mensen onder begeleiding (gecontroleerd) de afgesloten weggedeelten mogen oversteken. Bijvoorbeeld, om naar een tribune te gaan of om zich bij een familielid aan de overkant te voegen. Dit is toegestaan totdat de stoet gaat rijden.

¹⁶⁹ Te onderscheiden van de verkeershekken uit paragraaf 3.2 van dit deel.

¹⁷⁰ Voor randvoorwaarden DKDB, zie deel C, paragraaf 3.3 van dit deel.

Omstreeks 09.00 uur komen bussen met de medewerkers van de regiopolitie NOG en van de KMar (studenten en begeleiders) bij de kruising Loolaan/Amersfoortseweg/Jachtlaan/Zwolseweg. Deze medewerkers worden als volgt gepositioneerd:

- Middenlaan - tien studenten en een begeleider.
- Kruising Loolaan/Zwolseweg/Jachtlaan - tien studenten en een begeleider.
- Loolaan - 106 studenten en 18 begeleiders.

De studenten vervullen uitsluitend een ceremoniële functie. De begeleiders zijn vooral belast met toezicht op het ordelijke verloop van het evenement met de gedachte dat dit een gastvrije en gezellige dag moet zijn.

De sectorcommandant constateert dat niet bij alle kruisende wegen en doorgangen hekken staan. Sommige zijn verplaatst of opengezet. Hij zet samen met studenten en begeleiders alle hekken dicht.

Omstreeks 09.00 uur sluit de eerder genoemde medewerker van de Stichting Koninklijk Apeldoorn samen met een verkeersregelaar van de stichting de Jachtlaan af. Hiertoe gebruiken ze de hekken, die in de berm liggen¹⁷¹. Hierbij verlengen zij eerst de zijafsluitingen van de Jachtlaan met nog drie hekken. Vervolgens plaatsen ze hekken dwars op de weg. Bij deze afzetting worden niet alle hekken gebruikt. De verkeersregelaar haakt alle dranghekken in elkaar. Op deze wijze wordt de 'U'-corridor gesloten. Om bestemmingsverkeer nog enige tijd door te laten rijden opent hij telkens de constructie. Aan de buitenkant van de constructie, op een afstand van twee á drie meter van de dranghekken, plaatst hij dwars op de weg een verkeershek met een bord 'geslotenverklaring'¹⁷².

Omstreeks 10.00 uur zetten de medewerkers van de stichting de hekken op de kruising Amersfoortseweg/Jachtlaan dwars over de Amersfoortseweg zodat deze een rechte lijn (met een knik) vormen met de hekken aan de zijden van de Jachtlaan en de Zwolseweg. Deze hekken zijn weggenomen van de zijanten van de afzetting op de Amersfoortseweg. Dit is gedaan om extra plaats te creëren, waardoor de activiteiten op de Loolaan door het publiek beter kunnen worden gezien. Tevens verschuiven ze deze hekkenconstructie, die dwars op de Amersfoortseweg voor de kruising staat, op verzoek van een politiefunctaris wat dichterbij naar de kruising Loolaan/Zwolseweg/Jachtlaan omdat dit publiekvriendelijker zou zijn. Bovendien maakte een opening van de hekken in de oorspronkelijke U-corridor langs de Amersfoortseweg en een afsluiting van de hele Amersfoortseweg een goede geleiding van paarden, die mee zouden lopen in de optocht, mogelijk. In bijlage VI, situatieschets 3, is de definitieve positie van de hekken bij de kruising weergegeven.

De betrokkene functionarissen zijn bevoegd om hekken te verplaatsen met het oog op de meest logische en praktische opstelling¹⁷³.

Tussen 10.15 uur en 10.30 uur controleert de sectorcommandant de opstelling van de hekken nog een keer. Hij vindt dat op dit moment alles goed staat.

De sectorcommandant geeft aan dat hij het hekkenplan niet kende. Hem is meegedeeld dat 'alles in de hekken zou staan'. Het ging erom of alles logisch opgesteld was'¹⁷⁴.

¹⁷¹ Zie paragraaf C.3.4.

¹⁷² Betreft het verkeersbord 'weg gesloten in beide richtingen'. Bijlage 1 bij het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990.

¹⁷³ Zie paragraaf C.3.4.

¹⁷⁴ Interview met sectorcommandant, d.d. 15 juni 2009.

Tussen 10.00 uur en 11.00 uur rijden twee voertuigen de 'U'-corridor bij de Jachtlaan in: een trailer met oplegger waarop een drumband staat en een vrachtwagen met aanhanger met een dansgroep en een steelband¹⁷⁵. Beide voertuigen worden geparkeerd op het linkerweggedeelte¹⁷⁶ van de Jachtlaan binnen de hekken.

Vanaf ongeveer 10.15 uur verspreiden de inzittenden van de trailer en de vrachtauto zich in de 'U'-corridor op een weggedeelte van de Jachtlaan, net voor de kruising met de Loolaan.

Op een gegeven moment doet een politiemedewerker aan de sectorcommandant het voorstel om het publiek onder begeleiding langs de kruising binnen de hekken te laten lopen. Hierdoor hoeven de mensen niet ver om te lopen. De sectorcommandant stemt hiermee in. Hij communiceert dit besluit niet met de OvD-Koninginnedag. Deze beslissing wordt genomen uit pragmatische overwegingen, namelijk om ongecontroleerde oversteekbewegingen van het publiek te voorkomen. Aan beide zijden van de Jachtlaan, net voor de kruising met de Loolaan/Amersfoortseweg wordt een aantal hekken aan de kant geschoven om hier een oversteek over de rijbaan van de Jachtlaan mogelijk te maken van de Loolaan naar de Amersfoortseweg en weer terug. Hierdoor kan het publiek gecontroleerd, onder toezicht van twee verkeersregelaars en met bijstand van twee politiebikers, de kruising oversteken.

Omstreeks 11.00 uur krijgen twee verkeersregelaars van de stichting van de medewerker van de stichting de opdracht om niemand meer de Jachtlaan te laten oversteken over deze eerder gecreëerde oversteekplaats. De hekken worden weer gesloten.

Vlak voor 11.00 uur gaan de medewerkers van de politie en de KMar¹⁷⁷ als ceremoniële afzetting in een kwartcirkel staan op de hoek Amersfoortseweg/Jachtlaan. Hiermee zorgen ze voor de afsluiting van de 'U'-corridor van de Jachtlaan, zodat niemand de toegang heeft tot de route van de Koninklijke stoet. Behalve deze ceremoniële afzetting staan hier ook verkeersregelaars en onder andere politiefunctionarissen.

Tussen 11.00 uur en 11.45 uur verzamelt zich steeds meer publiek langs de hekken. Meerdere ouders zetten hun kinderen over de hekken. De voetgangers die vanaf de Middenlaan naar de Loolaan willen lopen, moeten omlopen achter de U-vormige afzetting op de Jachtlaan. Om deze omweg niet te hoeven te maken, tilt een persoon uit het publiek enkele hekken op en schuift deze opzij¹⁷⁸. Dit gebeurt op de hoeken aan de beide zijden van de Jachtlaan. Via deze openingen steken mensen de kruising van de Jachtlaan over. Enkelen blijven daar echter staan. De betreffende verkeersregelaars van de stichting houden het publiek bij deze oversteekplaats tegen. Ze verzoeken mensen om zich te verwijderen van de kruising of naar achteren te gaan¹⁷⁹. Aanvankelijk lukt dit zodat op de kruising alleen de inzittenden van de daar geparkeerde voertuigen (de drumband en de dansgroep) staan. Dit wordt gedoogd omdat deze mensen gebonden zijn aan het evenement.

Hoe meer de stoet nadert hoe meer mensen, zowel uit de voertuigen als uit het publiek van buiten de hekken, op de kruising binnen de hekken komen staan. Bij de nadering van de stoet gaan de verkeersregelaars tussen het publiek en de ceremoniële afzetting (bestaande uit medewerkers van de politie en de KMar) staan, om te zorgen dat het publiek zich niet verder in de richting van de kruising Jachtlaan van de Loolaan verplaatst.

¹⁷⁵ Hiervoor reden beide voertuigen over de Loolaan om het publiek te vermaken.

¹⁷⁶ Hier en verder worden weggedeelten/rijstroken van de Jachtlaan aangeduid gezien in de rijrichting van De Naald.

¹⁷⁷ Dit betreft de bovengenoemde studenten en de begeleider.

¹⁷⁸ Volgens getuigenverklaringen, van mensen uit het publiek, die aan de DNR zijn afgelegd.

¹⁷⁹ Volgens getuigenverklaringen, van mensen uit het publiek, die aan de DNR zijn afgelegd.

Uiteindelijk staan rond 11.50 uur tientallen mensen op de rijbaan van de Jachtlaan in de 'U'-corridor.

Op dit moment rijdt de zwarte Suzuki vanuit de richting van de Bosweg over de Jachtlaan naar de kruising Jachtlaan/Loolaan/Amersfoortseweg.

E. Het incident

In dit deel beschrijft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) de feiten die zich in chronologische volgorde hebben voorgedaan met betrekking tot het incident met de zwarte Suzuki. De beschrijving is grotendeels gebaseerd op verklaringen van getuigen die door de Dienst Nationale Recherche (DNR) zijn opgetekend. Daarnaast heeft de Inspectie voor deze beschrijving gebruik gemaakt van kaartmateriaal van de gemeente Apeldoorn, haar eigen interviews met betrokken functionarissen en van foto's en videobeelden van de gebeurtenissen die op internet zijn geplaatst.

De beschrijving van het incident begint op het moment dat vier mannen op 30 april 2009 omstreeks 11.45 uur over de Bosweg in de gemeente Apeldoorn lopen. In hun verklaring aan rechercheurs van de DNR geven zij aan dat ze een zwarte Suzuki Swift geparkeerd zien staan langs de kant van de Bosweg, tussen de Jachtlaan en de Vonderlaan. Het valt hen op dat de auto er nogal oud uitziet. Zij verklaren verder dat een man uit de richting van de Jachtlaan naar de zwarte Suzuki aan de Bosweg loopt. De mannen maken naar die man enkele opmerkingen over de Suzuki. Die reageert daar vriendelijk op. Ze zien dat die man in de zwarte Suzuki gaat zitten, daarin wat rommelt en korte tijd daarna wegrijdt in de richting van de Jachtlaan. Op de situatieschets¹⁸⁰ is het vertrekpunt en de volledige route weergegeven die de bestuurder, van wie later bekend wordt dat het om Karst T. gaat, vanaf dit moment aflegt tot het moment van de botsing tegen het monument De Naald (zie bijlage VI, situatieschets 4).

De vier mannen geven in hun verklaring aan dat de bestuurder van de Suzuki nog voor de kruising met de Jachtlaan flink accelereert, snel schakelt en met hoge snelheid linksaf de Jachtlaan op rijdt. Hij passeert daarbij de daar op de as van de weg aanwezige vluchtheuvel links en rijdt dus feitelijk over de rijstrook voor het tegemoetkomende verkeer van de Jachtlaan in de richting van de kruising met de Loolaan.

Uit het onderzoek van de DNR en het verkeersplan van de gemeente blijkt dat op de Jachtlaan, net voorbij de kruising met de Bosweg in de richting van de Loolaan op dat moment een verkeerspost staat die bestaat uit twee verkeersregelaars. De plaats van de verkeersposten op de Jachtlaan is in bijlage VI, situatieschets 2 weergegeven. Er staat, zo blijkt uit verklaringen van die verkeersregelaars en uit het gemeentelijke verkeersplan, op de rijbaan van het gedeelte van de Bosweg dat is gelegen tussen de Jachtlaan en de Koning Lodewijklaan, voor de kruising met de Jachtlaan, een verkeershek waarop een verkeersbord C1¹⁸¹ is aangebracht. Op de rijbaan van de Jachtlaan zelf staat ter hoogte van de kruising met de Bosweg geen verkeershek (zie bijlage VI, situatieschets 2).

De twee verkeersregelaars die op die verkeerspost staan, geven in hun verklaring aan de DNR aan dat de zwarte Suzuki met een hoge snelheid over de linker rijstrook van de Jachtlaan in hun richting rijdt. Gezien vanuit de richting van de Bosweg staan zij op dat moment op de rechter rijstrook van de Jachtlaan. Een van de verkeersregelaars geeft aan dat hij de auto ziet komen aanrijden en dat de auto snel opschakelt. Hij verklaart aan de DNR dat hij de auto tot stoppen wil dwingen en dat hij dit doet met heftige handbewegingen en met schreeuwen. De bestuurder van de Suzuki negeert zijn signalen, rijdt langs de twee verkeersregelaars en gaat vervolgens over de rechter rijstrook van de Jachtlaan in de richting van de tweede verkeerspost op de kruising van de Jachtlaan met de Boszichtlaan. Een van de verkeersregelaars van de verkeerspost bij de Bosweg verklaart aan de DNR dat hij de verkeersregelaar bij de Boszichtlaan door middel van zijn portofoon wil waarschuwen maar dat de zwarte Suzuki op dat moment die verkeerspost al voorbij rijdt.

¹⁸⁰ Deze situatieschets is samengesteld op basis van het materiaal dat door de DNR beschikbaar is gesteld.

¹⁸¹ Betreft het verkeersbord 'weg gesloten in beide richtingen'. Bijlage 1 bij het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990.

Op de Jachtlaan staat op de rechter rijstrook, direct voorbij de kruising met de Boszichtlaan een verkeerspost. Op deze post staat één verkeersregelaar. Op de rechter rijstrook staat een verkeershek waarop een verkeersbord C1 is aangebracht. Door dit hek is deze rijstrook versperd. De verkeersregelaar staat midden op de weg bij dit hek. In de getuigenverklaring verklaart deze verkeersregelaar aan de DNR dat de zwarte Suzuki over de Jachtlaan over de linker rijstrook vanuit de richting van de Bosweg in zijn richting rijdt. De verkeersregelaar geeft de bestuurder een stopteken en hoort dat het motorgeluid van die auto steeds sterker wordt. De verkeersregelaar verklaart dat de auto steeds sneller gaat rijden en dat de bestuurder claxonneert. De zwarte Suzuki rijdt met hoge snelheid over de linker rijstrook van de Jachtlaan langs de verkeerspost. De verkeersregelaar ziet dat de remlichten van de Suzuki niet oplichten en dat hij met onverminderde snelheid in de richting van de kruising met de Loolaan rijdt.

Op de rijbaan van de Jachtlaan, ongeveer 100 meter voor de kruising met de Loolaan, staat een verkeershek waarop een verkeersbord C1 is aangebracht. Enkele meters daarachter (in de richting van de kruising) staan dwars over de weg dranghekken. Deze dranghekken staan ingehaakt¹⁸². Enkele tientallen meters voor die hekken claxonneert de bestuurder van de Suzuki opnieuw¹⁸³. De auto rijdt vervolgens met een snelheid van ongeveer 110-112 kilometer per uur¹⁸⁴ tegen het verkeershek aan en direct daarna tegen de dranghekken. Op een foto¹⁸⁵ is te zien dat hierdoor een hek uit de rij hekken is losgebrosen en deels loshangt en dat een ander hek los op de rijbaan van de Jachtlaan is komen te liggen. De auto rijdt door over de rechter rijbaan van de Jachtlaan. Deze rijbaan bestaat uit rijstroken voor linksafslaand, rechtdoorgaand en rechtsafslaand verkeer.

Tussen de vluchtheuvel die is aangebracht op de Jachtlaan voor de kruising met de Loolaan, en de dranghekken aan de rechterkant van de Jachtlaan staan tientallen¹⁸⁶ mensen te kijken naar de Koninklijke stoet. Op deze lijn zijn geen dranghekken aangebracht (zie bijlage VI, situatieschets 3). Politiemensen en verkeersregelaars zorgen ervoor dat deze mensen niet de rijbaan van de Loolaan op kunnen lopen¹⁸⁷.

De zwarte Suzuki rijdt vervolgens met een snelheid van ongeveer 70 kilometer per uur tegen die mensen aan. Op foto- en televisiebeelden is te zien dat meerdere mensen door die aanrijding in de lucht en tegen de grond worden geworpen. De zwarte Suzuki verliest een deel van de bumper en rijdt, ernstig beschadigd aan de voorzijde, met een snelheid van ongeveer 40 kilometer per uur door over de kruising met de Loolaan/Amersfoortseweg en komt links op de rijbaan van de Zwolseweg. Op dat moment bevindt de cabriobus met de Koninklijke gasten zich op de rechter rijstrook van de Zwolseweg. Vervolgens rijdt de Suzuki links van de bus tegen het monument De Naald aan, dat aan de andere zijde van de kruising langs de Zwolseweg staat, en komt daar tot stilstand¹⁸⁸.

¹⁸² Door de DNR opgenomen getuigenverklaringen.

¹⁸³ Bevindingen DNR.

¹⁸⁴ De snelheden zijn vastgesteld door middel van een reconstructie, uitgevoerd in opdracht van de DNR.

¹⁸⁵ Foto in dagblad Spits, d.d. 1 mei 2009.

¹⁸⁶ Door de DNR opgenomen getuigenverklaringen.

¹⁸⁷ Door de DNR opgenomen getuigenverklaringen van onder andere een politiefunctionaris en een verkeersregelaar.

¹⁸⁸ Rapport Optreden DKDB d.d. 30 april 2009; televisiebeelden.

F. Afhandeling incident

1. Inleiding

Het incident is live te zien op de televisie. Zoals ook op de televisie is te zien, komen er onmiddellijk nadat de auto tegen De Naald tot stilstand is gekomen allerlei activiteiten op gang. In dit deel beschrijft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) twaalf processen die in het licht van het verzoek van de gemeente Apeldoorn aan de Inspectie OOV voor de afhandeling van het incident van belang zijn.

2. Relevante processen

2.1 Leiding en coördinatie

Het proces Leiding en coördinatie behelst voor alle disciplines (horizontaal) en voor alle niveaus (verticaal) het in onderlinge samenhang vaststellen van de wijze van bestrijden van het incident (besluitvorming), het coördineren van en leiding geven aan de bestrijding, het monitoren van de resultaten en het op basis daarvan beoordelen en zonodig bijstellen van de bestrijding en beheersing.

In deze paragraaf worden de onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie beschreven die een nadrukkelijke rol spelen in het proces Leiding en coördinatie. De Inspectie OOV gaat hier niet in op de wijze waarop binnen en tussen de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie leiding en coördinatie wordt uitgevoerd, omdat dit in de beschouwing van de verschillende processen aan de orde komt.

Onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie

In de fase 'afhandeling van het incident' zijn op 30 april de volgende onderdelen van de operationele hoofdstructuur van de rampenbestrijdingsorganisatie operationeel: het Commando Plaats Incident (CoPI), het Regionaal Operationeel Team (ROT), het Gemeentelijk Actiecentrum (GAC) en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Het GBT kent twee vormen: het GBT-smal en het GBT-breed. Het GBT-smal bestaat uit de (loco)burgemeester, de korpschef en de Hoofdofficier van Justitie (HOvJ). Het wordt ook 'de driehoek' genoemd. Het GBT-breed is het GBT-smal aangevuld met de 'standaard' bezetting van een GBT: de Regionaal Geneeskundig Functionaris (RGF), de regionaal commandant van de brandweer en de gemeentesecretaris. Het wordt ook 'de vijfhoek' genoemd. In het GBT-smal wordt informatie die betrekking heeft op het justitieel traject besproken, die niet breed verspreid mag en kan worden. De korpschef zegt over de twee GBT's het volgende:

'In de driehoek kon ik de wezenlijke opsporingsinformatie delen die niet breed kon worden gespreid. Hiermee kon ik de driehoek telkens op een volledig gelijk informatieniveau krijgen. Na de driehoek schoven dan de andere diensten (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), brandweer, gemeente) aan om de bestuurlijke coördinatie over alle noodzakelijke en betrokken diensten vorm te geven'¹⁸⁹.

De loco-burgemeester zegt hierover:

'De overleggen van het GBT werden afgewisseld met overleggen van de beheerdriehoek. In de beheerdriehoek werden specifieke en gevoelige onderwerpen als namen van slachtoffers en

¹⁸⁹ Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

*strafrechtelijke zaken besproken. Hier is ook de letterlijke verklaring van de verdachte besproken. Dit is in het GBT niet aan de orde geweest*¹⁹⁰.

Overigens wisselt gedurende de dag de samenstelling van beide GBT's, omdat de verschillende kernleden hun eigen adviseurs meenemen. Naast de genoemde onderdelen speelt ook de Staf Grootchalige en Bijzonder Optreden (SGBO) een belangrijke rol in de afhandeling van het incident. De vergadermomenten van de genoemde onderdelen zijn in onderstaande tabel 1 opgenomen. Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde notulen en sitraps zijn de vergadertijden vastgesteld.

Uit de interviews die de Inspectie OOV heeft gehouden, blijkt dat op de plaats incident verschillende motorkapoverleggen hebben plaatsgevonden. Een motorkapoverleg is een overleg van de op dat moment hoogst leidinggevende functionarissen van de hulpverleningsdiensten die aanwezig zijn op de plaats incident. Dit overleg kent geen voorzitter en vindt plaats zonder vergaderfaciliteiten. Dit overleg wordt regelmatig aan de motorkap van een voertuig gehouden, vandaar de naam motorkapoverleg. De Inspectie OOV heeft niet kunnen vaststellen hoe vaak deze ad hoc overleggen bij De Naald hebben plaatsgevonden en wie hierbij aanwezig zijn geweest. De overleggen zijn daarom niet in de tabellen opgenomen. Hetzelfde geldt voor de vergaderingen van het GAC en het overleg van een tweede CoPI. De Inspectie OOV heeft geen vergadermomenten van het GAC vast kunnen stellen. Wel heeft zij geconstateerd dat op regelmatige basis in het GAC terugkoppeling plaatsvond vanuit het ROT. Ten slotte is sprake geweest van een tweede CoPI. Dit wordt uitvoerig beschreven in paragraaf 2.2 van dit deel van het rapport.

¹⁹⁰ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

Tabel 1: vergadermomenten

SGBO	CoPI	ROT	GBT-smal	GBT-breed
11.55 uur (1)				
	12.00 uur (1)		12.15 uur (1)	
		12.40 uur (1)		
	12.55 uur (2)		12.45 uur (2)	
13.15 uur (2)	13.15 uur (3)			
		13.20 uur (2)		
			13.45 uur (3)	
	13.50 uur (4)			
	14.15 uur (5)	14.15 uur (3)		14.15 uur (1)
14.30 uur (3)				
	14.55 uur (6)		15.00 uur (4)	
		15.15 uur (4)		15.15 uur (2)
16.00 uur (4)				
	16.32 uur (7)			
		16.45 uur (5)		
	17.30 uur (8)		17.30 uur (5)	
				17.45 uur (3)
		18.15 uur (6)		
18.20 uur (5)				
	18.45 uur (9)			
	19. ... uur (10)			
			20.15 uur (6)	
20.40 uur (6)				

Samenstelling onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie

De Inspectie OOV is op basis van de overlegverslagen en interviews nagegaan in welke samenstelling de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie op 30 april hebben gefunctioneerd. Dit is hieronder beschreven.

Het CoPI kent na het incident een andere samenstelling dan voor het incident. In verband met het actief worden van het 'slapend' CoPI besluit de leider CoPI dat de gemeentefunctionarissen, die deel uitmaken van het 'oranje'-CoPI, de ruimte waarin het CoPI zich bevindt moeten verlaten¹⁹¹. De hoofdregisseur van de gemeente blijft lid van het CoPI. Een functionaris van de gemeente, die aandringt om aanwezig te blijven in het CoPI, krijgt van de leider CoPI hiervoor toestemming¹⁹².

Daarnaast is een van de in het CoPI aanwezige Officieren van Dienst Brandweer (OvD-B) naar de plaats incident vertrokken¹⁹³. De persvoorlichtster van de politie die in het CoPI aanwezig is, stelt direct na het incident aan de leider CoPI voor om naar de plaats incident te vertrekken. Zij wil hier de

¹⁹¹ Interview OvD-Koninginnedag d.d. 9 juni 2009, interview hulp-hoofdregisseur mobiliteit d.d. 9 juni 2009, interview voorzitter werkgroep veiligheid en evenementen d.d. 10 juni 2009.

¹⁹² Interview voorzitter werkgroep veiligheid en evenementen d.d. 10 juni 2009.

¹⁹³ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur, interview inspecteur brandveilig optreden d.d. 8 juni 2009.

media te woord staan. De leider CoPI gaat hiermee akkoord, waarop de persvoorlichtster vertrekt¹⁹⁴. De persvoorlichter van de gemeente is een aantal minuten na het incident aanwezig in het CoPI. Korte tijd later vertrekt hij naar het perscentrum in hotel 'De Keizerskroon'¹⁹⁵.

Het CoPI kent vanaf het eerste overleg de volgende samenstelling: de leider CoPI, een Officier van Dienst Politie (OvD-P), een OvD-B, een Commandant van Dienst van de GHOR (CvD-G), twee vertegenwoordigers van de gemeente Apeldoorn, een vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat, een logger en een plotter. In het CoPI is gesproken over aflossing van de naar de plaats incident vertrokken persvoorlichtster van de politie. De leider CoPI heeft in zijn interview gezegd dat geen vervanger van de vertrokken persvoorlichtster is opgekomen¹⁹⁶. Het format dat is vastgesteld voor de verslaglegging, wordt volgens de leider CoPI niet consequent gebruikt. In dat verband merkt hij het volgende op:

*'Dat heeft te maken met de snelheid waarmee het format werd ingevuld. De kerninformatie wordt in verband met de snelheid ook niet altijd aangepast'*¹⁹⁷.

Het ROT kent de volgende samenstelling: de Operationeel Leider (OL), het Hoofd Sectie (HS) Politie (in casu de Algemeen Commandant (AC) van de SGBO), het HS-GHOR, het HS-Brandweer, een Ambtenaar Openbare Veiligheid (AOV-er), het hoofd van de gemeentelijke afdeling Juridische Zaken en Voorlichting (JZV), een gemeentelijke communicatieadviseur, een communicatieadviseur van de regiopolitie, een liaison van het Regionaal Militair Commando Noord (RMC-Noord), een medewerker van het Openbaar Ministerie (OM), een sitrap-schrijver, een notulist, een informatiemanager, een plotter en een logger. Hierbij moet worden opgemerkt dat het ROT niet continu in deze samenstelling bijeen is gekomen¹⁹⁸.

De samenstelling van het GAC ziet er als volgt uit: de voorzitter van het GAC, de procesverantwoordelijke Centraal Registratie en Inlichtingen Bureau (CRIB), de procesverantwoordelijke Opvang en verzorging, de directeur publieksdienst, de teamleider publieksbalie (medewerker actiecentrum CRIB), een piketambtenaar JZV en twee beleidsadviseurs veiligheid. Later op de dag is nog een aantal betrokken directeuren uit zichzelf opgekomen¹⁹⁹.

Het GBT-smal bestaat uit de (loco)burgemeester, de korpschef, de HOvJ en één of meerdere notulist(en). Het GBT-breed bestaat uit de (loco)burgemeester, de korpschef, de HOvJ, de regionaal commandant van de brandweer, de RGF, de gemeentesecretaris, de plaatsvervangend korpschef, beleidsadviseurs van het OM, de politie en de gemeente, een communicatieadviseur van de politie en notulisten. Ook hier dient opgemerkt te worden dat de teams niet continu in dezelfde samenstelling hebben gefunctioneerd. De verslagen van de overleggen geven hier geen uitsluitel over. In sommige gevallen zijn van hetzelfde overleg meerdere verslagen opgesteld, waarbij zowel de samenstelling als de inhoud van de overleggen verschillend is beschreven²⁰⁰.

De SGBO tenslotte heeft de volgende samenstelling: de AC, de Chef Ordehandhaving (COHA), de Chef Mobiliteit (CMOB), de Chef Interventie (CHIN), de Chef Opsporing (COPS), de Chef Ondersteuning (CHON), de Chef Interventie (CINT), een adviseur Conflict- en Crisisbeheersing

¹⁹⁴ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur, interview persvoorlichtster politie d.d. 8 juni 2009.

¹⁹⁵ Interview projectleider interne organisatie Koninginnedag d.d. 8 juni 2009, leider CoPI d.d. 9 juni 2009, inspecteur brandveilig optreden d.d. 8 juni 2009.

¹⁹⁶ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

¹⁹⁷ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

¹⁹⁸ Sitraps ROT, multidisciplinair draaiboek Koninginnedag 2009.

¹⁹⁹ Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

²⁰⁰ Verslagen GBT.

(CCB), de coördinator communicatie, de liaison van de Koninklijke Marechaussee (KMar), een beleidsmedewerker Regionaal Bedrijfsbureau en secretariële ondersteuning²⁰¹.

²⁰¹ Verslagen SGBO.

2.2 Alarmering en opschaling

Het doel van het proces Alarmering en opschaling is het vertalen van de essentiële gegevens van een incident naar een passende hulp- en inzetbehoefte.

In deze paragraaf gaat de Inspectie OOV in op de alarmering en opschaling van de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie nadat het incident zich heeft voorgedaan. Ook besteedt zij aandacht aan het tweede CoPI dat heeft gefunctioneerd en aan de afschaling van de rampenbestrijdingsorganisatie in de loop van dag.

Alarmering en opschaling

Direct na het incident worden de loco-burgemeester, de gemeentesecretaris en enkele medewerkers van de gemeente Apeldoorn gealarmeerd met het verzoek om naar de Europaweg te komen²⁰². De korpschef van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland (regiopolitie NOG) laat direct na het incident het GBT oproepen²⁰³. De HOvJ van het arrondissement Zutphen laat onmiddellijk de Recherche-officier van Justitie naar Apeldoorn komen om zitting te nemen in het ROT²⁰⁴.

De burgemeester, die in de cabriobus de koningin begeleidt, belt om 11.51 uur de loco-burgemeester. De burgemeester zegt dat een vreselijk ongeluk heeft plaatsgevonden. Hij wil vervolgens de loco-burgemeester die bij Paleis het Loo staat, vragen naar het GBT te gaan. De verbinding valt op dat moment echter weg²⁰⁵. De loco-burgemeester belt daarop de korpschef, die bevestigt dat een ernstig ongeval heeft plaatsgevonden. Ook nu valt de verbinding weg²⁰⁶. De loco-burgemeester klimt in een aanwezige televisiewagen en kijkt hier naar beelden van het incident. Ook hoort hij dat er slachtoffers zijn gevallen. Hij meldt zich vervolgens bij een wachthokje waar een beveiligingsbeambte staat. Aan hem maakt hij kenbaar dat hij de loco-burgemeester is. Via het openbare voorplein van de basse-cour van Paleis het Loo loopt hij naar de kazerne van de KMar. Daar staat een auto met chauffeur klaar die hem naar de Europaweg brengt²⁰⁷.

De COHA schrijft direct na het incident in haar logboek:

*'Aanrijding op De Naald. Spoed ambulances en spoed motoren. De traumahelikopter zal worden gewaarschuwd. Twee ambulances, traumaheli en vier motoren. Zoveel mogelijk ambulances, motorrijders en traumaheli'*²⁰⁸.

De COHA zegt hierover dat zij alle ambulances naar de Plaats Delict (PD) heeft laten verplaatsen²⁰⁹.

Op verzoek van de Operationeel Commandant (OC) van de DKDB wordt om 11.51 uur aan de vertegenwoordiger DKDB in de SGBO van de regiopolitie NOG extra inzet van hulpdiensten gevraagd in verband met een zware aanrijding. Een voertuig is door de afzetting gereden en tot stilstand gekomen tegen De Naald, waarbij een aantal mensen zwaargewond is geraakt. Tevens vraagt de OC om assistentie van ambulances. De meldkamer van de DKDB voldoet aan dit verzoek en geeft door dat er ambulances onderweg zijn²¹⁰.

²⁰² Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

²⁰³ Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

²⁰⁴ Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

²⁰⁵ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009, interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

²⁰⁶ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

²⁰⁷ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

²⁰⁸ Logboek COHA.

²⁰⁹ Interview COHA d.d. 8 juni 2009.

²¹⁰ Logboek meldkamer DKDB, interview Chef Operatiën en OC DKDB d.d. 15 juli 2009.

Om 11.51 uur voert een centralist van de Meldkamer Politie (MKP) 'p 110' in: een aanrijding met letsel. Een centralist van de Meldkamer Brandweer (MKB) voert 'knel' in: een ongeval met beknelling. De MKB alarmeert vervolgens een tankautospuiter (TAS) en een hulpverleningsvoertuig van de brandweer, beide uit Apeldoorn. Wat later wordt een TAS uit De Beemte gealarmeerd. Ook wordt een OvD-B, die in het slapende CoPI aanwezig is, gealarmeerd²¹¹. Op hetzelfde tijdstip, om 11.53 uur, alarmeert de Meldkamer Ambulancezorg (MKA) twee ambulances. Een minuut later alarmeert de MKA een derde ambulance.

De leider CoPI belt kort na het incident de CvD-G om op te komen in het CoPI aan de Vosselmanstraat. De CvD-G is op dat moment in de directe nabijheid van de Vosselmanstraat met de Officier van Dienst Geneeskundig (OvD-G) bij een EHBO-post²¹².

De MKB alarmeert om 11.56 uur (in het kader van Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP) 2) de volgende functionarissen:

- een piketcentralist;
- de Hoofdofficier van Dienst (HOvD)-West (die als leider CoPI fungeert);
- loggers;
- plotters;
- de Officier Informatie Voorziening (OIV);
- de Regionaal Commandant van Dienst (RCvD);
- de Staf Officier van Dienst (SOvD);
- de coördinator MKB;
- een wethouder²¹³. Dit is niet de wethouder die voor 30 april is aangewezen als loco-burgemeester.

Om 11.57 uur alarmeert de MKA een ambulance en lifeliner 3 (een traumahelikopter). Een minuut later wordt nog een ambulance gealarmeerd²¹⁴.

Naar aanleiding van het besluit van de SGBO om een ROT in te stellen, alarmeert het bureau CCB om 12.00 uur telefonisch de OL²¹⁵. De OL zegt hierop dat het voltallige ROT moet worden gealarmeerd²¹⁶. Ook wordt de secretariële ondersteuning van de SGBO opgeroepen. Daarnaast wordt een medewerker van het OM van het arrondissement Zutphen, met de taakgebieden bewaken, beveiligen en crisisbeheersing, gebeld door de HOvJ²¹⁷.

In het eerste overleg van het CoPI deelt de OvD-B mee dat de gealarmeerde OvD-B, die aanvankelijk ook in het CoPI aanwezig was, op de plaats incident is²¹⁸. De OvD-P zegt dat een sectie Mobiele Eenheid (ME) ter plaatse is. Deze is door de COHA naar de PD verplaatst om de PD af te zetten²¹⁹. De OvD-P wil een extra lid van de politie in het CoPI. De leider CoPI zegt hierover:

*'De OvD-P deelde mee dat zijn eigen OvD-P2 niet naar het veld gestuurd kon worden. Daarom is een extra lid geroepen waardoor het wel mogelijk zou zijn om ter plaatse te gaan'*²²⁰.

²¹¹ Uitdraai P2000, rapport incident De Naald, Zwolseweg 2.

²¹² Interview CvD-G d.d. 8 juni 2009.

²¹³ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²¹⁴ P2000.

²¹⁵ Verslag SGBO vergadering 11.55 uur.

²¹⁶ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

²¹⁷ Journaal bureau CCB.

²¹⁸ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur, interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

²¹⁹ Interview COHA d.d. 8 juni 2009.

²²⁰ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

Om 12.02 uur alarmeert een centralist van de MKA een tweede traumahelikopter, de lifeliner 1²²¹. Een op de MKP aanwezige verkeerscoördinator alarmeert de Verkeers Ongevallen Analyse (VOA)²²². Om 12.08 uur alarmeert een centralist van de MKB Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat gaat mobiele afscherming voor de plaats incident regelen. Een centralist van de MKA alarmeert om 12.11 uur de reguliere CvD-G in het kader van GRIP 2²²³. De centralist verzoekt deze CvD-G contact op te nemen met de MKA. Dit gebeurt op verzoek van de CvD-G Evenementen die in het CoPI aanwezig is. Deze moet in het eerste CoPI blijven en wil graag 'oren en ogen' op het incidentterrein hebben²²⁴.

Een centralist van de MKA alarmeert om 12.17 uur een ambulance. Op hetzelfde tijdstip voert een centralist van de MKP in het kladblok van het Gemeenschappelijk Meldkamer Systeem (GMS) in: 'p lijk'. Vervolgens worden de korpsleiding politie, een Ovd-P en Monuta Uitvaartverzorging gealarmeerd. Om 12.20 uur en om 12.27 uur worden nog twee ambulances gealarmeerd²²⁵.

De MKA alarmeert om 12.29 uur de volgende functionarissen in het kader van GRIP 3:

- Ovd-G.
- CvD-G.
- HS-GHOR.
- RGF.
- Hoofd MKA²²⁶.

De RGF zegt over zijn alarmering het volgende:

*'Kort na het incident belde het HS-GHOR mij op mijn GSM. De verbinding viel weg tijdens het gesprek. Het HS-GHOR heeft wel mijn voicemail in kunnen spreken, die ik heb afgeluisterd. Vervolgens ben ik vertrokken naar het gebouw van de Veiligheidsregio aan de Europaweg. Onderweg kreeg ik de melding dat GRIP 3 was afgekondigd'*²²⁷.

Om 12.30 uur alarmeert een centralist van de MKA in opdracht van de Ovd-G de Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie (SIGMA)-west²²⁸. De collega van de MKB alarmeert op zijn verzoek handmatig de bij het SIGMA behorende haakarmbak van de brandweer Elburg²²⁹. Een centralist van de MKB alarmeert in het kader van GRIP 3 de bestuurders van de gemeente Apeldoorn²³⁰.

De CvD-G deelt in het CoPI-overleg, dat start om 12.55 uur, mee dat een derde Mobiel Medisch Team (MMT) aanvliegend is. De Ovd-P zegt dat er meer mensen moeten komen voor de 'binnen- en buitenring'. Om 13.02 uur waarschuwt het hoofd Opvang en verzorging van de gemeente Apeldoorn, die lid is van het GAC, enkele medewerkers van zijn proces²³¹. Een centralist van de MKA alarmeert om 13.09 uur de op de Gemeenschappelijke Meldkamer Apeldoorn (GMA) aanwezige Ovd MKA²³².

De SGBO overlegt om 13.15 uur. Een liaison van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) zegt dat het KLPD is opgeschaald. De COHA deelt mee dat het CoPI is opgeschaald met een Ovd-P²³³. De

²²¹ P2000.

²²² Interview verkeerscoördinator politie d.d. 8 juni 2009, GMS.

²²³ Beantwoording vragenlijst GMA.

²²⁴ GMS, interview CvD-G d.d. 8 juni 2009.

²²⁵ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²²⁶ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²²⁷ Interview RGF d.d. 2 juli 2009.

²²⁸ Interview CvD-G d.d. 8 juni 2009, GMS.

²²⁹ GMS, beantwoording vragenlijst GMA, interview centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

²³⁰ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²³¹ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

²³² Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²³³ Verslag SGBO-vergadering, 13.15 uur.

CvD-G deelt op hetzelfde moment in het overleg van het CoPI mee dat de SIGMA aan de Zwolseweg wordt geplaatst. Ook is een tweede CvD-G ingezet. Deze gaat ter plaatse. De OvD-P zegt dat in de binnen- en buitenring voldoende personeel is²³⁴.

Om 13.58 uur alarmeert een centralist van de MKB een commandohaakambak (een container ingericht als vergaderruimte), inclusief bezetting, uit Doetinchem. Deze wordt gealarmeerd in verband met assistentie bij De Naald²³⁵. Het hoofd CRIB, die lid is van het GAC, laat om 14.40 uur twee applicatiebeheerders oproepen. Zij moeten naar het stadhuis²³⁶.

GRIP²³⁷

Een centralist van de MKA voert om 11.55 uur in het kladblok van GMS in dat het GRIP 2 is. De SGBO komt op dat moment in een zogenaamde spoedvergadering bij elkaar. Een medewerker van het bureau CCB adviseert in het overleg om GRIP 4 in werking te stellen, omdat dit in het draaiboek staat en is afgestemd met het bestuur. De AC zegt de gevolgen hiervan niet helemaal te kunnen overzien²³⁸. De SGBO benoemt vervolgens als actie dat opgeschaald moet worden naar GRIP 3²³⁹. De leider CoPI kondigt in het eerste overleg van het CoPI, om 12.00 uur, eveneens GRIP 3 af²⁴⁰.

De HOvJ en de korpschef overleggen om 12.15 uur als een GBT-smal. Op advies van de AC van de SGBO kondigt de korpschef GRIP 3 af²⁴¹. De korpschef zegt hierover het volgende:

'Er was weliswaar behoefte aan bestuurlijke coördinatie, maar de effecten van de aanslag waren in principe lokaal. Ondanks dat er een nationale component was ten aanzien van de veiligheid van het Koninklijk Huis, was er operationeel dus geen noodzaak om verder op te schalen. Dit was ook geen enkel punt van discussie binnen het GBT. Er was in het veld klaarblijkelijk wel verwarring over het GRIP-niveau, er is meermalen door het GBT herbevestigd moeten worden dat het een GRIP 3 coördinatie betrof²⁴².

De HOvJ zegt in dit verband:

'Omdat er geen sprake was van een regionaal incident, heeft het beleidsteam er bewust voor gekozen om niet naar GRIP 4 te gaan. In dit geval was het beter om lokale zaken ook lokaal aangestuurd te houden. En omdat het incident zich slechts tot de gemeente Apeldoorn beperkte, is er dus tot niveau 3 opgeschaald²⁴³.

Rond 12.30 uur kondigt de coördinator GMA GRIP 3 af²⁴⁴. Hij doet dit op basis van de gemeentelijke en bestuurlijke processen die dienen te worden opgestart²⁴⁵. Het ROT overlegt om 12.40 uur voor de eerste maal. De COPS zegt dat er een GRIP 4 situatie is in verband met het incident. De OL zegt over de afkondiging van GRIP 4 het volgende:

'Bij de start van het ROT was GRIP 4 het uitgangspunt. Ik weet niet wie dit heeft afgekondigd. Na overleg met het GBT is in het GBT besloten de GRIP 3-status te hanteren, GRIP 4 was onnodig en

²³⁴ Sitrap CoPI (3) 13.15 uur.

²³⁵ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²³⁶ Journaal Koninginnedag CRIB, interview hoofd CRIB d.d. 9 juni 2009.

²³⁷ Zie ook paragraaf 2.2.3.

²³⁸ Journaal bureau CCB.

²³⁹ Verslag SGBO-vergadering, 11.55 uur.

²⁴⁰ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur, interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

²⁴¹ Besprekingsverslag GBT-smal, 12.45 uur, interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

²⁴² Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

²⁴³ Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

²⁴⁴ GMS.

²⁴⁵ Beantwoording vragenlijst GMA.

*niet wenselijk. Een nationale alarmering gaat te ver. In de draaiboeken was overigens afgesproken dat GRIP 4 afgekondigd zou worden als er een aanslag op het Koninklijk gezelschap gepleegd zou worden. Dit had niet gemoeten, maar men is er nooit vanuit gegaan dat zoiets zou gebeuren*²⁴⁶.

De AC van de SGBO geeft in het overleg van het GBT-smal, om 12.45 uur, een situatierapport (sitrap). Hierin deelt hij mee dat GRIP 3 is afgekondigd. De loco-burgemeester besluit dat GRIP 3 wordt gehandhaafd²⁴⁷. De AC zegt hierover:

*'Het draaiboek had GRIP 4 opgeleverd. Ik heb vervolgens overleg gehad met het GBT alwaar besloten is om het op GRIP 3 te houden. Overwegingen hiervoor waren dat het nog een verkeersongeval kon zijn en dat het in ieder geval een lokaal incident was. De GRIP 4 processen die wezenlijk waren (inzetten Dienst Nationale Recherche (DNR), waarschuwen Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb), Nationaal Crisiscentrum (NCC) en dergelijke) zijn hierbij wel meegenomen*²⁴⁸.

Om 13.00 uur kondigt de coördinator GMA, in opdracht van het ROT, GRIP 4 af²⁴⁹. De AC van de SGBO zegt in een overleg van de SGBO, dat om 13.15 uur start, dat het GRIP 3 is. Dit is besproken in het beleidsteam²⁵⁰. In het derde sitrap van het CoPI, eveneens van 13.15 uur, staat GRIP 4 vermeld²⁵¹. De leider CoPI zegt hierover:

*'Om 13.09 uur is even sprake geweest van GRIP 4. Het ROT heeft dit afgekondigd. Ik weet niet waarom. Er was geen aanleiding om op GRIP 4 te blijven. Het CoPI heeft besloten af te schalen naar GRIP 3*²⁵².

Om 13.19 uur verneemt de meldkamer van de DKDB dat vanuit de SGBO is opgeschaald naar GRIP 4²⁵³. In het overleg van het ROT, dat op dat moment start, vraagt de OL wat de status van GRIP is. De AC van de SGBO antwoordt dat het GBT ervoor heeft gekozen GRIP 3 te handhaven²⁵⁴. Om 13.23 uur schrijft het actiecentrum brandweer in het logboek dat GRIP 4 is afgekondigd²⁵⁵.

Om 13.45 uur wordt in het GBT-smal, waar de burgemeester bij aansluit, herbevestigd dat het GRIP 3 is. De burgemeester zegt hierover:

*'In het GBT heeft enige tijd een discussie gespeeld over de GRIP-status. Deze discussie speelde met name tussen de GHOR en de politie. De GHOR had in verband met de grootschalige inzet de wens om naar GRIP 4 op te schalen*²⁵⁶. *De politie was van mening dat voor het incident, met name op het gebied van openbare orde en veiligheid, GRIP 4 niet noodzakelijk was. Uiteindelijk heeft het GBT besloten dat het GRIP 3 bleef*²⁵⁷.

²⁴⁶ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

²⁴⁷ Besprekingsverslag GBT-smal (2), 12.45 uur.

²⁴⁸ Interview AC SGBO d.d. 10 juni 2009. Kennelijk wordt hier bedoeld op het Nationaal Crisiscentrum.

²⁴⁹ GMS, beantwoording vragenlijst GMA, rapport incident De Naald, Zwolseweg 2.

²⁵⁰ Verslag SGBO-vergadering (2), 13.15 uur.

²⁵¹ Sitrap CoPI (3), 13.15 uur.

²⁵² Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

²⁵³ Logboek meldkamer DKDB.

²⁵⁴ Sitrap ROT (2), 13.20 uur.

²⁵⁵ Logboek actiecentrum brandweer.

²⁵⁶ Uit de reactie van de VNOG op het conceptrapport (d.d. 7 augustus 2009) blijkt dat de motivatie hiervoor was dat het incident op het gebied van slachtofferspreiding en PSHOR een bovenregionale uitstraling had.

²⁵⁷ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

Het GAC bespreekt om 14.10 uur dat het GBT heeft besloten dat het GRIP 3 is²⁵⁸. Ook in het eerste sitrap van het ROT staat GRIP-status 3 vermeld. Wel geeft het ROT aan het GBT als advies mee dat het GBT de GRIP-fase moet aangeven²⁵⁹. Het actiecentrum brandweer schrijft vier minuten later dat GRIP 3 is afgekondigd²⁶⁰. Ook de leider CoPI (in het CoPI) en de OL (in het ROT) delen mee dat het GRIP 3 is²⁶¹. Een centralist van de MKB voert om 14.35 uur in het GMS in: terug naar GRIP 3.

In het zesde overleg van het ROT, om 18.15 uur, wordt onder andere gesproken over afschaling. In dit kader vraagt het HS-GHOR wat de actuele GRIP-status is. Er wordt geantwoord dat het vermoedelijk GRIP 1 is²⁶². Het GAC krijgt een kwartier later een terugkoppeling uit het ROT, waarin wordt meegedeeld dat is afgeschaald van GRIP 3 naar GRIP 1²⁶³. In het CoPI, dat om 18.45 uur overlegt, wordt besproken dat in de sitrap van het ROT staat vermeld dat het GRIP 3 is en dat het de laatste ROT-vergadering is. De leider CoPI zegt na te vragen hoe dit zit²⁶⁴. In het sitrap van dit CoPI-overleg staat GRIP 3 vermeld. Om 18.57 uur voert een centralist van de MKB in het kladblok van het GMS in dat is afgeschaald naar GRIP 1.

De leider CoPI deelt in het laatste overleg van het CoPI mee dat het GRIP 0 is²⁶⁵. Hij geeft vervolgens aan de MKB door dat het wat hem betreft GRIP 0 is²⁶⁶. Een centralist van de MKB noteert dit om 19.52 uur in het kladblok van het GMS. In het GAC is om 20.45 uur bekend dat afgeschaald is naar GRIP 0²⁶⁷. Een centralist van de MKB voert om 21.26 uur nogmaals in het kladblok van het GMS in dat is afgeschaald naar GRIP 0.

Het tweede CoPI

Om 12.40 uur is het eerste overleg van het ROT. In dit overleg besluit het ROT het CoPI te verplaatsen naar de kazerne van de KMar aan de Loseweg²⁶⁸. De OL geeft hiervoor de volgende reden:

*'De politie en de GHOR verzochten in het ROT om een tweede CoPI. Zij hadden behoefte aan een rustige werkplek zonder pers. Het eerste CoPI (Inspectie OOV: de OL bedoelt hier het zogenaamde motorkapoverleg op de PD) kon niet verplaatst worden, omdat alles bij De Naald als PD was aangewezen en coördinatie ter plaatse nodig was'*²⁶⁹.

De HS-GHOR geeft aan dat hij niet heeft verzocht om een tweede CoPI. Volgens hem is in het ROT meegedeeld dat een tweede CoPI zal worden gevormd²⁷⁰.

Andere functionarissen zeggen dat het tweede CoPI is ingesteld om de hulpverlening ter plaatse te kunnen coördineren²⁷¹. De liaison van de KMar in de SGBO biedt in het overleg van het ROT zijn

²⁵⁸ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

²⁵⁹ Sitrap ROT (1), 12.40 uur.

²⁶⁰ Logboek actiecentrum brandweer.

²⁶¹ Sitrap CoPI (5), 14.15 uur, verslag ROT Jeans (3), 14.15 uur.

²⁶² Verslag ROT Jeans (6), 18.15 uur.

²⁶³ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

²⁶⁴ Sitrap CoPI (9), 18.45 uur.

²⁶⁵ Sitrap CoPI (10).

²⁶⁶ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

²⁶⁷ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

²⁶⁸ Verslag ROT Jeans (1), 12.40 uur.

²⁶⁹ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

²⁷⁰ Reactie VNOG op conceptrapport Inspectie OOV.

²⁷¹ Interview OvD-Koninginnedag d.d. 9 juni 2009, interview COHA d.d. 8 juni 2009, interview regionaal commandant van de brandweer d.d. 9 juni 2009.

kantoor in dit gebouw aan als vergaderruimte²⁷². De OL is op het moment dat hij besluit om een tweede CoPI in te stellen, niet op de hoogte van het bestaan van het CoPI aan de Vosselmanstraat²⁷³.

Rond 13.00 uur wordt op de GMA en in het actiecentrum brandweer bekend dat een tweede CoPI in de kazerne van de KMar wordt ingericht²⁷⁴. De MKB alarmeert om 13.05 uur de leider CoPI voor het tweede CoPI²⁷⁵. Om 13.15 uur overlegt het CoPI aan de Vosselmanstraat voor een derde keer. Hierin wordt meegedeeld dat het tweede CoPI aan de Loseweg wordt ingericht met het Command & Control System (CCS-M)²⁷⁶. In het SGBO-overleg van 13.15 uur deelt de KMar mee dat een CoPI is ingericht.

Om 13.17 uur voert een centralist van de MKB in het kladblok van het GMS in dat de tweede HOvD, de leider CoPI, over 25 minuten ter plaatse is. In het tweede overleg van het ROT, om 13.20 uur, meldt een functionaris van de brandweer dat het tweede CoPI, dat is ingesteld ten behoeve van de aanslag, is gestart bij de kazerne van de KMar aan de Loseweg. Het eerste CoPI blijft actief voor het hele evenement²⁷⁷.

Rond 13.30 uur is op verzoek van de leider CoPI een OvD-P gealarmeerd voor het tweede CoPI²⁷⁸. De leider CoPI deelt in het vierde overleg van het CoPI mee dat hij de leider van het tweede CoPI bij zal praten. De OvD-B zegt dat de OvD-B, die direct na het incident vanuit het CoPI naar de plaats incident is vertrokken, deel zal nemen aan het tweede CoPI. Een derde OvD-B zal de restdekking verzorgen²⁷⁹. De leider CoPI zegt hierover:

'De leider CoPI van het tweede CoPI is eerst naar het CoPI aan de Vosselmanstraat gegaan. Daar is hij door mij bijgepraat. In dit gesprek is besloten dat het tweede CoPI de verantwoordelijkheid zou nemen voor de plaats incident en het eerste CoPI voor de rest. De leider CoPI van het tweede CoPI is daarna vertrokken naar de marechausseekazerne aan de Loseweg'²⁸⁰.

Het GBT overlegt om 14.15 uur voor het eerst als het GBT-breed. Van dit overleg zijn twee verslagen opgesteld. In beide verslagen in sprake van het tweede CoPI. Dit is ingericht 'in de buurt van het incident'²⁸¹ dan wel bij De Naald²⁸².

Tussen 14.00 uur en 15.00 uur komen de leden van het tweede CoPI bij elkaar. De leden komen vrijwel direct tot de conclusie dat het tweede CoPI geen toegevoegde waarde heeft. Zij besluiten het CoPI op te heffen²⁸³.

De SGBO overlegt om 14.30 uur. De COHA deelt in dit overleg mee dat het tweede CoPI blijkbaar voortkomt uit het ROT. Zij blijkt hier niet van op de hoogte te zijn. De OL en de OvD-P in het CoPI aan de Vosselmanstraat zeggen de COHA niet op de hoogte te hebben gesteld van het instellen van het tweede CoPI²⁸⁴. De COHA zegt in het overleg van de SGBO dat het tweede CoPI is ingesteld

²⁷² Interview liaison KMar, d.d. 10 juni 2009.

²⁷³ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

²⁷⁴ Ongeval Koninginnedag 2008, GMS, beantwoording vragenlijst GMA.

²⁷⁵ Rapport incident De Naald, Zwolseweg 2, GMS.

²⁷⁶ Sitrap CoPI (3), 13.15 uur.

²⁷⁷ Verslag ROT Jeans (2), 13.20 uur.

²⁷⁸ Actiepuntenlijst CHON, journaal AC.

²⁷⁹ Sitrap CoPI (4), 13.50 uur.

²⁸⁰ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

²⁸¹ Verslag overleg GBT-breed (1), 14.15 uur.

²⁸² Besprekingsverslag GBT-breed.

²⁸³ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009, interview OL d.d. 10 juni 2009.

²⁸⁴ Interview OL d.d. 10 juni 2009, OvD-Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

vanwege het hoge aantal slachtoffers. De vraag wordt gesteld of het tweede CoPI kan worden afgebouwd. De AC zegt toe dit te checken bij de OL²⁸⁵. De COHA zegt hierover:

‘Ongeveer één uur na het instellen van het tweede CoPI kwam ik er via een vraag van een sectorcommandant achter dat een tweede CoPI draaide. Concreet betekende dit dat ik niet meer kon beschikken over mijn mensen cq. de sectorcommandant ter plaatse. Ik was hier op tegen en heb in overleg met de OL besloten het tweede CoPI gelijk op te heffen. Dit is anderhalf uur na het instellen van het tweede CoPI dan ook gebeurd’²⁸⁶.

Vanaf 15.00 uur wordt in de verschillende onderdelen van de rampenbestrijdingsorganisatie duidelijk dat het tweede CoPI is opgeheven.

Afschaling

Het GBT-breed, dat om 15.15 uur voor de tweede keer overlegt, besluit om tijdens de volgende vergadering na te denken over afschaling²⁸⁷. Het ROT overlegt op hetzelfde moment. In dit overleg vraagt het HS Brandweer (HS-B) hoelang het eerste CoPI operationeel moet blijven. De OL antwoordt dat dit vermoedelijk in stand moet blijven en zegt toe hier op terug te komen²⁸⁸.

In het logboek van de AC staat om 15.30 uur beschreven: *‘afbouwen SGBO in overleg met de DNR’*. Mocht er afgebouwd worden, dan wordt dit door de COPS van de SGBO met de COPS van de DNR besproken.

De SGBO overlegt om 16.00 uur. De COHA deelt mee dat het eerste CoPI de status ‘slapend’ heeft²⁸⁹. In het overleg van het CoPI dat een half uur later plaatsvindt, zegt de leider CoPI dat het eerste CoPI tot 20.00 uur operationeel zal zijn²⁹⁰. Een functionaris van de politie zegt in het overleg van het ROT, dat om 16.45 uur start, dat de COHA het eerste CoPI slapend in stand wil houden. Het ROT verzoekt daarnaast het GBT om een besluit te nemen over het in stand houden van het ROT²⁹¹. Het CoPI overlegt om 17.30 uur. In het overleg wordt meegedeeld dat het eerste CoPI in ieder geval tot 20.00 uur als ‘slapend’ CoPI actief blijft²⁹².

In het overleg van het GBT-smal, om 17.30 uur, wordt het verzoek van het ROT om de crisisorganisatie af te bouwen besproken. Dit verzoek is ingediend omdat de toegevoegde waarde van de brandweer en de GHOR aan het afnemen is. Nadat bevestigd is dat de diensten zelfstandig verder kunnen met de afhandeling van het incident en coördinatie dus niet meer nodig is, besluit het GBT akkoord te gaan met de afschaling²⁹³. Het incident wordt verder monodisciplinair (door de politie) behandeld²⁹⁴. Het GBT besluit dat de AC van de SGBO in overleg met de verschillende kolommen de afschaling bepaalt²⁹⁵. Om 17.45 uur is, aansluitend op het overleg van het GBT-smal, het overleg van het GBT-breed. Het GBT besluit hierin dat het na de persconferentie van 19.30 uur niet meer bij elkaar komt²⁹⁶.

²⁸⁵ Verslag SGBO vergadering 14.30 uur.

²⁸⁶ Interview COHA d.d. 8 juni 2009.

²⁸⁷ Sitrap 5-hoek 15.30 uur/GBT-breed (2) 15.15 uur.

²⁸⁸ Verslag ROT Jeans (4), 15.15. uur.

²⁸⁹ Verslag SGBO vergadering 16.00 uur.

²⁹⁰ Sitrap CoPI (7), 16.32 uur.

²⁹¹ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur.

²⁹² Sitrap CoPI (8), 17.30 uur.

²⁹³ Sitrap 5-hoek 17.30 uur/verslag GBT-smal (5), 17.30 uur, interview OL d.d. 10 juni 2009.

²⁹⁴ Interview regionaal commandant van de brandweer d.d. 9 juni 2009.

²⁹⁵ Sitrap 5-hoek 17.30 uur/verslag GBT-smal (5), 17.30 uur.

²⁹⁶ Verslag overleg GBT-breed (3), 17.45 uur.

In het zesde overleg van het ROT, om 18.15 uur, deelt de OL mee dat in het GBT is besloten dat het ROT kan afschalen, met daarbij de opmerking dat de hulpverleningsdiensten op operationeel niveau blijven samenwerken. Wel is er nog een slapend CoPI. De OL eindigt het overleg met het besluit om het ROT af te sluiten²⁹⁷. In het vijfde sitrap van het ROT, dat om 18.35 uur wordt verzonden, staat beschreven dat het ROT besluit de CoPI's op te heffen. Ook staat vermeld dat dit sitrap het laatste sitrap is²⁹⁸.

De leider CoPI deelt in het overleg dat om 18.45 uur start mee dat het Hoofd AC Brandweer heeft laten weten dat het eerste CoPI tot 20.00 uur slapend is. In het overleg wordt besproken dat in de sitrap van het ROT staat vermeld dat het de laatste ROT-vergadering is. De leider CoPI zegt na te vragen hoe dit zit²⁹⁹.

De leider CoPI deelt in het laatste overleg van het CoPI mee dat het CoPI afgeschaald zal worden. De SGBO heeft laten weten dat de '*ruimte opgeruimd kan worden*'. De leider CoPI geeft vervolgens aan de MKB door dat hij het CoPI heeft opgeheven³⁰⁰.

De Ovd-Koninginnedag vraagt aan de COHA hoe het zit met eventuele afschaling van beleidsmedewerkers van de gemeente. De COHA antwoordt dat dit niet haar verantwoordelijkheid is en dat de gemeente dit zelf moet regelen³⁰¹.

Om 20.40 uur overlegt de SGBO voor de laatste maal in dezelfde samenstelling. In dit overleg deelt de COHA mee dat het CoPI om 20.00 uur is afgeschaald. De SGBO gaat in een nieuwe samenstelling door³⁰². Om 20.45 uur is het GAC opgeheven³⁰³.

²⁹⁷ Verslag ROT Jeans (6), 18.15 uur.

²⁹⁸ Sitrap ROT Jeans (5), 16.45 uur.

²⁹⁹ Sitrap CoPI (9), 18.45 uur.

³⁰⁰ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

³⁰¹ GMS.

³⁰² Verslag SGBO-vergadering (6), 20.40 uur.

³⁰³ Logboek/besluitenlijst GAC.

2.3 Verbindingen

Dit hoofdstuk beschrijft hoe het proces verbindingen verloopt tijdens de afhandeling van het incident. Naast C2000 en mobiele telefoons is ook gebruik gemaakt van CCS-M, e-mail en MuMo's (zenders waarmee de kop en de staart van de historische optocht waren uitgerust om hen te kunnen volgen via CCS-M). Diverse betrokkenen geven aan dat ze tijdens de afhandeling van het incident worden geconfronteerd met minder goed functionerende netwerken van zowel GSM als C2000.

De GMA zegt over de complicaties met de verbindingen het volgende:

'Er is inderdaad sprake geweest van overbelasting, maar in geringe mate. Dit heeft niet geleid tot ernstige verstoring. Het ICT beheer GMA was in huis en heeft maatregelen getroffen om overbelasting tegen te gaan'³⁰⁴.

De volgende beschrijving heeft achtereenvolgens betrekking op het GAC, de burgemeester, de DKDB, de GHOR, het CoPI, de verbindingcommandowagen, de OvD-P Koninginnedag en de OvD-P plaats incident.

Gemeentelijk Actiecentrum

Het logboek van het GAC vermeldt om 11.50 uur dat via live-beelden de aard van het incident te zien is. Via de mobiele telefoon probeert het GAC helderheid te krijgen ten behoeve van de beeldvorming. Het actiecentrum alarmeert collega's, de loco-burgemeester en de gemeentesecretaris op het evenemententerrein om naar de Europaweg te komen³⁰⁵. De voorzitter van het GAC kan de burgemeester en de loco-burgemeester, die beiden in de omgeving van De Naald zijn, telefonisch niet bereiken. Hij weet hierdoor niet wanneer het GBT start met zijn werkzaamheden. Om geen tijd te verliezen wordt de GBT-ruimte ingericht³⁰⁶.

Ook het hoofd Actiecentrum Voorlichting kan, doordat het telefoonverkeer zwaar belast is, aanvankelijk niet afstemmen met zijn collega's van de afdeling communicatie. Zijn collega's bevinden zich deels in het perscentrum in hotel 'De Keizerskroon'³⁰⁷.

Burgemeester

Zoals al beschreven in paragraaf 2.2 Alarmering en opschaling, belt de burgemeester, die in de bus naast de koningin zit, om 11.51 uur met de loco-burgemeester en vertelt hem dat een vreselijk ongeluk heeft plaatsgevonden. Hij wil de loco-burgemeester, die bij Paleis het Loo staat, vragen naar het GBT te gaan. De verbinding valt op dat moment echter weg³⁰⁸. De loco-burgemeester belt daarop de korpschef, die bevestigt dat een ernstig ongeval heeft plaatsgevonden. Ook hier valt de verbinding weg³⁰⁹.

Op Paleis het Loo wordt tijdens een spoedberaad tussen de koningin en andere leden van de Koninklijke familie, de commissaris van de Koningin en de burgemeester besloten dat de officiële festiviteiten (het defilé en de fototentoonstelling) worden afgelast. Over deze beslissing heeft de burgemeester geen contact met het GBT. Volgens de burgemeester is het GBT op dat moment telefonisch ook niet bereikbaar³¹⁰.

³⁰⁴ Vragenlijst GMA.

³⁰⁵ Logboek besluitenlijst GAC.

³⁰⁶ Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

³⁰⁷ Interview hoofd actiecentrum Voorlichting d.d. 9 juni 2009.

³⁰⁸ Interview burgemeester Apeldoorn d.d. 11 juni 2009.

³⁰⁹ Interview loco-burgemeester Apeldoorn d.d. 11 juni 2009.

³¹⁰ Interview burgemeester Apeldoorn d.d. 11 juni 2009.

DKDB

De Chef Operatiën (CHOP) van de DKDB ziet het incident gebeuren op de televisie, in de kamer bij de COHA aan de Europaweg. Hij haast zich naar de ruimte waar zijn DKDB-collega's zich bevinden. Deze DKDB'ers proberen via portofoons contact te krijgen met de beveiligers op straat. Dit lukt niet. Vervolgens heeft de CHOP-DKDB de OC-DKDB, die in de stoet rijdt, even aan de lijn. Tijdens het gesprek wordt de verbinding verbroken. Met een vaste telefoon belt hij vervolgens de DKDB-post op het Oude Loo. Hij verzoekt de post deze lijn open te houden³¹¹.

De OC-DKDB zit voorin het voertuig dat achter de cabriobus van de koningin rijdt. Hij heeft een vaste spreek sleutel in zijn handen met het kanaal van de beveiliging. Hij beschikt daarnaast over twee losse portofoons. Over zijn handelingen zegt hij het volgende:

'Nadat ik de auto tegen De Naald had zien rijden riep ik door de portofoon naar alle leden van het beveiligingsteam van de DKDB: 'uit de voertuigen en om de bus heen'. Later bleek dat niet alle beveiligers dit bericht hebben gehoord. Ik wist niet of de berichten wel of niet aankwamen. De verbindingen met C2000 werkten niet altijd. De portofoons sprongen veel op 'error', de opdracht is dan niet verzonden. De vaste portofoon in de auto werkte echter wel. Hiermee heb ik om ambulances kunnen verzoeken. De problemen met de verbindingen hebben bij de DKDB niet tot knelpunten in de uitvoering van het werk geleid'³¹².

Om 12.24 uur vermeldt het logboek van de meldkamer DKDB dat er problemen zijn met de verbindingen: het GSM-netwerk en het C2000-netwerk zijn overbelast³¹³.

GHOR

De MKA communiceert met de ambulances via de C2000 mobilfoon³¹⁴. Nadat de ambulancebemanning van de eerste ambulance is gearriveerd op de plaats van het incident heeft er geen communicatie meer met de MKA plaatsgevonden³¹⁵. Dit is conform de verbindingsafspraken. Command en control vindt dan plaats via de OvD-G richting MKA.

Op een gegeven moment ontstaat er een storing in de communicatie van C2000. In het display van de MKA staat dan de tekst 'systeem overbelast'. De storing duurt minder dan tien minuten³¹⁶. Uit gegevens van de voorziening tot samenwerking Politie Nederland/(Unit Meldkamer Systeem) (vtsPN/(UMS) blijkt dat het netwerk de gehele dag operationeel is geweest. Wel was sprake van congestie (spraakaanvragen komen in de wachtrij en worden met vertraging afgehandeld, waardoor het lijkt alsof C2000 niet operationeel is)³¹⁷.

Met de ambulances is gecommuniceerd via de C2000 mobilfoon³¹⁸. De GHOR heeft geen geprioriteerde telefoons³¹⁹.

Over de verbindingen zegt de ambulancebemanning van de eerste ambulance:

³¹¹ Interview CHOP DKDB en OC DKDB d.d. 15 juli 2009.

³¹² Interview CHOP DKDB en OC DKDB d.d. 15 juli 2009.

³¹³ logboek van de meldkamer DKDB.

³¹⁴ Interview Centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

³¹⁵ Interview Ambulancebemanning d.d. 11 juni 2009.

³¹⁶ Interview Centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

³¹⁷ E-mail ministerie BZK aan Inspectie OOV, d.d. 6 augustus 2009.

³¹⁸ Interview Centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

³¹⁹ Interview OvD-P Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

'Wij hebben geen hinder ondervonden van communicatiemiddelen. De OvD-G Evenement en de OvD-G West waren al ter plaatse, waardoor communicatie met de meldkamer niet nodig was. Communiceren op het evenementenkanaal was lastig'³²⁰.

De MKA neemt in circa drie uur tijd duizend C2000 contacten en vijfhonderd telefoontjes aan³²¹.

CoPI

Een lid van het CoPI aan de Vosselmanstraat laat meteen na het incident in een sitrap aan het GBT de vraag opnemen of alle activiteiten kunnen worden stopgezet. Ze zoekt telefonisch contact met de vice-voorzitter van de Stichting Koninklijk Apeldoorn in verband met het stilzetten van de historische optocht. De vice-voorzitter heeft geen portofoon en blijkt telefonisch onbereikbaar. Tevergeefs zoekt het lid van het CoPI hem zelf met een politieauto. Uiteindelijk blijkt de vice-voorzitter zelf al het besluit te hebben genomen om de stoet stil te zetten³²².

Ook de CvD-G Evenement wordt in het CoPI aan de Vosselmanstraat geconfronteerd met een slechte GSM-verbinding. Vanaf het CoPI onderhoudt zij via de portofoon en de telefoon contact met de reguliere OvD-G die aanwezig is op de plaats incident. Dit loopt moeilijk³²³. Zij moet het gebouw verlaten om te kunnen bellen³²⁴. De CvD-G Evenement heeft voor communicatie met het HS-GHOR in het ROT en het AC-GHOR gebruik gemaakt van een vaste lijn.³²⁵ De CvD-G heeft tussen 12.00 en 14.00 uur tevens gebruik gemaakt van de liaison Rode Kruis met de MKA.

De leider CoPI zegt hierover:

'De verbinding van de GHOR-CvD-G in het CoPI was niet optimaal. Via de verbindingswagen op het binnenplein van politiebureau Vosselmanstraat zijn de verbindingen gefaciliteerd. De overige verbindingen hebben geen problemen gekend'³²⁶.

OvD-P Koninginnedag en OvD-P plaats incident

Zoals vermeld in deel C, paragraaf 3.6, zijn alle sectorcommandanten uitgerust met een C2000 portofoon met oortje. De sectorcommandanten hebben daarnaast tijdens Koninginnedag 'buddy's'. De sectorcommandanten communiceren naar boven (naar de OvD-P Koninginnedag en de COHA) en de buddy's communiceren naar de medewerkers. De buddy's hebben aparte actiekanaalen³²⁷.

De OvD-P plaats incident heeft, naast een buddy, de beschikking over een GSM. Na de aanrijding kan hiermee niet worden gewerkt omdat het netwerk overbelast is. Hij heeft als OvD-P geen rechtstreekse verbinding met de meldkamer en communiceert via de OvD-P Koninginnedag, die zich aan de Vosselmanstraat bevindt³²⁸.

De OvD-P Koninginnedag heeft aan de Vosselmanstraat geen mobilofonist of buddy. Op zijn verzoek wordt de sectorcommandant Oranjepark na de aanrijding bij hem geplaatst om alle verzoeken en vragen sneller te kunnen afhandelen³²⁹.

³²⁰ Interview Ambulancebemanning d.d. 11 juni 2009.

³²¹ Interview Centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

³²² Interview projectleider interne organisatie Koninginnedag d.d. 8 juni 2009.

³²³ Interview CvDG-Evenement d.d. 8 juni 2009.

³²⁴ Interview OvD-P Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

³²⁵ Interview CvDG-Evenement d.d. 8 juni 2009.

³²⁶ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

³²⁷ Interview OvD-P Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

³²⁸ Interview OvD-P plaats incident d.d. 15 juni 2009.

³²⁹ Interview OvD-P Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

De regiopolitie NOG heeft bij haar provider, Vodafone, navraag gedaan over de problemen met betrekking tot het GSM-vodafone-netwerk en de mobiele telefoons van de regiopolitie NOG. Daaruit blijkt dat de hoeveelheid telefoonverkeer in de minuten na het incident met circa 200% is gestegen. Dat heeft tot enige congestie bij gebruikers geleid. Priority call heeft in deze periode gefunctioneerd. Volgens Vodafone blijkt dat op de drukste centrale zes maal een 'gewoon' gesprek is afgebroken omdat een priority call werd opgezet. Onder de 100 actieve gebruikers van de regiopolitie NOG waren er 20 met priority call³³⁰. Daarbij dient beseft te worden dat priority call enkel geldt voor bellen binnen het Vodafone-netwerk. Bellen naar een ander netwerk levert geen priority op.

³³⁰ Rapportage Vodafone aan de Regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland d.d. 14 mei 2009.

2.4 Bewaken en beveiligen

In deze paragraaf beschrijft de Inspectie OOV de bewaking en beveiliging van achtereenvolgens het Koninklijk gezelschap, de locatie van het incident en de bestuurder van het betrokken voertuig nadat het incident heeft plaatsgevonden. Naar aanleiding van het incident heeft de DKDB een rapport opgesteld over de rol van de DKDB in de voorbereiding van Koninginnedag en over de wijze waarop de DKDB die dag zijn taken heeft uitgevoerd. De Inspectie OOV heeft vooral bij de beschrijving van de gang van zaken rond de bewaking en beveiliging van het Koninklijk gezelschap gebruik gemaakt van dit rapport³³¹. Passages uit de rapportage van de DKDB die vertrouwelijke informatie bevatten, heeft de Inspectie OOV niet in dit rapport opgenomen.

• Koninklijk gezelschap

Blijkens het rapport 'Optreden DKDB 30 april 2009' geeft de Verantwoordelijk Beveiligings Ambtenaar (VBA) van de koningin om 11.51 uur via de portofoon C2000 het bericht 'vermoedelijke aanslag op links'; de andere beveiligers in de bus gaan daarop staan. De VBA van de koningin geeft de chauffeur van de cabriobus aan vaart te vermeerderen. Over de gang van zaken staat in het rapport 'Optreden DKDB 30 april 2009' het volgende:

'Direct na de aanslag dirigeerde de OC-DKDB de aanwezige beveiligers uit de voertuigen en droegen hen op zich om de cabriobus op te stellen. Dat leidde direct daarop tot de aanwezigheid van in totaal (...) beveiligers aan weerszijden van de bus (...).

Ook de VBA van Hare Majesteit de Koningin, die zich rechts voorin de cabriobus bevond, had via de verbindingsmiddelen om beveiligers links en rechts naast de bus gevraagd.

De OC-DKDB en de genoemde VBA gaven vervolgens opdracht om gas te geven en snelheid te maken, met het doel de cabriobus snel weg te voeren van de aanslaglocatie.

Vanwege de technische staat van de bus, de in te zetten bocht, medeweggebruikers en de veelheid aan verschillende instructies die vanuit de bus (...) in de richting van de chauffeur werden gegeven, bleef het snelheid maken in eerste instantie echter uit. (...). Het gegeven dat veel inzittenden van de bus waren gaan staan compliceerde de taak van de VBA wegens het gebrek aan overzicht³³².

De andere (...) beveiligers in de cabriobus bevonden zich achterin. Zij gingen staan en hielden het overzicht naar voren en naar achteren. Zij dachten de eerste seconden niet onmiddellijk aan een aanslag. Dat werd veroorzaakt door de verwarring die in de bus heerste. Bij sommigen leefde de gedachte dat er een kanonschot of vuurwerk was afgegaan, dat te maken kon hebben met de historische optocht. Ook had men de zwaar beschadigde zwarte Suzuki Swift langs zien komen, met daarin een kennelijk gewonde bestuurder wiens hoofd naar de zijkant hing, hetgeen deed denken aan een ongeval met een onwel geworden bestuurder.

Toen de VBA van Hare Majesteit de Koningin, kort nadat het commando "gas geven" niet het gewenste resultaat had opgeleverd, zelf in het gangpad van de bus ging staan en op een meer indringende wijze aangaf dat snelheid gemaakt moest worden, gebeurde dit alsnog.

Ook de OC-DKDB gaf na enkele meters op de Middenlaan opnieuw aan dat de cabriobus harder zou moeten gaan rijden om de te beveiligen personen (TBP's) snel weg te voeren. Ook droeg hij via het

³³¹ Rapport Optreden DKDB 30 april 2009, versie 3.1 d.d. 7 mei 2009.

³³² Op de televisiebeelden is ook te zien dat direct nadat de auto tegen De Naald tot stilstand was gekomen, een aantal inzittenden van de cabriobus rechtop staat.

C2000 mobilfoon kanaal zoveel mogelijk beveiligers op om weer in de volgvoertuigen plaats te nemen.

De bus maakte nu een zodanige snelheid dat enkele beveiligers moesten gaan rennen om de bus bij te houden. Een (...)tal beveiligers stond op de nooduitgang trede van de cabriobus en hing aan de zijkant van de bus.

De bus reed voor de ingang van de basse-cour naar links en stopte ter hoogte van de Westvleugelingang van het Paleis het Loo’.

De CHOP en de OC van de DKDB merken in dit verband nog het volgende op:

‘Op het moment zelf waren er geen mogelijkheden om de bus sneller te laten rijden. De drempels bleken lastig te nemen. Zelfs met de Koninklijke bus zou dit een probleem zijn geweest.

Langs de linkerkant van de weg stonden vakken met de pers. De fotografen hadden laddertjes zodat ze op de juiste hoogte foto’s konden nemen. De fotografen klappen zo’n laddertje in, lopen door en klappen hem iets verder weer uit. Bij de calamiteit is één laddertje geraakt, de fotograaf heeft er op tijd af kunnen springen.

De DKDB had duidelijke afspraken gemaakt met de pers over het gebruik van de vakken. Dat de fotografen zich na het incident buiten de vakken hebben begeven, was niet conform de afspraak. De DKDB heeft dit meegegeven aan de Rijksvoorlichtingsdienst (...). De DKDB realiseert zich echter dat dit haast niet te voorkomen is³³³.

In het rapport van de DKDB staat dat in de gegeven situatie de belangrijkste procedure werd gevolgd om de TBP’s zo snel mogelijk van de locatie van de aanslag te verwijderen en naar een veilige plek te brengen.

Doordat zich rondom de stoet pers bevond, één van de golfkarretjes van de NOS achter de cabriobus reed en ook politiebikers in de onmiddellijke nabijheid waren, was het pantservoertuig van de DKDB niet in staat zodanig te manoeuvreren dat daarmee de cabriobus conform de daarvoor bedoelde procedure kon worden afgeschermd³³⁴.

Om 11.58 uur arriveert de cabriobus met de Koninklijke familie bij de westvleugel van Paleis het Loo, waarna het gezelschap de bus verlaat. Paleis het Loo is een vooraf gebomcheckte locatie. De gehele locatie is op Koninginnedag niet voor publiek toegankelijk en er is beveiliging door de regiopolitie. De OC van de DKDB stelt in dat verband:

‘Bij Paleis het Loo werden de hekken netjes bewaakt door de regiopolitie NOG, volgens afspraak³³⁵.

Om 12.20 uur begeeft de Koninklijke familie zich naar Het Oude Loo. Het kasteelpark is door beveiligers afgesloten en de diverse poorten zijn beschermd tegen doorrijden. Gelijktijdig is de beveiliging van de belangrijkste locaties verscherpt en zijn extra beveiligingsteams toegevoegd.

³³³ Interview CHOP en de OC van de DKDB d.d. 15 juli 2009. In het kader van de hoor- en wederhoorfase is gebleken dat de pers zich ook al voor het incident buiten de vakken bevond.

³³⁴ Rapport Optreden DKDB 30 april 2009, versie 3.1 d.d. 7 mei 2009.

³³⁵ Interview OC DKDB d.d. 15 juli 2009.

Om 13.29 uur wordt in het logboek meldkamer DKDB vastgelegd dat de motorondersteuning met de OC DKDB maatregelen moet nemen om motorbegeleiding paraat te hebben als de Koninklijke familie huiswaarts keert.

Om 13.56 uur is in het logboek meldkamer DKDB vastgelegd dat de CHOP DKDB meldt dat alle activiteiten op Paleis het Loo zijn afgesloten.

In het GMS wordt om 14.35 uur de vraag vastgelegd wanneer de collega's bij het Paleis het Loo kunnen afbouwen. Dit wordt meegenomen in het overleg.

Vanaf 16.00 uur verlaten de leden van het Koninklijk gezelschap Het Oude Loo en daarmee Apeldoorn³³⁶.

- **Locatie incident**

Zowel functionarissen van de DKDB als van de regiopolitie NOG ondernemen actie nadat het incident heeft plaatsgevonden. In het rapport 'Optreden DKDB 30 april 2009' staat in dit verband:

'Conform de geldende procedures hebben beveiligers zich kort nadat het voertuig van de aanslagpleger tegen De Naald tot stilstand was gekomen, in de richting van de bestuurder begeven om zich ervan te vergewissen dat de bestuurder niet tot verdere actie in staat was. Ook hebben zij, naar aanleiding van geruchtvorming, rondgekeken of een mogelijke tweede verdachte uit de betreffende auto nog ergens op of rond de plaats delict aanwezig was'.

Om 11.59 uur meldt de COHA van de regiopolitie NOG in het journaal Ordehandhaving dat er een bomcheck plaatsvindt op het voertuig van de verdachte in verband met een mogelijke bomdreiging. Alles rondom de auto moet van de COHA worden weggehaald en de Commandant Beveiligen en Bewaken(CBB)/SGBO waarschuwt het quick response team om een bomcheck uit te voeren. Volgens het rapport van de DKDB wordt de bomcheck om 12.05 uur uitgevoerd.

De CBB/SGBO geeft aan dat een explosievenverkenner van de DKDB een eerste check bij de auto uitvoert³³⁷. De betrokken functionaris van de DKDB bevestigt dit³³⁸. Daarna voert het Team Explosieven Verkenning (TEV) van het quick response team een reguliere check uit. Er wordt ook een hond ingezet voor onderzoek aan het voertuig, gevolgd door een laatste visuele controle op het voertuig door de Explosieven Opruimingsdienst (EOD). De CBB/SGBO merkt in dit verband het volgende op:

'Volgens de procedures had ik er ook voor kunnen kiezen om de PD te ontruimen en dan met de robot van de EOD de eerste controle te doen. Gezien de eerdere bevindingen was hier geen reden voor'³³⁹.

De CBB/SGBO loopt naar de bevelvoerder brandweer en een ambulanceverpleegkundige en drukt hen op het hart voorzichtig te zijn en hem te waarschuwen bij verdachte zaken. In het interview van de CBB/SGBO geeft hij aan dat hij rekening hield met een zogenaamde second blast. Daarom heeft hij in eerste aanleg de omgeving laten scannen op mogelijk aanwezige verdachte objecten.

Een medewerker van de DKDB merkt in dat verband het volgende op:

³³⁶ Rapport optreden DKDB 30 april 2009.

³³⁷ Interview CBB/SGBO d.d. 9 juni 2009.

³³⁸ Interview medewerker DKDB d.d. 14 juli 2009.

³³⁹ Interview CBB/SGBO d.d. 9 juni 2009.

'Uit onderzoek blijkt dat als er sprake is van een aanslag er vaak een afleidingsmanoeuvre is en dat daarna de grote klap plaatsvindt'³⁴⁰.

Vervolgens worden de eenheden weer op de uitgangstellingen gebracht zodat ze weer snel beschikbaar zijn bij eventuele volgende aanslagen. De CBB/SGBO stuurt het quick response team naar de uitgangstelling kazerne Loseweg en de hondenbegeleiders met hun honden naar de uitgangstelling politiebureau Vosselmanstraat.

Na de diverse checks door de DKDB, het TEV en de EOD worden de auto en de omgeving veilig verklaard en vrijgegeven.

Om 13.56 uur wordt in het journaal Ordehandhaving vastgelegd dat het TEV toestemming verzoekt voor een controle van een verdacht pakket (tas) in het voertuig. Het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) komt daarvoor ter plaatse.

In het GMS wordt om 13.57 uur vastgelegd dat het EOCKL een verdachte tas naast het voertuig gaat bekijken. Deze tas is daarbij nog 'geröntgend' omdat die daar niet thuis hoorde. Dit bleek een tas te zijn van een verpleegkundige die hulp was gaan verlenen³⁴¹.

De CBB/SGBO houdt de EOD ter plaatse om op een later moment de auto veilig over te kunnen dragen aan het Landelijk Forensisch Team (LFT).

- **Bestuurder auto**

Om 12.28 uur meldt de COHA in het journaal Ordehandhaving dat zij een collega verantwoordelijk maakt voor de bewaking van de verdachte. Zij wil geïnformeerd worden waar de verdachte heen wordt vervoerd.

De HOvJ geeft aan dat hij zelf opdracht heeft gegeven voor de bewaking in het ziekenhuis van de verdachte. Hij geeft aan dat de dader 'een risico vormde'. De dader was volgens de HOvJ snel in het ziekenhuis. De HOvJ heeft de medewerker Bewaken, Beveiligen en Crisisbeheersing van het OM Zutphen gevraagd bijstand te verlenen³⁴².

Om 12.29 uur meldt de CINT in het logboek Opsporing dat de bewaking van de verdachte in het ziekenhuis in gang wordt gezet. Tevens meldt hij dat een aanhoudingseenheid (AE) mee is naar het ziekenhuis voor de eerste bewaking.

Om 12.42 uur wordt in het journaal Ordehandhaving vastgelegd dat de verdachte wordt bewaakt door AE-ers.

Om 15.45 uur wordt in het journaal van het bureau CCB vastgelegd dat het OM in overleg met de COPS heeft besloten dat als de verdachte in leven blijft, hij in het stelsel Bewaken en Beveiligen wordt opgenomen. De maatregelen zijn dan:

- geen bezoek;
- identiteit afschermen;
- bewaking door twee gewapende collega's;
- toegang door recherche alleen na legitimatie.

³⁴⁰ Interview medewerker DKDB d.d 14 juli 2009.

³⁴¹ Interview CBB/SGBO d.d. 9 juni 2009.

³⁴² Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

Om 21.30 uur is in het journaal van het bureau CCB vastgelegd dat het OM wil worden geïnformeerd indien de verdachte (de bestuurder van de auto) overlijdt. Zijn lichaam moet in dat geval in beslag worden genomen en worden overgedragen aan de DNR.

2.5 Opsporing

In deze paragraaf beschrijft de Inspectie OOV aspecten van het proces Opsporing, zoals dat na het incident in gang is gezet. Zij besteedt daarbij aandacht aan de volgende vijf onderwerpen:

- Plaats Delict.
- Dader.
- Bewijsverzameling.
- Samenwerking tussen verschillende diensten en overdracht zaak.
- Vermissing pantservoertuig.

- **Plaats Delict**

Om 11.51 uur rijdt een personenauto dwars door het publiek heen tegen het monument De Naald op. In eerste instantie lijkt de situatie op een ongeluk. Het verkeersongevallen analyse team wordt opgeroepen voor analyse van het 'ongeval'.

Een betrokken politieambtenaar geeft de volgende beschrijving van de eerste momenten na de aanrijding:

'Er gebeurde op het moment vlak na het incident van alles. Een groot aantal mensen (politie, KMar, GHOR, brandweer, burgers) was instinctief op eigen initiatief en vanuit de eigen professie druk bezig met de hulpverlening. Er was nog niet echt sprake van bewuste coördinatie maar dit werd vlak na het incident zeker niet gemist.'

Enkele minuten later, rond 11.55 uur, beseffen de op de locatie van het incident aanwezige functionarissen dat dit waarschijnlijk om een aanslag gaat. De plaats waar de aanrijding plaatsvond, wordt aangewezen als de PD van de aanslag.

De COHA wijst de sectorcommandant van sector Loolaan aan als OvD op de PD (of PD-manager) en de CBB/SGBO als leider PD³⁴³.

Direct na de aanslag bepalen de COPS en de COHA op het beeldscherm van de camerabeelden in de SGBO-ruimte de binnen- en de buitenring van de PD. Het kruisingsvlak (met daarop De Naald en het voertuig van de verdachte) wordt benoemd tot binnenring van de PD. De buitenring van de PD maken ze 200 meter groot. Wanneer bekend wordt dat de auto vanaf de Jachtlaan/Boszichtlaan is komen aanrijden, wordt ook de Jachtlaan richting De Naald volledig afgesloten. Ook andere richtingen naar De Naald worden afgezet. Deze situatie wordt tot in de avonduren gehandhaafd.

Uiteindelijk worden in het kader van dit incident zeven PD's vastgesteld. Dit gebeurt zoveel mogelijk in overleg tussen de COPS en de medewerkers van respectievelijk het regionaal en het Landelijk Team Forensische Opsporing (TFO en LTFO). Naar aanleiding van de eerdere ervaringen in februari 2009 bij de Polderbaanrash³⁴⁴ worden ook alle ziekenhuizen waar slachtoffers liggen als PD behandeld. Bovendien worden per PD PD-beheerders toegewezen. Het betreft de volgende PD's:

- de auto (kleine PD);
- de directe omgeving van De Naald (grote PD);
- de aanrijroute van de verdachte vanaf de Bosweg;
- de woning van de verdachte;
- het ziekenhuis waar de verdachte ligt;

³⁴³ De CBB/SGBO blijft deze taak vervullen totdat de groepschef van het team recherche van regiopolitie NOG arriveert. Deze fungeert als beheerder van de Plaats Delict totdat de Coördinator Plaats Delict Unit (CPDU) zijn taak overneemt.

³⁴⁴ Interview COPS, d.d. 15 juni 2009.

- de ziekenhuizen waar de slachtoffers verblijven;
- de mortuaria met de dodelijke slachtoffers.

In opdracht van de COHA wordt de (grote) PD afgezet door manschappen en bussen van de ME van het regiopolitie Twente en van de KMar. De CBB/SGBO geeft collega's in de buurt de opdracht om mensen (die niet betrokken zijn bij de hulpverlening) met zachte hand van de PD te verwijderen. Na de afvoer van gewonden hebben derden geen toegang tot de PD. Op de PD is direct gehandeld volgens het protocol PD-management. Hiervoor zijn alle medewerkers van de regio geïnstrueerd.

Om 11.58 uur doet een explosievenverkenner van de DKDB een eerste check (quick scan) van de auto. Daarna vindt een reguliere check plaats door het TEV van het quick response team en een explosievenhond. Op aanvraag van de COHA komt tevens het EOCL op de PD. De PD-leider houdt deze ter plaatse om op een later moment de auto veilig over te kunnen dragen aan het LFT. Na de bomverkenning wordt de PD door CBB/SGBO vrijgegeven. Hierna komt de brandweer ter plaatse om de bestuurder uit de auto te 'knippen'.

Rond 13.30 uur meldt de COPS tijdens een vergadering van SGBO dat de DNR nu opschakelt en dat de opsporing tot die tijd niet anders is dan het vrijstellen van de PD³⁴⁵. Ook meldt de CINT in het journaal Ordehandhaving dat er geen TR en VOA op de PD mogen werken. De PD wordt bevroren.

Omstreeks 13.45 uur zijn alle slachtoffers weg van de PD. De OvD op de PD krijgt een nieuwe taak: Chef Beheerder PD³⁴⁶.

Rond 17.00 uur krijgt de COPS opdracht van het GBT (via het ROT) om de PD zo spoedig mogelijk op te heffen. De PD mag geen 24 uur blijven bestaan. Hier is sprake van spanning tussen de OOV-belangen (verkeersdoorstroming op de ring van Apeldoorn) en de opsporingsbelangen. De COPS overlegt met de leider LTFO hoe de spoedige opheffing van de PD kan worden bewerkstelligd. Beiden zijn van mening dat dit mogelijk is. Met behulp van de verlichting van de brandweer kan er in de nacht worden doorgewerkt. De COPS en de leider (L)TFO geven aan het ROT aan dat dit vanuit opsporingstechnisch oogpunt uiteraard niet optimaal is (sporen zoeken en veiligstellen bij daglicht gaat beter). Toch blijft de opdracht onveranderd.

Rond 21.30 uur wordt de auto van de verdachte van de PD verwijderd en voor nader onderzoek opgeslagen bij het TFO van de regiopolitie NOG.

• **Dader**

Kort na het moment dat de zwarte Suzuki bij het monument De Naald tot stilstand is gekomen, gaan drie opsporingsambtenaren naar de auto. Dit zijn de bikers³⁴⁷ uit de Koninklijke stoet (medewerkers van de KMar en van de regiopolitie NOG). Zij verlenen de eerste hulp aan de bestuurder van de auto. Deze blijkt zwaar gewond te zijn maar wel bij bewustzijn en aanspreekbaar. De betreffende functionarissen stellen aan de bestuurder vragen met betrekking tot zijn identiteit en de redenen van de aanrijding. Uit de antwoorden van de bestuurder blijkt dat het hier om een opzettelijke actie gaat. In de auto vinden ze identiteitsdocumenten van de bestuurder. Aan de bestuurder wordt de cautie medegedeeld en hij wordt als verdachte gehoord. In het verhoor bevestigt de verdachte dat het om een opzettelijke aanrijding gaat die hij heeft gepleegd met het doel om het Koninklijk Huis te treffen.

³⁴⁵ Verslag SGBO Jeans, 30 april 2009, vijfde vergadering.

³⁴⁶ Rond 21.00 uur heeft een ME-commandant zijn taak overgenomen.

³⁴⁷ Zie ook deel D, paragraaf 3.1.

Om 11.55 uur houden de bovengenoemde opsporingsambtenaren de verdachte aan op verdenking van poging tot een aanslag op leden van het Koninklijk Huis. Om 12.25 uur wordt de verdachte ter plaatse voorgeleid aan de dienstdoende hulpofficier van Justitie.

Ondertussen worden door middel van de tenaamstelling van het kenteken van de Suzuki de adresgegevens van de kentekenhouder van de auto bekend. Vervolgens wordt vastgesteld dat deze kentekenhouder de verdachte is. Hij wordt gecontroleerd in verschillende registratiesystemen en open bronnen. De instanties krijgen informatie over onder andere naam, adres, woonplaats, familie en woonhistorie van de verdachte. Verder worden er geen bijzonderheden gemeld. De identiteitspapieren van de verdachte worden ingenomen door medewerkers van de Regionale Inlichtingen Eenheid (RIE) van de regiopolitie NOG. Het voertuig van de dader wordt in beslag genomen.

De verdachte wordt met behulp van de brandweer uit zijn voertuig bevrijd en per ambulance naar het ziekenhuis in Deventer vervoerd. Hij wordt begeleid door medewerkers van de AE. Onderweg spreekt de verdachte met deze medewerkers maar dit betreft geen verhoor. Na aankomst in het ziekenhuis is de verdachte niet meer aanspreekbaar. Aanvankelijk wordt hij in het ziekenhuis bewaakt door rechercheurs van de regiopolitie NOG. Later neemt de DNR de bewaking over. Om 17.22 uur wordt de verdachte in het ziekenhuis in verzekering gesteld. In het ziekenhuis wordt bloed bij hem afgenomen voor een bloedanalyse³⁴⁸.

In verband met een mogelijke huiszoeking worden het Observatie Team (OT) en de Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid (AOE)³⁴⁹ in opdracht van de COPS naar het woonadres van de verdachte te Huissen gestuurd. Ook laat de COPS contact opnemen met de regiopolitie Gelderland-Midden met het verzoek om de woning van verdachte onopvallend te observeren tot de komst van het OT en/of de AOE. Vanaf ongeveer 12.15 uur wordt de woning van de verdachte door de medewerkers van de regiopolitie Gelderland-Midden geobserveerd. Omstreeks 12.40 uur zijn het OT en de AOE van regiopolitie NOG ter plaatse. De medewerkers van Gelderland-Midden staan op dit moment in het portaal voor de woning van de verdachte. De CINT belt de COPS DNR en deelt hem mede dat het OT en de AOE bij de woning van de verdachte zijn. De COPS DNR geeft aan dat er niet mag worden binnengetroten. Rond 13.15 uur treedt het AOE met de toestemming van de Officier van Justitie (zaakofficier van het parket Zutphen) de woning binnen. De CINT deelt dit de COPS DNR mede. Omdat de regiopolitie NOG nog geen formele toestemming van de DNR heeft gekregen om binnen te treden, laat de COPS DNR de zaak 'bevroren'.

Om 15.32 uur geeft de rechter-commissaris (RC) toestemming voor het doorzoeken van de woning van de verdachte. Medewerkers van de DNR doorzoeken vervolgens de woning.

Uit controle van de woonhistorie van de verdachte blijkt dat hij in het verleden heeft gewoond op een adres in Apeldoorn. Omstreeks 12.50 uur gaat een groep OSO-rechercheurs (rechercheurs die de Opleiding Statische Observatie hebben gevolgd) naar dit pand. Aangezien de verdachte al sinds 2005 in zijn huidige woonplaats staat ingeschreven, besluit de Commandant OSO af te zien van nader onderzoek daar.

De commandant Sectie Technische Ondersteuning (STO) van het OT neemt contact op met de Dienst Specialistische Recherche Toepassingen (DSRT) van het KLPD. De DSRT controleert het GSM-nummer van de verdachte.

³⁴⁸ Op grond van het Wetboek van Strafvordering.

³⁴⁹ AOE is gestuurd in verband met safety check in verband met mogelijke explosieven.

Om 23.13 uur wordt geregistreerd dat de verdachte nog leeft en dat er wordt gewacht op de komst van zijn familie.

Op 1 mei 2009 om 02.58 uur komt de verdachte te overlijden in het ziekenhuis te Deventer. De DNR neemt zijn lichaam in beslag.

- **Bewijsverzameling**

Direct na de aanslag laat de COPS het Team Grootschalig Onderzoek (TGO) en alle andere piketfunctionarissen in dienst komen. Verder stuurt hij de medewerkers van het tactische team naar de PD. Tevens is het TFO van de regiopolitie NOG al opgeroepen om op de kleine PD, maar later ook voor de andere PD's, te worden ingezet.

Direct na het incident wordt een portobericht³⁵⁰ ontvangen over een mogelijke tweede inzittende van de Suzuki, die uitgestapt of uit de auto geslingerd zou zijn. Hierover worden direct alle getuigen in de buurt ondervraagd. Er wordt geen getuige gevonden die het verhaal bevestigt. Bij de opsporing van het incident wordt door de politie NOG rekening gehouden met de kans dat de mogelijke tweede verdachte één van de slachtoffers is die uit de auto door de lucht het publiek in vloog.

In opdracht van de COHA stijgt de teleheli op om luchtfoto's te maken van de situatie ter plaatse.

Er is één groep van OSO-rechercheurs in de omgeving van het incident aanwezig. Zij zijn bezig met de observatie van de omgeving en deels met het ondersteunen bij het vastleggen van de namen van de getuigen op de PD.

De Ovd-P van de PD (voormalig CBB/SGBO) regelt dat bij elk slachtoffer een politiefunctaris aanwezig is voor de eerste hulpverlening, registratie van gegevens en eventuele getuigenverklaringen. Ook worden politiemensen samen met lichtgewonden naar het ziekenhuis meegestuurd voor de registratie. Deze worden vervoerd met hulp van de KMar in een busje. Tevens worden naar diverse locaties recherchekoppels gestuurd om getuigen te horen. Bovendien worden de namen van getuigen genoteerd zodat deze later kunnen worden benaderd. Indien nodig worden getuigen voor de opvang en het opnemen van een verklaring naar verschillende locaties gebracht: het Bastion hotel, het bureau Vosselmanstraat en de Koning Willem III kazerne³⁵¹. De getuigen dienen zo veel mogelijk gescheiden te worden gehouden.

Ook noteren medewerkers van de regiopolitie Gelderland-Midden namen en telefoonnummers van alle getuigen die zich daar melden, zodat deze later kunnen worden teruggebeld. De formulieren worden doorgezonden aan de CHIN NOG.

Na het bericht dat een dodelijk slachtoffer naar het ziekenhuis is vervoerd, besluit de COHA om alles op de PD te laten liggen (inclusief dodelijke slachtoffers).

Rond 12.30 uur geeft de COPS opdracht om eventuele stoffelijke overschotten in beslag te nemen. Om 13.52 uur wordt een melding gemaakt dat dit inderdaad is gebeurd.

In het kader van opsporing worden alle telefoongegevens veiliggesteld.

³⁵⁰ De oorsprong hiervan is onbekend.

³⁵¹ Naar deze laatste locatie worden studenten van regiopolitie NOG en KMar gebracht. Zie deel D, paragraaf 3.3.

Internetrechercheurs van de DNR stellen alle publieke beelden veilig, zowel op internet als op TV. Daarnaast zijn rechercheurs in dienst voor mogelijke vervolgacties.

Rond 16.40 uur is de identiteit van alle dodelijke slachtoffers vastgesteld. Nog niet alle familieleden van deze slachtoffers zijn getraceerd.

De Dienst Luchtvaartpolitie (DLVP) geeft een CD met luchtfoto's die om 15.00 uur zijn gemaakt en een DVD met video-opnamen van die ochtend, af aan de DNR. Ook haalt de DNR het beeldmateriaal van de televisie, van vaste cameraposities van de regiopolitie NOG en van winkels, tankstations, Rijkswaterstaat en dergelijke, op. Dit materiaal wordt geanalyseerd, vooral om vast te stellen of er een tweede persoon in de auto heeft gezeten.

Rond 19.30 uur stelt de DNR een e-mailadres voor het uploaden van foto- en videomateriaal voor het publiek beschikbaar.

- **Samenwerking tussen verschillende diensten en overdracht zaak**

Direct na de aanslag neemt de HOvJ van het arrondissement Zutphen contact op met de HOvJ van het Landelijk Parket en het College van Procureurs-Generaal.

*'Het was me vrij snel na het incident duidelijk dat het om een nationaal belang ging'*³⁵².

In dit overleg wordt besloten om de opsporing op te schalen naar het Landelijk Parket en de DNR.

De COPS NOG stelt vrijwel direct na de aanslag diverse interne en externe diensten en organisaties in kennis van dit incident. Dit betreft onder andere het OM, de NCTb en het LTFO³⁵³.

Omstreeks 11.55 uur krijgt de COPS DNR opdracht van het hoofd DNR om contact op te nemen met de regiopolitie NOG om te vragen wat de 'duiding' van de zaak is.

Vervolgens neemt de COPS DNR contact op met de CHIN en de COPS NOG. Uit het gesprek met de CHIN blijkt dat de dader al heeft bekend en dat het gaat om een aanslag op het Koninklijk gezelschap. De COPS DNR geeft beide personen zijn telefoonnummer en meldt dat deze zaak waarschijnlijk overgedragen zal worden aan de DNR. Daarnaast geeft hij aan dat hij graag op de hoogte wil worden gehouden.

In het journaal van het bureau CCB is na 12.00 uur vastgelegd dat de DNR de zaak overneemt.

Ook de DNR werkt met een SGBO-structuur. Bij het incident op Koninginnedag 2009 heeft de COPS van de DNR de operationele leiding vanuit de DNR. De SGBO van de DNR start rond 12.00 uur op.

*Tussen 12.00 uur en 12.30 uur krijgt de COPS DNR een melding van het hoofd DNR dat de zaak voor de DNR en het Landelijk Parket is. Naar aanleiding hiervan neemt de COPS DNR contact op met de COPS NOG. Hij deelt hem mede dat de DNR de zaak overneemt. Tevens geeft hij aan dat er geen cruciale acties ondernomen mogen worden zonder zijn toestemming'*³⁵⁴.

³⁵² Interview HOvJ, d.d. 24 juni 2009.

³⁵³ De meeste betrokkenen zijn door de televisiebeelden al op de hoogte van het incident.

³⁵⁴ Interview COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

In de SGBO-vergadering van 13.15 uur deelt de COPS NOG mede dat de DNR het onderzoek gaat overnemen en dat de opsporing tot die tijd niets anders is dan het veiligstellen van de PD.

Ondertussen treedt de AOE Noord-Oost Nederland de woning van de verdachte in Huissen binnen zonder toestemming van DNR³⁵⁵.

*Omstreeks 13.30 uur belt de COPS DNR de COPS NOG met de mededeling 'De DNR neemt de zaak over' en 'Hierbij overrule ik je'. Vervolgens geeft de COPS DNR aan dat de COPS NOG de coördinatoren naar Zwolle moet sturen om de zaak in persoon daar over te dragen en de DNR bij te praten. De COPS NOG stelt voor om in Apeldoorn te komen overleggen omdat het niet mogelijk is alle coördinatoren direct van hun taken af te halen en naar Zwolle te sturen'*³⁵⁶.

Om 13.40 uur wordt de CHOP DNR gebeld door de HOvJ van het OM Zutphen met de mededeling dat de DNR het onderzoek overneemt.

*'Bij de toewijzing van de zaak van Koninginnedag 2009 aan de DNR is het opsporingsprotocol Contra-Terrorisme leidend. Hierin staat echter niets beschreven over de overdracht van zaken van regiokorpsen naar de DNR. De afstemming over de overdracht vindt meestal op ad-hoc-basis plaats. Uit het protocol blijkt dat de DNR de zaak onder andere overneemt wanneer het gaat om een aanslag en het nationaal belang in het geding komt'*³⁵⁷.

Om 13.51 uur zijn de CHOP DNR en de Chef Operationele Expertise (CHOPEX) van DNR operationeel.

In totaal zijn er vier teams (tachtig medewerkers) opgeroepen om naar Zwolle te gaan. Ook de commandovoering voor de SGBO van de DNR gebeurt vanuit Zwolle. De keuze van de locatie wordt bepaald door de volgende overwegingen.

*'Uitgangspunt binnen de DNR is dat teams bij een grootschalig optreden vanaf hun eigen werkplek hun werk doen. Daar zijn immers alle faciliteiten aanwezig om direct aan de slag te kunnen gaan. Wel zal de locatie van de DNR die het dichtst bij de aanslag is als bruggenhoofd worden benoemd zodat de samenwerking met de betreffende regio goed gestalte kan krijgen. Daarbij is ook nog de overweging dat de aan- en afvoerroutes rond de PD's van de aanslag verstopt zullen raken. Toen duidelijk was dat de DNR het opsporingsonderzoek had overgenomen en bleek dat regiopolitie NOG al een aantal activiteiten had uitgezet heeft de COPS DNR aan de COPS NOG verzocht zijn coördinatoren naar Zwolle te laten komen voor overleg met de teamleiders van de DNR. Daar waren inmiddels ook twee Officieren van Justitie van het Landelijk Parket en de piketofficier van Justitie van Zutphen bij elkaar gekomen zodat er een soepele overdracht mogelijk kon worden gemaakt'*³⁵⁸.

Rond 14.20 uur meldt de CMOB in het journaal Ordehandhaving dat alles nu op het niveau van de Landelijke Recherche ligt en alles nu dus wordt bevroren. Hij meldt ook dat er meer personeel naar het Lukas ziekenhuis moet om de pers op afstand te houden. Ook daar moeten alle onderzoeken worden bevroren.

³⁵⁵ Zie ook boven in deze paragraaf onder de kop 'Dader'.

³⁵⁶ Interview COPS NOG d.d. 15 juni 2009.

³⁵⁷ Interview COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

³⁵⁸ Interview COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

'Om 14.17 uur zijn er DNR-medewerkers onderweg naar de vier PD's. Om 14.18 uur wordt een melding gemaakt dat de samenwerking tussen de DNR en de regiopolitie NOG in gang wordt gezet en dat de regio er nog niet van op de hoogte is gesteld dat de DNR de zaak gaat overnemen'³⁵⁹.

'Tussen 14.18 uur en 16.30 uur zoekt de COPS NOG tweemaal contact met de COPS DNR in verband met de onduidelijkheid bij hem over de overname door de DNR. De COPS NOG geeft daarbij aan dat bij hem nog niet bekend is dat de zaak door de DNR/Landelijk Parket zou zijn overgenomen'³⁶⁰.

'Aanvankelijk was het de COPS NOG onvoldoende duidelijk op welke manier de overname zou moeten gebeuren. Met de komst van de liaison vanuit de DNR liep het proces een stuk beter. Uitgangspunt van de COPS was dat alle ambtshandelingen op papier moesten worden gezet. Dit heeft ook betekend dat het proces-verbaal van aanhouding en voorgeleiding van de verdachte in eerste aanleg met pen en papier zijn gedaan, omdat de verbalisanten nog druk bezig waren op de PD. In de tussentijd is de zaak door de DNR dus niet overgenomen maar is door de regio zoveel mogelijk gewerkt aan overdracht aan de DNR. Uiteindelijk is omstreeks 21.50 uur het hele dossier van ambtshandelingen, compleet met samenvattend raam proces-verbaal aan de DNR overgedragen. De wat stoeve overdracht heeft er niet toe geleid dat zaken niet zijn gebeurd of niet goed zijn gebeurd. Wel heeft de COPS meermalen moeten ingrijpen om frustratie bij zijn mensen over de manier van optreden van de DNR de kop in te drukken. Als voorbeeld kan de overname van de bewaking van de verdachte in het ziekenhuis worden genoemd. Dit ging zonder afstemming, wat enige spanning opleverde met de bewakende medewerkers van de regiopolitie. De DNR-medewerkers kwamen ook hier de zaak overnemen, maar verzochten de regio wel de bewaking te blijven verzorgen. De COPS heeft ook hier met zijn mensen moeten praten om de frustratie over de wijze van overnemen in te dammen'³⁶¹.

Om 15.00 uur heeft de DNR haar plan van aanpak klaar. De daarin genoemde doelstelling is het voorkomen van een meervoudige aanslag en het doen van onderzoek naar de enkelvoudige aanslag middels diverse opsporingsdisciplines. Onderzoek op de PD, onderzoek in de woning van de verdachte en het bewaken van de verdachte zijn de belangrijkste onderdelen.

Er wordt een liaison voor de regiopolitie NOG benoemd. Verschillende functionarissen vertellen daar iets over:

'Zijn taak was om de verbinding te leggen tussen de twee organisaties, het gaat dan met name om de overdracht van opsporingsprocessen van regiopolitie NOG naar de DNR. De COPS DNR vroeg de COPS NOG om de operationele coördinatoren van regiopolitie NOG naar Zwolle te laten komen. Dit was om de afstemming tussen regiopolitie NOG en de DNR te regelen, om gezamenlijk op te trekken. De COPS DNR was op dat moment 'in charge', wat betekende dat de medewerkers van regiopolitie NOG moesten schakelen. De COPS NOG zei dat hij niet in staat was om operationele coördinatoren naar Zwolle te sturen. Vervolgens heeft de COPS DNR zijn liaison de opdracht gegeven om de telefoonnummers van de operationele coördinatoren van regiopolitie NOG te traceren en hen in verbinding te brengen met de teamleiders van de DNR. Aan het eind van de middag heeft het eerste contact plaats gevonden met de operationele coördinatoren van regiopolitie NOG. Het is niet gelukt een formeel overlegmoment te organiseren, bilateraal is er veel gebeurd'³⁶².

³⁵⁹ Journaal DNR.

³⁶⁰ Interview met COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

³⁶¹ Interview met COPS NOG d.d. 15 juni 2009.

³⁶² Interview met COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

'Deze liaison had echter geen bevoegdheden en moest alles met de COPS DNR kortsluiten en afstemmen. Dat was wat omslachtig omdat de COPS NOG wel gemandateerd was om zelfstandig en direct afspraken te maken. Het contact met de liaison verliep inhoudelijk wel goed en soepel'³⁶³.

'Volgens de COPS DNR is de overdracht van de zaak van de regiopolitie NOG aan de DNR om 14.48 uur een feit'³⁶⁴.

Om 15.15 uur wordt in het overleg van het SGB0-Jeans gemeld dat de CHOP DNR de 'leading' persoon is. Ook is er een Operationele OvJ van het Landelijk Parket. Het Zutphense OM heeft dan geen operationele rol meer. De recherche OvJ adviseert om contact op te nemen met de operationele OvJ in verband met de overdracht.

De COPS NOG vraagt bij het GBT formeel om een bevestiging voor de overname door de DNR. Omstreeks 16.00 uur bevestigt het GBT de overdracht en bekrachtigt deze overdracht met een besluit.

Vanaf dat moment wordt samen met de liaison van de DNR gewerkt aan de feitelijke overdracht van de hele zaak'³⁶⁵.

Om 16.05 uur krijgt de CHOP DNR signalen vanuit de driehoek dat er onduidelijkheid is bij de COPS NOG over de overname door de DNR. De CHOP DNR zoekt contact met hem. Naast een liaison voor de regio NOG benoemt de CHOP DNR ook een CHOPEX als koppeling tussen de DNR en het LTFO'³⁶⁶.

Vanaf aanvang was duidelijk dat de LTFO het forensische werk zou moeten gaan overnemen. De samenwerking tussen TFO NOG en LTFO verliep perfect. Het liep naadloos in elkaar over. De verantwoordelijke functionarissen hebben samen het overdrachtsverbaal gemaakt en getekend'³⁶⁷.

Vanaf het begin lopen 'informatiemensen' van de DNR mee met 'informatiemensen' van de regiopolitie NOG. Op operationeel vlak moet immers vanaf het begin informatie worden gedeeld.

Voor 18.20 uur is de tactische coördinator van de regiopolitie NOG afgelost door de DNR. Het strafrechtelijk deel gaat dan over naar de DNR.

Om 21.30 uur meldt de COHA in haar briefing met de opvolgende commandanten dat het LTFO aanspreekpunt is op de PD en dat de liaison van de DNR aanwezig is. Tevens meldt de COHA dat de DNR vanaf 22.00 uur verantwoordelijk is voor de PD in de kleine ring. De bewaking van de ziekenhuizen wordt ingevuld door de aflossing van de regiopolitie NOG.

- **Vermissing pantservoertuig**

Op 30 april 2009 omstreeks 14.00 uur doet het gerucht de ronde dat er een gepantserd voertuig is vermist of ontvreemd. In het onderstaande beschrijft de Inspectie OOV aan de hand van de bestudeerde logboeken, journaals en meldkamerverslagen³⁶⁸ en op basis van de informatie uit de gehouden interviews³⁶⁹ op chronologische wijze (zoveel als mogelijk) de loop der gebeurtenissen vanaf het moment van de melding tot en met de opheldering.

³⁶³ Interview met COPS NOG d.d. 15 juni 2009.

³⁶⁴ Interview met COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

³⁶⁵ Interview met COPS NOG d.d. 15 juni 2009.

³⁶⁶ Interview met COPS DNR d.d. 7 juli 2009.

³⁶⁷ Interview met COPS NOG d.d. 15 juni 2009.

³⁶⁸ Betreft journaal Ordehandhaving, logboek Opsporing, logboek meldkamer DKDB en journaal DNR.

³⁶⁹ Interview korpschef NOG, d.d. 10 juni 2009, interview COPS NOG, d.d. 15 juni 2009.

De Inspectie tekent hierbij aan dat de informatie uit de interviews niet naadloos in het chronologisch overzicht kan worden opgenomen. De teksten dienen ter adstructie en geven een beeld van de communicatie, besluitvorming en genomen acties in de verschillende gremia.

De feitelijke gebeurtenissen op een rij

De liaison van de KMar in de SGB0-Jeans deelt in het kader van het onderzoek van de Inspectie OOV het volgende mee³⁷⁰:

'Op 30 april jl. omstreeks 14.00 uur komt er een melding van de wacht van de kazerne Tonnet in 't Harde dat er een pantservoertuig, type Fennek, zonder bewapening, de poort uit zou zijn gereden. Deze melding wordt doorgegeven aan de marechausseebrigade Veluwe die dat vervolgens doorgaf aan mij. Ik gaf deze info door aan de liaison van het Regionaal Militair Commando-Noord (RMC-Noord) bij de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland die op dat moment in de SGB0 van de regiopolitie NOG zat. Ik was zelf ook als liaison van de KMar in de SGB0. In de SGB0 werd dat doorgegeven aan de CHIN (...).'

14.00 uur journaal Ordehandhaving

De KMar meldt dat vanuit de Luitenant Tonnetkazerne in 't Harde waarschijnlijk een pantservoertuig met mitrailleur is gestolen. Deze informatie is gedeeld met alle CHIN's en de inzet is erop gericht het gestolen voertuig te traceren.

Interview COPS/SGB0-jeans

De COPS NOG geeft in het interview aan dat na de melding van het vermoedelijk gestolen pantservoertuig door de liaison van de KMar in het ROT, dit direct aan het GBT bekend wordt gemaakt. Het GBT neemt het hoog op en verklaart het direct tot prioriteit. De COPS laat in samenspraak met de CHIN alvast de telehelikopter opstijgen om de zoektocht naar dit voertuig te kunnen starten. Onmiddellijk bespreekt het GBT een aantal scenario's die samenhangen met de mogelijkheid dat dit voertuig gebruikt wordt bij een meervoudige aanslag. Ook controleren de KMar en de CHIN de betrouwbaarheid van de melding en zoeken zij uit of het voertuig ontvreemd, vermist of zoek is. Dit geldt ook voor de bijbehorende munitie. Overigens komt 190 minuten later ook een melding binnen van een vermist militair voertuig uit Den Bosch. Dit verhoogt de complexiteit.

14.19 uur journaal Ordehandhaving

COHA meldt dat bij aantreffen gestolen pantservoertuig alleen mag worden gevolgd. De heli gaat zoeken.

14.23 uur logboek Meldkamer DKDB

Alle teams moeten controleren of zij nog over alle gepantserde voertuigen beschikken. Dit in verband met de melding van een vermist gepantserd voertuig.

14.25 uur logboek Opsporing

De commandant STO/OT meldt dat het OT in verband met de mogelijke diefstal van het gepantserde voertuig de Europaweg, de Kayersdijk en Apeldoorn Noord onder controle heeft.

14.30 uur journaal Ordehandhaving

De KMar deelt mede dat ze moeten wachten op bevestiging van loos alarm aangaande vermissing YPR³⁷¹.

³⁷⁰ Aanvullend telefonisch interview met de liaison KMar SGB0-Jeans, d.d. 16 juli 2009.

³⁷¹ Gepantserd voertuig.

Interview korpschef NOG

De korpschef geeft in het interview aan dat de melding van het verdwenen pantservoertuig van de KMar een bijzonder punt is in de afhandeling van de gehele situatie. De korpschef neemt direct contact op met de generaal van de KMar om vast te stellen in hoeverre dit voertuig gevaarlijk kan zijn in de verkeerde handen. Deze bevestigt dat het een gevaarlijk middel kan zijn, maar dat onzeker is of er ook munitie in het voertuig aanwezig is. Omdat dat onzeker is wordt de potentiële dreiging dus groter. Op dat moment (rond 14.30 uur) is nog geen zekerheid of de dader alleen handelde en of er nog meer aanslagen kunnen volgen. De generaal van de KMar zet zijn manschappen in om deze gepantserde auto op te sporen. Binnen het GBT krijgt dit hoge prioriteit.

14.34 uur logboek Opsporing

De CINT meldt dat er die ochtend bij de KMar een voertuig niet is ingeschreven. Er is een telling gedaan en alle voertuigen zijn er nu. Er is dus geen voertuig gestolen.

15.00 uur journaal Ordehandhaving

Er wordt gemeld dat het gestolen KMar voertuig waarschijnlijk een Fennek is, en op een bedrijventerrein in Nunspeet staat. Aflossende heli uit Amsterdam gaat ernaar zoeken.

15.03 uur logboek Meldkamer DKDB

Er wordt uit de vergadering van de SGBO teruggekoppeld in verband met de eerdere melding over een vermist voertuig. Het blijkt geen voertuig van de DKDB te zijn maar een pantservoertuig van de KMar (museumstuk uit de Tonnetkazerne in 't Harde). Nadere informatie volgt nog.

15.14 uur journaal DNR

Vanuit de SGBO is gemeld dat er vanaf half acht een gewapend pantservoertuig is verdwenen. Het is gesignaleerd bij een industrieterrein in Nunspeet. De CHOP DNR geeft aan dat de opsporing van dit voertuig zeer belangrijk is. De OTC gaat zoeken, de Dienst Speciale Interventies van het KLPD (DSI/KLPD) wordt gewaarschuwd en de CHOPEX gaat helikopters van dienst luchtvaart instrueren.

15.35 uur journaal Ordehandhaving

De CMOB meldt dat het overbodige personeel bij Paleis het Loo wordt ingezet voor rijdende surveillance voor de opsporing van de vermiste 'tank'. Dit blijkt volgens de liaison van de KMar een museumstuk te zijn.

15.55 uur journaal DNR

Gemeld wordt dat de CHOP DNR contact heeft gehad met de KMar over het vermiste pantservoertuig. Het betreft een Fennek, een verkenningsvoertuig op wielen, niet bewapend, en vermoedelijk betrokken bij de historische optocht. De KMar start een onderzoek en houdt contact met de CHOPEX van de DNR. De CHOPEX bericht in dat journaal dat er een brief is waarin de daad wordt aangekondigd. Nadere informatie volgt. De CHOPEX heeft contact met de KMar en gaat het voertuig opsporen.

15.58 uur logboek Meldkamer DKDB

Er is een bericht van Team Inlichtingen aan alle Teams DKDB die nog op straat zijn: melding doorgeven via C2000 over vermissing van het KMar voertuig (antiek). Blijkt een broodje aap-verhaal te zijn.

15.58 uur journaal Ordehandhaving

Volgens het journaal Ordehandhaving is de Fennek inderdaad in die ochtend vertrokken en in Den Bosch aangekomen voor deelname aan een defilé. Volgens de KMar is er dus geen dreiging. Dit ligt ook vast in het logboek van de meldkamer van het DKDB.

16.22 uur journaal DNR

Op dit tijdstip vermeldt het journaal van de DNR dat het pantservoertuig terecht is.

De KMar-liaison in de SGB0-Jeans verklaart in dit verband ten slotte het volgende³⁷²:

'De liaison van het RMC-Noord heeft onderzoek gedaan naar deze Fennek. Dat duurde even. Uiteindelijk bleek dat het ging om een Fennek die de kazerne in 't Harde verliet om naar een militaire parade in Den Bosch of een andere plaats te gaan. Welke locatie weet ik niet meer'.

³⁷² Aanvullend telefonisch interview met de liaison KMar SGB0-Jeans, d.d. 16 juli 2009.

2.6 Ordehandhaving

Na aankomst van de cabriobus bij Paleis het Loo overlegt de burgemeester met leden van de Koninklijke familie en de commissaris van de Koningin. De aanwezigen besluiten in dit overleg om de officiële festiviteiten (het defilé en de fototentoonstelling) af te gelasten³⁷³. Na het overleg deelt de burgemeester deze beslissing mee aan de in het paleis aanwezige genodigden. Vervolgens gaat hij samen met de commissaris van de Koningin naar buiten. Op de basse-cour deelt hij, met behulp van microfoons, rond 12.30 uur aan de omstanders en aanwezige pers mee dat de officiële festiviteiten zijn afgelast³⁷⁴. In een interview met de Inspectie OOV zegt de burgemeester hierover:

‘Op dat moment realiseerde ik mij dat ik niet abrupt mee kon delen: het is afgelopen. Daarom is ervoor gekozen het officiële programma te stoppen en de festiviteiten in de stad langzaam af te bouwen’³⁷⁵.

Het GBT-smal overlegt om 12.45 uur onder voorzitterschap van de loco-burgemeester. De aanwezigen spreken indringend over de voortzetting van de festiviteiten rondom Koninginnedag en besluiten dat de beslissing over de voorzetting van de festiviteiten van Koninginnedag wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering³⁷⁶.

Het CoPI overlegt om 13.15 uur voor de derde maal. De leden van het CoPI geven aan duidelijkheid te willen over het verdere programma van Koninginnedag. Het CoPI vraagt het ROT hier duidelijkheid over te verschaffen³⁷⁷. Een gemeentelijk lid van het CoPI zegt hierover het volgende:

‘Ik heb in een sitrap aan het GBT de vraag laten opnemen of alle activiteiten konden worden stopgezet’³⁷⁸.

Het ROT, dat ongeveer gelijktijdig een overleg heeft, stelt een soortgelijke vraag aan het GBT: *‘Wat gebeurt er met de rest van het evenement?’*. De AC van de SGBO, die in het ROT aanwezig is, zegt dat de koningin heeft besloten dat evenementen met de Koninklijke familie niet doorgaan. Het GBT moet een beslissing nemen over de overige evenementen³⁷⁹.

Het GBT-smal besluit in het overleg van 13.45 uur dat de festiviteiten in het Oranjepark langzaam worden afgebouwd³⁸⁰. In het ROT wordt eveneens besproken dat de algemene lijn is dat de festiviteiten zoveel mogelijk worden afgebouwd. De voorzitters van de Stichting Oranjefeesten Apeldoorn en Stichting Koninklijk Apeldoorn geven aan dat uit piëteit met de slachtoffers van festiviteiten geen sprake meer is. De Oranjevereniging adviseert horecazaken en de kermisexploitanten om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en te stoppen³⁸¹. Het GBT-breed, dat om 14.15 uur overlegt, besluit dat de officiële festiviteiten worden afgelast en dat de niet-officiële evenementen in de stad worden afgebouwd³⁸².

In het overleg van het CoPI, ook om 14.15 uur, deelt een functionaris van de gemeente mee dat de dranghekken in de hele stad worden weggehaald, met uitzondering van de Loolaan³⁸³. Het CoPI

³⁷³ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

³⁷⁴ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

³⁷⁵ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

³⁷⁶ Verslag overleg GBT-smal (2) 12.45 uur.

³⁷⁷ Sitrap CoPI (3), 13.15 uur.

³⁷⁸ Interview projectleider interne organisatie Koninginnedag d.d. 8 juni 2009.

³⁷⁹ Verslag ROT Jeans (2), 13.20 uur, logboek / besluitenlijst GAC 30042009.

³⁸⁰ Verslag overleg GBT smal 13.45 uur (3).

³⁸¹ Verslag ROT Jeans (3) 14.15 uur, logboek / besluitenlijst GAC 30042009, Deelplan CRIB, Bijlage G Journaal Kon.dag.

³⁸² Verslag overleg GBT-breed (1), 14.15 uur, besprekingsverslag GBT 14.15 uur.

³⁸³ Sitrap CoPI (5), 14.15 uur.

overlegt om 14.55 uur wederom. De OvD-P meldt dat hij vijf collega's naar het Lukas ziekenhuis in Apeldoorn heeft gestuurd om de pers buiten te houden³⁸⁴. Een functionaris van de gemeente meldt dat alles wordt stopgezet, zowel de officiële als de niet officiële activiteiten. Dit zal rond het moment van de persconferentie (om 15.45 uur) gebeuren. Het CoPI formuleert twee beleidsvragen voor het GBT. Ten eerste hoe moet worden omgegaan met de kermis op zowel 30 april als de dagen erna. Ten tweede hoe om te gaan met het horecabeleid: moet de horeca openblijven of dicht gaan³⁸⁵?

Om 15.00 uur overlegt het GBT-smal. Dit overleg gaat om 15.15 uur over in het GBT-breed. Meegedeeld wordt dat het rustig is in Apeldoorn en dat vrij veel publiek is vertrokken. Het GBT besluit dat alle activiteiten worden afgeschaald, zodat om 17.00 uur alle festiviteiten en evenementen zijn beëindigd. Gezien de ernst van de situatie moeten de horeca en de kermisexploitanten hun eigen verantwoordelijkheid nemen³⁸⁶.

In het overleg van het ROT van 15.15 uur bespreken de aanwezigen de vragen van het CoPI over de kermis, de opening van winkels en het openblijven van horeca. Een functionaris van de gemeente Apeldoorn zegt dat het verzoek is om vandaag af te bouwen uit piëteit met de slachtoffers. Dit is geen verplichting. De OL adviseert de sectie gemeente om hierover een standpunt in te nemen zodat het GBT een keuze kan maken. Aan het GBT wordt via een sitrap gevraagd inzicht te geven in de voortzetting van de kermis en de openstelling van horeca en winkels³⁸⁷. Het verzoek om de evenementen in de gemeente Apeldoorn af te gelasten wordt om 15.17 uur op de website van de gemeente Apeldoorn geplaatst³⁸⁸. In onderstaand kader is deze oproep weergegeven.

Oproep om evenementen op Koninginnedag af te gelasten.

Naar aanleiding van de incidenten eerder deze dag doet het gemeentebestuur een dringende oproep aan alle organisatoren om voor de rest van de dag alle activiteiten af te gelasten. Het gemeentebestuur van Apeldoorn doet dit verzoek uit betrokkenheid, medeleven en piëteit met de slachtoffers, overledenen en hun nabestaanden.

Andere gemeenten in Nederland, zoals Rotterdam en Amsterdam hebben hun festiviteiten al stopgezet.

De COHA deelt om 16.00 uur in een overleg van de SGBO mee dat de TROS het feest op het Stationsplein afbouwt. Het Caterplein en het plein bij het stadhuis zijn erg druk. Er heerst een gelaten sfeer. De horeca is verzocht loungemuziek te draaien³⁸⁹.

In het overleg van het ROT dat om 16.45 uur start zegt een functionaris van de gemeente Apeldoorn dat er nog een beleidskeuze ligt over de vervolgvacatures na 30 april. Op dit moment is de lijn nog dat de kermis op 1 mei gewoon door kan gaan, tenzij er andere signalen komen. De activiteiten van 1 mei en later worden als bespreekpunt voor het GBT geformuleerd en in het sitrap opgenomen³⁹⁰. Om 17.30 uur overlegt het CoPI. In dit overleg wordt het volgende meegedeeld:

³⁸⁴ Interview OvD-Koninginnedag d.d. 9 juni 2009, sitrap CoPI (6), 14.55 uur.

³⁸⁵ Sitrap CoPI (6), 14.55 uur.

³⁸⁶ Verslag overleg GBT-smal (4), 15.00 uur, verslag overleg GBT-breed (2), 15.15 uur.

³⁸⁷ Verslag ROT Jeans (4) 15.15 uur, sitrap ROT (3).

³⁸⁸ Logboek communicatie Koninginnedag, webteam.

³⁸⁹ Verslag SGBO vergadering 16.00 uur.

³⁹⁰ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur.

'Kermis en horeca zijn gestopt. Het ROT wordt gevraagd hoe om te gaan met kermis vervolgdagen. Activiteiten zijn gestopt. In de horeca zijn zij zelf verantwoordelijk. Vuurwerk is ook afgelast. Controle door de politie langs horeca'.

Ook wordt aangegeven dat een functionaris van de gemeente vanuit het ROT een terugkoppeling zal krijgen over de overige dagen van de kermis³⁹¹.

Het door het ROT geformuleerde verzoek, dat betrekking heeft op de vervolgactiviteiten na 30 april, wordt om 17.30 uur in het GBT-breed besproken. In het overleg wordt meegedeeld dat onderhandelingen gaande zijn over het eerder afbreken van de kermis. Het GBT besluit, gezien de belangen van de kermisexploitanten, met besluitvorming over het afbreken van de kermis te wachten tot na de onderhandelingen met de organisator van de Oranjefeesten³⁹².

De CHOP deelt in het overleg van de SGB0 om 18.20 uur, mee dat het strafrechtelijke deel naar de DNR gaat. De openbare orde blijft nog een verantwoordelijkheid van de SGB0. De COHA zegt dat de drukte in het centrum (Caterplein tot de markt) nog niet afneemt. Daarnaast deelt zij mee dat het openbare orde-deel later op de avond wordt overgedragen aan een collega, de 'operationeel chef binnenstad'. De AC besluit aan het einde van het overleg zowel aflossing voor de AC als voor de COHA te activeren³⁹³.

Om 19.18 uur vraagt de OvD-P, die in het CoPI zit, aan de COHA of de collega's bij het ziekenhuis nog nodig zijn. De COHA antwoordt hierop: *'Absoluut'*³⁹⁴.

De SGB0 overlegt om 20.40 uur voor het laatst in de tot dan toe gehanteerde samenstelling. De AC deelt mee wie de nieuwe AC en COHA worden. Ook zegt hij dat de openbare orde-component om 21.00 uur over gaat naar de 'operationeel chef binnenstad'. De COHA deelt mee dat het druk is in de stad en dat er een gelaten sfeer heerst³⁹⁵.

Op 30 april is de kermis uiteindelijk op eigen initiatief afgebouwd. Vervolgens hebben de kermisexploitanten besloten definitief te stoppen. Het GBT heeft hier niet toe besloten maar het is wel nadrukkelijk verzocht door de Stichting Oranjefeesten Apeldoorn. Op 1 mei is de kermis afgebroken. De horeca is op 30 april eveneens op eigen initiatief afgebouwd. De Koninklijke Horeca Nederland heeft dit ook geadviseerd, daarnaast is het dringend verzocht door het GBT³⁹⁶.

³⁹¹ Sitrap CoPI (8), 17.30 uur.

³⁹² Verslag overleg GBT-breed (3) 17.45 uur.

³⁹³ Verslag SGB0 vergadering 18.20 uur.

³⁹⁴ GMS.

³⁹⁵ Verslag SGB0 vergadering 20.40 uur.

³⁹⁶ E-mail directiesecretaris gemeente Apeldoorn aan Inspectie OOV, 22-07-2009.

2.7 Mobiliteit en verkeer

• Historische optocht

De SGBO van de regiopolitie NOG heeft om 11.55 uur een spoedvergadering. Meegedeeld wordt dat de optocht moet worden stopgezet en dat de Koninklijke stoet al langs de PD is. Als actie wordt benoemd: *'Koninklijke stoet volgt programma'*³⁹⁷. In het eerste overleg van het CoPI, dat om 12.00 uur start, wordt gesproken over een alternatieve route voor de historische optocht. Hiervoor wordt verwezen naar het CCS-M. De route loopt vanaf T13 (een post op de kruising Koning Lodewijklaan – Bosweg), langs de Bosweg, de Wildernislaan tot aan de Juniperlaan, rechtsaf Amersfoortseweg naar de Koningslijn³⁹⁸. Een lid van het CoPI zegt hierover:

*'De historische optocht was afgeblazen, maar moest nog wel terug naar het startpunt'*³⁹⁹.

Rond 12.05 uur zet de vice-voorzitter van de Stichting Koninklijk Apeldoorn de historische optocht stil⁴⁰⁰. De OvD-P stemt vervolgens de alternatieve route, die in het CoPI is voorbereid, met de COHA af. Nadat de COHA akkoord is gegaan, is de alternatieve route ter uitvoering aan de CMOB voorgelegd⁴⁰¹. Deze zorgt er vervolgens voor dat de alternatieve route, die de Plaats Delict mijdt, wordt gevolgd⁴⁰². Om 12.39 uur laat een motorrijder weten dat de alternatieve route van de historische optocht is geregeld⁴⁰³.

• Begidsing

Motorrijders begidsen de ingezette ambulances richting plaats incident en de ziekenhuizen (zowel in Apeldoorn als in omliggende gemeenten). De CMOB zegt hierover:

*'Ik heb direct motorrijders gedirigeerd naar de plaats incident voor het begeleiden en begidsen van de ambulances. Ambulances werden standaard begeleid door motorrijders. Dit gold ook voor verder gelegen ziekenhuizen'*⁴⁰⁴.

Ook een verkeerscoördinator van de politie en een OvD-P zeggen zich bezig te hebben gehouden met het coördineren van de begidsing van ambulances⁴⁰⁵. Daarnaast houden de verkeerscoördinator van de politie en de CMOB zich, evenals de motorrijders, gedurende de dag bezig met het begeleiden van bijvoorbeeld de Landelijk Hoofdofficier van Justitie, de minister-president, Rijkswaterstaat en een commandovoertuig van de brandweer⁴⁰⁶.

Een voertuig van de brandweer vervoert de leden van de MMT's, die met de traumahelikopter zijn geland, naar de plaats incident⁴⁰⁷. Motorrijders begeleiden daarnaast pendelbussen naar de transferia⁴⁰⁸.

³⁹⁷ Verslag SGBO vergadering 11.55 uur.

³⁹⁸ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur.

³⁹⁹ Interview voorzitter werkgroep veiligheid en evenementen, d.d. 10 juni 2009.

⁴⁰⁰ Interview projectleider interne organisatie Koninginnedag d.d. 8 juni 2009, GMS.

⁴⁰¹ Interview OvD-Koninginnedag d.d. 9 juni 2009.

⁴⁰² Interview CMOB d.d. 8 juni 2009.

⁴⁰³ GMS.

⁴⁰⁴ Interview CMOB d.d. 8 juni 2009.

⁴⁰⁵ Interview verkeerscoördinator politie d.d. 8 juni 2009, interview OvD-P Plaats Delict d.d. 15 juni 2009.

⁴⁰⁶ GMS, interview verkeerscoördinator politie d.d. 8 juni 2009, interview CMOB d.d. 8 juni 2009, sitrap CoPI (3), 13.15 uur.

⁴⁰⁷ Interview inspecteur brandveilig optreden d.d. 8 juni 2009, GMS.

⁴⁰⁸ Interview CMOB d.d. 8 juni 2009, interview verkeerscoördinator politie d.d. 8 juni 2009, GMS.

- **Afwikkeling publieksstromen**

Motorrijders begeleiden vanaf 12.30 uur de pendelbussen van de opstapplaatsen in de stad naar de verschillende transferia⁴⁰⁹. De hulp-hoofdregisseur mobiliteit van de gemeente Apeldoorn zegt over de pendelbussen het volgende:

*'Vanuit de wandelgangen naast het CoPI aan de Vosselmanstraat heb ik ervoor gezorgd dat lege pendelbussen naar de opstelplaatsen reden zodat het publiek kon vertrekken. Veolia was hier op dat moment al zelf mee begonnen. Ook heb ik de verkeersregelaars op de transferia gemeld dat zij vanaf dat moment opdrachten van de politie konden opvolgen. De leider CoPI kwam op datzelfde moment bij mij met dit verzoek'*⁴¹⁰.

De SGBO overlegt om 13.15 uur. De CMOB meldt dat er nog geen problemen zijn met verkeersstromen en dat het landelijke verkeersbijstandsteam is geïnformeerd⁴¹¹. Het CoPI, dat om 14.15 uur overlegt, bespreekt dat de dranghekken in de hele stad worden weggehaald, behalve bij de Loolaan. De stad loopt leeg en er zijn geen opstoppingen. De verkeersstroom gaat richting het treinstation⁴¹².

Een motorrijder gaat alle transferia langs om te kijken hoeveel voertuigen er nog staan. Zo kan een inschatting worden gemaakt van het aantal nog in de stad aanwezige personen. Om 14.18 uur geeft hij door dat er nog ongeveer zestig voertuigen op de transferia staan⁴¹³. In een overleg van de SGBO, dat om 14.30 uur plaatsvindt, deelt de CMOB mee dat op de transferia in totaal nog maar 1000 voertuigen staan⁴¹⁴. Ongeveer tien minuten later geeft de motorrijder door dat in totaal tussen de 200 en 250 voertuigen op de transferia staan⁴¹⁵. Dit wordt ook in het GBT-smal en het GBT-breed gemeld⁴¹⁶. In het overleg van het ROT om 16.45 uur, deelt een functionaris van de politie mee dat de transferia bijna leeg zijn⁴¹⁷. Het GBT-smal, dat om 17.30 uur overlegt, concludeert dat de transferia leegstromen en dat de *'bevolkingsstromen goed lopen'*⁴¹⁸.

- **Kruising bij De Naald**

In het GAC vindt om 13.45 uur een terugkoppeling plaats uit het ROT. De leden krijgen te horen dat de kruising bij De Naald geheel is afgezet en dat het onderzoek daar nog uren gaat duren⁴¹⁹. Op de MKP wordt op dat moment bekend dat de PD door de gemeente Apeldoorn wordt afgesloten. Verschillende toegangswegen worden hiervoor afgezet⁴²⁰. Een ambtenaar van de gemeente Apeldoorn, die zich in een ruimte naast het CoPI aan de Vosselmanstraat bevond, zegt hierover het volgende:

*'Ik heb uit het CoPI Vosselmanstraat de opdracht gekregen om extra afzettingen bij De Naald te realiseren. Hier mocht geen verkeer meer in en uit. Dit heb ik uitgezet bij twee collega's van Gemeentewerken'*⁴²¹.

⁴⁰⁹ GMS.

⁴¹⁰ Interview hulp-hoofdregisseur mobiliteit d.d. 9 juni 2009.

⁴¹¹ Verslag SGBO vergadering 13.15 uur.

⁴¹² Sitrap CoPI (5), 14.15 uur.

⁴¹³ GMS.

⁴¹⁴ Verslag SGBO vergadering 14.30 uur.

⁴¹⁵ GMS.

⁴¹⁶ Verslag overleg GBT-smal (4) 15.00 uur, verslag overleg GBT-breed (2), 15.15 uur.

⁴¹⁷ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur.

⁴¹⁸ Verslag overleg GBT-smal (5), 17.30 uur.

⁴¹⁹ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴²⁰ GMS.

⁴²¹ Interview lid werkgroep Grijs, Groen en Mobiliteit d.d. 10 juni 2009.

In het overleg van het CoPI, dat om 13.50 uur start, melden ambtenaren van de gemeente Apeldoorn dat alle wegen zullen worden vrijgegeven, behalve de kruising bij De Naald. Dit zal in het volgende CoPI-overleg worden doorgegeven⁴²². De leider CoPI zegt hierover het volgende:

*'Het CoPI had nog niet scherp in beeld welke wegen allemaal vrijgegeven konden worden. Wel had men duidelijk de verwachting dat zo'n soort besluit op korte termijn moest worden genomen. Daarom is gezegd dat men in het volgende overleg hier een besluit over zou gaan nemen'*⁴²³.

Om 15.15 uur zegt het HS Brandweer in een overleg van het ROT dat de kruising bij De Naald waarschijnlijk tot de middag van 1 mei afgesloten zal blijven⁴²⁴. Op de MKP is dit rond 15.45 uur bekend en wordt de conclusie getrokken dat omleidingroutes moeten worden geregeld⁴²⁵. Twintig minuten later gaat een motorrijder met de gemeente de bebording regelen voor omleidingroutes⁴²⁶.

In een volgend overleg, dat om 16.45 uur start, benoemt het ROT als bespreekpunt voor het GBT de consequenties van het afzetten van de kruising bij De Naald, dat mogelijk langer dan alleen de dag van het incident zal duren⁴²⁷. Om 17.00 uur vindt in het GAC een terugkoppeling uit het ROT plaats. Ook hier wordt meegedeeld dat het kruispunt bij De Naald langere tijd afgesloten zal zijn. Om deze reden wordt aan de gemeente gevraagd een omleiding te maken. Het GAC benoemt dit als actie voor de gemeentelijke dienst Milieu, Mobiliteit en Openbare ruimte. Om 17.10 uur is deze actie doorgegeven en krijgt het GAC te horen dat het wordt geregeld⁴²⁸.

In het overleg van het GBT-smal, dat om 17.30 uur start, wordt besproken dat de PD op verzoek van de DNR voor meerdere dagen is afgezet. De burgemeester zegt dat de kruising bij De Naald een belangrijk knooppunt is voor vijf hoofdwegen in en de ring rond Apeldoorn. Hij vraagt waarom de PD voor meerdere dagen wordt afgezet. Hierop wordt meegedeeld dat in het ROT dezelfde vraag is gesteld. Het ROT heeft om een plan van aanpak gevraagd, dat wordt voorbereid. De OL licht toe dat hij geen bezwaren ziet tegen de afzetting van de PD. Wel ziet hij mogelijkheden ten aanzien van bewegwijzering en omleidingen. De aanwezige bebording wordt ingezet ter aanduiding van de omleiding. De korpschef dringt aan op een spoedige afwikkeling: de afzetting moet uiterlijk in de ochtend van 1 mei zijn afgerond. Het publiek zal namelijk niet begrijpen dat de afsluiting van het kruispunt dagen moet duren. De burgemeester verzoekt hierop om volledige forensische ondersteuning, zodat de onderzoekstermijn zo kort mogelijk wordt gehouden. De HOvJ ondersteunt deze oproep, waarop besloten wordt dat de nacht van 30 april op 1 mei moet worden doorgewerkt⁴²⁹. De burgemeester zegt hierover het volgende:

*'De eerste berichten in het GBT over de afscherming van Plaats Delict De Naald waren dat men hier een paar dagen bezig zou zijn. De burgemeester vond dit om verschillende redenen onaanvaardbaar. Het kruispunt is één van de drukste kruispunten van Apeldoorn. Omdat er ook veel toeristen in Apeldoorn waren, was dit een extra groot probleem. Daarnaast bleek al snel dat mensen naar de plaats van het incident toe wilden in verband met de verwerking. Vanuit het GBT gaf ik de opdracht om alle capaciteit van de recherche in te zetten om te voorkomen dat het kruispunt lang afgesloten zou worden'*⁴³⁰.

⁴²² Sitrap CoPI (4), 13.50 uur.

⁴²³ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

⁴²⁴ Verslag ROT Jeans (4), 15.15 uur.

⁴²⁵ GMS.

⁴²⁶ GMS.

⁴²⁷ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur.

⁴²⁸ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴²⁹ Verslag overleg GBT-smal (5), 17.30 uur.

⁴³⁰ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

Deze opdracht wordt in de SGBO en het ROT besproken. De COPS deelt in een overleg van de SGBO mee dat om deze reden in de nacht doorgewerkt moet worden⁴³¹. Het ROT heeft als taak voor de politie en de gemeente benoemd dat het onderzoek op de kruising bij De Naald zo kort mogelijk moet duren⁴³². Het GBT overlegt om 20.15 uur voor de laatste keer. De burgemeester zegt dat in dit overleg is gesproken over de afzetting van de kruising bij De Naald:

*'Het volgende bericht dat het GBT hierover kreeg, vermeldde dat maximale inzet werd gepleegd en dat het kruispunt de volgende ochtend (dus op 1 mei) leeg zou zijn'*⁴³³.

Om 01.00 uur wordt de afzetting van de kruising bij De Naald opgeheven⁴³⁴.

⁴³¹ Verslag SGBO vergadering 18.20 uur.

⁴³² Sitrap ROT (5), 16.45 uur.

⁴³³ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁴³⁴ Interview lid Groen, Grijs en Mobiliteit d.d. 10 juni 2009.

2.8 Geneeskundige hulpverlening

Op 30 april 2009 's ochtends worden de eerstehulpdiensten op de zeven aangewezen locaties ingericht en bezet door medewerkers van het Rode Kruis. Er staat een ambulance klaar bij de ambulancepost Orpheus. Een tweede ambulance is gestationeerd op het Prins Hendrikplein bij het Oranjepark. Een derde ambulance wordt speciaal voor het Koninklijk gezelschap ingezet.

Voor dit evenement is enkele dagen eerder een laatste voorbespreking gehouden met alle GHOR-functionarissen. De avond voor het evenement heeft een laatste multidisciplinaire voorbespreking plaatsgevonden met alle betrokken diensten.

De sleutelfunctionarissen OvD-G, CvD-G, HS-GHOR in het ROT, de OvD-MKA en de Coördinator Gewondenvervoer (CGV) zijn op 30 april allen aanwezig op de afgesproken plek. De RGF is op de reguliere wijze direct oproepbaar.

Volgens de functionarissen met wie de Inspectie OOV heeft gesproken, verloopt de uitvoering van de geneeskundige hulpverlening op Koninginnedag tot aan het moment van het incident geheel overeenkomstig de voorbereiding⁴³⁵. Er wordt gewerkt volgens de vastgestelde GHOR structuur aangevuld met de voor deze gelegenheid extra getroffen voorzieningen (zoals extra aangewezen – in de nabijheid aanwezige – leidinggevendenden voor alleen dit evenement). Deze structuur werkte naar de mening van de GHOR-leidinggevendenden naar behoren. De geleverde operationele geneeskundige prestatie wordt besproken in deze paragraaf.

• Geneeskundige hulpverlening

De standby-ambulance⁴³⁶ die aanwezig is op het Prins Hendrikplein krijgt van de MKA om 11.53 uur een melding van een verkeersongeval. Bericht MKA: 'Reanimatie verkeersongeval bij De Naald met als aanrijroute 'Zwolsesweg richting de Jachtlaan'.

Binnen drie minuten is de standby-ambulance ter plaatse. Als deze komt aanrijden, is de doorgang al vrijgemaakt door de politie. Op de plaats incident verwijzen politieambtenaren de bemanning van de ambulance naar een plek waar veel slachtoffers liggen. Zij rijden voorbij De Naald richting de mensenmassa. Zij stappen uit en beseffen dan dat het hier niet gaat om één reanimatie maar dat er meerdere traumatische reanimaties zijn. Op dat moment realiseren zij zich dat zij bij een dergelijk grootschalig incident de specifieke rol van 'eerste ambulance ter plaatse' hebben en zij handelen dan volgens het daarop van toepassing zijnde Landelijk Protocol Ambulancezorg. De verpleegkundige doet een snelle verkenning en eerste triage⁴³⁷, de chauffeur brengt de situatie in kaart met behulp van het Ambulance Triage Bord (Ambtrib) voor een sitrap naar de MKA⁴³⁸. Als bemanning van de eerste aankomende ambulance blijven zij, in overleg met de arriverende OvD-G, de taken van de eerste ambulance uitvoeren.

⁴³⁵ Interviewverslagen (OvD-G, CvD-G, coördinator evenementen GHOR-bureau en centralist MKA) d.d. 8, 9, 10, 11 juni 2009.

⁴³⁶ Verslagen interview bemanning eerste ambulance van 11 juni 2009.

⁴³⁷ Triage: op het rampterrein classificeren de hulpverleners de slachtoffers naar prioriteit. De ernstig gewonde slachtoffers met acute levensbedreiging worden gescheiden van de lichter gewonde slachtoffers. Dit systeem van classificeren wordt 'triage' genoemd. De slachtoffers worden in de volgende categorieën ingedeeld:

T-1 Onmiddellijk. Gewonden die onmiddellijk stabilisatie nodig hebben. (Kleur rood op de gewondenkaart).
T-2 Urgent. Gewonden die binnen zes uur chirurgische of geneeskundige interventie nodig hebben. (Kleur geel op de gewondenkaart).
T-3 Uitgesteld. Minder ernstig gewonden van wie de behandeling zonder gevaar zes uur kan worden uitgesteld. (Kleur groen op de gewondenkaart).
T-4 Afwachten. Gewonden met een zodanig ernstige conditie dat ze niet kunnen overleven ondanks de best mogelijke zorg, en wier behandeling geneeskundige hulp zou onthouden aan patiënten die wel een kans hebben om te overleven. In de praktijk worden ook de doden gerangschikt in T-4.

⁴³⁸ Interview bemanning van de eerste ambulance d.d. 11 juni 2009.

De bemanning van de eerste ambulance trekt de groene hes aan als herkenningsteken van de eerste ambulancebemanning, vervolgens ondernemen zij de volgende acties:

- zij zetten naar beste weten de aanwezige en komende hulpverleners in naar vakkennis en vaardigheden;
- in samenwerking met de OvD-G en MKA besluiten zij naar welke ziekenhuizen de slachtoffers kunnen worden gebracht (gewondenspreiding); door de gewondenspreiding ook vast te leggen functioneert de OvD-G feitelijk ook als assistent CGV. Daarvoor is in dit geval geen beroep gedaan op de meldkamer;
- in opdracht van de OvD-G vragen zij de meldkamer meerdere ambulances te sturen;
- ambulancepersoneel wordt gevraagd onderweg een goede vooraankondiging te doen naar het ziekenhuis over de komst van het slachtoffer;
- met behulp van enkele agenten worden de namen van de slachtoffers geïnventariseerd;
- er worden instructies gegeven aan speciaal voor de dag ingezette hulpverleners, toevallig aanwezige professionals en andere behulpzame aanwezigen gericht op een adequate, acute verzorging van de slachtoffers.

De OvD-G die zich in de directe nabijheid (de Oranjesociëteit aan de Kerklaan) bevindt, is enkele minuten na de eerste ambulance ter plaatse en geeft de MKA opdracht op te schalen (GRIP 3), meerdere ambulances in te zetten en de traumahelikopters te alarmeren. De OvD-G doet ook mee aan het eerste motorkap(afstemmings)overleg met de andere diensten. De reguliere OvD-G wordt, gezien de ernst van het incident, toegevoegd aan de speciale OvD-G die is belast met dit evenement⁴³⁹.

Er komen door de MKA gealarmeerde ambulances ter plaatse waardoor snel hulp kan worden geboden. Ook omstanders en medewerkers van het Rode Kruis verlenen hulp. Doordat ook een groot aantal 'niet georganiseerde hulpverleners' aan de hulpverlening deelneemt, raakt de voorraad geneeskundige goederen, voornamelijk infuusmateriaal en zuurstof uit de ambulances, snel uitgeput. De Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie (Sigma) wordt opgeroepen om de GHOR-materialen ter plaatse te brengen, conform alarmeringsschema GHOR/Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland(VNOG). De brandweer Elburg wordt handmatig⁴⁴⁰ door de MKB gealarmeerd voor de door hen te vervoeren haakarmbak met grotere voorraden geneeskundige middelen (infuusvloeistof, verbandmiddelen, zuurstof en dergelijke). Dit is conform het alarmeringsschema GHOR/VNOG.

De Sigma arriveert met het Sigma-voertuig en het ambulancevoertuig om circa 13.15 uur op de plaats incident. Omdat deze Sigma specifiek is opgeroepen voor de aanvulling van de, aanvankelijk snel slinkende, voorraden (in het bijzonder infuusvloeistof en zuurstof) en omdat om circa 13.00 uur alle slachtoffers weg zijn, is hun inzet niet meer nodig.

Om 13.58 uur voert een centralist van de MKA in GMS in: Sigma gaat in overleg met de OvD-G terug naar Elburg. De haakarmbak die met zijn brandweerbezetting onderweg is, wordt eerder door de meldkamer naar huis teruggestuurd.

Bij de overdracht van de gewonden naar het Gelreziekenhuis (Juliana ziekenhuis) worden de voorraden ter plekke aangevuld met de eigen voorraden van de ambulancedienst die gestald zijn in dit ziekenhuis. Binnen de regio ligt deze afspraak met de ziekenhuizen vast⁴⁴¹.

⁴³⁹ Interview OvD-G-en d.d. 9 juni 2009.

⁴⁴⁰ GMS.

⁴⁴¹ Interview bemanning van de eerste ambulance d.d. 11 juni 2009.

De MKA-VNOG maakt geen gebruik van Octopus⁴⁴² voor het oproepen van bijstandsambulances maar verzoekt de Landelijke Meldkamer Ambulancezorg (LMAZ) vijf ambulances bijstand te regelen. De LMAZ maakt daarbij gebruik van het systeem Octopus en alarmeert zes ambulances⁴⁴³.

In totaal worden zestien ambulances ingezet⁴⁴⁴ voor zeventien ritten naar de ziekenhuizen. Het betreft acht ambulances van de eigen regio, waarvan twee een tweede rit rijden en acht bijstandsambulances van buiten de VNOG. De ambulance nr. 6188 fungeert als eerste ambulance en wordt niet ingezet voor patiëntenvervoer. De LMAZ regelt op verzoek van de meldkamer Apeldoorn de bijstand en alarmeert zes ambulances uit de regio's Gelderland-Midden (twee), Utrecht (één), Gooi en Vechtstreek (twee) en Flevoland (één). Twee ambulances zijn spontaan uit Apeldoorn opgekomen. Daarnaast zijn twee ambulances uit regio IJsselvecht ingezet, die door de meldkamer Zwolle zijn aangeboden. In tabel 2 van deze paragraaf staat een totaaloverzicht van alle ingezette ambulances met de meldingstijden, aankomsttijd ter plaatse, aankomsttijd ziekenhuis, naar welk ziekenhuis is gereden en dergelijke. Omdat niet alle plottingen zijn gedaan of ontvangen is het overzicht qua tijden niet compleet.

Uit het logboek van de LMAZ (30/04/2009):

11.58 uur:	Traumaheli 3 (LL 3; Lifeliner 3) door MKA 06 (Apeldoorn) opgeroepen
12.02 uur:	Traumaheli 1 (LL 1) door MKA 06 opgeroepen
12.07 uur:	MKA Apeldoorn verzoekt de LMAZ 5 bijstandsambulances
12.12 uur:	6 ambulances onderweg gestuurd (2 van Gelderland-Midden; 1 van Utrecht; 2 van Gooi en Vechtstreek; 1 van Flevoland)
12.22 uur:	Traumaheli 4 (LL 4) biedt zich aan
12.25 uur:	LL 4 i.o.m. MKA 06 gestuurd; tot tegendeel van niet nodig zijn blijkt
12.41 uur:	Contact met MKA 06 geen ambu's meer nodig
13.21 uur:	Sitrap via mobilfoon CvD-G: 7 x T1, 4 x T2, 11 x T3, 4 x T4

Circa een uur na aanvang van het incident zijn alle patiënten vanaf de plaats incident naar de ziekenhuizen overgebracht. In het Inspectie OOV-rapport 'De organisatie van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen' (Inspectie OOV; februari 2009) is de door de VNOG aangegeven operationele geneeskundige capaciteit beschreven: 25 T1 gewonden kunnen in zestig minuten ter plaatse worden gestabiliseerd om deze gewonden af te voeren naar de ziekenhuizen is vanaf de start van het incident 120 minuten nodig. Bij dit incident zijn in circa een uur tien T1 en drie T2, ofwel dertien gewonden (totaal ruim 50% van 25) slachtoffers ook daadwerkelijk gestabiliseerd en afgeleverd bij een ziekenhuis.

⁴⁴² Octopus: een landelijk ontwikkeld systeem voor het automatisch alarmeren van bijstandsambulances. Alle Veiligheidsregio's beschikken daarover in de meldkamer ambulancezorg.

⁴⁴³ Logboek LMAZ d.d. 30 april 2009.

⁴⁴⁴ Nummers ambulances eigen regio 6121, 6122, 6123, 6126, 6127, 6161, 6188, 6124 en acht ambulances van buiten de regio.

Om 12.17 uur landt de eerste traumahelikopter. De tweede traumahelikopter landt om 12.23 uur. Om 13.00 uur landt een derde traumahelikopter waarvan de alarmering bij de OvD-G niet bekend is. Bemanningen melden zich bij de OvD-G ter plaatse. Twee bemanningen worden door de OvD-G ingezet bij de (ernstig) gewonden; de derde bemanning wordt ingezet bij een onwelwording nabij de plaats incident. De artsen van de heli's rijden onder meer mee met ritten naar de ziekenhuizen ter begeleiding van T1-gewonden.

Er gaan door de OvD-MKA voorwaarschuwingen naar ziekenhuizen voor het opstarten van de Ziekenhuis Rampen Opvangplannen. De ambulances zijn door de MKA verzocht een vooraankondiging te doen bij het ziekenhuis wanneer ze aanrijdend zijn. Volgens de betrokken OvD-G-en doen zich tijdens de hulpverlening, het vervoer van de slachtoffers en de overdracht aan de ziekenhuizen geen problemen voor en wijkt de afhandeling niet af van de voorbereidingen⁴⁴⁵.

De slachtoffers worden met ambulances overgebracht naar zes verschillende ziekenhuizen. Om 12.50 uur gaan negen T3 gewonden per busje van de KMar naar het Lukas ziekenhuis te Apeldoorn. Ter begeleiding van deze groep rijdt Rode Kruis personeel mee met het busje.

De door de GHOR aangeleverde stand van zaken is om 15.05 uur als volgt:

Betrokken ziekenhuizen voor de opvang van de gewonden

Lukas ziekenhuis Apeldoorn: 2 T1 en 9 T3 (zijn verplaatst per KMar-busje); 4 T4 (overleden);

Lichtenberg Amersfoort: 1 T1 en 1 T2;

Isala Sophia Zwolle: 4 T1 ;

Rijnstate Arnhem: 1 T1 en 1 T2;

St.Jansdal Harderwijk: 1 T1 en 1 T2;

Deventer ziekenhuis: 1 T1 (verdachte);

Totaal om 15.05 uur: tien T1; drie T2; negen T3 en vier T4⁴⁴⁶.

Tijdens de persconferentie van de gemeente Apeldoorn om 15.45 uur wordt gecommuniceerd dat er zeventien slachtoffers zijn waarvan vier zijn overleden⁴⁴⁷.

• Patiëntenregistratie, slachtoffersysteem en (nationale) gewondenkaart

Op initiatief van de bemanning van de eerste ambulance worden de namen van de eerste slachtoffers geïnventariseerd met behulp van enkele politieambtenaren. Tevens wordt de afvoerlocatie per slachtoffer bijgehouden. De CvD-G448 geeft aan dat op de incidentlocatie vier traumatische reanimaties moesten plaatsvinden, waardoor slachtofferregistratie niet altijd mogelijk was. Daarmee is aan het einde van de hulpverleningsactie een eerste (nog onvolledige) slachtofferregistratie(overzicht) beschikbaar.

⁴⁴⁵ Interview OvD-G'n d.d. 9 juni 2009 en interviewverslag centralist MKA d.d 10 juni 2009.

⁴⁴⁶ Vertrouwelijk slachtofferoverzicht Koninginnedag 30 april 2009, 15.05 uur zaaknummer 091548.

⁴⁴⁷ Persverklaring gemeente Apeldoorn 30 april 2009, 15.45 uur.

⁴⁴⁸ Interview CvD-G d.d 8 juni 2009.

Het completeren van de eerste lijst wordt opgedragen aan het AC GHOR. De personeelsbezetting van het AC GHOR wordt door het HS-GHOR opgeroepen. De leden van het AC GHOR hebben geen piketregeling, er wordt gebeld totdat er een aantal leden aanwezig is. In korte tijd komen vier mensen op. De leden van het AC GHOR voeren de door het HS-GHOR en de RGF opgedragen werkzaamheden uit. Prioriteit is het verzamelen van gegevens over naam en verblijfplaats van getroffen. Met de nodige moeite verkrijgt het AC GHOR deze informatie vanuit ziekenhuizen. De informatievergaring gaat telefonisch. De ziekenhuizen reageren terughoudend op verzoeken tot informatie, het gaat immers ook om privé-gegevens van slachtoffers. Dit geeft vertraging bij het samenstellen van de slachtofferoverzichten⁴⁴⁹.

De DNR wil de namen van de overledenen niet vrijgeven. Zorgvuldige identificatie is geboden en vraagt tijd. Daarnaast zijn niet alle ziekenhuizen even behulpzaam bij het vervaardigen van een volledige slachtofferlijst⁴⁵⁰. Volgens de betrokken medewerker in het AC GHOR wordt uiteindelijk – soms na herhaald aandringen – door alle ziekenhuizen medewerking verleend⁴⁵¹. Bij de ziekenhuizen in de eigen regio verloopt dit op basis van gemaakte afspraken in convenanten. Bij ziekenhuizen buiten de regio verloopt dit minder soepel, zij zijn terughoudender met het verstrekken van gegevens. Overigens wordt door de medewerker van het AC GHOR aangegeven⁴⁵² dat ook voor de eigen ziekenhuizen geldt dat van invloed is wie men van het ziekenhuis aan de telefoon krijgt. Onbekendheid met de GHOR speelt daar mogelijk een rol.

Door herhaald vragen om de gewenste informatie kan uiteindelijk om 15.05 uur door het AC GHOR een totaaloverzicht worden samengesteld, dat beschikbaar is voor de eerste persconferentie van 15.45 uur.

Voor de eerste persconferentie wil de gemeente (de burgemeester) een slachtofferlijst hebben, exclusief de overledenen. Het HS-GHOR (in het ROT) heeft het AC GHOR opgedragen de gegevens voor deze lijst te verzamelen. Daarna is deze lijst zowel verstrekt aan het GBT als aan de gemeentelijke vertegenwoordiger in het ROT. Het gaat om een dynamische lijst waar ook het interklinisch vervoer op wordt aangetekend. Het actualiseren van de lijst is in de dagen na het incident gecontinueerd.

Een slachtoffervolgsysteem is binnen de VNOG niet beschikbaar. Ook landelijk wordt nog gewerkt aan een eenduidig systeem voor het volgen en overzicht houden van de slachtoffers. Er is bij dit incident geen gebruik gemaakt van de (nationale) gewondenkaart⁴⁵³. Bij gebruik van de gewondenkaart blijft informatie over de slachtoffers achter voor de geneeskundige hulpverleners ter

⁴⁴⁹ Interview OMAC (Operationeel Medewerker Actie Centrum GHOR) d.d. 11 juni 2009. Ook bij eerdere grootschalige incidenten met veel slachtoffers (ondermeer de Poldercrash op 25 februari 2009) is de informatievergaring over gegevens van slachtoffers in de ziekenhuizen moeizaam verlopen. Op grond van art. 88 in de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg hebben onder meer artsen beroepsgeheim. Artikel 7:457 van het Burgerlijk Wetboek regelt tevens de zorgplicht voor de instelling waarin de arts werkzaam is, het geheim te beschermen. Waar het bij de eventueel te verstrekken informatie om gaat is de reikwijdte van het beroepsgeheim van de arts en de zorgplicht van het ziekenhuis. Het beroepsgeheim houdt in dat persoonsgegevens in beginsel niet gedeeld mogen worden met de politie of het OM (of andere instanties) alleen met toestemming van de patiënt of diens wettelijke vertegenwoordiger. In geval van een overmachtsituatie kan dat soms anders zijn. De arts/hulpverlener kan dan oordelen dat een conflict van plichten hem noodzaakt een deel van de gegevens waarop het geheim rust met een derde te delen. Ook kan sprake zijn van een te veronderstellen toestemming, zoals verstrekking van gegevens om verwanten (familie, relaties) te informeren over de toestand van het slachtoffer in het ziekenhuis.

⁴⁵⁰ Interview RGF d.d. 2 juli 2009.

⁴⁵¹ Interview OMAC d.d. 11 juni 2009.

⁴⁵² Interview OMAC d.d. 11 juni 2009.

⁴⁵³ Twee jaar geleden is deze (nieuwe) gewondenkaart (ook wel slachtofferregistratiekaart genoemd) opgeleverd na een groot landelijk project in opdracht van GHOR-Nederland ter vervanging van de oude kaart. Alle ambulances (700) en alle geneeskundige combinaties (45) zijn van deze kaarten voorzien en met een landelijke campagne is deze geïntroduceerd. Bij het onderzoek 'De organisatie van de geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen' uit februari 2009 van de Inspectie OOV hebben alle regio's aangegeven de gewondenkaart te hebben geïmplementeerd en beoefend. De gewondenkaart geldt daarmee als de landelijke professionele norm bij de GHOR.

plaatse en is slachtofferinformatie beschikbaar bij het ziekenhuis, waar het slachtoffer wordt afgeleverd.

Overeenkomstig de richtlijnen van de Stichting Opleiding en Scholing Ambulancehulpverlening (SOSA) is van de behandeling en het vervoer van een patiënt door de ambulanceverpleegkundige een ambulanceritformulier aangelegd. Een kopie van het formulier is bij presentatie van de patiënt in het ziekenhuis overgedragen aan de volgende behandelaar. De op het formulier opgetekende gegevens vallen onder het beroepsgeheim.

- **Debriefing personeel**⁴⁵⁴

Om 15.00 uur houdt de Ovd-MKA een debriefing met regulier MKA-personeel. Om 16.00 uur houdt de Ovd-G een debriefing voor het Rode Kruispersoneel. Om 20.00 uur houdt de Ovd-MKA een debriefing voor het extra personeel van de MKA.

Om 17.00 wordt door de Psychosociale Hulpverlening van de GHOR-organisatie een debriefing gehouden voor het ambulancepersoneel.

- **Verbindingen**

Ten behoeve van de verbindingen voor de GHOR is er een speciaal voor het evenement ontworpen verbindingsschema beschikbaar. Dit is als bijlage toegevoegd aan het Draaiboek GHOR. Dit schema werkt volgens de Ovd-G goed. De MKA-centralist⁴⁵⁵ geeft aan dat er een storing is in de communicatie van C2000 doordat er teveel gespreksgroepen in het systeem worden geactiveerd. Daardoor verschijnt op de display: 'systeem overbelast'. Dit duurt ongeveer tien minuten. De centralist geeft aan dat dit niet van invloed is geweest op de uitvoering van zijn activiteiten. Er is door de CvD-G gebruik gemaakt van de verbindingcommandowagen van de brandweer⁴⁵⁶.

⁴⁵⁴ De RGF heeft samen met de twee ketenpartners van de psychosociale nazorg (GG-net en Slachtofferhulp) de woensdag na Koninginnedag een bijeenkomst voor het medische personeel geleid. Op deze bijeenkomst is positieve feedback van de deelnemers gekomen.

⁴⁵⁵ Interview centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

⁴⁵⁶ Interview Ovd-G, d.d. 9 juni 2009, en centralist MKA, 10 juni 2009.

Tabel 2: totaaloverzicht ingezette ambulances

23-7-2009

Ambulances Incident Koninginnedag

De Naald; 30-04-2009

Ambulance nummer	Regio	Urgentie	LMAZ	Melding	Opdracht	Vertrek	Aankomst Patient	Vertrek Patient	Aankomst bestemming	Vrijmelding	Standplaats	Bijzonderheid
06-188	NOG	A1		11:51	11:53	11:53	11:56	11:56	12:38	14:46	14:46	1e ambulance
06-121	NOG	A1		11:54	11:54	11:54	11:56	12:30	12:38	17:40		Patient vervoerd naar Lukas zkh Apeldoorn
06-161	NOG	A1		11:51	11:53	11:53	11:57	11:57	13:30	17:40		Patient vervoerd naar Rijnstate Arnhem
06-127	NOG	A1		11:53	11:53	11:53	11:57	12:22	12:29	12:42	12:42	Patient vervoerd naar Lukas zkh Apeldoorn
06-122	NOG	A1		11:57	11:57	11:57	12:49	12:49	14:00	14:00		Patient vervoerd naar Sophia Zwolle
04-170	RAV IJ-V	A1		11:57	11:58	11:58	12:56	12:56	14:45	14:45		Patient vervoerd naar Deventer Ziekenhuis
06-122	NOG	A1		12:20	12:20	12:25	12:58	12:58	13:18	14:12	14:22	Patient vervoerd naar Sophia Zwolle
06-124	NOG	A1					12:48	12:48				Patient vervoerd naar Jansdal Harderwijk
06-161	NOG	A1		12:15	12:17	12:38		12:38		17:40	17:40	Patient vervoerd naar Lukas zkh Apeldoorn
06-123	NOG	A1		12:20	12:20	12:25		12:58	13:18	14:12	14:22	Patient vervoerd naar Sophia Zwolle
06-126	NOG	A1		12:26	12:27	12:27	12:27	12:42	12:55	13:31		Was Royal ambulance. Daarna patient vervoerd naar Sophia Zwolle
04-174	RAV IJ-V	A1			12:00							Patient vervoerd naar Lukas zkh Apeldoorn
07-110	GM	A1		12:07				13:17				Patient vervoerd naar Rijnstate Arnhem
07-113	GM	A1		12:07								Patient vervoerd naar Sophia Zwolle
25-123	FL	A1		12:07	12:13	12:14			12:52	14:31	15:11	Gesecumbeerde patient vervoerd naar Mortuarium Lukas Apeldoorn
09-134	Ut	A1		12:07	12:17	12:18	12:37	12:56				Patient vervoerd naar Meander Amersfoort
14-181	G-V	A1		12:07								Patient vervoerd naar Jansdal Harderwijk
14-192	G-V	A1		12:07				13:06		13:43		Patient vervoerd naar Lichtenberg Amersfoort
06-126	NOG						13:40			14:27		Beschikbaar voor Koninklijke Familie (t Loo)

NOG Noord en Oost Gelderland
 RAV IJ-V RAV IJssel-Vecht
 GM Gelderland Midden
 FL Flevoland
 Ut Utrecht
 G-V Gooi en Vechtstreek

12:07 Verzoek naar LMAZ

Veel plottingen zijn of niet gedaan of niet ontvangen.

2.9 Opvang en verzorging

Het proces Opvang en verzorging heeft als doel om slachtoffers van een ramp die niet gewond zijn of die lichtgewond zijn geraakt, op te vangen en te verzorgen voor de periode dat zij niet naar huis kunnen terugkeren. Het proces is ook gericht op de opvang van nabestaanden/verwanten van slachtoffers van een ramp. (Deze paragraaf richt zich op de wijze waarop de hulpverleningsorganisatie de opvang en verzorging heeft gefaciliteerd en op de mensen die zijn opgevangen.)

Om 12.40 uur is het eerste overleg van het ROT na het incident. Het HS-GHOR stelt de vraag of er nog iets wordt gedaan aan een gemeentelijk opvangcentrum in verband met traumanazorg. Het ROT besluit om de schouwburg Orpheus in te richten als opvanglocatie en vraagt aan de gemeente dit te organiseren⁴⁵⁷.

Om 12.53 uur bespreekt de SGBO van de regiopolitie NOG de slachtofferzorg. Slachtofferzorg gaat contact opnemen met de slachtoffers⁴⁵⁸.

Op hetzelfde tijdstip stelt de MKA vast dat de schouwburg Orpheus voor opvang van slachtoffers dient⁴⁵⁹.

Het hoofd JZV van de gemeente Apeldoorn spreekt om 13.00 uur met de directeur Publieksdienst van de gemeente Apeldoorn over de wens van de GHOR om een opvangcentrum in te richten in verband met traumanazorg. Twee minuten later treft het hoofd Opvang en Verzorging van de gemeente Apeldoorn de eerste voorbereidingen voor het inrichten van een opvanglocatie in Orpheus. Hij waarschuwt daarvoor enkele medewerkers⁴⁶⁰.

In de tweede ROT-vergadering om 13.20 uur meldt de vertegenwoordiger van de gemeente dat de acties zijn uitgezet om Orpheus in te richten als opvanglocatie⁴⁶¹.

Om 13.45 uur noteert het GAC dat gehandicapte volwassenen en kinderen van een drumband zijn opgevangen in een school aan de Loseweg. Het Rode Kruis is hier al aanwezig⁴⁶².

Het GAC doet aan het GBT het voorstel om Orpheus te openen als opvanglocatie. Het GBT neemt dit voorstel over⁴⁶³.

Om 14.15 uur bespreekt het GBT dat er behoefte is aan een opvanglocatie voor burgers die getuige zijn geweest van het incident. Het GBT neemt daarop het besluit om het deelproces 'Opvang en verzorging' te starten. Als mogelijke opvanglocatie wordt Orpheus genoemd⁴⁶⁴.

Een lid van het GBT merkt in het interview het volgende op:

'Het GBT besluit om Orpheus te openen voor opvang van burgers. Het informeren van mensen over deze opvanglocatie is via het proces 'Voorlichting' verlopen. Hoe dat concreet is verlopen, is mij onbekend'⁴⁶⁵.

⁴⁵⁷ Verslag overleg ROT Jeans (1), 12.40 uur.

⁴⁵⁸ Journaal Algemeen Commandant.

⁴⁵⁹ GMS GHOR.

⁴⁶⁰ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴⁶¹ Verslag overleg ROT Jeans (2), 13.20 uur.

⁴⁶² Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴⁶³ Interview voorzitter actiecentrum d.d. 9 juni 2009.

⁴⁶⁴ Verslag overleg GBT-breed, besprekingsverslag GBT.

⁴⁶⁵ Interview Regionaal Commandant d.d. 9 juni 2009.

Tegelijkertijd meldt een vertegenwoordiger van de GHOR in het ROT dat het GBT een besluit zou nemen over opvang en verzorging. De vertegenwoordiger van de GHOR en van de gemeente melden dat zij in onderling overleg nagaan of Orpheus verder nog nodig is als opvanglocatie⁴⁶⁶.

Om 14.40 uur wordt het besluit van het GBT door het GAC uitgevoerd en wordt Orpheus daadwerkelijk ingericht voor opvang⁴⁶⁷. De verantwoordelijke voor het proces CRIB van de gemeente Apeldoorn treft tevens voorbereidingen voor registratie. Dit blijkt later niet nodig omdat niemand zich meldt bij de locatie⁴⁶⁸.

Om 15.00 uur stelt het GAC vast dat het besluit is genomen om over te gaan tot opvang in Orpheus. Op dat moment zijn er drie medewerkers van de gemeente Apeldoorn in Orpheus⁴⁶⁹.

Om 15.15 uur meldt de vertegenwoordiger van de GHOR in het ROT dat in een school aan de Loseweg gehandicapte volwassenen en kinderen van de drumband worden opgevangen voor psychosociale opvang van slachtoffers en publiek. Tevens wordt gemeld dat de opvanglocatie Orpheus wordt voorbereid maar nog niet open is⁴⁷⁰. De opvang van de drumband, die bestaat uit gehandicapte volwassenen en kinderen, wordt op datzelfde moment besproken in het GBT. Ook wordt vastgesteld dat de schouwburg Orpheus is ingericht voor de opvang van inwoners⁴⁷¹.

Om 15.34 uur maakt het GAC melding van een telefoonnummer voor slachtofferhulp (0900-0101)⁴⁷².

Ondertussen is het hoofd Opvang en Verzorging naar de school aan de Loseweg gegaan voor de ondersteuning en begeleiding van de opvang daar. Het GAC maakt hiervan om 16.00 uur melding⁴⁷³.

Om 15.55 uur voert een centralist van de politie in het GMS in: Motorrijder 2 gaat naar de Loolaan om een bus met verstandelijk gehandicapten te begeleiden naar de snelweg⁴⁷⁴.

Om 16.30 uur is bij het GAC bekend dat Orpheus operationeel is maar dat het proces Registratie nog niet is opgezet. Er zijn nog geen aanmeldingen geweest bij de opvanglocatie⁴⁷⁵. In het logboek Communicatie staat vermeld dat om 16.38 uur Orpheus is ingericht. Dit wordt op dezelfde tijd vermeld met een bericht op de website van de gemeente Apeldoorn.

Om 16.45 uur wordt er in de school aan de Loseweg nog gewerkt aan de opvang van de leden van de drumband. Voor de overige opvang geeft de leider ROT aan om te sturen op afbouw en niet op vertrek⁴⁷⁶.

De beeldvorming in het ROT wordt als volgt omschreven:

'In het ROT bestaat in eerste instantie het beeld dat er massaal behoefte is aan opvang voor getraumatiseerde bezoekers van het evenement in Apeldoorn. Daarom is de schouwburg Orpheus geopend. Er blijken echter op die dag weinig mensen te zijn die behoefte hebben aan opvang en verzorging. Orpheus is voor een redelijk aantal uren opengesteld maar later is besloten om de opvanglocatie te sluiten'⁴⁷⁷.

Om 16.55 uur beseft het GAC dat er nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de opvang in Orpheus. Het GAC wordt gevraagd of de opvanglocatie kan worden afgebouwd. Het GAC gaat deze vraag

⁴⁶⁶ Verslag ROT Jeans (3), 14.15 uur.

⁴⁶⁷ Logboek/besluitenlijst gac 30042009.

⁴⁶⁸ Interview procesverantwoordelijke Crib d.d. 9 juni 2009.

⁴⁶⁹ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴⁷⁰ Verslag ROT Jeans (4), 15.15 uur.

⁴⁷¹ Verslag overleg GBT breed.

⁴⁷² Deelplan CRIB, jaarnaal Koninginnedag.

⁴⁷³ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴⁷⁴ Verslag meldkamer Zwolseweg, De Naald.

⁴⁷⁵ Logboek/besluitenlijst actiecentrum 30042009.

⁴⁷⁶ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur.

⁴⁷⁷ Interview met OL d.d. 10 juni 2009.

doorspelen naar het GBT⁴⁷⁸. Blijkens het logboek wordt om 16.57 uur besloten dat de opvang in Orpheus gedeeltelijk kan worden afgebouwd. Het hoofd GAC merkt hierover op:

*'De opkomst bij Orpheus blijkt zeer beperkt en daarom legt het GAC voor aan het GBT de bezetting bij Orpheus te halveren. Het GBT gaat hiermee akkoord'*⁴⁷⁹.

Om 17.05 uur meldt de vertegenwoordiger van de politie in het ROT dat de opgevangen mensen in de school aan de Loseweg naar huis gaan. Er is gestart met de opvang in Orpheus. Indien blijkt dat er geen behoefte is aan opvang, dan kan deze worden opgeheven⁴⁸⁰.

Om 17.30 uur melden de vertegenwoordigers van de gemeente en de GHOR dat de opvanglocatie Orpheus wordt afgebouwd. Dit wordt tevens ondersteund door de betrokken beleidsadviseur die meldt dat Orpheus wordt afgeschaald. De burgemeester heeft dan in dezelfde vergadering al akkoord voor dat besluit gegeven⁴⁸¹.

Het hoofd GAC:

*'Het GAC doet het voorstel aan het GBT om de opvanglocatie te sluiten. Het GBT neemt vervolgens dit besluit'*⁴⁸².

In het overleg van het GBT om 17.45 uur geeft de burgemeester aan dat hij voor de persconferentie van 19.30 uur het nummer bekend wil maken van slachtofferhulp/nazorg.

Om 18.15 uur meldt de gemeente ten slotte in het ROT dat de opvanglocatie Orpheus weinig is gebruikt en dat is afgebouwd en dat de groep gehandicapte leden van de drumband bij de school aan de Loseweg wordt opgevangen⁴⁸³. Om 20.05 uur vermeldt de website van de gemeente Apeldoorn informatienummers voor verwanten, slachtofferhulp en getuigen. Deze website is op de dag zelf ongeveer 44.000 keer geraadpleegd.

Om 21.00 uur wordt het GAC opgeheven⁴⁸⁴.

⁴⁷⁸ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁴⁷⁹ Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

⁴⁸⁰ Sitrap ROT Jeans (4), 15.15 uur.

⁴⁸¹ Verslag 5-hoek, 17.30 uur/ verslag overleg GBT-breed (3), 17.45 uur.

⁴⁸² Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

⁴⁸³ Verslag ROT Jeans (6), 18.15 uur.

⁴⁸⁴ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

2.10 Slachtofferidentificatie, -registratie en -informatie

Om 11.53 uur noteert een centralist van de politie in het GMS dat er zes slachtoffers zijn. Een minuut later noteert een centralist dat er zeven slachtoffers zijn⁴⁸⁵.

De bemensing van de eerste ambulance inventariseert met behulp van enkele agenten de namen van de slachtoffers. Tevens wordt in overleg met de OvD-G en MKA de gewondenspreiding gedaan⁴⁸⁶.

De OvD-P PD vertelt over de eerste minuten na het incident:

'Een van de acties in het begin was dat er bij elk slachtoffer een politiemans aanwezig moest zijn voor eerste hulpverlening, registratie, getuigenissen, gegevens noteren (overigens was dit grotendeels al het geval). Er waren veel licht gewonden die met hulp van de KMar (busjes) naar het Lukas ziekenhuis werden gedirigeerd. Hier werden ook telkens politiemensen meegestuurd voor de registratie van de gewonden en dus ook getuigen'⁴⁸⁷.

Om 12.00 uur meldt de CvD-G in het overleg van het CoPI dat er twee slachtoffers zijn vervoerd naar het Lukas ziekenhuis; één van hen is overleden. In totaal zijn op dat moment twaalf slachtoffers getrieerd⁴⁸⁸.

De procesverantwoordelijke voor CRIB start omstreeks 12.00 uur het proces CRIB. Dit gebeurt met behulp van twee medewerkers die tot dan toe aanwezig waren in het 'slapende' GAC.

Om 12.04 uur voert een centralist van de politie in dat er twaalf gewonden zijn⁴⁸⁹.

In het eerste overleg van het ROT meldt de AC dat de zorg voor de slachtoffers op dit moment het belangrijkste is. Van de slachtoffers probeert men de identiteit in kaart te brengen. In verband met het onderzoek worden de overledenen als laatste vervoerd⁴⁹⁰. In hetzelfde overleg meldt de HS-GHOR dat er onduidelijkheid bestaat over het aantal slachtoffers. Het zijn er twaalf of veertien.

De COPS vertelt in het interview:

'Ik ben slechts korte tijd in het ROT geweest om de eerste stand van zaken door te geven en daarmee een uniforme beeldvorming neer te zetten. Ik heb aangegeven wat de verklaring en intentie van de verdachte waren en heb aangegeven dat er twaalf tot veertien gewonden waren gevallen, waaronder één dodelijk slachtoffer. De briefing van het ROT vond net na de eerste SGBO-bijeenkomst na het incident plaats'⁴⁹¹.

Om 12.55 uur vindt een CoPI-overleg plaats. In dit overleg wordt door de CvD-G gemeld dat er onder de twaalf gewonden veel zwaargewonden zijn.

Om 13.00 uur koppelt het hoofd JZV van de gemeente Apeldoorn per telefoon de volgende informatie terug naar de directeur Publieksdienst van de gemeente Apeldoorn: twee dodelijke slachtoffers, twaalf of veertien gewonden, de dader is zwaargewond afgevoerd naar Deventer. Er mag geen informatie over slachtoffers naar buiten worden gebracht. De informatie moet nog door de GHOR worden gevalideerd en de DNR beslist vanuit het opsporingsbelang en de verantwoordelijkheid voor de identificatie van dodelijke slachtoffers over het vrijgeven van informatie. Er zijn voldoende faciliteiten voor het actiecentrum en de gemeente. Indien nodig verhuist het GAC naar de vierde etage. Het GAC

⁴⁸⁵ Verslag meldkamer Europaweg, actiecentrum GMA.

⁴⁸⁶ Interview bemensing eerste ambulance d.d. 11 juni 2009.

⁴⁸⁷ Interview OvD-P Plaats Delict d.d. 15 juni 2009.

⁴⁸⁸ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur.

⁴⁸⁹ Verslag meldkamer Europaweg, actiecentrum GMA

⁴⁹⁰ Verslag ROT Jeans.

⁴⁹¹ Interview COPS d.d. 15 juni 2009.

stuurt de gemeentelijke processen eerst aan vanuit het auditorium⁴⁹². De verantwoordelijke voor het proces CRIB vertelt in het interview:

*'Informatie werd niet aan derden verstrekt. De DNR bepaalt de vrijgave van informatie over overledenen en/of slachtoffers. Informatie mocht niet worden verstrekt. CRIB heeft hier geen actieve rol in gespeeld'*⁴⁹³.

Om 13.15 uur vindt een CoPI-overleg plaats. Het bijbehorende sitrap vermeldt de stand van zaken met betrekking tot de GHOR: tweede dodelijke slachtoffer, verzorging en afvoer van de gewonden loopt voorspoedig, het dodelijk slachtoffer had nog niet naar het mortuarium mogen worden gebracht. Om 13.15 uur bespreekt de SGBO van de regiopolitie NOG de situatie met betrekking tot de slachtoffers:

*'Twaalf tot veertien slachtoffers (waaronder mensen met fors letsel), een aantal gewonden ligt in het ziekenhuis, één dodelijk slachtoffer ligt op de PD'*⁴⁹⁴.

In dezelfde vergadering wordt besproken dat er zich lichtgewonden onder de KMar bevinden. Het actiepoint om uit te zoeken hoeveel dit er zijn wordt bij de KMar uitgezet.

In het tweede ROT-overleg meldt de GHOR over de situatie dat er twaalf slachtoffers zijn, zeven daarvan zijn naar het ziekenhuis gebracht, één is overleden en was al vervoerd naar het mortuarium. Verschillende slachtoffers zijn onwel geworden naar aanleiding van het incident (T3-slachtoffers)⁴⁹⁵. Om 13.45 uur meldt de politie in het GBT-smal dat er sprake is van twaalf gewonden en één dodelijk slachtoffer⁴⁹⁶. Om 13.48 uur voert een centralist van de politie in het GMS in dat er inmiddels vier dodelijke slachtoffers zijn⁴⁹⁷.

De loco-burgemeester zegt hierover in het interview:

*'Op het gebied van het aantal overledenen wordt duidelijk dat de media waarschijnlijk dichter bij de werkelijkheid zitten dan het GBT. Terwijl in het GBT wordt gesproken over één dode, hebben de media (de TV) het over twee doden. Desondanks moet het GBT wel uitgaan van de eigen informatie'*⁴⁹⁸.

In het CoPI-overleg van 13.50 uur wordt een overzicht gegeven van aantallen slachtoffers: zeven maal T1 (hier zat een aantal reanimaties tussen), vier maal T2, elf maal T3 en één maal T4 vervoerd. Er wordt in het sitrap een advies geformuleerd aan het ROT. Dit luidt:

*'Gewonde is naar ziekenhuis vervoerd, maar naar welk ziekenhuis? S.V.P. overzicht bijhouden van alle slachtoffers, taak Ambtenaar Openbare Veiligheid gemeente!'*⁴⁹⁹.

⁴⁹² Logboek besluitenlijst GAC.

⁴⁹³ Interview procesverantwoordelijke CRIB in het GAC d.d. 9 juni 2009.

⁴⁹⁴ Verslag SGBO vergadering 13.15 uur.

⁴⁹⁵ Verslag ROT Jeans (2), 13.20 uur.

⁴⁹⁶ Overleg GBT smal.

⁴⁹⁷ Verslag Meldkamer Europaweg, GMA.

⁴⁹⁸ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁴⁹⁹ Sitrap CoPI (4), 13.50 uur.

De leider CoPI zegt over de slachtofferregistratie in het interview:

'Dit is een taak die centraal moet worden belegd, dit om te voorkomen dat er verschillende lijsten zouden gaan circuleren (ook in verband met voorlichting). De CvD-G heeft het bijgehouden en gecommuniceerd naar het ROT. Het ROT werd dus gevoed vanuit het CoPI⁵⁰⁰.

Om 13.55 uur vindt afstemming plaats binnen het GAC met betrekking tot communicatie. In het logboek wordt vermeld dat de regie bij de DNR ligt. Er mag niets worden verteld over slachtoffers totdat de informatie is vrijgegeven door de DNR⁵⁰¹.

De AOV van de gemeente Apeldoorn zegt in het interview:

'Het servicecentrum bij de gemeente mocht geen informatie verstrekken aan personen met betrekking tot slachtoffers⁵⁰².

Om 14.10 uur doet de gemeente het verzoek aan de GHOR om gezamenlijk het aantal slachtoffers en hun gegevens ten behoeve van de persconferentie in kaart te brengen⁵⁰³.

Het HS-GHOR zegt in het interview:

'Ik heb aan het actiecentrum ondermeer opdracht gegeven om gegevens te achterhalen over de identiteit en verblijfplaats van de slachtoffers⁵⁰⁴.

Om 14.15 uur wordt in het journaal van het CRIB vermeld dat er persvragen worden gesteld over slachtoffers. Het advies is geen informatie te verstrekken zonder overleg met de GHOR. Het bovenstaande wordt voorgelegd aan het beleidsteam⁵⁰⁵.

Op dezelfde tijd vindt een ROT-vergadering plaats. In het verslag staat vermeld dat het HS-GHOR een overzicht geeft van afgevoerde patiënten naar de diverse ziekenhuizen. Om 13.30 uur zijn alle slachtoffers afgevoerd. Onder hen zijn vier dodelijke slachtoffers⁵⁰⁶. Het bijbehorende sitrap vermeldt op dat moment één T4 en elf T2 en T3 gewonden⁵⁰⁷. Het verschil tussen de cijfers in het situatierapport en het overzicht van de HS-GHOR ligt aan het feit dat personen in en onderweg naar het ziekenhuis zijn overleden.

Het HS-GHOR meldt in dezelfde vergadering dat de GHOR bezig is een overzicht op te stellen maar dat dit lastig is. Ze willen met gevalideerde cijfers komen. De OL dringt in de vergadering aan op duidelijkheid voor de volgende vergadering en een overzicht van de slachtoffers op papier.

Om 14.30 uur wordt in het CRIB-journaal gemeld dat vijf ziekenhuizen in de regio de gewonden opvangen⁵⁰⁸. Omstreeks dezelfde tijd vindt een terugkoppeling plaats uit het ROT in het GAC over het feit dat de betrokken ziekenhuizen worden gebeld om informatie te krijgen over de slachtoffers.

Tevens wordt gevraagd of het informatienummer van de gemeente al in de lucht is. Voor de persconferentie moet de GHOR duidelijkheid geven over aantal slachtoffers en aard van hun verwondingen. De slachtoffers liggen in zes ziekenhuizen, er zijn vier dodelijke slachtoffers. Er wordt nogmaals benadrukt geen informatie naar buiten te brengen zonder toestemming van de DNR⁵⁰⁹.

⁵⁰⁰ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

⁵⁰¹ Logboek besluitenlijst GAC.

⁵⁰² Interview AOV d.d. 9 juni 2009.

⁵⁰³ Logboek besluitenlijst GAC.

⁵⁰⁴ Interview HS-GHOR d.d. 10 juni 2009.

⁵⁰⁵ Deelplan CRIB, journaal Koninginnedag.

⁵⁰⁶ Verslag ROT Jeans (3), 14.15 uur.

⁵⁰⁷ Sitrap ROT Jeans (2), 13.20 uur.

⁵⁰⁸ Deelplan CRIB, journaal Koninginnedag.

⁵⁰⁹ Logboek/besluitenlijst GAC.

De korpschef vertelt in het interview over de moeilijkheid om informatie over slachtoffers te verzamelen:

'Wel was het heel moeilijk om voldoende informatie over de slachtoffers te verzamelen. De regio kent geen gewondenvolgsysteem, zodat er geen slachtofferoverzicht beschikbaar was. Ook bleek het moeilijk om al iets naders over de vier dodelijke slachtoffers te vermelden omdat een aantal slachtoffers ernstig verminkt was. Identiteit (maar ook sekse) was nog niet vastgesteld'⁵¹⁰.

De CvD-G vertelt in het interview:

'Er moesten vier traumatische reanimaties plaatsvinden, waardoor slachtofferregistratie niet altijd mogelijk was. Deze procedure is via het ROT gegaan. Er is niet met gewondenkaarten gewerkt maar met het standaard ambulanceritformulier'⁵¹¹.

Het verslag van de SGBO van 14.30 uur vermeldt dat er een zwaargewonde van de KMar is. Er zijn vier dodelijke slachtoffers. *'De lijkschouwing gaat niet via de SGBO, de bevoegdheden hieromtrent moeten goed worden gecheckt'*. De SGBO moet de namenlijst van de slachtoffers afstemmen met de gemeente⁵¹².

Omstreeks dezelfde tijd vergadert het GBT-breed. Het sitrap vermeldt de volgende situatie: twaalf zwaargewonde slachtoffers waarvan één overleden. (In het sitrap wordt tevens vermeld dat in de media wordt gesproken over twee doden.) Negen lichtgewonden waaronder collega's van de KMar. De slachtoffers liggen verspreid over vijf ziekenhuizen (Apeldoorn, Arnhem, Harderwijk, Deventer en Zwolle). Tevens is een aantal onwelwordingen te melden. Verder meldt het sitrap dat indien er sprake is van een tweede slachtoffer, de naam dan zo spoedig mogelijk moet worden doorgegeven. Er is verder contact met de ziekenhuizen⁵¹³.

Om 14.40 uur worden twee applicatiebeheerders ten behoeve van het CRIB opgeroepen. Daarmee is het team (dat dan bestaat uit vier personen) voor het proces CRIB compleet⁵¹⁴.

Om 14.45 uur voert een centralist van de politie in GMS in dat een collega bij familie van een slachtoffer staat. De familie wil weten waar het slachtoffer naartoe is vervoerd. De ambulancedienst gaat het uitzoeken⁵¹⁵. In het sitrap van 15.00 uur van het overleg van het GBT smal staat vermeld dat in verband met het justitieel onderzoek de namen van de slachtoffers niet mogen worden vrijgegeven aan de media. De familieleden worden via de normale lijn geïnformeerd. Vier dodelijke slachtoffers zijn bevestigd door de GHOR, één van de collega's van de KMar is ernstig gewond⁵¹⁶.

In het GAC wordt om 15.07 uur in het journaal vermeld dat de verwanteninformatielijn is ingesteld: 0800-1351⁵¹⁷.

De procesverantwoordelijke voor het CRIB vertelt over de registratie het volgende:

'De GHOR was hiervoor verantwoordelijk. Zij leverden lijsten met slachtoffers aan die door het actiecentrum CRIB werden gecheckt via de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en GBA-v (GBA-verstrekking: een landelijk dekkend systeem). Deze check was noodzakelijk omdat

⁵¹⁰ Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

⁵¹¹ Interview CvD-G d.d. 8 juni 2009.

⁵¹² Verslag SGBO vergadering 14.30 uur.

⁵¹³ Verslag GBT-breed (1) 14.15 uur, sitrap 14.30 uur.

⁵¹⁴ Interview procesverantwoordelijke CRIB in het GAC d.d. 9 juni 2009.

⁵¹⁵ Verslag meldkamer Zwolseweg, De Naald.

⁵¹⁶ Verslag GBT-smal (4), 15.00 uur.

⁵¹⁷ Deelplan CRIB, journaal Koninginnedag.

nauwkeurigheid over namen van slachtoffers van groot belang is. Deze lijst met namen werd op 1 mei 2009 verwerkt in het Internet Registratie- en Informatie Systeem (IRIS).

Het bleek overigens voor de GHOR lastig om via ziekenhuizen de juiste persoonsgegevens van slachtoffers te krijgen. Hier speelde mee dat ziekenhuizen de prioriteit leggen bij het behandelen van slachtoffers, en niet bij een volledige en correcte registratie⁵¹⁸.

De voorlichter van het CoPI vertelt in het interview het volgende:

'Het vergaren van informatie over slachtoffers verliep moeizaam door de verspreide opname in ziekenhuizen en de terughoudendheid met informatie vanuit de ziekenhuizen. De vertegenwoordiger van de GHOR in het CoPI aan de Vosselmanstraat kon hier ook niet meer informatie over geven⁵¹⁹.

In het interviewverslag van de voorlichter van het ROT, tevens lid van het GAC, staat het volgende:

'De door de GHOR beschikbaar gestelde informatie over de slachtoffers was onvoldoende. Er was bijvoorbeeld een verkeerde telling gemaakt. Het verkrijgen van gevalideerde informatie bleek moeilijk. Dit geldt voor zowel 30 april als de dagen erna⁵²⁰.

De loco-burgemeester vertelt over de namenlijst in het GBT het volgende:

'De informatie die het GBT ontving over de slachtoffers was niet congruent. In de eerste lijst werd bijvoorbeeld een naam genoemd, die op de tweede lijst verdwenen was. Vervolgens kwam deze naam wel weer terug op latere lijsten. Het doorgeven van namen aan de autoriteiten is een nadrukkelijk verbeterpunt. De privacywetgeving biedt hier onvoldoende handvatten voor⁵²¹.

Om 15.15 uur vindt een overleg plaats van het ROT. Het HS-GHOR geeft de stand van zaken: zeventien slachtoffers, vier overledenen waarvan twee namen bekend maar nog niet vrijgegeven door ziekenhuis. De GHOR krijgt de namen niet van de ziekenhuizen. Dertien zwaargewonden, vijf levensbedreigend. De overige personalia van de slachtoffers zijn bekend⁵²².

Op dezelfde tijd start het overleg van het GBT. Het beeld binnen het GBT is als volgt. Er zijn vier doden te betreuren. Van twee doden is de identiteit vrij gegeven. Er zijn vijf zwaargewonden en acht lichtgewonden. Een collega van de KMar is zwaargewond. De gewonden liggen verspreid over zes ziekenhuizen. Het nummer 14055 van de gemeente is open. Er komen vragen binnen van burgers die familie missen.

Het GBT besluit dat de identiteit van de slachtoffers niet meer bekend mag worden gemaakt aan de media in verband met het justitieel onderzoek. Wel moet er zo spoedig mogelijk helderheid worden verkregen over de namen van de overleden slachtoffers. Het Rode Kruis beschikt over een verwanteninformatielijn. Besloten wordt om hier geen gebruik van te maken. Namen van gewonde slachtoffers lopen via het ziekenhuis naar de familie⁵²³.

De HOvJ zegt hierover in het interview het volgende:

'Het proces van het in beslag nemen lag bij de DNR. In de driehoek heeft de HOvJ twee zaken benadrukt:

⁵¹⁸ Interview procesverantwoordelijke CRIB in het GAC d.d. 9 juni 2009.

⁵¹⁹ Interview persvoorlichter politie NOG CoPI d.d. 8 juni 2009.

⁵²⁰ Interview voorlichter ROT d.d. 9 juni 2009.

⁵²¹ Interview locoburgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵²² Verslag ROT Jeans (4), 15.15 uur.

⁵²³ Verslag GBT-breed (2), 15.15 uur.

- *De DNR was leading in het veld. Er was immers sprake van de mogelijkheid dat er nog een persoon uit de auto zou zijn gevlogen. De dader bevond zich wellicht onder de slachtoffers.*
- *Er mochten geen namen vrijgegeven worden voordat er absolute zekerheid bestond over de identiteit van de slachtoffers.*
- *De familie van de slachtoffers diende geïnformeerd te worden vóórdat de namen naar buiten gebracht zouden worden. Dit laatste is niet via het OM gelopen maar langs de lijnen van het bestuur. Er zouden protocollen over het vrijgeven van namen moeten komen tussen de lijn ziekenhuis en politie. De vraag heeft zich voorgedaan of het vrijgeven van namen van slachtoffers vanuit de invalshoek van het OM mogelijk was. Het Landelijk Parket heeft dit verder geregeld⁵²⁴.*

Om 15.45 uur doet het hoofd JZV een mededeling in het GAC dat het OM beslist over de informatieverstrekking over slachtoffers⁵²⁵. Ook vindt er op dezelfde tijd een terugkoppeling plaats vanuit het ROT. Hierin wordt vermeld dat er in totaal zeventien slachtoffers zijn waarvan vier doden, vijf levensbedreigend zwaargewond en acht lichtgewond. Het OM besluit wanneer de namen mogen worden vrijgegeven⁵²⁶.

Vanaf ongeveer 16.00 uur houdt een Operationeel Medewerker Actie Centrum GHOR (OMAC) zich onder meer bezig met het verzamelen van gegevens ten behoeve van een patiëntenoverzicht. De DNR verzamelt gegevens over de overleden slachtoffers. Deze gegevens komen pas later beschikbaar⁵²⁷.

Over de registratie en gegevensverstrekking wordt in verschillende interviews gesproken. Een centralist van de MKA zegt het volgende:

'Het is niet gebruikelijk dat de meldkamer gegevens verstrekt over gewonden. In normale omstandigheden doet het ziekenhuis dat. In dit specifieke geval is deze taak neergelegd bij het actiecentrum GHOR, dat uit diverse bronnen de gegevens gegenereerd heeft⁵²⁸.

De OL van het ROT vertelt over de wijze waarop de registratie heeft plaatsgevonden:

'Op een bepaald moment heeft de DNR het onderzoek overgenomen. Ondanks de opdracht van de GHOR om lijken ter plaatse te laten liggen, werden ze van het kruispunt weggehaald voor nader onderzoek. De families van de slachtoffers raakten het zicht op de slachtoffers vervolgens kwijt omdat deze naar verschillende ziekenhuizen werden afgevoerd.

De slachtofferregistratie door de hulpverleningsdiensten was een knelpunt tijdens de afhandeling van het incident. Zowel de GHOR als de gemeente wilde de namen hebben van de slachtoffers, dit in verband met het informeren van familieleden of van de gemeenten waar de slachtoffers uit afkomstig zijn. In principe is de gemeente verantwoordelijk voor de registratie van slachtoffers. De DNR was een stroeve organisatie waar we niet doorheen kwamen. De namen van de slachtoffers waren na afloop van het ROT pas bekend. Om over deze registratielijst te beschikken, heeft men veel druk uit moeten oefenen op de DNR.

Ziekenhuizen gaven overigens geen informatie aan nabestaanden en de DNR gaf geen informatie voordat er helderheid was over de identiteit. Voor de slachtoffers die niet overleden waren gold dat de hulpverleningsdiensten geen informatie kregen van de ziekenhuizen en dus zoekende familieleden niet konden helpen om het juiste ziekenhuis te vinden. Ziekenhuizen gaven alleen informatie aan familieleden.

⁵²⁴ Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

⁵²⁵ Deelplan CRIB, jaartal Koninginnedag.

⁵²⁶ Logboek/besluitenlijst GAC.

⁵²⁷ Interview OMAC d.d. 11 juni 2009.

⁵²⁸ Interview centralist MKA d.d. 10 juni 2009.

Het Rampen Identificatie Team (RIT) is niet betrokken geweest bij de identificatie van slachtoffers, het LTFO wel. Identificatie van de verminkte en onherkenbare slachtoffers heeft plaatsgevonden aan de hand van gegevens zoals bankpassen, sieraden, et cetera⁵²⁹.

De teamleider van de DNR vertelt over de identificatie in het interview:

'De identificatie is uitgevoerd door het LTFO⁵³⁰.

Het HS-GHOR verklaart in het interview het volgende over gewondenregistratie:

'Er lag een grote druk op het verzamelen en vrijgeven van namenlijsten. Voor de eerste persconferentie wilde de gemeente een lijst hebben, exclusief de overledenen. Ik heb het AC GHOR de opdracht gegeven de gegevens voor deze lijst te verzamelen. De lijst is zowel aan het GBT als aan de gemeentelijke vertegenwoordiger in het ROT verstrekt.

Het was een dynamische lijst waar ook het interklinisch vervoer op werd aangetekend. Het Actiecentrum GHOR heeft zich actief bezig gehouden met deze lijst en moest zijn gegevens genereren uit diverse bronnen, onder andere het ziekenhuis.

Er werd door de gemeente gevraagd om een volledige lijst voor het Koninklijk Huis in verband met bezoeken die de leden van het Koninklijk Huis wilden afleggen bij de gewonden. Het actualiseren van de lijst is in de dagen na het incident gecontinueerd⁵³¹.

De voorlichter in het ROT vertelt in het interview:

'Ik heb voor zover mogelijk informatie vergaard over de slachtoffers, ten behoeve van de persconferentie om 15.45 uur. Ik heb hiertoe contact gelegd met de GHOR. Het verkrijgen van de informatie verliep moeizaam. Uiteindelijk heeft de burgemeester op 30 april nog geen informatie naar buiten gebracht over de identiteit van de slachtoffers⁵³².

De burgemeester verklaart in het interview over de registratie:

'Het werd op enig moment duidelijk dat er verschillen ontstonden tussen de lijst van de gemeente en de GHOR. Dit was voor mij onacceptabel. Het viel me op dat de GHOR de informatie niet van de ziekenhuizen kreeg, alhoewel de GHOR de leidende partij moet zijn bij een dergelijk proces. Dit was voor mij een teken voor het niet sluitend zijn van de keten. De ziekenhuizen wilden zelf contact opnemen met de familie van de slachtoffers en deze informatie niet vrijgeven. De gemeente heeft deze informatie via een omweg toch verkregen: medewerkers belden naar ziekenhuizen en vroegen of zij de familie X aan de lijn mochten krijgen. Hierdoor beschikte de gemeente direct over de juiste informatie⁵³³.

Om 16.45 uur vindt een overleg van het ROT plaats. De gemeentelijke vertegenwoordiger meldt in dit overleg dat de registratie gelijktijdig met de nazorg in werking is gesteld. Het HS-GHOR meldt dat de ziekenhuizen geen informatie geven. De GHOR probeert ziekenhuizen te bewegen mee te werken aan een goede communicatie met verwanten. Het HS-GHOR legt nog de vraag neer over hoe om te gaan met de communicatie met betrekking tot de overledenen en de verwanten. De OL zegt dit mee te nemen naar het GBT⁵³⁴.

⁵²⁹ Interview OL ROT d.d. 10 juni 2009.

⁵³⁰ Interview teamleider DNR, d.d. 7 juli 2009.

⁵³¹ Interview HS-GHOR d.d. 10 juni 2009.

⁵³² Interview voorlichter ROT d.d. 9 juni 2009.

⁵³³ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵³⁴ Verslag ROT Jeans (5) 16.45 uur.

De HS-GHOR zegt over het bovenstaande:

'In het GBT is gemeld dat de communicatie aan nabestaanden en gemeenten (waar slachtoffers vandaan kwamen) zeer moeizaam en stroef verloopt. Deze mensen moeten echter zo snel mogelijk geïnformeerd worden. In de zesde vergadering, om 18.15 uur, neemt het GBT het standpunt in dat het informeren van deze verwanten en bestuurders zo snel mogelijk moet gebeuren. Het ROT heeft op basis daarvan het standpunt ingenomen om daar waar mogelijk nabestaanden op de hoogte te gaan brengen die niet wisten dat er mogelijk familie is omgekomen. Dit zou dan door de plaatselijke politie worden uitgevoerd. Maar tot op dat moment was de identiteit van twee overledenen nog niet bekend⁵³⁵.

Om 17.00 uur vindt er een terugkoppeling in het GAC vanuit het ROT plaats. Hierin wordt verteld dat het informeren van familieleden van de slachtoffers door de ziekenhuizen gebeurt. Zij gaan de verwanten van de gewonden bellen, dit is geen taak van de gemeente. De nabestaanden worden door de politie op de hoogte gesteld. De DNR bepaalt de vrijgave van informatie over overledenen⁵³⁶.

Om 17.30 uur is er een overleg van het GBT-smal. In het overleg komt aan de orde dat de ziekenhuizen weigeren namen af te geven van de slachtoffers. Er wordt gesteld dat het informeren over namen van slachtoffers een taak is van de gemeente. Vaak wordt dit op verzoek van de gemeente overgedragen aan de politie. Het blijkt dat slachtoffers uit het hele land komen. Besloten wordt dat politie in andere regio's de taak heeft om de familie van slachtoffers te informeren. Een volgend besluit is dat de gemeente Apeldoorn de betreffende gemeenten benadert en de burgemeester informeert waarna die gemeenten volgens eigen protocol geestelijke bijstand regelen. De korpschef vindt dat het informeren van de familie van de slachtoffers geen 24 uur mag duren. Er moet vanavond duidelijkheid zijn bij de families⁵³⁷.

De burgemeester vertelt in het interview:

'Ik heb vrij snel gezegd dat de gemeente Apeldoorn niet ook de familie van slachtoffers uit andere gemeenten kon informeren. Ik heb daarom de opdracht uitgezet om de burgemeesters van gemeenten met slachtoffers te informeren en hen te vragen of zij de zorg voor de verdere afhandeling op zich wilden nemen. Dit is heel goed verlopen. De burgemeesters zijn op 30 april en daarna ook actief op de hoogte gehouden van de status van de slachtoffers. Ik heb hierbij gebruik gemaakt van lessen van de Poldercrash⁵³⁸.

De beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid zegt in het interview hierover:

'Indien slachtoffers afkomstig waren uit een andere gemeente, moest de burgemeester van de betreffende gemeente geïnformeerd worden. Later op donderdag en in de loop van vrijdag zijn de burgemeesters van de betreffende gemeenten geïnformeerd. Achteraf, in de loop van de week na Koninginnedag heb ik gehoord dat het regelen van nazorg voor de familieleden van slachtoffers en voor anderen die daar behoefte aan bleken te hebben goed was opgepakt door de gemeenten⁵³⁹.

Om 18.15 uur is er een ROT-overleg. Daarin komt het verzoek van het GBT aan de orde om alle gegevens van slachtoffers met betrekking tot leeftijd en geslacht te leveren. Er wordt met name

⁵³⁵ Interview CvD-G d.d. 8 juni 2009.

⁵³⁶ Logboek/besluitenlijst GAC en deelplan CRIB, journaal Koninginnedag.

⁵³⁷ Verslag GBT-smal, vijfde vergadering.

⁵³⁸ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵³⁹ Interview beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid d.d. 9 juni 2009.

aandacht gevraagd voor het feit of er kinderen bij zijn. De GHOR meldt naar aanleiding hiervan dat het meeste al bekend is. De vertegenwoordiger van de politie meldt dat het GBT aandringt op grote zorgvuldigheid ten aanzien van het in kennis stellen van familie van slachtoffers. Er zal in samenwerking met politie en gemeente moeten worden voorkomen dat er gegevens naar de pers gaan. De burgemeesters van gemeenten van slachtoffers worden nu in kennis gesteld. Het HS-GHOR meldt dat het identificeren van de twee overleden slachtoffers moeizaam verloopt⁵⁴⁰.

De voorzitter van het GAC vertelt in zijn interview over de registratie:

'De GHOR is hiervoor verantwoordelijk. Dit proces verliep moeizaam. De bij de gemeente bekende informatie over slachtoffers mocht van de DNR niet worden vrijgegeven. Ik weet niet wie dit verbod heeft uitgesproken, en ik begrijp het verbod niet. De burgemeester heeft in het GBT besloten deze informatie wel degelijk aan naasten en nabestaanden te verstrekken. Hierop volgde een opdracht aan het GAC om de burgemeesters van gemeenten waar slachtoffers vandaan kwamen te informeren. Dat is ook gebeurd⁵⁴¹.

De burgemeester zegt in het interview:

'Aanvankelijk mochten van de DNR de namen van de overledenen niet worden vrijgegeven, omdat de stoffelijke overschotten onderwerp van onderzoek waren. Ik heb erop aangedrongen deze namen toch snel vrij te geven. Dit is uiteindelijk via de HOvJ geregeld. De belangrijkste zorg van het GBT was dat mensen (nabestaanden en familie van slachtoffers) geïnformeerd zouden worden. Hiervoor is van meerdere kanalen gebruik gemaakt: de politie, GHOR, Slachtofferhulp, et cetera⁵⁴².

Om 18.20 uur wordt in de SGBO nogmaals benadrukt dat de nabestaanden moeten zijn ingelicht voordat er nieuws naar buiten komt. Verder wordt besproken dat de identiteit van de verdachte nog niet met 100% zekerheid is vastgesteld. De familie identificeert. De AC wil om 19.00 uur een sitrap hebben met betrekking tot de slachtoffers. De GHOR zal een lijst aanleveren met namen van slachtoffers die niet zijn overleden. Tot op dat moment zijn er vier dodelijke slachtoffers. Van twee slachtoffers is de identiteit bekend, van twee anderen nog niet⁵⁴³.

Om 18.30 uur vindt een terugkoppeling plaats in het GAC vanuit het ROT. Het verzoek van de burgemeester wordt genoemd om collega-burgemeesters van de gemeenten waar slachtoffers wonen te informeren⁵⁴⁴.

Om 18.35 uur is er een ROT overleg. In het bijbehorende sitrap staat dat de gegevens van de slachtoffers via de GHOR naar het GBT moeten⁵⁴⁵.

Om 19.30 uur wordt in het logboek van het GAC vermeld dat de burgemeesters van de gemeenten waar slachtoffers van zijn gevallen, worden geïnformeerd door de voorzitter van het GAC. Via de politie wordt een alternatief nummer gevraagd om deze burgemeesters of de loco-burgemeester te bereiken⁵⁴⁶.

⁵⁴⁰ Verslag ROT Jeans (6), 18.15 uur.

⁵⁴¹ Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

⁵⁴² Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵⁴³ Verslag SGBO vergadering 18.20 uur.

⁵⁴⁴ Logboek/besluitenlijst GAC.

⁵⁴⁵ ROT-overleg, sitrap nummer 5.

⁵⁴⁶ Logboek/besluitenlijst GAC.

De OL van het ROT vertelt in het interview over het delen van informatie met betrekking tot slachtoffers:

'Bij de tweede persconferentie heb ik tot twee minuten voor aanvang nog contact gehad met de korpschef over de slachtofferlijst. Die was toen nog niet voorhanden, tot boosheid van de leden van het GBT. Men kon daar niet begrijpen dat het zo lang moest duren. In de persconferentie is heel globaal gesproken over de slachtoffers'⁵⁴⁷.

Om 20.15 uur wordt in het GBT-smal gemeld dat nog steeds twee slachtoffers niet zijn geïdentificeerd. Tevens wordt besloten dat indien er een misverstand blijkt over het aantal slachtoffers (mannen, vrouwen, leeftijd) er dan niet direct rectificatie zal plaatsvinden. Er vindt eerst overleg plaats met het beleidsteam⁵⁴⁸.

Om 20.40 uur wordt in de SGBO een vijfde dodelijke slachtoffer gemeld. Van één slachtoffer is de identiteit nog niet bekend⁵⁴⁹.

In een aantal interviews wordt teruggekeken op de registratie. De OMAC vertelt in het interview:

'Bij het verzamelen van gegevens over slachtoffers heb ik uiteindelijk van alle ziekenhuizen medewerking gekregen. Bij de ziekenhuizen in de eigen regio verliep dit op basis van gemaakte afspraken. Bij ziekenhuizen buiten de regio verliep dit minder soepel, zij waren voorzichtiger met het verstrekken van gegevens'⁵⁵⁰.

De teamleider DNR verklaart hierover in het interview:

'Ik heb geen druk ervaren vanuit het GBT om de slachtofferlijsten aan te leveren'⁵⁵¹.

De korpschef zegt in het interview:

'De informatie over slachtoffers is gedurende de gehele afhandeling een probleem geweest en gebleven. Hier zag je echt de botsing van opsporingsbelangen en de processen slachtofferregistratie bij de gemeente en de GHOR. De familieleden waren daar de dupe van. Die discussie heeft overigens niet zozeer binnen het GBT gespeeld, maar vooral daarna bij gemeente en GHOR.

Bij de ambulancediensten wordt geen gebruik gemaakt van een slachtoffervolgsysteem. De registratie verloopt via rittenkaarten en die is dus niet direct en online opvraagbaar. Ziekenhuizen doen geen mededelingen aan anderen dan aan familieleden, maar die weten vaak niet in welk ziekenhuis hun familielid is opgenomen of in dit geval niet eens of hun familielid wel in een ziekenhuis lag of bij de dodelijke slachtoffers hoorde. Een aantal van de dodelijke slachtoffers was bovendien ernstig verminkt.

Ziekenhuizen deden geen mededelingen aan de instanties welke slachtoffers zij behandelden. Daarmee kon het ROT ook geen lijst samenstellen.

De stoffelijke overschotten van de overledenen werden door de DNR in beslag genomen zodat zij de identiteit konden vaststellen. Zij wilden geen namen bekend maken voordat er 100% zekerheid was over de identiteit van de overledenen. Dit is geverifieerd aan de hand van identiteitsbewijzen,

⁵⁴⁷ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

⁵⁴⁸ Verslag GBT-smal (6), 20.15 uur.

⁵⁴⁹ Verslag SGBO vergadering 20.40 uur.

⁵⁵⁰ Interview OMAC d.d. 11 juni 2009

⁵⁵¹ Interview teamleider DNR d.d. 7 juli 2009.

*bankpasjes en dergelijke. In noodgevallen zou men dit met DNA doen. Ik weet niet of dit nodig is geweest*⁵⁵².

De RGF zegt in het interview:

*'Een nadrukkelijk evaluatie- en aandachtspunt is dat kennis van verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot het verzamelen van slachtoffergegevens noodzakelijk is. Dat is niet alleen een knelpunt bij Apeldoorn maar een landelijk probleem. De DNR heeft niet de namen vrij willen geven van overledenen. Daarnaast waren bijvoorbeeld ziekenhuizen niet allemaal even behulpzaam in het opstellen van een slachtofferlijst. Uiteindelijk ontstond er een soort uitwisseling van taken wie welke informatie verstrekke ten behoeve van de uiteindelijke slachtofferlijst*⁵⁵³.

⁵⁵² Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

⁵⁵³ Interview RGF d.d. 2 juli 2009.

2.11 Voorlichting en communicatie

De SGBO, die om 11.55 uur een spoedvergadering houdt, benoemt als actie voor 'communicatie' dat de persvoorlichting moet opschalen. Hiervoor moet worden overlegd met de sectie communicatie van de gemeente Apeldoorn in het ROT en met het OM⁵⁵⁴.

De persvoorlichtster van de politie, die in het CoPI aanwezig is, stelt direct na het incident aan de leider CoPI voor om naar de PD te vertrekken. Zij wil hier de media te woord staan. De leider CoPI gaat hiermee akkoord, waarop de persvoorlichtster vertrekt⁵⁵⁵. De persvoorlichter van de gemeente is een aantal minuten na het incident aanwezig in het CoPI. Korte tijd later vertrekt hij naar het perscentrum in hotel 'De Keizerskroon'⁵⁵⁶.

In het eerste overleg van het CoPI, om 12.00 uur, formuleert het CoPI twee adviezen aan het ROT: het activeren van een gemeentelijk informatienummer en het coördineren van de voorlichting⁵⁵⁷. De leider CoPI zegt hierover het volgende:

'Voorlichting is als knelpunt benoemd, omdat uit eerdere ervaringen blijkt dat dit altijd een knelpunt is. Leerpunt vanuit het verleden is om dit vroegtijdig, eenduidig en duidelijk vanuit één punt te regelen en aan te sturen'⁵⁵⁸.

De persvoorlichtster die naar de PD is vertrokken, spreekt met de SGBO af dat de volgende informatie aan de aanwezige pers kan worden meegedeeld: er is een auto door de afzetting gereden, er zijn gewonden en de bestuurder van het voertuig is aangehouden en gaat naar het politiebureau voor verhoor. De persvoorlichtster zegt in het interview hierover het volgende:

'Op dat moment weten de communicatieadviseur in de SGBO en ik allebei niet dat de bestuurder zwaargewond is. In de SGBO-ruimte is de televisie uitgezet en ik was onderweg van het CoPI naar de PD'⁵⁵⁹.

Om 12.15 uur overleggen de HOvJ en de korpschef. Zij besluiten direct dat gewerkt wordt met de verklaring dat de dader opzettelijk een aanslag tegen het Koninklijk Huis heeft willen plegen⁵⁶⁰. Rond 12.30 uur spreekt de burgemeester de aanwezigen rond Paleis het Loo en de aanwezige media toe. Met behulp van microfoons deelt hij mee dat de officiële festiviteiten zijn afgelast⁵⁶¹.

In het eerste overleg van het ROT, om 12.40 uur, meldt een lid van de sectie Communicatie van de gemeente Apeldoorn dat het tijdstip van de persconferentie mogelijk wordt vervroegd. In de voorbereiding van het evenement was voorzien in een persconferentie om 15.45 uur, waarin een impressie zou worden gegeven van het verloop van Koninginnedag. Een persvoorlichtster van de politie zegt hierover het volgende:

'Ik heb telefonisch contact gehad met voorlichters van de gemeente over het tijdstip van de persconferentie. Reden hiervoor was dat geruchten over dodelijke slachtoffers bleven rondzingen en

⁵⁵⁴ Verslag SGBO-vergadering 11.55 uur.

⁵⁵⁵ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur, interview persvoorlichtster politie d.d. 8 juni 2009.

⁵⁵⁶ Interview projectleider interne organisatie Koninginnedag d.d. 8 juni 2009, leider CoPI d.d. 9 juni 2009, inspecteur brandveilig optreden d.d. 8 juni 2009.

⁵⁵⁷ Sitrap CoPI (1), 12.00 uur.

⁵⁵⁸ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

⁵⁵⁹ Interview persvoorlichtster politie d.d. 8 juni 2009.

⁵⁶⁰ Interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

⁵⁶¹ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

dat dit deels zichtbaar was op TV. (...) De gemeente vond het niet noodzakelijk en hield vast aan het tijdstip van 15.45 uur⁵⁶².

Het ROT bespreekt het verzoek van het CoPI om een informatienummer te activeren en benoemt dit als actiepoint voor de sectie Communicatie van de gemeente Apeldoorn. Ook wordt meegedeeld dat er geen informatie over slachtoffers naar buiten mag worden gebracht. Deze moet eerst door de GHOR worden gevalideerd. Daarnaast beslist de DNR van het KLPD over het vrijgeven van informatie⁵⁶³. Om 13.00 uur, aan het eind van dit overleg, geeft de OL opdracht om de NOS te verwijderen van de PD⁵⁶⁴.

Het GBT-smal overlegt om 12.45 uur. In dit overleg wordt gevraagd om contact op te nemen met het Expertisecentrum Risico- en Crisiscommunicatie (ERC) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Daarnaast wordt meegedeeld dat een Question & Answer (Q&A, een lijst met mogelijke vragen en antwoorden) wordt voorbereid. Het GBT besluit dat de persconferentie op het in de voorbereiding besloten tijdstip (15.45 uur) plaatsvindt, omdat de voorzieningen al zijn geregeld en de leden de resterende tijd tot 15.45 uur willen gebruiken om informatie te verzamelen⁵⁶⁵.

In het GAC wordt besproken dat nauwelijks wordt gebeld naar het servicecentrum van de gemeente Apeldoorn (nummer 14055; het algemene nummer van de gemeente Apeldoorn). De vragen die wel binnenkomen hebben betrekking op het al dan niet doorgaan van het evenement. Het GAC besluit dat de medewerkers van het servicecentrum in hun beantwoording moeten verwijzen naar de eerste persconferentie⁵⁶⁶.

De sectie Communicatie van de gemeente Apeldoorn meldt in het ROT-overleg van 13.20 uur dat contact is gelegd met het ERC. Met het ERC is onder andere besproken dat Postbus 51 vragen kan beantwoorden. Hier is geen gebruik van gemaakt. Uit het contact met het ERC zijn geen acties voortgekomen. In hetzelfde overleg zegt de sectie Communicatie van de politie dat de kern van de persconferentie zal zijn dat de pers wil weten hoe een auto door de hekken heen kon rijden. De communicatie over het evenement wordt door de gemeente gedaan, en de communicatie over de aanslag, de slachtoffers en het incident door de politie en het OM. De sectie politie benoemt de volgende aandachtspunten voor de persconferentie:

- de sprekers moeten een mening hebben over de eerste opvang;
- op de radio heeft een getuige van het incident verteld dat de Suzuki Swift al eerder zou zijn tegengehouden (als actiepoint wordt benoemd dat de sectie Communicatie van de politie dit via de CHIN uitzoekt)⁵⁶⁷;
- eenduidigheid van informatie en het informatienummer zijn van belang⁵⁶⁸.

Het ROT adviseert het GBT om '*communicatie te organiseren*'. Dit heeft betrekking op het activeren van een telefoonnummer en het gebruik maken van de website. De sectie Communicatie van de gemeente gaat de persconferentie van 15.45 uur voorbereiden en het communicatiecentrum inrichten. In het kader van opvang en verzorging moet een informatienummer worden voorbereid⁵⁶⁹.

⁵⁶² Interview persvoorlichtster politie d.d. 8 juni 2009.

⁵⁶³ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁵⁶⁴ Verslag ROT Jeans (1), 12.40 uur.

⁵⁶⁵ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009, regionaal commandant van de brandweer d.d. 9 juni 2009, besprekingsverslag GBT-smal (2), 12.45 uur, interview korpschef d.d. 10 juni 2009.

⁵⁶⁶ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁵⁶⁷ De Inspectie OOV heeft in haar onderzoek geen informatie aangetroffen die de strekking van dit bericht bevestigt.

⁵⁶⁸ Verslag ROT Jeans (2), 13.20 uur, interview lid sectie communicatie ROT d.d. 9 juni 2009.

⁵⁶⁹ Sitrap ROT (1), 12.40 uur.

In het vierde overleg van het CoPI, om 13.50 uur, bespreken de aanwezigen dat in de media over vier dodelijke slachtoffers wordt gesproken. Deze informatie zou afkomstig zijn van de Stichting Koninklijk Apeldoorn. Het CoPI besluit dat de Stichting Koninklijk Apeldoorn wordt verzocht geen informatie meer vrij te geven. Het CoPI besluit uit te gaan van gegevens van leden van het CoPI⁵⁷⁰. De leider CoPI legt na het overleg van het CoPI het verzoek aan de Stichting Koninklijk Apeldoorn om geen informatie over slachtoffers vrij te geven, bij het ROT neer⁵⁷¹. De bij de PD aanwezige persvoorlichtster hoort van een journalist dat een functionaris van de Oranjevereniging informatie over slachtoffers naar buiten brengt. Zij verzoekt deze functionaris dit niet langer te doen⁵⁷².

Het GAC bespreekt om 13.55 uur dat informatie over slachtoffers niet openbaar mag worden gemaakt, totdat deze informatie is vrijgegeven door de DNR. Het GAC geeft dit als instructie aan het servicecentrum mee⁵⁷³. Zij moeten verwijzen naar de persconferentie. Dit doen ook de leden van het GAC die door journalisten worden gebeld⁵⁷⁴. Tien minuten later wordt in het GAC meegedeeld dat 14055 vanaf dat moment het officiële informatienummer is. Het GAC spreekt met het servicecentrum af dat het GAC wordt geïnformeerd over veelgestelde vragen, zodat standaardantwoorden kunnen worden voorbereid⁵⁷⁵.

In het derde overleg van het ROT, dat om 14.15 uur start, koppelt de OL informatie terug uit het GBT. Hij zegt dat er veel druk op het opsporingsonderzoek ligt, *'omdat de pers veel zo niet meer van het onderzoek weet dan de politie'*. Vanwege de nationale en internationale aandacht ligt er veel druk op de communicatie. Vervolgens gaat het ROT in op het slachtofferaantal, waar nog geen gevalideerd overzicht van is. De sectie Communicatie zegt naar aanleiding van dit onderwerp dat alle informatie alleen via de officiële persconferentie naar buiten mag⁵⁷⁶.

In het eerste overleg van het GBT-breed, om 14.15 uur, wordt gemeld dat in het nieuws wordt gesproken over twee doden. Het GBT gaat op dat moment uit van één overledene⁵⁷⁷. Een lid van het GBT merkt hierover het volgende op:

*'De media zaten op het gebied van het aantal overledenen waarschijnlijk dichterbij de werkelijkheid dan het GBT. Het GBT moest wel uitgaan van de eigen informatie'*⁵⁷⁸.

Het GBT besluit dat, wanneer sprake is van een tweede slachtoffer, de naam van het slachtoffer zo spoedig mogelijk wordt doorgegeven in verband met de persconferentie⁵⁷⁹. Ook wordt besloten dat informatie over slachtoffers in de persconferentie van 15.45 uur bekend wordt gemaakt (en niet eerder). *'De beelden kunnen wel bevestigd worden'*. Ten slotte wordt gemeld dat een gemeentelijk informatiecentrum is ingericht, maar dat het informatiecentrum nog over weinig te verstrekken informatie beschikt. Bij de gemeente zelf komen weinig telefoontjes binnen⁵⁸⁰.

Om 14.20 uur begint de pers te bellen met het servicecentrum. Het GAC herbevestigt de opdracht om geen informatie te verstrekken over slachtoffers. Tien minuten later bespreekt het GAC enkele verzoeken van het ROT. Het ROT vraagt of er een informatienummer in de lucht is. Daarnaast moet

⁵⁷⁰ Sitrap CoPI (4), 13.50 uur.

⁵⁷¹ Interview leider CoPI d.d. 9 juni 2009.

⁵⁷² Interview persvoorlichtster politie d.d. 8 juni 2009.

⁵⁷³ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009, interview AOV d.d. 9 juni 2009.

⁵⁷⁴ Interview voorzitter GAC d.d. 9 juni 2009.

⁵⁷⁵ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁵⁷⁶ Verslag ROT Jeans (3), 14.15 uur.

⁵⁷⁷ Verslag overleg GBT-breed (1) 14.15 uur.

⁵⁷⁸ Interview loco-burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵⁷⁹ Verslag overleg GBT-breed (1) 14.15 uur; interview regionaal commandant van de brandweer d.d. 9 juni 2009.

⁵⁸⁰ Verslag overleg GBT-breed (1) 14.15 uur; besprekingsverslag GBT-breed 14.15 uur.

de GHOR voor de persconferentie duidelijkheid geven over het aantal slachtoffers en de aard van hun verwondingen⁵⁸¹. De SGBO bespreekt om 14.30 uur eveneens dat informatie nodig is voor de persconferentie⁵⁸². Het GAC geeft het servicecentrum om 15.00 uur de instructie om de opgegeven opdrachten uit te voeren, het gaat om het niet verstrekken van informatie over slachtoffers en te verwijzen naar de persconferentie van 15.45 uur⁵⁸³.

Het GBT-smal besluit in het overleg van 15.00 uur dat de namen van dodelijke slachtoffers in verband met het justitieel onderzoek niet worden vrijgegeven aan de media. Meegedeeld wordt dat bij het door de gemeente opengestelde telefoonnummer (14055) vragen binnenkomen van burgers die familie missen. Deze familieleden worden via de 'normale lijn' geïnformeerd⁵⁸⁴. Het GBT geeft aan het van groot belang te vinden om zo snel mogelijk helderheid over de namen van de overleden slachtoffers te krijgen⁵⁸⁵. Een lid van de SGBO zegt hierover:

*'Het proces van identificatie heeft veel tijd gekost. Dat vond vooral het GBT. Er is veel druk gezet op de opsporing om sneller een volledige slachtofferlijst aan te leveren in verband met de persconferenties en de druk van andere gemeenten. Maar identificatie kost tijd en er mogen geen fouten worden gemaakt'*⁵⁸⁶.

Om 15.45 uur vindt de eerste persconferentie plaats. Hieronder volgt de tekst van deze verklaring.

Persverklaring

Burgemeester:

'Dames en heren, een dag die zo feestelijk begon is geëindigd in een drama. Onze gedachten gaan natuurlijk allereerst uit naar de slachtoffers, zowel de gewonden als de overleden personen en in het bijzonder ook naar degenen die hen nastaan. Op nadrukkelijk verzoek van de Koninklijke familie laat ik u weten dat Hare Majesteit en haar familie, die zo opgetogen waren door de feestelijke sfeer en het enthousiaste publiek, geschokt zijn door het gebeurde en evenzeer hun medeleven betuigen met de slachtoffers en de familieleden.

Ik kan u over de feitelijke stand van zaken op dit moment mededelen dat er sprake is van zeventien slachtoffers. Van die zeventien slachtoffers zijn er vier helaas overleden. Van de overige slachtoffers zijn er vijf zwaargewond en acht lichter gewond. De gewonden zijn overgebracht naar zes verschillende ziekenhuizen in de regio en worden daar op dit moment met alle nodige zorg omringd.

Verder is het zo dat, zoals u ongetwijfeld begrepen hebt, alle feestelijkheden zoals die zich hadden ontplooid in de gemeente op hun eind lopen. Dat is niet alleen omdat dat is aangegeven door de organisatoren, maar ook omdat dat vanuit de mensen zelf komt. Iedereen is dermate aangeslagen dat ook niemand meer de neiging heeft om zich feestelijk te voelen. Ik kan u melden dat we langzamerhand zien dat alle feestlocaties in Apeldoorn, zowel in de stad als de omliggende dorpen, leeg zijn gelopen. Verder is het zo dat mij ook berichten hebben bereikt dat landelijk festiviteiten worden afgelast. Dit, in het vervolg op een bericht dat er nationaal is aangegeven dat er deze dag halfstok moet worden gevlagd.

⁵⁸¹ Logboek/besluitenlijst GAC 30042009.

⁵⁸² Verslag SGBO vergadering 14.30 uur.

⁵⁸³ Deelplan CRIB, Bijlage G Journaal Kon.dag.

⁵⁸⁴ Verslag overleg GBT-smal (4) 15.00 uur.

⁵⁸⁵ Verslag overleg GBT-breed (2), 15.15 uur.

⁵⁸⁶ Interview COPS d.d. 15 juni 2009.

En wanneer je halfstok gaat vlaggen, zult u begrijpen dat daar geen feestelijkheden bijhoren. Dat betekent dat deze Koninginnedag in treurnis moet eindigen. En dat is natuurlijk iets dat wat allen zeer bezwaart.'

Politie korpschef regio Noord- en Oost-Gelderland:

'Goedemiddag. U heeft allemaal de live-beelden kunnen zien. Om tien voor twaalf vanmorgen is er een auto door de afzetting gereden en heeft De Naald geraakt. We hebben als politie één verdachte aangehouden. Die is overigens gewond en overgebracht naar het ziekenhuis. We zijn sinds gisteravond met 700 collega's, inclusief de collega's van de Koninklijke Marechaussee, actief geweest na een intensieve periode van voorbereiding van vier maanden van deze Koninginnedag. Wat een feestelijke Koninginnedag had moeten worden en in ieder geval niet zo had moeten aflopen. We hebben één politiecollega die licht gewond is en er is één collega van de Koninklijke Marechaussee zwaar gewond. De hoofdofficier zal u verder, voor zover dat op dit moment mogelijk is, nader informeren over het justitieel onderzoek.'

Hoofdofficier van Justitie:

'Ja dames en heren, wat een afschuwelijke dag. Ik kan u op dit moment mededelen dat er indicaties zijn, uit een eerste contact met de verdachte, om aan te nemen dat het om een bewuste actie gaat. Er is één verdachte aangehouden. Dat betreft een man van 38 jaar van wie wij geen bekendheid hebben met politieke of justitiële contacten of contacten met geestelijke gezondheidszorg.

Voorafgaand aan deze actie is er een indicatie dat er een eerder contact bij een afzetting is geweest met politiemensen van de Koninklijke Marechaussee, waarna het incident wat wij allemaal hebben kunnen waarnemen, heeft plaatsgevonden. Vanwege het nationale belang wordt de zaak van nu af aan onderzocht door een samenwerkingsverband van de politie Noord- en Oost-Gelderland met de Dienst Nationale Recherche. Het is goed om hier vast te zeggen dat er geen indicaties zijn van banden met welke terreureenheid dan ook. De woonplaats van de verdachte is bekend, de Plaats Delict is veiliggesteld, er vindt technisch sporenonderzoek plaats en op dit moment zijn doorzoekingen van de woning van de verdachte in voorbereiding of gaande.

Verdachte is een autochtone man van 38 jaar.'

Gestelde vragen

Na de verklaringen was er gelegenheid voor de journalisten om vragen te stellen. De burgemeester heeft het volgende geantwoord op vragen betreffende de voorbereiding, de nazorg, de ambulances en de sfeer in de Koninklijke bus:

Over de voorbereiding:

'We hebben voorbereidingen gedaan op allerlei gebied. De festiviteiten zijn voorbereid en de veiligheid is voorbereid; maken zelfs een heel belangrijk onderdeel uit van zo'n feestelijke dag met heel veel mensen en de hele Koninklijke familie in ons midden. Maar tegen dit soort zaken kun je je niet wapenen. Er hoeft maar één gek rond te lopen met dit soort plannen en dan door een afzetting te rijden. Dat zijn dingen die helaas kunnen gebeuren. Niemand had ook maar enige reden om daar aan te denken.'

Over nazorg:

'We zijn met nazorg bezig voor de vele mensen die het voorval hebben gezien. Er hebben zich nogal wat mensen gemeld bij het Rode Kruis, dat op diverse plekken in Apeldoorn aanwezig was. Met name op het punt waar het gebeurde plaatsvond.

De mensen van het Rode Kruis hebben daar bijzonder goed werk verricht. We weten natuurlijk niet precies hoeveel mensen met dit soort gevoelens rondlopen, want het gaat zowel om mensen van binnen Apeldoorn als daarbuiten. Mensen kunnen zich melden bij slachtofferhulp, bij de politie en bij de geestelijke hulpverlening. En bij het Nederlandse Rode Kruis dat hier nog steeds actief is in de stad.'

Over ambulances ter plekke:

'Op dit moment is niet duidelijk hoe lang het exact heeft geduurd voor de eerste ambulances er waren. Er waren natuurlijk veel ambulances aanwezig en verspreid in de stad. Hoe lang het precies heeft geduurd kunnen we in een later stadium vertellen als de gegevens van de meldkamer bekend worden.'

Over de sfeer in de Koninklijke bus:

'De sfeer in de bus was zeer terneergeslagen. Iedereen was buitengewoon geschokt. We maakten net de bocht om van De Naald naar Paleis het Loo te rijden en op dat moment hoorden we de klap en zagen we de auto tegen De Naald aanvliegen. De familie en alle andere aanwezigen in de bus hebben er met de neus bovenop gezeten. Hare Majesteit en alle leden van de familie waren zeer geschokt door het gebeuren. Zoiets verwacht je niet. Je hoort een klap die je ook wel eens bij de historische optocht zou kunnen horen, een kanonschot of iets dergelijks. Ineens zie je in je ooghoeken de auto tegen De Naald aanvliegen. Ik zat naast Hare Majesteit dus we hebben hetzelfde beeld gehad. Op het moment zelf is de schrik zeer groot en ben je met stomheid geslagen. Iedereen had op dat moment behoefte om zo snel mogelijk de kalmte en de rust van het paleis op te zoeken en dat hebben we gedaan. Ongeloof overheerst op zo'n moment. De eerste afspraak die we vervolgens hebben gemaakt is dat het verdere officiële programma werd afgelast. We hadden weliswaar nog geen feiten vernomen maar natuurlijk ter plekke wel zelf gezien hoe ernstig de situatie was. De familie heeft zich vervolgens teruggetrokken⁵⁸⁷.

De burgemeester zegt over deze persconferentie het volgende:

'Men had besloten geen 1-op-1 interviews te doen, maar vragen vanuit de zaal te beantwoorden. Hierdoor konden alle aanwezigen kennis nemen van dezelfde vragen en (mogelijke) antwoorden. Dit was ook ingegeven door de ervaringen van een medewerker van de afdeling Communicatie van de gemeente Apeldoorn die ten tijde van de Vuurwerkcramp in Enschede werkzaam was. Sommige vragen waren moeilijk te beantwoorden. Deze zijn geïnventariseerd voor de tweede persconferentie⁵⁸⁸.

De HOvJ zegt:

'Ik heb tijdens de eerste persconferentie naar buiten gebracht dat het om een bewuste actie ging. Dit is mijn eigen beslissing geweest. De hele wereld kon immers met eigen ogen zien wat er was gebeurd⁵⁸⁹.

De AC van de SGBO:

'In het GBT is uitgebreid gesproken over de inhoud van de persmededeling. Belangrijke punten in de discussie: was er sprake van gevalideerde informatie en was bij het opmaken van het proces-verbaal

⁵⁸⁷ Website gemeente Apeldoorn.

⁵⁸⁸ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵⁸⁹ Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

*vastgesteld dat sprake was van een doelbewuste actie? Toen aangegeven werd dat een en ander bij proces-verbaal was vastgelegd heeft de HOvJ besloten dit ook in de persconferentie wereldkundig te maken*⁵⁹⁰.

Het ROT besluit in het overleg van 16.45 uur dat om 19.30 uur een tweede persconferentie wordt gehouden. De sectie communicatie van de politie meldt dat er veel verzoeken komen om persberichten en dat alle communicatie in afstemming met het OM plaatsvindt. De DNR bepaalt wanneer informatie over dodelijke slachtoffers wordt prijsgegeven⁵⁹¹. Om 16.45 uur wordt een verslag van de eerste persconferentie op de website van de gemeente Apeldoorn geplaatst. Voor 18.00 uur wordt ook de aankondiging van de tweede persconferentie op de website geplaatst⁵⁹².

De burgemeester vraagt de leden van het GBT om voor de persconferentie van 19.30 uur duidelijkheid te verschaffen over de leeftijd en het geslacht van slachtoffers. De HOvJ zegt deze informatie toe. Het GBT besluit dat, wanneer de verdachte voor de persconferentie van 19.30 uur overlijdt, dit direct bekend wordt gemaakt. De gemeentesecretaris zegt dat het servicecentrum ook op 1 mei open is voor vragen van burgers⁵⁹³. De OL deelt het verzoek van de burgemeester om duidelijkheid over de slachtoffers te verschaffen om 18.15 uur in het ROT mee. Hij benoemt dit als actiepunt voor de GHOR. De sectie GHOR meldt dat de meeste informatie hierover al bekend is. Besproken wordt dat moet worden voorkomen dat gegevens over slachtoffers naar de pers gaan⁵⁹⁴.

Rond 19.45 uur vindt de tweede persconferentie plaats. De OL zegt over deze persconferentie:

*'Bij de tweede persconferentie heeft het ROT tot twee minuten voor aanvang nog contact met de korpschef over de slachtofferlijst. Die is op dat moment nog niet voorhanden, tot boosheid van de leden van het GBT. Men kan daar niet begrijpen dat het zo lang moet duren. In de persconferentie wordt heel globaal gesproken over de slachtoffers*⁵⁹⁵.

De burgemeester zegt:

*'Om 19.45 uur vindt de tweede persconferentie plaats. In deze persconferentie tracht men de vragen die naar aanleiding van de eerste persconferentie worden gesteld te beantwoorden. Deze zijn systematisch doorgelopen. Hierop volgt een nieuwe vragenronde. Ook bij de tweede persconferentie is geen ruimte voor 1-op-1 interviews. (...) Voor de tweede persconferentie was de druk op het verkrijgen van informatie hoog, omdat de vragen uit de eerste persconferentie beantwoord moesten worden*⁵⁹⁶.

De HOvJ zegt:

*'Tijdens de tweede persconferentie van 19.45 uur die dag heb ik meegedeeld dat de dader in verzekering is gesteld op verdenking van een aanslag en dat deze gericht was tegen de Koninklijke familie*⁵⁹⁷.

⁵⁹⁰ Interview AC SGB0, d.d. 10 juni 2009.

⁵⁹¹ Verslag ROT Jeans (5), 16.45 uur, sitrap ROT (4), deelplan CRIB, Bijlage G Journaal Kon.dag.

⁵⁹² Logboek communicatie Koninginnedag, logboek communicatie Koninginnedag webteam.

⁵⁹³ Verslag GBT-smal (5), 17.30 uur.

⁵⁹⁴ Verslag ROT Jeans (6), 18.15 uur.

⁵⁹⁵ Interview OL d.d. 10 juni 2009.

⁵⁹⁶ Interview burgemeester d.d. 11 juni 2009.

⁵⁹⁷ Interview HOvJ d.d. 24 juni 2009.

Om 20.05 uur plaatst het webteam een bericht op de website van de gemeente Apeldoorn. Hierin staat uitgebreide informatie over het verwantenummer, nazorg en persvragen en wordt een telefoonnummer vermeld waar getuigen naar kunnen bellen. Het GBT-smal overlegt om 20.15 uur voor de laatste keer. Het GBT besluit dat, indien de verdachte overlijdt, het OM een persbericht zal laten uitgaan. Ook besluit het GBT dat de voorlichting vanaf 1 mei naar het Landelijk Parket en de DNR overgaat. Tot dat moment is voorlichting nog de verantwoordelijkheid van de regiopolitie NOG en het OM in het arrondissement Zutphen⁵⁹⁸.

⁵⁹⁸ Verslag overleg GBT-smal (6), 20.15 uur.

G. Bijlagen

Bijlage I

Verzoek van gemeente Apeldoorn aan de Inspectie OOV

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
t.a.v. H.J.I.M. de Rooij
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Betreft
Onderzoeksvragen t.b.v. feitenonderzoek Koninginnedag

Geachte heer de Rooij,

Naar aanleiding van het incident dat op Koninginnedag heeft plaatsgevonden hebben wij uw inspectie bereid gevonden om onderzoek te doen naar de feiten en bevindingen rond het incident op koninginnedag in Apeldoorn. Het verheugt ons zeer dat u deze taak op u wilt nemen. Uit de intensieve contacten die er tot nu toe zijn geweest tussen onze organisaties putten wij veel vertrouwen in de kwaliteit van uw onderzoek, zowel voor wat betreft de inhoud als voor wat betreft het proces. Natuurlijk realiseren wij ons dat ook wij verantwoordelijkheden hebben in dit onderzoek, vooral waar het gaat om het ter beschikking stellen van gegevens, het anderszins faciliteren van uw werk en het continue werken aan draagvlak bij onze partners.

Bij deze brief treft u de onderzoeksvragen aan, zoals de deze op 18 mei zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Om de snelheid van uw werk niet te vertragen heeft uw projectleider, Jos Groot, deze onderzoeksvragen reeds in zijn bezit.

Voor de Nafase van Koninginnedag hebben wij een projectorganisatie ingericht. De projectleider hiervan is de heer Bram Wattel. Contactpersoon voor onderzoek is de heer André Zents. Contactpersoon voor communicatie is de heer Wiel Waelen. Contactpersoon voor nazorg (waaronder gegevensbeheer) is mevrouw Martine Polman. Alle contactgegevens zijn reeds in bezit van uw projectleider. Twijfelt u niet om contact op te nemen als wij u kunnen helpen bij uw onderzoek, in welk opzicht dan ook.

Wij wensen u alle succes met uw onderzoek en zijn altijd bereikbaar voor nadere informatie of overleg.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Apeldoorn,
de secretaris.

de burgemeester

Behandeld door: Remko ledema

Bijlage(n): 1

Als u reageert datum en kenmerk van deze brief vermelden

Feitenonderzoek aspect openbare orde en veiligheid Koninginnedag 2009

1. Inleiding

De gebeurtenissen van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn staan in ons geheugen gegrift. Wat begon als een prachtige dag, eindigde in een vreselijk drama. Rond 11.50 uur reed een auto dwars door het publiek heen de route op en kwam tot stilstand tegen het monument "De Naald". Helaas met meerdere gewonden en dodelijke slachtoffers tot gevolg. Kort daarna werd de viering van Koninginnedag 2009 in Apeldoorn beëindigd.

Wij, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn, verzoeken de IOOV om een feitenonderzoek te verrichten naar de invulling van het aspect openbare orde en veiligheid, inclusief de multidisciplinaire hulpverlening, zowel in de voorbereiding als tijdens de uitvoering van Koninginnedag 2009. Wij doen dit verzoek:

- a) vanuit de verantwoordelijkheid van de burgemeester voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid en
- b) het toezicht op openbare samenkomsten en vermakelijkheden (zie artikel 172-176 Gemeentewet);
- c) vanuit de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders - indien een ramp of zwaar ongeval heeft plaatsgevonden - zorg te dragen voor een onderzoek van de ramp of het zware ongeval (zie artikel 10g Wet rampen en zware ongevallen);
- d) vanuit de verantwoordelijkheid van de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders voor de evenementenvergunning en
- e) de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor de verkeersmaatregelen op Koninginnedag.

Dit betreft louter een feitenonderzoek. In dit onderzoek vindt dus geen interpretatie of oordeelsvorming plaats. Op basis van dit feitenonderzoek zal worden bepaald of en welke onderzoeksvragen dienen te worden beantwoord.

2. Kernvraag onderzoek

Koninginnedag 2009 is voor wat betreft het aspect openbare orde en veiligheid door de volgende organisaties voorbereid:

- * gemeente;
- * politie (zowel regionale als landelijke politieorganisaties);
- * brandweer en
- * geneeskundige hulpverlening.

Het resultaat van de voorbereiding is beschreven in een multidisciplinair draaiboek en diverse afzonderlijke draaiboeken. De aard van het incident¹ heeft vragen opgeroepen ten aanzien van de openbare orde en veiligheid. Gelet hierop is de kernvraag van het onderzoek als volgt:

Wat zijn de feiten voor wat betreft de beslissingen die door betrokken organisaties zijn genomen en de context waarbinnen ze zijn genomen, in de voorbereiding op

¹ Waarmee met "het incident" wordt bedoeld: het eerste contact met de Suzuki Swift tot en met de botsing tegen het monument De Naald.

Koninginnedag 2009 en wat zijn de feiten voor wat betreft de uitvoering van deze beslissingen, voor zover relevant in het licht van het incident dat heeft plaatsgevonden?

Onder het aspect van openbare orde en veiligheid tijdens de voorbereiding en de uitvoering van Koninginnedag 2009 zoals dit valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente (de bestuurorganen: de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders) is ook de multidisciplinaire hulpverlening in het kader van de afhandeling van het incident zoals deze is verricht door de andere betrokken organisaties begrepen, te weten: de politie (regionaal/landelijk), de Nationale Recherche, de brandweer en de geneeskundige diensten. Wij zijn optimistisch over het commitment van deze partijen, maar een deel van het proces om dit commitment vast te leggen moet met enkele partijen nog worden doorlopen. Door het begrip openbare orde te verbreden naar alle partijen die bij de multidisciplinaire hulpverlening zijn betrokken wordt de basis voor één integraal feitenonderzoek mogelijk. Het is denkbaar dat zich hier nog ontwikkelingen voordoen, die vraag oproepen hoe een link met het onderzoek van de IOOV kan worden gelegd. Dit optimisme geldt ook voor de afstemming van het onderzoek van de NCTb met onderhavig onderzoek. Hoewel er duidelijkheid is over de positionering van deze onderzoeken en er een hechte samenwerking is, moet zich nog uitkristalliseren hoe de rapporten zich straks exact tot elkaar verhouden en hoe de relatie met een eventuele "oordelende" fase. Dat de NCTb ook al "lessen" gaat destilleren is hierbij een punt van aandacht; dit maakt het onderzoek van de NCTb immers tot meer dan een zuiver feitenonderzoek. We zullen actief op deze samenhang moeten sturen.

De tijdspanne van het feitenonderzoek loopt vanaf het moment dat bij de gemeente Apeldoorn bekend werd dat Hare Majesteit de Koningin in Apeldoorn Koninginnedag 2009 zou vieren tot 1 mei 2009, 09.00 uur.

3. Doel en resultaten van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om vanuit een beschrijving van feiten en bevindingen een beeld te geven ten aanzien van de bescherming van de openbare orde en veiligheid, teneinde eventuele vragen te kunnen formuleren voor een vervolgonderzoek.

Hierbij worden

- * de taken, de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van betrokken organisaties in kaart gebracht, alsmede
- * de wijze waarop deze in de voorbereiding zijn vertaald naar besluiten, plannen en andere voor het incident relevante processen (in samenspraak met het IOOV zullen we dit verder operationaliseren).

Het onderzoek beschrijft

- * zowel de wijze waarop deze besluiten c.a. zijn uitgevoerd als eventueel geconstateerde verschillen tussen beslissingen, plannen en andere voor het incident relevante processen enerzijds en daadwerkelijke uitvoering anderzijds, inclusief de beschrijving van gegeven verklaringen voor deze verschillen. Dit is het naast elkaar leggen van feiten en bevindingen;
- * het feitelijke incident en de daarop op gang gekomen multidisciplinaire hulpverlening.

Oogmerk is tevens om tot één, breed gedragen en degelijke basis voor eventuele vervolgonderzoeken te komen waarbij de feiten als zodanig niet meer ter discussie staan. Met deze aanpak wordt ervoor gekozen om kwalitatieve breedte en diepgang voorrang te geven aan snelheid. De urgentie wordt daarbij zeker in het oog gehouden. Het feitenonderzoek zal voor de zomervakantie (half juli 2009) gereed moeten zijn.

Voorts heeft het onze sterke voorkeur dat de betrokken organisaties het feitenonderzoek gebruiken voor hun eigen onderzoeken, die in algemene zin meer gericht zijn op de verbetering van de interne kwaliteit.

4. Onderzoeksvragen

Centrale vragen:

1. Op welke wijze hebben de betrokken actoren het evenement 'Koninginnedag in Apeldoorn' voorbereid en uitgevoerd en welke beslissingen zijn hierbij genomen?
2. Hoe heeft het incident feitelijk plaatsgevonden en welke inzet hebben de betrokken actoren naar aanleiding van het incident gepleegd?

Deelvragen

- 1) Wat zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken actoren bij:
 - a) de organisatie van het evenement Koninginnedag waarbij leden van het Koninklijk Huis aanwezig zijn;
 - b) een incident waarbij leden van het Koninklijke huis zijn betrokken?
- 2) Op welke wijze is het evenement voorbereid?
 - a) Welke relevante beslissingen zijn er genomen door de betrokken actoren bij de voorbereiding van het evenement (wie, heeft wat, wanneer, waarover besloten)?
 - b) Hoe zijn deze beslissingen vertaald naar plannen, procedures en draaiboeken voor dit evenement?
 - c) Welke relevante activiteiten hebben de betrokken actoren uitgevoerd in de voorbereidende fase van het evenement?
- 3) Op welke wijze is het evenement tot het tijdstip van het incident uitgevoerd?
 - a) Welke relevante beslissingen zijn er genomen door de betrokken actoren bij de uitvoering van het evenement tot het tijdstip van het incident (wie, heeft wat, wanneer, waarover besloten)?
 - b) Welke relevante activiteiten hebben de verschillende actoren uitgevoerd tijdens het evenement tot het tijdstip van het incident?
 - c) In welke mate heeft de uitvoering plaatsgevonden conform de in de voorbereidingsfase genomen beslissingen, plannen, procedures en draaiboeken?
- 4) Welke feiten hebben zich in chronologische volgorde voorgedaan vanaf het eerste contact van de Suzuki Swift tot aan de botsing tegen het monument De Naald?
- 5) Welke besluiten en acties hebben de betrokken hulpverleningsorganisaties genomen en uitgevoerd naar aanleiding van het incident tot aan 1 mei 9 uur 's ochtends?

Indien de vraagformulering aanleiding geeft tot nader overleg is de gemeente hier natuurlijk graag toe bereid.

5. Kanttekeningen ten behoeve van de te formuleren onderzoeksrapport

Het IOOV wordt verzocht bij het formuleren van de onderzoeksrapport rekening te houden met de volgende zaken:

- *Inkadering*: De beantwoording van de onderzoeksvragen richt zich op die aspecten die relevant zijn in het licht van het incident. Het IOOV wordt verzocht een aanpak

te formuleren die deze inkadering bevat, zonder relevante feiten over het hoofd te zien.

- *Afstemming met NCTb en NR:* Ook de NCTb en de NR hebben een onderzoeksverantwoordelijkheid. Verzoek is om aan te geven hoe inhoudelijk, procedureel en planmatig afstemming plaatsvindt. Het IOOV heeft om toestemming gevraagd om de ontvangen en nog te ontvangen informatie te mogen delen met de NCTb. Dit heeft zowel methodische voordelen (samenhang, consistentie) als pragmatische voordelen (wij hoeven deze informatie slechts eenmaal te verzenden). Het is vanzelfsprekend dat de betrokken organisaties vertrouwelijk met de ontvangen informatie omgaan.
- *Begeleidingsstructuur:* Verzoek is om aan te geven op welke wijze met de betrokken partijen wordt gecommuniceerd (bijvoorbeeld in een klankbordgroep) en op welke wijze hoor en wederhoor plaatsvindt. Ons voorstel is dat ieder onderzoek / iedere commissie / betrokken organisatie participeert in de begeleiding van het onderzoek van het IOOV. Ons inziens zijn dit in ieder geval het OM (arrondissement Zutphen en Landelijk Parket), Klpd (hieronder vallen Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging en Nationale Recherche), NCTb, Politie NOG, Veiligheidsregio NOG en de gemeente Apeldoorn.
- *Documentatie:* Verzoek is om aan te geven welke stukken het IOOV wenst te bestuderen en hoe deze stukken moeten worden aangeleverd. Op voorhand heeft het IOOV aangegeven alle voor de hand liggende stukken (bijvoorbeeld draaiboeken) al te willen ontvangen.
- *Respondenten:* Oogmerk is om te komen tot een voor respondenten voorspelbare en veilige gang van zaken en het voorkomen van dubbele gesprekken. Onze uitdrukkelijke wens is dat respondenten éénmaal worden geïnterviewd, dat interviews zich primair richten op leidinggevenden en dat wordt uitgegaan van functies, niet van namen. Hierbij horen afspraken over het uitwisselen van informatie en afspraken over privacy.
- *Interne organisatie:* De gemeente overweegt 1 centrale coördinator voor de onderzoeken aan te stellen. Ook aan andere betrokken organisaties kan dit worden gevraagd.
- *Distributie van het onderzoek:* hoor en wederhoor, aanbieding, publicatie.
- *Persbericht.* Suggestie om een communicatiestructuur in te richten, waarin afspraken worden gemaakt over afstemming en beeldvorming, alsmede het uitgeven van al dan niet gezamenlijke persberichten.

Apeldoorn, 8 mei 2009

mr. G.J. de Graaf
Burgemeester gemeente Apeldoorn

College van Burgemeester en Wethouders

Bijlage II

Afkortingenlijst

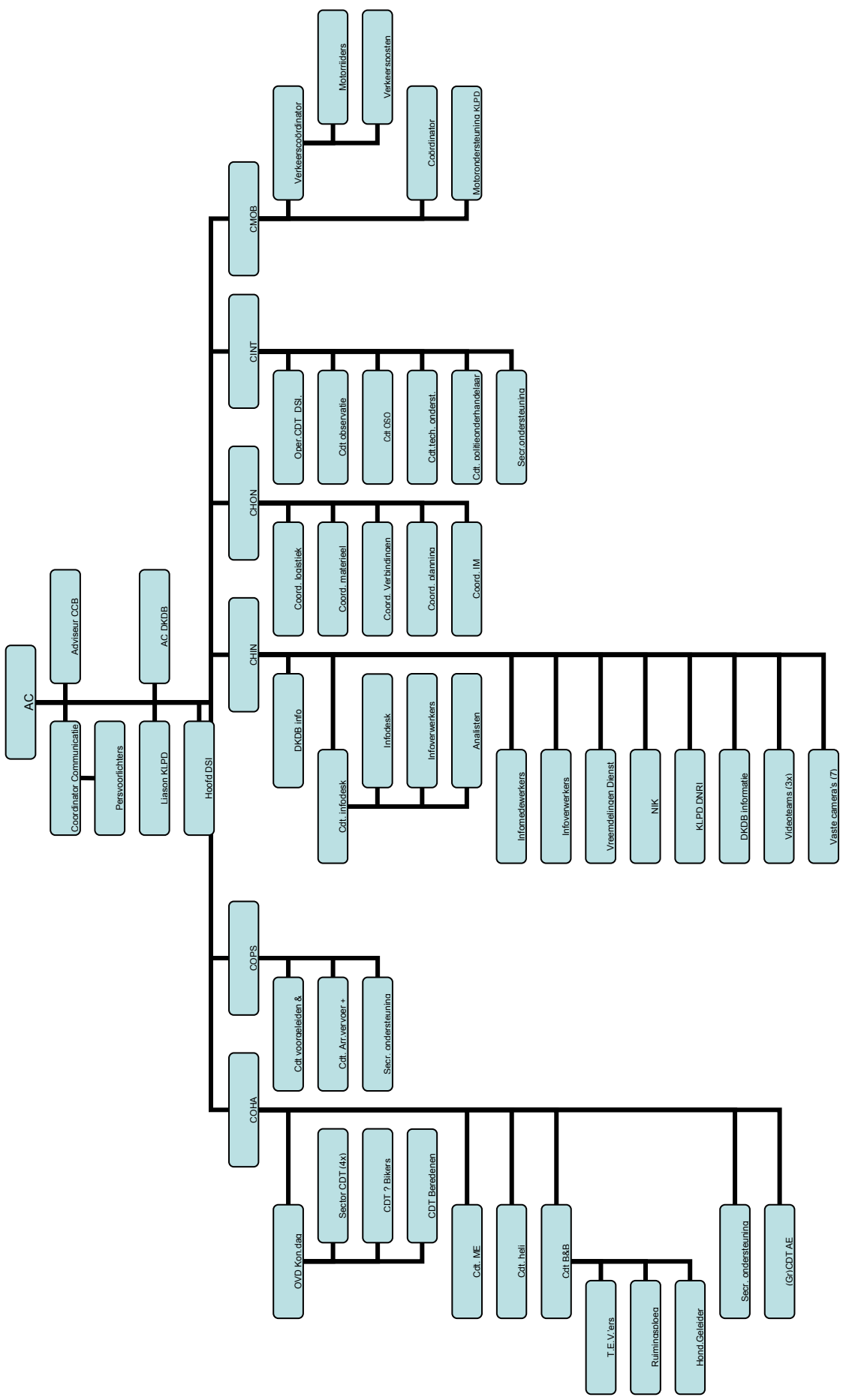
AC	Algemeen Commandant
AE	Aanhoudingseenheid
AGS-MPL	Adviseur Gevaarlijke Stoffen-Meetplan Leider
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Ambtrib	Ambulance Triage Bord
ANPR	Automatic Number Plate Recognition
AOE	Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid
AOV-er	Ambtenaar Openbare Veiligheid
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AT	Arrestatieteam
B&B	Bewaken en Beveiligen
BC	Brigade Commandant
BOT	Bedrijfsopvang Team
BPF	Basis Politie Functionaris
BSB	Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten
BT	Beleidsteam
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBB/NCTb	Coördinator Bewaken en Beveiligen (NCTb)
CBB/SGBO	Commandant Beveiligen en Bewaken (SGBO)
CCB	Conflict- en crisisbeheersing (regiopolitie NOG)
CCS	Command and Control System
CdK	Commissaris van de Koningin
CGV	Coördinator Gewondenvervoer
CHIN	Chef Informatie
CHON	Chef Ondersteuning
CHOP	Chef Operatiën (DKDB)
CHOPEX	Chef Operationele Expertise
CIE	Centrale Inlichtingen Eenheid
CINT	Chef Interventie
CMOB	Chef Mobiliteit
COHA	Chef Ordehandhaving
CoPI	Commando Plaats Incident
COPS	Chef Opsporing (SGBO)
CPDU	Coördinator Plaats Delict Unit
CRIB	Centraal Registratie en Inlichtingen Bureau
CvD-G	Commandant van Dienst Geneeskundig
DC	Districtschef
DGBO	Dienst Grootschalig en Bijzonder Optreden (DKDB)
DIK	Districtelijk Informatieknooppunt
DIK-DKDB	Dienst Informatie Knooppunt (DKDB)
DKDB	Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (KLPD)
DLHP	Dienst Levende Have Politie
DLVP	Dienst Luchtvaartpolitie (KLPD)
DNR	Dienst Nationale Recherche (KLPD)
DSI	Dienst Speciale Interventies (KLPD)
DSRT	Dienst Specialistische Recherche Toepassingen (KLPD)

DVP	Dienst Verkeerspolitie (KLPD)
EBB	Eenheid Bewaken en Beveiligen (NCTb)
EOCKL	Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht
EOD	Explosieven Opruimingsdienst
ERC	Expertisecentrum Risico- en Crisiscommunicatie
FTO	Forensisch Team Opsporing
GAC	Gemeentelijk Actiecentrum
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GCC	Gemeentelijk Coördinatiecentrum
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMA	Gemeenschappelijke Meldkamer Apeldoorn
GMS	Gemeenschappelijk Meldkamer Systeem
GMT	Gemeentelijk Managementteam
GNK	geneeskundig
GNK-C	Geneeskundige Combinatie
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure
HDKDB	Hoofd Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging
HKS	Herkenningsdienst Systeem
HOvD	Hoofdofficier van Dienst
HOvJ	Hoofdofficier van Justitie
HS-B	Hoofd Sectie Brandweer (in ROT)
HS-GHOR	Hoofd Sectie GHOR
ICMS	Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IM	Informatiemanagement
Inspectie OOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IRIS	Internet Registratie- en Informatie Systeem
JZV	Juridische Zaken en Veiligheid
KIC	Korps Informatie Centrum (KLPD)
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
LFT	Landelijk Forensisch Team
LMAZ	Landelijke Meldkamer Ambulancezorg
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum
LSGBO	Landelijke Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden
LSO	KMar-liaison
LTFO	Landelijk Team Forensische Opsporing
ME	Mobiele Eenheid
MGG	Mobiliteit, Grijs en Groen
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MKB	Meldkamer Brandweer
MKP	Meldkamer Politie
ML	Medisch Leider (GHOR)
MMO	Milieu, Mobiliteit en Openbare ruimte (Dienst-)
MMT	Mobiel Medisch Team
NBC	Nucleair Biologisch Chemisch (Dienst-)
NCC	Nationaal Crisiscentrum
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding

NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NIK	Nationaal Informatie Knooppunt
NOG	Noord- en Oost-Gelderland
NSIS	Nationaal Schengen Informatie Systeem
OC	Operationeel Commandant (DKDB)
OIV	Officier Informatie Voorziening
OL	Operationeel Leider
OM	Openbaar Ministerie
OMAC	Operationeel Medewerker Actie Centrum GHOR
OPS	Opsporingsregister (politie)
OSO	Een functionaris die de Opleiding Statische Observatie heeft gevolgd
OT	Observatieteam
OvD-B	Officier van Dienst Brandweer
OvD-G	Officier van Dienst Geneeskundig
OvD-P	Officier van Dienst Politie
OvJ	Officier van Justitie
PB	Persoonsbeveiligen
PD	Plaats Delict
PG	Parket-Generaal
PlvOC-DKDB	Plaatsvervangend Operationeel Commandant in DGBO structuur
POG	Preventieve Openbare Gezondheidszorg
POH	Politie Onderhandelaars
PSC	Politie Service Centrum
PSH(OR)	Psychosociale Hulpverlening (bij Ongevallen en Rampen)
RBT	Regionaal Beleidsteam
RCvD	Regionaal Commandant van Dienst
RC	Rechter-commissaris
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RID	Regionale Inlichtingen Dienst
RIE	Regionale Inlichtingen Eenheid
RIK	Regionaal Informatie Knooppunt
RIT	Rampen Identificatie Team
RMC	Regionaal Militair Commando
RMK	Regionaal Meldkamer
RMT	Regionaal Management Team
ROO	Regionaal Opsporingsoverleg
ROT	Regionaal Operationeel Team
ROVT	Regionaal Operationeel Voorbereidend Team
RVB	Regionaal Veiligheids Bureau
RVD	Rijksvoorlichtingsdienst
RWS	Rijkswaterstaat
SGBO	Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden
SIGMA	Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie
sitrap	situatierapport
SMH	Spoedeisende Medische Hulpverlening
SOSA	Stichting Opleiding en Scholing Ambulancehulpverlening
SOvD	Staf Officier van Dienst
STO	Sectie Technische Ondersteuning
TAS	Tankautospuiter
TBO	Team Bedrijfsopvang

TBP	Te Beveiligen Persoon
Team i	Team Inlichtingen, onderdeel BackOffice DIK-DKDB
TEV	Team Explosieven Verkenning
TFO	Team Forensische Opsporing (regiopolitie NOG)
TGO	Team Grootschalig Onderzoek
THOR	Toezicht Handhaving Openbare Ruimte
TOON	Team Observatie Oost Nederland
TR	Technische Recherche
UMS	Unit Meldkamer Systeem (vtsPN)
VA	Veiligheidsassistent (DKDB)
VBA	Verantwoordelijk Beveiligings Ambtenaar (DKDB)
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
VOA	Verkeer Ongevallen Analyse
vtsPN	Voorziening tot samenwerking Politie Nederland
WRZO	Wet Rampen en Zware Ongevallen

Bijlage III Organogram structuur SGBO

Bijlage IV Hekkenplan

tijd	Locatie Koningin	Doorgang / afsluiting	Koppel	Openen sluiten	Opmerkingen
		T1 : Regentesselaan/ Canadalaan	POLITIE		
9:30		Organisatie toegang tot gebied A	org.	sluiten	
9:30		T2 : t/h Prins Hendrikplein	T2	sluiten	
9:45	Vertrek bus	T4 : Regentesseln / Hoeven v O.In	T4	sluiten	
9:55	Aankomst bus	hekken v.d. Hoeven v Oortln	T4	openen	
10:00	start looproute	T5 : v.d. Hoeven v Oortln / Kerkl	T5	sluiten	
10:10	Muziektent				
10:15	Koningin bij brug	T6 : Kerkl / P.Krugerstraat	T6	sluiten	Voetpad aan huizen zijde kerklaan overdwars blokkeren met hek
	Koningin bij brug	T7 : Kerkl / Rontgenstraat	T7	sluiten	
10:25	Koningin bij PERS 4	T4 : Regentesseln / Hoeven v O.In	T4	openen	Indien vak vol blijft deze dicht
10:50	Koningin op Kerklaan	T5 : v.d. Hoeven v Oortln / Kerkl	T5	openen	
10:50	Koningin op Kerklaan	T2 : t/h Prins Hendrikplein	T2	openen	
11:00		Loolaan ontruimen	politie		
11:10	vertrek bus ri. Paleis	T6 : Kerkl / P.Krugerstraat T7 : Kerkl / Rontgenstraat	T6 T7	openen	
11:10		Binnenhekken Oranjepark opruimen	org.	openen	
11:10	start hist. Optocht				
11:25	Aankomst paleis				
tijd	Locatie Optocht	Doorgang		Openen sluiten	Opmerkingen
10:00	Klaarmaken voor vertrek	T15 : De Naald	Pol./org.		Hekken gereed zetten voor vertrek optocht
		T8 : Langeweg -Loolaan	T8	sluiten	
11:10	Opgesteld tot de Kweekw.				
	Optocht bij grote kerk	T2 : t/h Prins Hendrikplein T3 T4 : Regentesseln / Hoeven v O.In	T2 Politie T4	sluiten	Ontruimen Regentesselaan
	Optocht in Canadalaan	T9 : Deventerstr / Regentesseln	T9	sluiten	P-garage afsluiten en doorgang Deventerstraat vrijmaken voor optocht
	Optocht Regentesseln	T10 : Kerkl / Pasln T5 : v.d. Hoeven v Oortln / Kerkl T6 : Kerkl / P.Krugerstr T7 : Kerkl / Rontgenstraat	T10 T5 T6 T7	sluiten	
	Optocht bij Kerklaan thv P.Krugerstraat	T11 : Soerenseweg / Loolaan	T11	sluiten	Ontruimen Soerenseweg
	Optocht bij Grote kerk	T12 : Soerenseweg / K. Lodewijkln T13 : K.Lodewijkln / Bosweg	T12 T13	sluiten	Ontruimen K. Lodewijkln / Bosweg
	Optocht op Soerenseweg	T14 : Bosweg - Loolaan	T14	sluiten	Ontruimen Bosweg
		De Naald richting Amers.w.	Politie	sluiten	Hekken gereed zetten voor aankomst optocht
13:30	Optocht terug bij stallen				
Poorten kunnen weer worden geopend wanneer de laatste deelnemer optocht is gepasseerd.					

Bijlage V

Overzicht van geïnterviewde functionarissen

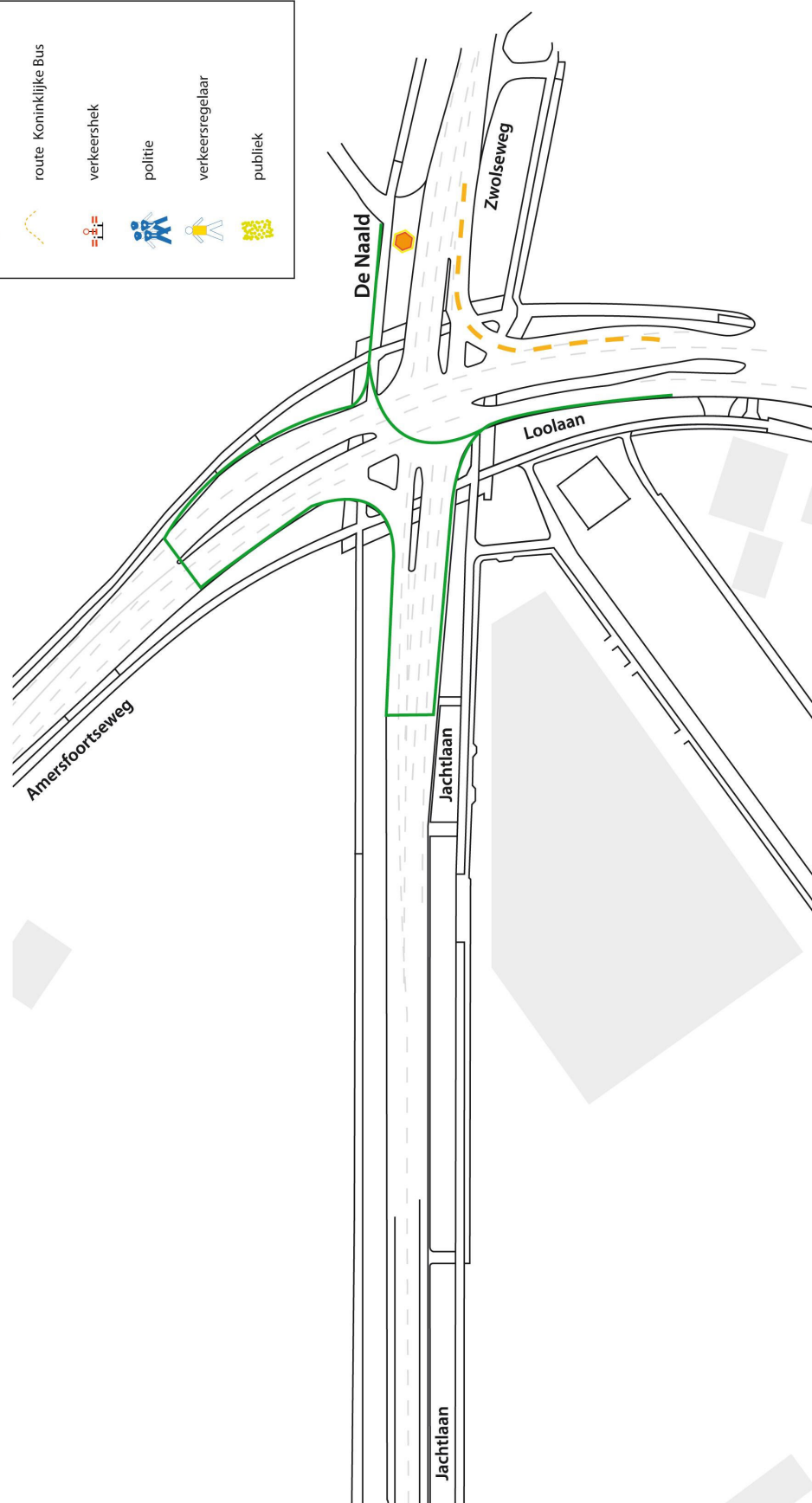
Functie	Organisatie
Chef Informatie (CHIN)	Regiopolitie NOG
Voorzitter van het GAC	Gemeente Apeldoorn
Hoofd Sectie GHOR (HS-GHOR)	GHOR VNOG/ ambulancezorg Connexxion
Lid proactief beveiligingsteam DKDB	DKDB
Lid werkgroep Grijs, Groen en Mobiliteit/Lid werkgroep veiligheid en evenementen/Lid werkgroep Calamiteiten	Gemeente Apeldoorn
Lid CoPI/Voorzitter werkgroep veiligheid en evenementen	Gemeente Apeldoorn
Operationeel Commandant (OC) DKDB	Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB)
Chef Opsporing (CHOP) DNR/Teamleider DNR	Dienst Nationale Recherche
Beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid/AOV-er	Gemeente Apeldoorn
Voorlichting ROT/lid GAC	Gemeente Apeldoorn
OMAC (Operationeel Medewerker Actiecentrum GHOR)/ beleidsmedewerker van het GHOR-bureau met de functie Accounthouder evenementen	GHOR VNOG
Algemeen Commandant (AC)	Regiopolitie NOG
Verkeerscoördinator Politie	Regiopolitie NOG
Hoofdofficier van Justitie (HOvJ)	OM
Burgemeester/Voorzitter Beleidsteam	Gemeente Apeldoorn
CvD-G Evenement	Gemeente Oude IJsselstreek
Hoofd Regionaal Veiligheidsbureau	Regionale brandweer NOG
Centralist Meldkamer Ambulancezorg	Gemeenschappelijke Meldkamer Apeldoorn
Leider ROT/Operationeel Leider (OL)	Regiopolitie NOG
Nationaal Coördinator Bewaken en Beveiligen (CBB/NCTb)/ Hoofd EBB (Eenheid Bewaken en Beveiligen NCTb)	NCTb
Inspecteur brandveilig optreden/lid van de werkgroep Veiligheid Evenementen/lid van het calamiteitenoverleg	Gemeentelijke brandweer Apeldoorn
Chef Operatiën (CHOP) DKDB	DKDB
OvD-G Evenement (Officier van Dienst-GHOR)	Connexxion Ambulancezorg
Officier van Dienst Politie (OvD-P) Koninginnedag	Regiopolitie NOG
Liaison KMar SGBO Jeans	Koninklijke Marechaussee
Officier van Dienst Politie (OvD-P) plaats incident	Regiopolitie NOG
Lid stuurgroep/Voorzitter werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen/Loco-burgemeester/Wethouder	Gemeente Apeldoorn
OvD-G Regulier	Connexxion Ambulancezorg
Hulp-hoofdregisseur mobiliteit/Lid werkgroep Mobiliteit, Grijs en Groen	Gemeente Apeldoorn
Persvoorlichter politie NOG	Regiopolitie NOG
Ambulancechauffeur	Connexxion Ambulancezorg
Projectleider interne organisatie Koninginnedag	Gemeente Apeldoorn

Korpschef (KC)	Regiopolitie NOG
Regionaal Geneeskundig Functionaris	Zelfstandige
Regionaal Commandant Brandweer	Regionale brandweer NOG
Commandant Bewaken en Beveiligen SGB0 (CBB/SGB0)	Regiopolitie NOG
Chef Ordehandhaving (COHA)	Regiopolitie NOG
Leider CoPI, lid werkgroep Veiligheid, lid Calamiteiten overleg, agendalid Regionaal Operationeel VoorbereidingsTeam (ROVT)	Gemeentelijke brandweer Apeldoorn
Chef Mobiliteit (CMOB)	Regiopolitie NOG
Chef Opsporing (COPS)	Regiopolitie NOG
Verantwoordelijke CRIB in het GAC	Gemeente Apeldoorn
Ambulanceverpleegkundige	Connexxion Ambulancezorg

Bijlage VI Situatieschetsen

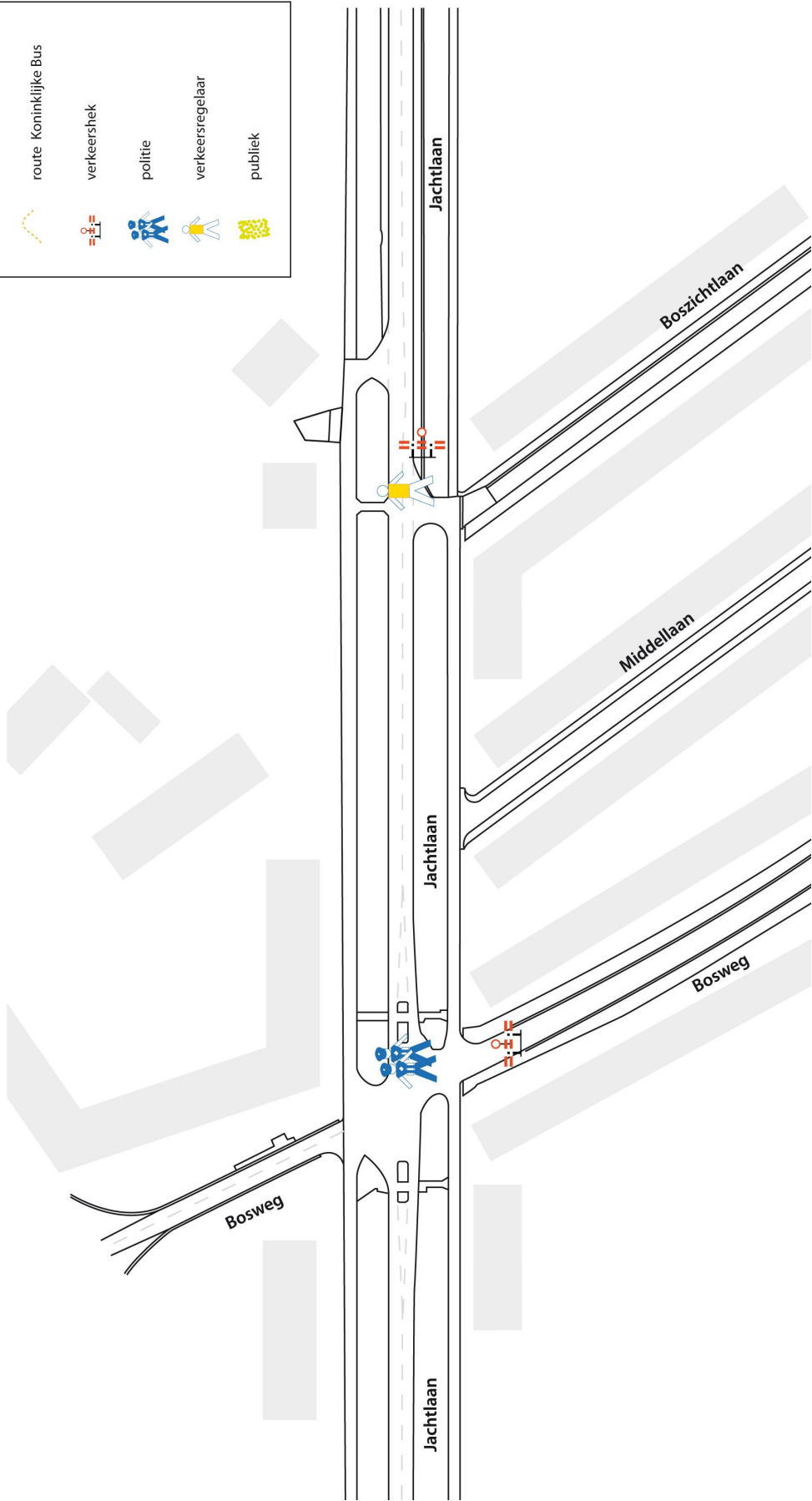
1. Werkdocument hekken

legenda	
	openbare weg
	route auto
	dranghekken
	route Koninklijke Bus
	verkeershek
	politie
	verkeersregelaar
	publiek

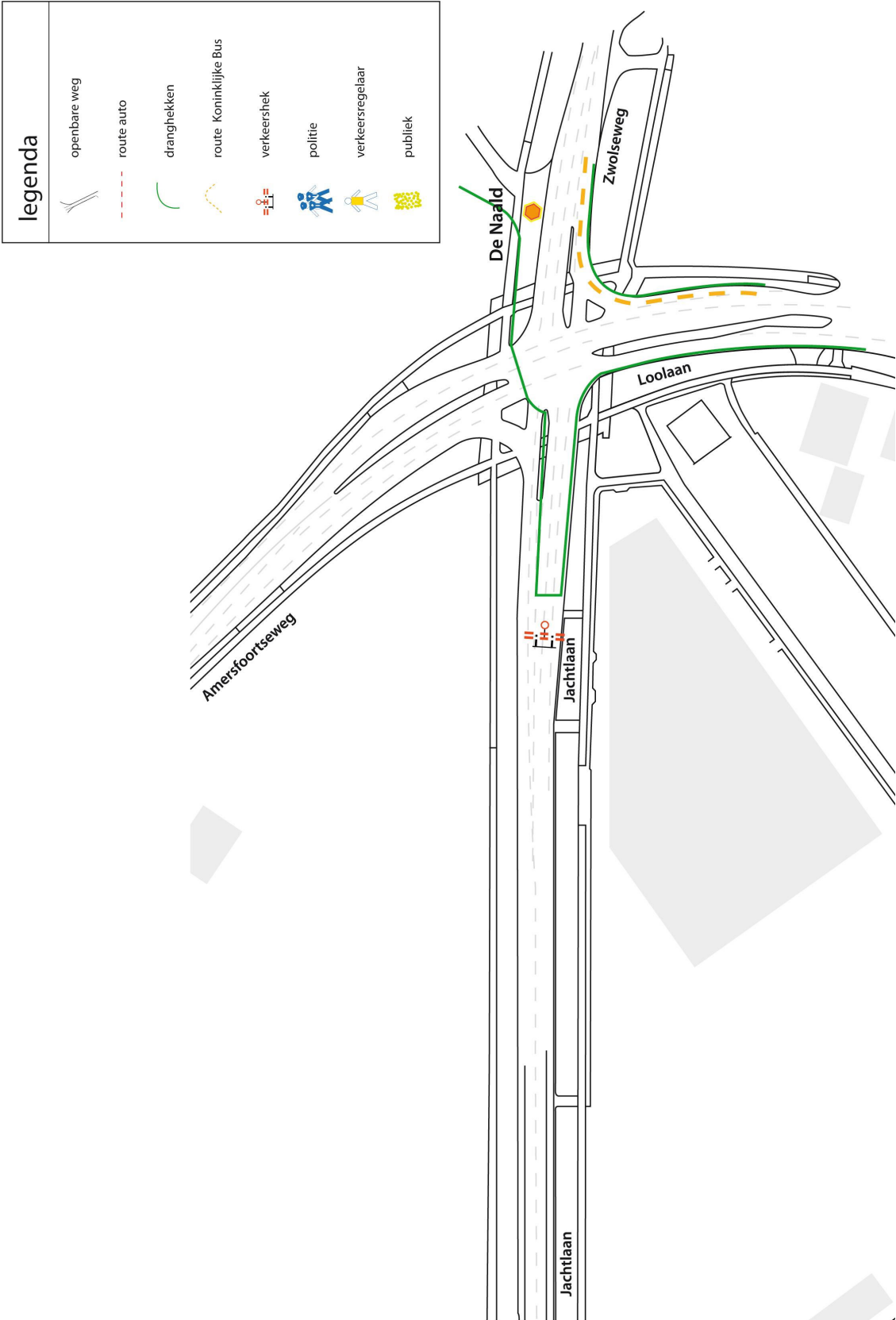

2. Verkeersposten Jachtlaan

legenda	
	openbare weg
	route auto
	dranghekken
	route Koninklijke Bus
	verkeershek
	politie
	verkeersregelaar
	publiek

3. Definitieve plaatsing hekken na 11.30 uur

4. Route van de dader

